

การศึกษาสำนวนแปลของสไต จากรรมกรรมเรื่อง ลิทธารณะ
เทียบกับต้นฉบับภาษาอังกฤษของอีตา รอสเนอร์

อภินันท์ทวาร
จาก
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2544

ISBN 974-04-1010-3

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยมหิดล

วพ
จ 452 ก
2544
ผ. 2

วิทยานิพนธ์
เรื่อง

การศึกษาสำนวนแปลของสไตน์ จากวรรณกรรมเรื่อง ลิทธาธระ :
เทียบกับต้นฉบับภาษาอังกฤษของฮิตดา รอสเนอร์

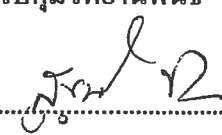

นางสาวจิตรสกุล งามจิตร
ผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชมาวดี จำหิรัญ ศศ.บ., M.A.
ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ไปราชการต่างประเทศ.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัชรภรณ์ วรรณดี อ.บ., อ.ม.
กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ บงกชสถิตย์ ศศ.บ., M.A.
กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์เลียงซัย ลឹมลือมวงส์ Ph.D.
คณบดี
บัณฑิตวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชมาวดี จำหิรัญ ศศ.บ., M.A.
ประธานคณะกรรมการประจำหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและ
วัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและพัฒนา
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาสำนวนแปลของสโตไฮ จากวรรณกรรมเรื่อง ดิถาคารณะ:

เทียบกับต้นฉบับภาษาอังกฤษของอิลดา รอสเนอร์

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

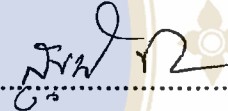
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา

วันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544

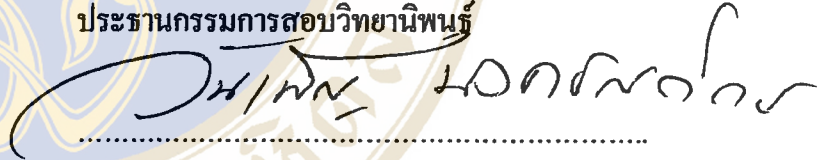
นางสาวจิตรศุกด งามจิตร

ผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุขุมาวดี จำหิรัญ ศศ.บ., M.A.

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ บงกชสถิตย์ ศศ.บ., M.A.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัชระ งามจิตรเจริญ ศษ.บ., M.A.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

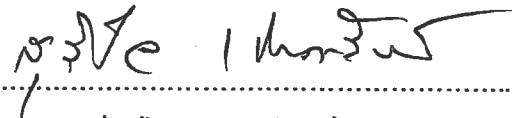

ศาสตราจารย์เลียงชัย ลิ้มล้อมวงศ์ Ph.D

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์สุวิไล เปรมศรีรัตน์ Ph.D

ผู้อำนวยการ

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท

มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงไปได้ด้วยความเมตตาช่วยเหลือของอาจารย์หลายท่าน
คั้งนั้น ผู้วิจัยจึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อท่านอาจารย์หลายท่านต่อไปนี้ อันได้แก่ อาจารย์
ศดใส จันทร์พวงศ์ เจ้าของนามปากกา *ศดใส* ที่กรุณาอนุญาตให้นำผลงานแปลมาทำการวิเคราะห์
ให้สัมภาษณ์ถึงประวัติและประสบการณ์แปลของท่าน และยังให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาคั้ง
นี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุกุมาวดี จำหริญ ประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัชรภรณ์
วรรณดี ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ บงกชสถิตย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์วัชระ งามจิตรเจริญ
กรรมการควบคุมและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและกำลังใจในการทำงาน รวมทั้ง
ชี้แนะแนวทางการปรับปรุงงานให้มีความถูกต้อง และชัดเจนยิ่งขึ้น รวมถึงคณาจารย์แห่งสถาบัน
วิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบทมหาวิทยาลัยมหิดลทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดวิชาการและอบรมสั่ง
สอนสิ่งดีๆที่มีประโยชน์ต่อการทำงาน

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การอบรมเลี้ยงดูและให้การสนับสนุนด้านการเงินในการ
วิจัยคั้งนี้ รวมถึงบุคคลที่มีบทบาทสำคัญ อันได้แก่ คุณบงการ - คุณระวีวรรณ งามจิตร ที่ให้ความ
อนุเคราะห์และร่วมแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเสมอมา ขอขอบคุณคณาจารย์ในหมวดวิชาภาษาอังกฤษ
โรงเรียนประจวบวิทยาลัยที่ช่วยปฏิบัติหน้าที่แทนขณะลาศึกษาต่อ และน้องๆร่วมรุ่นทุกคนที่คอยช่วย
เหลือและเป็นกำลังใจมาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ คุณค่าและประโยชน์อันใดที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่คณาจารย์
ทุกท่านผู้เป็นเจ้าของงานเขียนซึ่งได้นำมากล่าวถึงและใช้อ้างอิงในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อาจารย์ผู้ควบคุม
และสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน รวมถึงผู้มีส่วนร่วมในความสำเร็จคั้งนี้ที่ไม่ได้เอ่ยนามไว้ในที่นี้ด้วย

จิตรสุกถ งามจิตร

ผู้วิจัย

4036236 LCCD / M : สาขาวิชา : ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและพัฒนา; ศศ.ม.
(ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา)

คำสำคัญ : สดใส / การแปล / สัญลักษณ์ / โครงสร้างเขียนแบบ

จิตรสุกถ งามจิตร : การศึกษาลำนวนแปลของสดใสจากวรรณกรรมเรื่อง สิทธารณะ
เทียบกับต้นฉบับภาษาอังกฤษของฮิลดา รอสเนอร์ (A COMPARATIVE STUDY OF SODSAI'S
TRANSLATION OF SIDDHARATHA FROM THE ENGLISH VERSION BY HILDA ROSNER)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : สุขุมาวดี จำหิรัญ M.A., วชิราภรณ์ วรรณดี อ.ม., วันเพ็ญ
บงกชสถิตย์ M.A., 158 หน้า ISBN 974-04-1010-3

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาการใช้สำนวนภาษาของสดใส จากวรรณกรรมเรื่อง สิทธารณะ ของ
เซอร์มานน์ เฮสเสะ โดยมีจุดประสงค์เพื่อหาทวิวิธีการใช้ภาษาของผู้แปลในการถ่ายทอดเนื้อหา
วรรณกรรมอิงศาสนาและปรัชญาจาก 4 ระดับ คือ ระดับคำ วลี ประโยคและประพจน์ รวมถึงคุณลักษณะ
สำนวนแปลนี้เทียบกับต้นฉบับภาษาอังกฤษ แปลโดยฮิลดา รอสเนอร์

จากการศึกษาพบว่า ผู้แปลมีลีลาการใช้ภาษาแปลโดยสรุปดังนี้คือ 1) เลือกใช้คำสั้นสื่อ
ความหมายกว้าง เช่น คำย่อ คำตัดสั้น คำประสม และคำหนีบ เป็นต้น 2) เรียบเรียงคำเข้าเป็นวลีเพื่อ
ขยายความประโยคหรือวลีด้วยกันโดยไม่นิยมใช้ตัวเชื่อม 3) มักใช้ประโยคสั้นและเรียงง่ายเป็นหลักใน
การถ่ายทอดเนื้อหา แทนที่จะใช้ประโยคยาว เช่น ประโยคใจความซ้อนและประโยคใจความรวมตั้ง
ต้นฉบับ 4) ปรับบทระดับประพจน์ เพื่อจัดความยาวของย่อหน้าใหม่ให้เหมาะสมกับการจับใจความของ
ผู้อ่าน โดยคงระเบียบการเรียงระดับความคิดและรายละเอียดเช่นเดียวกับต้นฉบับ

การใช้ภาษาของผู้แปลสามารถถ่ายทอดความหมายระดับลึกจากการใช้สัญลักษณ์ได้ ส่วน
การถ่ายทอดความหมายระดับลึกจากการใช้โครงสร้างเขียนแบบยังขาดความครบถ้วนและความสมดุลของ
ความหมาย เพราะสำนวนแปลค่อนข้างสั้นห้วน การใช้คำหลากหลายเพื่อแสดงโครงสร้างเขียนแบบ
ที่ซ้ำ 3 จังหวะ ทำให้การสื่อความหมายระดับลึกในสำนวนแปลนี้ไม่เทียบเคียงกับต้นฉบับ

สำนวนของสดใสมีลักษณะผสมกันระหว่างลีลาเรียบง่าย ตรงไปตรงมา และสั้นประหยัดคำ
การใช้สำนวนของผู้แปลสะท้อนให้เห็นทวิวิธีการแปลที่ใช้การแปลตรงเป็นส่วนใหญ่ เพื่อจะรักษาความ
เที่ยงตรงและลีลาเรียบง่ายตามต้นฉบับ การใช้ภาษาแปลสามารถถ่ายทอดเนื้อหาและความหมายถูกต้อง แต่
ส่งผลกระทบต่อด้านลบ 2 ประการต่อบทแปลคือ 1) ไม่สามารถถ่ายทอดครบทั้งรูปแบบและความหมายของ
โครงสร้างเขียนแบบ 2) ไม่สามารถสื่อความหมายของคำศัพท์เฉพาะด้านศาสนาและปรัชญาอินเดียได้อย่าง
ครบถ้วนสมบูรณ์ สิทธารณะสำนวนแปลของสดใสจึงมีคุณลักษณะที่มุ่งสื่อสารเนื้อหาแก่ผู้อ่านเป็นสำคัญ

4036263 LCCD / M : MAJOR : LANGUAGE AND CULTURE FOR COMMUNICATION AND DEVELOPMENT; M.A. (LANGUAGE AND CULTURE FOR COMMUNICATION AND DEVELOPMENT)

KEY WORDS : SODSAI / TRANSLATION / SYMBOL / PARALLEL

JITSUKON NGAMJIT : A COMPARATIVE STUDY OF SODSAI'S TRANSLATION OF SIDDHARTHA FROM THE ENGLISH VERSION BY HILDA ROSNER. THESIS ADVISORS : SUKHUMA-VADEE KHAMHIRAN M.A., WACHIRABORN WANDEE M.A., WANPEN BONGKOTSATHIT M.A. , 158 p. ISBN 974-04-1010-3

This thesis is an analytical study which compares of Sodsai's style used for transferring the contents and the connotative meanings of Siddhartha written by Hermann Hesse with the English version translated by Hilda Rosner. The purpose of this study is to find out Sodsai's language style at word, phrase, sentence and discourse levels and the advantage of this version.

Sodsai's style can be characterized by the following features : 1) selecting shorten form words with communicative meaning such as abbreviations clipped and compound words 2) using various kinds of phrase as the sentence modifiers without linking device 3) preferring short and simple sentences instead of complex and compound sentences ; and 4) using the discourse adjustment to rearrange the paragraph length while maintaining the original ideas and sequences.

Sodsai's language style used to transfer the Indian religious and philosophical meanings from symbol is accepted. However, when transferring meaning from parallelism it lacks completion and meaning balance due to Sodsai's short and abrupt style. The word variation cannot communicate the three repetitions of parallel structures. Therefore, the deep meaning in the Thai version is not equivalent to the English version.

Sodsai's language style , can perhaps be best explained as a mixture of simple , direct and economy style , where literal translation is widely used to keep the directness and the simplicity. The translator's approach is effective so far as correctness is concerned but it leads to two important consequences : 1) inability to transfer both the parallelism form and meanings ; and 2) incompleteness in interpreting the religious and philosophical jargon. Since the translator's style occasionally maintains the atmosphere, the flavor and the tone of the original , then Sodsai's version is accepted as fiction referential translation work only.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	6
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
1.4 ขอบเขตการศึกษา	6
1.5 ภูมิหลังและประสบการณ์ของผู้ประพันธ์	7
1.6 ภูมิหลังและประสบการณ์ของผู้แปล	8
1.7 ภูมิหลังของผู้แปลต้นฉบับภาษาอังกฤษ	9
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	
2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการแปล	10
2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
2.3 เรื่องย่อวรรณกรรม	22
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 รูปแบบของการวิจัย	24
3.2 วิธีดำเนินการวิจัย	24
3.3 การเก็บและรวบรวมข้อมูล	27
3.4 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล	27
บทที่ 4 การใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาบทแปลเทียบกับต้นฉบับ	
4.1 ความชัดเจนของการใช้ภาษาแปล	31
4.1.1 การใช้ภาษาสามัญ	31
4.1.2 การผูกประโยคโดยการเน้นประธาน	34

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4.1.3	การใช้วรรคตอนในการแบ่งความยาวและความซับซ้อนของประโยค	41
4.2	ความเรียบง่าย	43
4.2.1	การใช้คำง่าย	43
4.2.2	การใช้คำสั้นสื่อความหมายกว้าง	45
4.2.3	การใช้ประโยคสั้นเป็นหลัก	52
4.3	ความสมเหตุสมผลของภาษาแปล	55
4.3.1	การใช้คำที่ให้บรรยากาศแบบโบราณ	56
4.3.2	การใช้คำแสดงวัฒนธรรมตามท้องเรื่อง	64
4.3.3	การใช้คำเฉพาะ	66
4.3.4	การใช้คำราชาศัพท์	70
4.4	ความเหมาะสม	74
4.4.1	การรวมย่อหน้า	75
4.4.2	การแยกย่อหน้า	76
4.5	วัฒนธรรมภาษาแปล	80
4.5.1	การใช้คำประสม	81
4.5.2	การใช้คำมีสัมผัสคล้องจอง	84
บทที่ 5	การใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดความหมายด้านศาสนาและปรัชญาในบทแปล	
5.1	ความหมายแฝงจากการใช้สัญลักษณ์ในวรรณกรรม “ สิทธารณะ ”	88
5.1.1	วรรณคดีวิจารณ์และการตีความหมายแฝงของสัญลักษณ์	89
5.1.2	การใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดความหมายด้านศาสนาและปรัชญา จากการใช้สัญลักษณ์	93
5.2	ความหมายแฝงจากการใช้โครงสร้างเลียนแบบในวรรณกรรม “ สิทธารณะ ”	103
5.2.1	การตีความหมายด้านวัฒนธรรมจากโครงสร้างเลียนแบบ	104
5.2.2	การใช้ภาษาเพื่อการถ่ายทอดความหมายแฝง จากโครงสร้างเลียนแบบ	106

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.3 ปัญหาจากการใช้สำนวนภาษาของผู้แปล	112
5.3.1 การใช้ภาษาไม่เหมาะสม	113
5.3.2 การแปลผิดหลักคำสอนตามหลักศาสนาหรือปรัชญาฮินดู	128
บทที่ 6 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	
6.1 สรุปผลการศึกษา	135
6.2 อภิปรายผล	142
6.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ	145
บรรณานุกรมภาษาไทย	147
บรรณานุกรมภาษาอังกฤษ	150
ประวัติผู้วิจัย	151
Executive Summary	152

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การแปลใน โลกตะวันตกและ โลกตะวันออกมีความคล้ายคลึงกันที่เริ่มจากงานด้านศาสนามาก่อน อลิสา วานิชดี (2534 : 780) กล่าวถึงการแปลด้านศาสนาใน โลกตะวันตกและตะวันออกว่า โลกตะวันตกมีการแปลพระคัมภีร์เก่า (The old Testament) จากภาษาฮีบรูเป็นภาษากรีก ขณะที่โลกตะวันออกมีการแปลพุทธธรรมบาลีสันสกฤตออกเป็นภาษาท้องถิ่นต่าง ๆ ในเอเชีย การแปลดังกล่าวจึงแสดงถึงความสำคัญของศาสนาและปรัชญาที่มีต่อมนุษย์มาทุกยุคทุกสมัยในฐานะที่พึงทางจิตใจและเป็นหลักชี้นำทางสงบสุขในการดำเนินชีวิต

งานแปลยุคแรกของไทยเริ่มจากงานด้านศาสนาเช่นกัน ต่อมาเมื่องานด้านศาสนา เช่นยุคแรกเริ่มลดน้อยลงไปเรื่อย ๆ วรรณกรรมบันเทิงคดีจาก โลกตะวันตกได้รับความนิยมมากขึ้น สายทิพย์ นุกุลกิจ (2537 : 316) กล่าวว่า การที่วรรณกรรมตะวันตกได้รับความนิยมมากขึ้น เพราะมีเรื่องราวและกลวิธีการประพันธ์ที่แปลกใหม่ที่น่าสนใจ วรรณกรรมการแปลของไทยจึงขยายขอบเขตออกไปจากเดิมมากขึ้นเป็นลำดับด้วย ดังนั้น ในช่วงปลายรัชกาลที่ 6 ถึงต้นรัชกาลที่ 7 จึงปรากฏการรับวรรณกรรมตะวันตกที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาพุทธหรือวรรณกรรมที่ใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นเค้าโครงเรื่อง ตามที่ธิดา โมสิกรัตน์ (2534 : 718) เรียกว่า นิยายอิงพุทธศาสนาเข้ามา ซึ่งจัดว่าเป็นนวนิยายประเภทที่แสดงข้อคิดเห็นแบบหนึ่ง แม้มีเนื้อหาค่อนข้างหนักแต่ผู้อ่านจะได้ประโยชน์และคติข้อคิดทางศาสนาและปรัชญาจากเรื่องนอกเหนือจากความบันเทิง กล่าวได้ว่า วรรณกรรมแปลอิงศาสนาจัดเป็นวรรณกรรมแปลที่มีคุณภาพและสาระประโยชน์ควรค่าแก่การอ่านแนวหนึ่ง

บุคคลทั่วไปมักทะเลยมบทบาทของการแปลในด้านวัฒนธรรม แต่จะเห็นประโยชน์ของการแปลด้านการศึกษาวិทยาการก้าวหน้าเพื่อพัฒนาประเทศมากกว่า ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว การแปลนอกจากจะเป็นการสื่อสารจากวัฒนธรรมหนึ่งไปยังอีกวัฒนธรรมหนึ่ง แล้วยังมีอิทธิพลในแง่ความคิดและประเพณีปฏิบัติต่อสังคมของชาติที่รับเอางานแปลนั้น ๆ ไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อวัฒนธรรมประเภทวรรณกรรมการแปล จะช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจภาษา ชีวิตความเป็นอยู่

ความรู้ตี๊กนีกคิด ลักษณะทางภูมิศาสตร์ และความเจริญของงามทางสติปัญญาที่มีอยู่ในทุกชาติทุกภาษาได้ (อลิตา วานิชดี 2543 : 794)

อลิตา วานิชดี (2534 : 836) ยังกล่าวถึงการเลือกอ่านงานแปลสำหรับผู้่านที่มีความรู้ด้านวรรณกรรมประการหนึ่งว่า อาจพิจารณาเลือกอ่านจากชื่อผู้แต่งและจากภาษาต้นฉบับ เช่น หากเห็นว่าผู้แต่งมีชื่อเสียงด้านปรัชญา ก็ควรเลือกอ่านงานเขียนของนักเขียนท่านนั้น นอกจากนี้ควรเลือกอ่านวรรณกรรมระดับโลกที่ได้รับการยกย่องบ้าง เช่น งานของเช็คสเปียร์ ตอลสตอย คอสโตยเฟสกี หรือ เฮอรัมานน์ เฮสเสะ เป็นต้น เพราะแม้ว่าบางเรื่องอาจอ่านเข้าใจยาก แต่เมื่อผู้อ่านกลับมาอ่านงานเหล่านี้ก็จะเข้าใจและมองเห็นคุณค่ามากขึ้นตามวัยและประสบการณ์

งานแปลของไทยช่วงหลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ถึง พ.ศ. 2539 เรียกได้ว่าเป็น ยุคทองของงานแปล เพราะมีความหลากหลายทั้งประเภทและปริมาณ อันเป็นจุดกำเนิดของวรรณกรรมแปลคลาสสิกของไทยหลายเรื่อง ซึ่งมาจากงานแปล 2 ประเภท คือ งานแปลประเภทแสวงหาความหมายในชีวิต ซึ่งเกี่ยวข้องกับศาสนา ปรัชญา และสันติวิธี กับงานแปลประเภทวรรณกรรมคลาสสิกสากล บรรยายการแปลและการพิมพ์วรรณกรรมแปลจึงเปลี่ยนไปจากเดิมซึ่งเป็นแนวรักใคร่หรือสืบทอด มามีแนวโน้มเป็นวรรณกรรมสากลมากขึ้น สำนักพิมพ์หลายแห่งตีพิมพ์เรื่องแปลที่ขายได้น้อยแต่ยิ่งใหญ่ในวงวรรณกรรมสากล อาทิเช่น วรรณกรรมที่ได้รับรางวัลโนเบล รวมถึงวรรณกรรมจากยุโรป และวรรณกรรมเอเชียซึ่งมักมีเนื้อหาเกี่ยวกับอารยธรรมอินเดีย

เรื่องของปริมาณและคุณภาพของวรรณกรรมแปลที่ไม่สอดคล้องกันจึงเกิดขึ้นเรื่อยมาจนปัจจุบัน ส่งผลให้เกิดปัญหาการแปลมากกว่าการเลือกหนังสือดีมีประโยชน์ เหตุผลประการหนึ่ง คือ เพื่อความอยู่รอดของธุรกิจสิ่งพิมพ์ ดังนั้นหนังสือที่มีคุณภาพปานกลาง เนื้อหาอ่านง่าย จึงได้รับการผลิตออกมามากกว่าเรื่องหนัก ๆ ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ปัญหาด้านการแปลอันเนื่องด้วยความสลับซับซ้อนของวรรณกรรมต้นฉบับ และปัญหาการใช้สำนวนภาษาในฉบับแปล เพื่อถ่ายทอดความหมายด้านภาษาและวัฒนธรรมที่มีความละเอียดลึกซึ้งมากกว่าเรื่องทั่ว ๆ ไป เช่น เรื่องที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและปรัชญา นอกจากนี้ ผู้แปลยังต้องศึกษาและค้นคว้าเพิ่มเติมจากเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมประเภทนี้โดยเฉพาะ เพื่อให้เนื้อหาฉบับแปลมีความถูกต้องเที่ยงตรงตามต้นฉบับ มีภาษาแปลที่เป็นธรรมชาติ สั้นไหลและกลมกลืนกับเนื้อหาส่วนอื่น ๆ ของเรื่องมากที่สุด ดังนั้น กลวิธีการแปลและการใช้ภาษาของผู้แปลจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่าง

ยิ่งในการถ่ายทอดความหมายสำหรับวรรณกรรมอิงศาสนาและปรัชญา นอกเหนือจากเหตุผลเชิงธุรกิจสิ่งพิมพ์ปัญหาในการแปล และการใช้ภาษาให้มีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับได้ดังกล่าวข้างต้นแล้ว สาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้วรรณกรรมอิงพุทธศาสนาและปรัชญาออกมาสู่สายตาผู้อ่านค่อนข้างน้อยกว่าวรรณกรรมแปลประเภทบันเทิงคดีแนวอื่น คือ กระแสความนิยมของผู้อ่านนับแต่ พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา ที่หันมานิยมวรรณกรรมแปลจากประเทศในเอเชีย เช่น ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นวรรณกรรมเยาวชนมากขึ้น นอกจากนี้การแปลวรรณกรรมระดับโลกยังมีน้อยมากเมื่อเทียบกับวรรณกรรมขายดี แม้ภาพยนตร์ที่ฉายในโรงภาพยนตร์และทางโทรทัศน์ก็มักสร้างจากนวนิยายขายดี จึงมีผลให้ผู้อ่านสนใจวรรณกรรมขายดีเหล่านี้มากกว่าวรรณกรรมคลาสสิกโดยทั่วไป

ช่วงหลังยุคทองของงานแปล มีการแปลวรรณกรรมคลาสสิกชิ้นเอกของโลกเพิ่มเติมขึ้นหลายเรื่อง ซึ่งรวมถึงวรรณกรรมอิงศาสนาและปรัชญาอินเดียเรื่อง *สิทธารถะ* เอาไว้ด้วย วรรณกรรมเรื่องนี้เป็นบทประพันธ์ของนักเขียนรางวัลโนเบลทางวรรณคดีชาวเยอรมัน ชื่อ เฮอร์มานน์ เฮสเส (Hermann Hesse) โดยได้ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1922 (พ.ศ. 2465) ปรากฏสำนวนแปลไทยที่แพร่หลายอยู่สองสำนวน ได้แก่ สำนวนแปลของ จุน ประภาวิวัฒน์ ซึ่งเป็นสำนวนแปลแรก พิมพ์ครั้งแรก ปี พ.ศ. 2510 และสำนวนที่สอง ได้แก่ สำนวนแปลของ สดใส (สดใส จันตวรพงค์) ซึ่งพิมพ์ครั้งแรกใน ปีพ.ศ. 2526 โดยแปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษเรื่อง *Siddhartha* สำนวนของ ฮิลดา รอสเนอร์ (Hilda Rosner) ที่ถ่ายทอดจากต้นฉบับดั้งเดิมในภาษาเยอรมันอีกทอดหนึ่ง วรรณกรรมแปลเรื่องนี้มีความน่าสนใจศึกษาหลายประการทั้งจากตัววรรณกรรมเองที่มีความซับซ้อนของโครงเรื่อง แนวคิดของผู้ประพันธ์ และ การใช้ภาษาของผู้แปล ลักษณะโดดเด่นของวรรณกรรมเรื่องนี้น่าจะได้แก่ การกล่าวถึงสิ่งต่าง ๆ ในรูปของสัญลักษณ์ (Symbol) ซึ่งแฝงความหมายแท้จริงที่ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อเอาไว้ สายใจ อินทรธรรมาภัย (2526 : 224 - 225) กล่าวว่า การใช้สัญลักษณ์ในวรรณกรรมเป็นการแสดงการเปรียบเทียบของผู้เขียน เพื่อนำความคิดของผู้อ่านไปสู่ความจริงบางประการ ดังนั้นความหมายแฝงดังกล่าวนี้ จึงส่งผลให้ผู้อ่านเข้าใจวรรณกรรมแปลอิงศาสนาและปรัชญาได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากต้องค้นหาความหมายที่แท้จริงจากสัญลักษณ์เหล่านี้ซึ่งมีปรากฏอยู่ตลอดเรื่อง ผู้อ่านต้องตีความหมายโดยอาศัยพื้นความรู้ด้านศาสนาปรัชญา และวรรณคดีประกอบกัน จึงจะได้ความหมายที่แท้จริง

วรรณกรรมแปลเรื่อง *สิทธารถะ* นี้มีจุดเด่นที่การใช้ภาษาเพื่อการสื่อความหมายหลายรูปแบบและหลายขั้นตอน มีเนื้อหาที่แสดงระบบการสื่อสารของมนุษย์อยู่หลายลักษณะ ซึ่ง

ส่วนใหญ่เป็นการสื่อความหมายภายในกับตนเองที่เกิดขึ้นตลอดเวลา การสื่อสารภายในดังกล่าวนี้จะสื่อออกมาสู่ผู้อ่านโดยบทบรรยาย แสดงถึงความพยายามของผู้เขียนที่จะแสดงทัศนะหรือมุมมองของตนออกมาสู่ผู้อ่านผ่านความคิดและภาวะจิตของตัวละคร ผู้อ่านจะต้องตีความหมายจากบริบททางภาษาและวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้งจึงจะเข้าใจได้ นอกจากนี้ นวนิยายเรื่องนี้ยังปรากฏการสื่อสารทางวัฒนธรรมด้านศาสนา และปรัชญา ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ของประเทศอินเดีย อันเป็นแหล่งอารยธรรมโบราณของหลายประเทศในเอเชียรวมทั้งประเทศไทยด้วย จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้นวนิยายเรื่องนี้มีความสำคัญและน่าสนใจศึกษาถึงการใช้ภาษาและวัฒนธรรมในการสื่อสารของผู้แปล ประกอบกับนวนิยายเรื่องนี้ มีข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ภาษาแปลมากเพียงพอที่จะศึกษาด้านแปล อาจกล่าวได้ว่า เนื้อหาสาระของวรรณกรรมเรื่องนี้ไม่เพียงสะท้อนมุมมองของชาวตะวันตกต่อศาสนาและปรัชญาตะวันออกเท่านั้น แต่ยังเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลการรับถ่ายทอดวัฒนธรรมด้านศาสนาและปรัชญาจากซีกโลกตะวันตกกลับสู่ซีกโลกตะวันออกได้เป็นอย่างดี การที่วรรณกรรมเรื่องนี้ได้ผ่านกระบวนการแปลมาหลายขั้นตอนด้วยกัน กว่าจะมาเป็นตำานวนแปลภาษาไทยที่มีสังคมวัฒนธรรมคล้ายคลึงกับวัฒนธรรมอินเดีย และมีการยอมรับนับถืออินเดียเป็นแม่แบบแห่งอารยธรรมมาแต่โบราณ ทำให้ผู้อ่านชาวไทยรับวรรณกรรมนี้เข้ามาได้ง่ายขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น ปัจจุบันคนไทยส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนาในรูปแบบที่รับอิทธิพลของลัทธิพราหมณ์เข้ามาปะปนอยู่จนแทบจะแยกกันไม่ออกแล้ว จึงน่าสนใจว่า การที่สังคมภาษาไทยอันเป็นสังคมภาษาเป้าหมายที่มีวัฒนธรรมใกล้เคียงกับสังคมภาษาของอินเดียที่ปรากฏตามเรื่องวรรณกรรมเช่นนี้จะส่งผลดีหรือผลเสียต่อการใช้ภาษาแปลหรือไม่ และอย่างไร

ในด้านผู้ประพันธ์ วรรณกรรมนี้เป็นผลงานของนักประพันธ์ที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับกันในวงวรรณกรรมระดับโลก มีผลงานเป็นที่ยอมรับมากมายและได้รับรางวัลดีเด่นด้านภาษา ชื่อ The Gottfried Kelle Prize โดยมูลนิธิริบอร์ด์เมอร์ ของสวีตเซอร์แลนด์ และรางวัลโนเบลสาขาวรรณคดีประจำปี ค.ศ. 1946 (พ.ศ. 2489) นอกจากนี้ วรรณกรรมเรื่องนี้ยังได้ชื่อว่า เป็นวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงที่สุดของเซอร์มานน์ เฮสเส่ ดังได้แสดงไว้ตอนบนของปกด้านหน้า และด้านหลังของหนังสือต้นฉบับภาษาอังกฤษ (ปกอ่อน) ของฮิลดา รอสเนอร์ ว่า "THIS'S MOST FAMOUS NOVEL" และ "It is Nobel Prize winner Hermann Hesse most famous and influential work" ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังปรากฏเอกสารที่ศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาของวรรณกรรมเรื่อง *สัทธาธะ* ในหัวข้อสำคัญต่าง ๆ เช่น โครงสร้าง ศิลปะการประพันธ์ ซึ่งเป็นตำราวิชาการด้านวรรณคดีของมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในสหรัฐอเมริกา เช่น มหาวิทยาลัยพรินซ์ตัน และมหาวิทยาลัยคอร์เนล เป็นต้น ดังนั้น นอกจากประโยชน์ในการศึกษาเทคนิคการแปลและ

การใช้ภาษาของผู้แปลแล้ว การศึกษาภายใต้หัวข้อนี้ยังให้ประโยชน์ด้านวรรณคดีวิจารณ์อีกด้วย นอกจากนี้ในด้านของผู้แปลก็มีความน่าสนใจเช่นกัน เนื่องจากคุณและศตไสเป็นนักแปลที่มีผลงานและชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับรู้จักดีในหมู่นักอ่านงานแปลของทั้งสองท่าน เพราะมีการกล่าวอ้างถึง *สิทธิธารณะ* จำนวนแปลแรกของคุณ และจำนวนแปลของศตไสในแวดวงวรรณกรรมแปลอยู่เสมอ

สำหรับจำนวนแปลที่จะใช้ในกรณีศึกษานี้ผู้วิจัยเลือกใช้เป็นจำนวนแปลของศตไส ซึ่งเป็นนักแปลที่มักมีผลงานแปลด้านศาสนา และปรัชญา ซึ่งส่วนมากเป็นผลงานเขียนของ เฮอรัมานน์ เฮสเสะ ดังตัวอย่างเรื่อง *บทเรียน* (The Prodigy) *ท่องตะวันตก* (The Journey to the East) และ *สิทธิธารณะ* (Siddhartha) รวมถึงงานเขียนของคอสโตเฟสกี ซึ่งเป็นนักเขียนนวนิยายอิงปรัชญาชาวรัสเซียที่มีชื่อเสียง ผลจากกรณีศึกษานี้จะทำให้ผู้อ่านสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์หลายประการ เช่น นำไปใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบ จำนวนแปลวรรณกรรมแนวนี้ของผู้แปลท่านนี้ (ศตไส) หรืออาจนำไปประกอบการวิเคราะห์ท่วงทำนองการประพันธ์ของ เฮสเสะ ในผลงานประพันธ์เรื่องอื่นๆ ได้ และได้ข้อสังเกตถึงเอกลักษณ์ในการใช้ภาษาแปลของศตไส และกลวิธีการใช้ภาษาแปลในวรรณกรรมอิงศาสนาและปรัชญาที่สามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น อันจะทำให้งานแปลได้รับการศึกษาอย่างลึกซึ้งและเผยแพร่อย่างกว้างขวางต่อไป

อนึ่ง การศึกษาจำนวนแปลของศตไส จากวรรณกรรมเรื่อง *สิทธิธารณะ* ของ เฮอรัมานน์ เฮสเสะ เทียบกับฉบับแปลภาษาอังกฤษจำนวนของ ฮิลดา รอสเนอร์ ในครั้งนี้เป็นการนำเอาวรรณกรรมระดับโลกเรื่องหนึ่งในยุคทองของงานแปลมาทำการศึกษา ช่วยสะท้อนให้เห็นความพิถีพิถัน และการให้ความสำคัญต่อการคัดเลือกเรื่องที่จะนำมาแปลของนักแปลในยุคที่งานแปลได้รับความนิยมสูง ซึ่งอาจเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เกี่ยวข้องในระบบการผลิตหนังสือแปลหันมายึดใช้หลักการคัดสรรต้นฉบับจากงานเขียนที่ดี มีคุณค่าและสารประโยชน์มาผลิตงานแปลให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน อันจะทำให้วรรณกรรมไทยมีหนังสือดีเพิ่มจำนวนมากขึ้น นักอ่านงานแปลชาวไทยรุ่นหลังก็จะมีโอกาสเรียนรู้ ทั้งด้านภาษา วัฒนธรรมและวรรณคดีของชนชาติอื่นผ่านทางวรรณกรรมแปลเหล่านี้ เป็นการเพิ่มพูนสติปัญญาให้กว้างขวางขึ้น นอกจากนี้วรรณกรรมแนวนี้ยังให้ข้อคิด ตลอดจนแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีงาม และเหมาะสมจากปรัชญาและศาสนาด้วย ซึ่งจะมีคุณค่ามากในด้านศีลธรรม และจริยธรรม ประการสุดท้ายยังเป็นการช่วยส่งเสริมเผยแพร่วรรณกรรมเรื่อง *สิทธิธารณะ* ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากขึ้นในผู้อ่านหลายกลุ่ม

เพื่อวรรณกรรมนี้จะคงอยู่ในวงวรรณกรรมแปล และความสนใจของนักอ่านหนังสือรุ่นหลังสืบต่อไปได้นาน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษากลวิธีการใช้ภาษาของสไตน์ในการถ่ายทอดวรรณกรรมแนวอิงปรัชญาและศาสนา
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะสำนวนแปลของสไตน์ เทียบกับต้นฉบับภาษาอังกฤษของ ฮิลดา รอสเนอร์

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการเลือกใช้คำศัพท์และสำนวนภาษาให้สอดคล้องกับสำนวนภาษาต้นฉบับของวรรณกรรมในการอิงศาสนาและปรัชญาตะวันออก
2. เป็นประโยชน์ต่อผู้เริ่มทำงานแปลวรรณกรรมแนวอิงศาสนาและปรัชญาตะวันออก
3. เป็นแหล่งข้อมูลสำหรับผู้สนใจในการนำผลการศึกษาไปใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบสำนวนแปลวรรณกรรมเรื่องอื่น ๆ ในงานเขียนชุดของ เฮอร์มานน์ เฮสเสอ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนด้านภาษาและวรรณคดีต่อไป

1.4 ขอบเขตการศึกษา

1. ศึกษาวรรณกรรมแปลเรื่อง *สิทธารถะ* สำนวนแปลของสไตน์ (สไตน์ ชันติวรพงศ์) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2526 สำนักพิมพ์กอไผ่ จำนวน 148 หน้า
2. ใช้วิธีการศึกษา โดยการเทียบกับสำนวนต้นฉบับภาษาอังกฤษ Siddhartha สำนวนของฮิลดา รอสเนอร์ (Hilda Rosner) Bantam Books, New York, 1971 จำนวน 152 หน้า
3. ศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาและความหมายสู่บทแปล ในระดับคำ ระดับวลี ระดับประโยค และระดับประพจน์
4. ศึกษาวิเคราะห์การถ่ายทอดความหมายทางวัฒนธรรมด้านศาสนาและปรัชญา โดยเทียบกับต้นฉบับภาษาอังกฤษสำนวนของฮิลดา รอสเนอร์ ว่าการถ่ายทอดความหมายแฝงในสำนวนแปลนี้ มีความเหมาะสม ถูกต้อง ครบถ้วนและสมมูลตรงตามต้นฉบับภาษาอังกฤษหรือไม่ และมาก

หรือน้อยเพียงใด รวมทั้งการศึกษาถึงข้อดีและข้อเสียจากการใช้วิธีการแปลและการใช้สำนวนภาษา และเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ภาษาของผู้แปลในลักษณะที่ค้นพบ ดังกล่าวด้วย

1.5 ภูมิหลังและประสบการณ์ผู้ประพันธ์

จากการรวบรวมข้อมูลภูมิหลังและประสบการณ์ของผู้ประพันธ์ " สิทธารณะ " จากการเขียนแนะนำของสคไล (2516) ที่ปกใน ประกอบกับการเขียนแนะนำผู้ประพันธ์ในหัวข้อ ABOUT THE AUTHOR ทำเรื่องในต้นฉบับภาษาอังกฤษ Siddhartha (1971) ประมวลภูมิหลังและประสบการณ์ของผู้ประพันธ์ไว้พอสรุปได้ดังนี้

เฮร์มานน์ เฮสเส (Hermann Hesse :1877 - 1962) ได้รับการยกย่องว่าเป็น ประพันธ์กรร่วมสมัยผู้ยิ่งใหญ่ เกิดที่เมืองคาล์ว (Calw) ซึ่งอยู่ใกล้ป่าดำในประเทศเยอรมันนี ในครอบครัวของหมอสอนศาสนาที่เคร่งครัด ครอบครัวคาดหวังให้เจริญรอยตามบิดา แต่เฮสเส ปฏิเสธระบบการศึกษาในเยอรมัน จึงหนีออกจากโรงเรียนและศึกษาด้วยตนเอง เฮสเสสนใจการอ่านและเขียนหนังสือ โดยมีร้านขายหนังสือเก่าอยู่ที่เมืองเบเซล นวนิยายเรื่องแรกที่เขียนขึ้น คือ เรื่อง Peter Camenzind ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1904 และประสบความสำเร็จ จึงได้หันมาเขียน เป็นอาชีพ นวนิยายเรื่องนี้เกี่ยวกับการออกมาเผชิญโลกกว้างของชายหนุ่มนักเขียนคนหนึ่งจากหมู่บ้านเล็ก ๆ เขาในสวิตเซอร์แลนด์ ติดตามด้วยเรื่อง Beneath the Wheel ในปี ค.ศ. 1906 เรื่องนี้เป็นเรื่องของคนพิการที่มีพรสวรรค์เป็นที่คาดหวังของครูและบิดา นับเป็นเรื่องการโจมตีระบบการศึกษาของเยอรมันในสมัยของเฮสเส เฮสเสมีความเป็นเสรีนิยมมาก โดยได้ต่อสู้และประท้วงการขยายอำนาจทางทหารของเยอรมัน ต่อต้านสงครามด้วยการเขียนบทความและข้อเขียนต่าง ๆ ช่วงนี้เองที่ชีวิตสมรสที่ล้มเหลวสะท้อนให้เห็นอยู่ในงานเขียนหลายเรื่อง ได้แก่ เรื่อง Knulp และ Rosshalde ซึ่งเขียนขึ้นในปี ค.ศ. 1914 เมื่อสงครามโลกครั้งที่หนึ่งสิ้นสุดลงในปี ค.ศ. 1919 เฮสเสได้อพยพครอบครัวไปอยู่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์อย่างถาวร โอนสัญชาติเป็นชาวสวิสและเขียนเรื่อง Democain ซึ่งสะท้อนแนวคิดเรื่องจิตใต้สำนึก (Subconscious) ผสมกับการใช้ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) ขึ้น เรื่องนี้ได้รับความนิยมสูงทำให้มีชื่อเสียงไปทั่วยุโรป เฮสเสสนใจดนตรีของริชาร์ด วากเนอร์ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์แนวซิกมันด์ ฟรอยด์ และ ซี.เจ.จุง ซึ่งเป็นแนวความคิดที่ทันสมัยและได้รับความนิยมสูงในคริสตวรรษที่ 19 รวมถึงปรัชญาและศาสนาตะวันออก เฮสเสได้เดินทางไปประเทศอินเดียหลายครั้ง เพื่อรวบรวมข้อมูลด้านปรัชญาและศาสนาอินเดียมาเขียนเรื่อง สิทธารณะ อันเป็นเรื่องราวของเด็กหนุ่มชาวอินเดียที่เพียร

หากำตอบต่อชีวิตมนุษย์ที่เกิดมาบนโลก นวนิยายอีกเรื่องที่สะท้อนภาวะการดิ้นรนต่อสู้สภาพจิตใจของมนุษย์คือ Steppenwolf ซึ่งเป็นเรื่องความขัดแย้งระหว่างการยึดมั่นในโลกกับการตัดตนจากโลกของปัจเจกบุคคล และเรื่อง Narcissus and Goldmund ซึ่งเรื่องหลังนี้เองนิวยอร์กไทม์ยกย่องว่าเป็นงานเขียนที่ยิ่งใหญ่ที่สุด เฮสเสะเขียนเรื่อง The Journey to the East และเรื่อง Magister Ludi ออกมาเป็นเรื่องสุดท้าย เฮสเสะ ได้รับรางวัลโนเบล สาขาวรรณคดีประจำปี ค.ศ. 1946 (พ.ศ. 2489) จากเรื่อง Magister Ludi นี้

1.6 ภูมิหลังและประสบการณ์ผู้แปล "สิทธิราละ"

ศดใส เป็นนามปากกาแปลของอาจารย์ ศดใส จันทร์พรพงศ์ เกิดเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2492 ที่จังหวัดกระบี่ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนสตรีประจำจังหวัด และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 จากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา หลังจากนั้นเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี สาขาประวัติศาสตร์ที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2511 หลังจบการศึกษาก็ได้เข้ารับราชการในสังกัดกรมการฝึกหัดครู ตำแหน่งอาจารย์ประจำสาขาวิชาประวัติศาสตร์ สถาบันราชภัฏสงขลา (วิทยาลัยครูสงขลาเดิม) ต่อมาเข้าศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาวิชาประวัติศาสตร์ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกครั้งในปี พ.ศ. 2515 ระหว่างนี้ได้มีโอกาสทำงานแปลควบคู่ไปกับการทำวิทยานิพนธ์ด้วย งานแปลชิ้นแรกเริ่มจากงานเฮสเสะด้วยเรื่อง *บทเรียน* (The Prodigy) อันเนื่องมาจากความชื่นชอบและมีความสนใจงานแปลเป็นทุนเดิมโดยเห็นว่า การแปลเป็นงานที่สนุกसानและท้าทาย งานแปลเรื่อง *บทเรียน* เสร็จสมบูรณ์ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2520 แต่กลับได้รับการตีพิมพ์หลังจากนั้นนานถึง 6 ปี เพราะเกิดความวุ่นวายทางการเมือง ทำให้รัฐบาลเข้มงวดต่อสื่อมวลชนและสื่อสิ่งพิมพ์ทุกประเภทอยู่เป็นเวลาหลายปี หลังจากนั้นก็เริ่มทำงานแปลออกสู่สายตาของผู้อ่านและวงการแปลมากขึ้นตลอดมาอย่างต่อเนื่อง งานส่วนใหญ่มักเป็นงานวรรณกรรมระดับโลกทั้งสิ้น เช่น งานของนักเขียนรัสเซีย เรื่อง *พี่น้องคารามาซอฟ* ของดอสโตเยฟสกี และงานชุดของ เซอร์มานน์ เฮสเสะหลายเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานแปลเรื่อง *สิทธิราละ* ที่ได้รับการสนับสนุนจาก ศ. ศิวรักษ์ (สุลักษณ์ ศิวรักษ์) ในฐานะที่ปรึกษา นวนิยายเรื่องนี้ยังได้รับความนิยมจากผู้อ่านเป็นอย่างมาก เนื่องจากงานแปลชิ้นนี้ได้รับการตีพิมพ์ซ้ำถึง 8 ครั้ง ปัจจุบันแม้ไม่มีนวนิยายแปลออกมาอีกแล้วเนื่องจากปัญหาด้านลิขสิทธิ์ของงานแปล แต่ยังคงมีงานที่เกี่ยวกับการแปลของ ศดใส อยู่บ้าง เช่น การเป็นล่ามในการประชุมทางวิชาการต่าง ๆ และมีงานที่เขียนบางส่วนที่ออกเป็นรูปเล่ม ได้แก่ เรื่อง *ปลูกรัก ปาฐกถาของศาสตราจารย์นายแพทย์สม พริ้งพวงแก้ว* และเรื่อง *ดุลยภาพแห่ง*

ชีวิตในสภาพสังคมปัจจุบัน รวมถึงงานเขียนด้านประวัติศาสตร์เขมรที่กำลังอยู่ในระหว่างกร
ดำเนินการรวบรวมข้อมูลอยู่ด้วย (สคใส่ ชันติวรพงค์, 19 มิถุนายน 2542 : ผู้แปล . สัมภาษณ์)

1.7 ภูมิหลังผู้แปลต้นฉบับภาษาอังกฤษ

เนื่องจากหนังสือแปลวรรณกรรมสำนวนของ สคใส่ เรื่องนี้ ไม่ปรากฏการเขียน
คำนำและคำกล่าวท้ายเรื่อง จึงไม่ปรากฏข้อมูลของ ฮิลดา รอสเนอร์ ผู้แปลต้นฉบับภาษา
อังกฤษ แต่จากการสืบค้นข้อมูลบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต URL : <http://www.amazon.com> ผู้วิจัย
พบว่า มีข้อมูลอันเกี่ยวข้องกับประสบการณ์การทำงานแปลนวนิยายของ เซอร์มานน์ เฮสเส
โดยเฉพาะงานที่แปลจากต้นฉบับดั้งเดิมในภาษาเยอรมันมาเป็นสำนวนภาษาอังกฤษของ
ฮิลดา รอสเนอร์ (Hilda Rosner) ดังนี้

ฮิลดา รอสเนอร์ เป็นผู้แปล (Translator) งานเขียนของ เซอร์มานน์ เฮสเส
จากงานเขียนต้นฉบับเดิมในภาษาเยอรมันเป็นภาษาอังกฤษ (English Version) อยู่ 3 เรื่อง ได้แก่

1. เรื่อง Gertrude ซึ่งพิมพ์ในปี ค.ศ. 1988 (พ.ศ. 2541)
2. เรื่อง The Journey to The East พิมพ์ในปี ค.ศ. 1989 (พ.ศ. 2532)
3. เรื่อง Siddhartha ซึ่งได้รับการตีพิมพ์ออกมามากครั้งกว่าสำนวนภาษาอังกฤษ

เรื่องอื่นๆ ของฮิลดา รอสเนอร์

นับตั้งแต่สำนักพิมพ์ New Directions Publishing Corporation ได้มี
การจดทะเบียนลิขสิทธิ์ สิทธิขารณะ สำนวนภาษาอังกฤษในปี ค.ศ. 1951 (พ.ศ. 2494) เป็นต้น
มา หลังจากนั้นตีพิมพ์ออกมามาก ทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกาและแคนาดา ซึ่งมีทั้งเล่มปกแข็ง
และปกอ่อนอย่างน้อย 5 ครั้ง ได้แก่ พิมพ์ครั้งที่ 2 ในปี ค.ศ. 1957 (พ.ศ. 2502)

พิมพ์ครั้งที่ 3 ในปี ค.ศ. 1982 (พ.ศ. 2525)

พิมพ์ครั้งที่ 4 ในปี ค.ศ. 1992 (พ.ศ. 2535)

และ พิมพ์ครั้งล่าสุด เมื่อปี ค.ศ. 1997 (พ.ศ. 2540)

จากข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต พบว่า “สิทธิขารณะ” สำนวนภาษาอังกฤษเป็น
ที่นิยมอ่านกันอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่
ผู้อ่านจำนวนมากได้ส่งข้อมูลแสดงความคิดเห็น และวิพากษ์วิจารณ์วรรณกรรมเรื่องนี้มาก
มาย ส่วนใหญ่แสดงความชื่นชมผู้ประพันธ์ที่แสดงออกถึงอัจฉริยภาพในการประพันธ์
และการนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจอันเกี่ยวกับปรัชญา และศาสนาตะวันออกแทบทั้งสิ้น

บทที่ 2

บททวนวรรณกรรม

บทนี้จะกล่าวถึงทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรม *สิทธิธารณะ* ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาออกได้เป็น 3 ส่วนดังนี้ คือ

- 2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานแปล แนวการแปลวรรณกรรมอิงศาสนาและแนวการแปลงานบันเทิงคดี
- 2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและปรัชญาอินเดียที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมเรื่องนี้ ซึ่งมีทั้งเอกสารภาษาอังกฤษและเอกสารภาษาไทย
- 2.3 เนื้อหาเรื่องย่อของวรรณกรรม *สิทธิธารณะ*

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานแปล

ยูจิน ไนด้า (Nida : 1974) นักภาษาศาสตร์ และนักแปลคัมภีร์ศาสนา กล่าวว่า การแปลควรเป็นการถ่ายทอดความคิดหรือสารที่ผู้เขียนต้นฉบับต้องการสื่อให้ออกมาเป็นอีกภาษาหนึ่ง เพื่อให้ผู้อ่านได้รับรู้และเข้าใจถึงอารมณ์ความรู้สึกเช่นเดียวกับผู้อ่านต้นฉบับ

สิทธิ พิณจวบดล (2531 : 1062 – 1066) กล่าวถึงการแปลคัมภีร์ศาสนา และงานที่ต้องการรักษาความศักดิ์สิทธิ์ในสมัยโบราณว่า จะใช้วิธีแปลตามตัวอักษร กล่าวคือ เป็นการแปลที่รักษาสภาพเดิมของภาษาต้นฉบับใช้อย่างเคร่งครัด มีการปรับปรุงบ้างแต่เป็นส่วนน้อย นวนิยายซึ่งจัดเป็นวรรณกรรมบันเทิงคดีร้อยแก้วประเภทหนึ่งนั้น เปรียบเหมือนบันทึกทางประวัติศาสตร์ เพราะแสดงเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมหนึ่ง ณ ช่วงเวลานั้น ๆ อันเป็นเรื่องราวของบุคคลวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ความเชื่อ การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจและสังคมซึ่งสะท้อนให้เห็นแนวคิดหรือทัศนคติ รวมถึงรูปแบบและลีลาการใช้ภาษาของบุคคลสมัยนั้น ดังนั้น จึงมักพบว่าผู้แปลใช้ลักษณะการแปลซึ่งจะเน้นภาษาแปลเป็นหลัก ผู้แปลจะต้องเก็บทั้งสาร และรสชาติ ที่ปรากฏอยู่ในต้นฉบับ แล้วถ่ายทอดสารและรสชาตินั้นให้ได้ในระดับที่ใกล้เคียงกับต้นฉบับ

เสาวภา เจริญขวัญ (2532:107-122) กล่าวถึง เสฐียรโกเศศกับการแปลวรรณกรรมต่างประเทศว่า เสฐียรโกเศศสนใจวรรณกรรมคลาสสิกตะวันตก โดยเฉพาะวรรณกรรมเกี่ยวกับอินเดีย เช่น กามนิต ซึ่งแม้ว่าเป็นวรรณกรรมอินเดีย แต่มีต้นฉบับดั้งเดิมเขียนเป็นภาษาเยอรมัน ก่อนจะได้รับการแปลมาเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นต้นฉบับที่ใช้ในการแปลเป็นภาษาไทย กามนิต แต่งขึ้นโดยอาศัยหลักพุทธปรัชญามหายาน บางส่วนของพุทธประวัติและหลักธรรมของพุทธศาสนา ตลอดจนเรื่องราวจากพระสูตรเป็นเค้าโครง แล้วสอดแทรกด้วยศาสนาพราหมณ์และวรรณคดีอินเดีย เพราะในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 วิทยาการด้านภารตวิทยาแพร่หลายเข้ามาถึงประเทศไทยมาก โดยในการแปลเรื่อง กามนิต นั้น เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป ได้พยายามแปลให้ใกล้เคียงกับต้นฉบับภาษาอังกฤษโดยตลอด ยกเว้นเพียงตอน "รหัสยลัทธิตี" ซึ่งกล่าวถึงปรัชญาของโจรเท่านั้น ที่เรียบเรียงขึ้นตามความเข้าใจมากกว่าการแปลตามตัว การแปลเรื่องกามนิตนี้ผู้แปลไม่ได้แปลคำต่อคำ แต่มุ่งแปลให้ได้เนื้อความชัดเจน มุ่งความไพเราะของภาษา ขณะเดียวกันก็พยายามรักษาคำในภาษาเดิมไว้ กามนิต จึงเป็นงานแปลที่มีคุณค่า เพราะผู้แปลมีความพิถีพิถันในการเลือกใช้ถ้อยคำอย่างยิ่ง โดยใช้หลักว่า คำเหมาะสมในที่ที่เหมาะสม กล่าวคือ คำที่นำมาใช้ต้องมีความกระชับไพเราะ เหมาะสมกับเนื้อหา ฉาก และบรรยากาศของเรื่อง

อลิสรา วานิชดี (2534 : 842) กล่าวถึง แนวการแปลวรรณกรรมอิงศาสนาเรื่องแรกของไทยว่า เสฐียรโกเศศ ผู้แปลกามนิตร่วมกับนาคะประทีปกล่าวถึงแนวการแปลกามนิตว่า ใช้วิธีแปลใกล้เคียงกับต้นฉบับ คือ การแปลไม่พิศพลาด ไม่ตีความผิด ไม่แปลคำผิด และในตอนปลายสามารถแปลได้ใกล้เคียง หรือกระจางชัดเท่ากับรสที่ผู้แปลได้รับเมื่ออ่านต้นฉบับ

กุสุมา รักษมณี (2532 : 132 - 137) กล่าวถึง การใช้ภาษาในงานแปลเรื่อง นิยายเบงกาลี โดยเสฐียรโกเศศและนาคะประทีปว่า มีความคิดเด่นในสำนวนโวหารและการใช้ภาษา งาน ได้รับการยกย่องจากวรรณคดีสโมสรว่า เป็นหนังสือแปลที่แต่งดี ไม่ใช่ภาษาที่เลียนแบบภาษาต่างประเทศ นิยายเบงกาลี นี้ เป็นวรรณกรรมอินเดียที่แปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษเช่นเดียวกับ กามนิต และแม้ว่า ด้วยเหตุที่ นิยายเบงกาลี เป็นนิทานต่างชาติต่างวัฒนธรรม แต่การสื่อเรื่องมีความชัดเจนเพราะผู้แปลมีการอธิบายเพิ่มเติม โดยใช้การหยุดอธิบายไว้ในเชิงอรชรทุกครั้งเมื่อมีคำที่ทำให้สะดุด หรือแปลกหูสำหรับคนไทย เช่น กายัสถ์ซึ่งเป็นชื่อสกุลและจักกัตติมคัยซึ่งเป็นคำขานเรียก เป็นต้น หรือเมื่อกล่าวถึงความเชื่อที่แปลกไป เช่น การห้ามคนเจ็บหนักไปที่แม่น้ำคงคาเพื่อให้ไปสิ้นใจที่ริมแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อของชาวฮินดู เป็นต้น เรื่องที่สมควรจะ

อธิบายก็ยกไปกล่าวอีกครั้งที่ภาคผนวก ซึ่งมีหลากหลายทั้งเรื่องของพิธีกรรม เรื่องของธรรมเนียม นิยม ตามความคิดความเชื่อของชาวฮินดู และภูมิประเทศของอินเดีย *นิยายเบงกาลี* จึงมีจุดเด่นอยู่ที่ การอธิบายสิ่งต่าง ๆ ตามหลักศาสนาและปรัชญาฮินดูให้ผู้อ่านเข้าใจได้ชัดเจนและง่ายคายขึ้น

วินิตา คิติยนต์ (2541 : 62-64) กล่าวถึง หลักการแปลวรรณกรรมบันเทิงคดี ว่า มุ่งเน้นที่การถ่ายทอดความหมายและลีลาของผู้เขียน ให้ออกมาคงเดิมมากที่สุดโดยใช้หลักว่า เรื่องแปลนั้นควรทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าเป็นเรื่องแต่งที่ใช้ตัวละคร ฉาก และเหตุการณ์ เป็นเรื่อง ตะวันตกหรือเรื่องของชนชาติอื่น ถ้านวนภาษาที่ใช้ต้องไม่ขัดหูคนไทย ขณะเดียวกันต้องถอดเนื้อหา ด้านฉบับออกมาได้อย่างใกล้เคียงเพียงพที่ผู้อ่านจะมองเห็นลีลาการประพันธ์ด้วย กล่าวได้ว่า วรรณกรรมอิงศาสนาและปรัชญาเป็นงานเขียนที่เป็นส่วนผสมระหว่างเนื้อหาด้านประวัติศาสตร์ และปรัชญา โดยใช้รูปแบบการประพันธ์บันเทิงคดีร้อยแก้วประเภทนวนิยาย

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยพบว่า ยังไม่มีการศึกษาในหัวข้อวิทยานิพนธ์นี้มาก่อน แต่ปรากฏเอกสาร วิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านศาสนาและปรัชญา ตะวันออกที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมแปล เรื่องนี้ จึงทบทวนเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว ดังนี้

2.2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับต้นฉบับเดิม

ปรากฏเอกสารภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับต้นฉบับเดิมของ Siddhartha ซึ่งมีผู้ศึกษาด้านการใช้ภาษาและวรรณคดีในแง่มุมต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้

2.2.1.1 ชิโวล โควสกี (Theodore Ziolkoski :1965)

ชิโวล โควสกี (1965) ศึกษาเรื่อง แก่นและโครงสร้างของ วรรณกรรมสิทธิธารณะไว้ในหนังสือ *Novels of Hermann Hesse* (1965) ว่า ลักษณะสำคัญของ วรรณกรรมตะวันตกในศตวรรษที่ 19 คือ การหันมาสนใจโลกตะวันออกของนักเขียนเยอรมัน จุดเริ่มของการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับอินเดียของเฮสเสะเกิดขึ้นเมื่อเดินทางไปอินเดียในปี ค.ศ. 1911 อย่างเงียบ ๆ กับเพื่อนจิตรกรชื่อ ฮันส์ สเตอร์เซินนิเกอร์ (Hans Sturzenegger) เพื่อศึกษา ศาสนาและปรัชญาอินเดีย จากนั้นได้ไปอินเดียอีกครั้งในปี ค.ศ. 1920 ขณะที่เขียน *สิทธิธารณะ*

ค้างอยู่ เพื่อศึกษาปรัชญาอินเดียเพิ่มเติม อันได้แก่ ปรัชญาพระเวท ปรัชญาอุปนิษัท พุทธปรัชญา คำสอนของพุทธเจ้า และปรัชญาภควัทคีตา นอกจากนี้ยังมีเรื่องที่น่าสนใจและเข้าถึงได้ลึกซึ้ง อีกคือเรื่องเทพเจ้าในระบบปรัชญาและศาสนาอินเดีย ได้แก่ พระวิษณุ พระอินทร์ พระพรหม และพระกฤษณะ ชิโวลโควสกี กล่าวถึง *สิทธารถะ* ว่าเป็นนิยายที่เขียนยาก โดยเฮสเส่ได้ เริ่มเขียนในปี ค.ศ. 1919 จนจบภาคหนึ่งซึ่งมีอยู่ 4 บท แล้วแยกไปตีพิมพ์ในหนังสือชื่อ *News Rudschau* (1920) จากนั้นเริ่มเขียนภาคสองในฤดูหนาว ระหว่างปี ค.ศ. 1919-1920 ต่ออีก 4 บท ซึ่งพบว่าเริ่มเขียนยากขึ้น จนปี ค.ศ. 1922 เมื่อทบทวนข้อมูลจากอินเดียทั้งหมดอีกครั้ง เฮสเส่ ก็สามารถเขียนส่วนสุดท้ายที่เหลืออีก 4 บทได้ครบ และลงตีพิมพ์ได้ตลอดเรื่องในปีนั้น *สิทธารถะ* มีโครงเรื่องที่นำมาจากพุทธประวัติ นับตั้งแต่ชื่อเรื่องเหตุการณ์ สถานที่ และชื่อบุคคล โดยเฉพาะการใช้ชื่อภาษาสันสกฤตของพระพุทธองค์ ซึ่งมีความหมายว่า "ผู้บรรลุจุดหมาย" มา ใช้เป็นชื่อเรื่องและชื่อตัวเอกในนิยาย อันเป็นเจตนาของเฮสเส่เพื่อเสนอมุมมองและการพัฒนาการ ชีวิตของตัวละครที่ตรงข้ามกับคำสอนของพระพุทธเจ้า เอกสารฉบับนี้กล่าวถึงแนวคิดใน *สิทธารถะ* ว่า โนม์เอียงสอดคล้องกับปรัชญาจีนมากกว่าปรัชญาอินเดีย การที่เฮสเส่ใช้โครงสร้าง เลียนแบบพุทธประวัติทำให้นวนิยายเรื่องนี้มีลักษณะคล้ายนิยายปรัมปรา ทำให้บทบรรยายมีความ ลื่นไหลและพัฒนาการไปได้ ส่วนท่วงทำนองเขียนเรื่องนี้ต่างไปจากเรื่องอื่น ๆ ของเฮสเส่ที่เขียน ก่อนหน้านี้ กล่าวคือ ภาคแรกสะท้อนความคิดและอารมณ์ของตัวละคร ส่วนภาคที่สองเสนอการ ค้นพบสิ่งต่าง ๆ ด้วยตัวเองของเฮสเส่ผ่านตัวละคร ดังนั้น งานในช่วงแรกจะถูกคุมเอาไว้มากกว่าช่วงหลังที่เขียนบรรยายได้อย่างต่อเนื่อง ลื่นไหลและสอดคล้องกับ โครงสร้างภาษากว่า เทคนิคการใช้ภาษาที่พบก็มีหลายประการ เช่น การใช้ถ้อยคำหรือวลีพื้นสมัย (Archaic Phraseology) การใช้โครงสร้างภาษาซ้ำ (Epic Repetition) และ การใช้โวหารภาษาเก่าในการ อุปมา (Homeric Simile) เป็นต้น โดย พบว่ามีการใช้โครงสร้างภาษาที่เลียนแบบการกล่าวถึง เทพเจ้าและสรรค์ ในการบรรยายสภาพภูมิประเทศอยู่หลายฉากด้วย

ในด้านศิลปะการประพันธ์ เฮสเส่ใช้แม่น้ำเป็นสัญลักษณ์สำคัญของเรื่อง เช่นเดียวกับนักเขียนเยอรมันหลายคนที่นิยมใช้แม่น้ำเป็นสัญลักษณ์ ^{ของ}ความไร้กาล (Timelessness) เฮสเส่ใช้แม่น้ำเป็นองค์ประกอบของโครงสร้างกลาง ดังนั้น เนื้อหา สัญลักษณ์ และโครงสร้างจึง มีความสัมพันธ์กันมาก จนไม่อาจแยกหน้าที่ออกจากกันอย่างชัดเจน ความหมายของเรื่องจึงมิได้อยู่ ที่คำ แต่อยู่ที่บทบาทโดยรวมของเรื่องมากกว่า สัญลักษณ์อีกประการคือ *รอยยิ้มแห่งความปีติสุข* (Beautiful Smile) ซึ่งเป็นมิติใหม่ที่พบในเรื่องนี้ เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงการเข้าถึงภายในตัวตน อันเป็นลักษณะเด่นของตัวละคร 2 ตัว คือ พระพุทธเจ้ากับวาสุเทพ แสดงถึงความคล้ายคลึง

กันของรอยยิ้มจากผู้ที่สามารถบรรลุได้ด้วยตนเอง ซึ่งเฮสเสะเห็นว่า การบรรลุนี้ต้องประกอบ ด้วยเอกภาวะ และโมกษะ ซีโอโควสกีเห็นว่า เนื้อหาในเรื่องทั้ง 12 บทนั้น แบ่งได้ 3 ส่วน ตามเหตุการณ์สำคัญในชีวิตของสิทธารถะ อันได้แก่ ช่วงที่หนึ่งเป็นช่วงที่แสดงการใช้ชีวิตกับ ครอบครัว ศาสนาและสมณะ ช่วงที่สองเป็นการใช้ชีวิตกับกมลตาและผู้คนในเมืองใหญ่ และช่วง สุดท้ายเป็นการใช้ชีวิตกับวาสุเทพริมนแม่น้ำก่อนจะบรรลุ แต่ละช่วงชีวิตแสดงพัฒนาการให้เห็น อย่างชัดเจน เทคนิคการเขียนของเฮสเสะ ซึ่งถือเป็นของใหม่ในยุคนั้น คือ การวางตัวละครให้ สามารถเพ่งพิจารณาได้ไกลถึงสาระสำคัญของสิ่งที่อยู่เบื้องหลังโลกแห่งความเป็นจริงได้ จุดสำคัญของวรรณกรรมนี้จึงอยู่ที่การนำเสนอทัศนะของเฮสเสะที่ขัดแย้งกับคำสอนของพุทธเจ้า และแสดง ให้เห็นว่า สิทธารถะก็สามารถบรรลุได้เช่นเดียวกับพระพุทธรเจ้าโดยไม่อาศัยคำสอนตามแนวของ พระพุทธรเจ้า ซึ่งมีความสอดคล้องกับลักษณะของเฮสเสะที่ใฝ่รู้ด้วยตนเอง

2.2.1.2 มารา โบว์ลบี (Mara Bowlby :1967)

โบว์ลบี (Bowlby : 1967) ศึกษา สิทธารถะ ไว้ในหนังสือ Herman Hesse : His Mind and Art ว่า กลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการตะวันออก (Oriental Renaissance) ซึ่งทำให้นักเขียนและนักปรัชญาเยอรมันหลายกลุ่มหันมาให้ความสนใจ โลกตะวันออกกันมาก เฮสเสะซึ่งคุ้นเคยกับโลกตะวันออกมาก่อน จึงหันมาศึกษาศาสนาและ ปรัชญาอินเดียจากงานเขียนด้านเทวนิยม (Theosophical Writings) ของนักเขียนเยอรมันหลายคน ด้วย ซึ่งพบว่าล้วนนำไปสู่จุดเริ่มต้นเดียวกัน คือ คัมภีร์ภิกขุทศิตา (Bhagwad - Gita) แต่เหตุที่ ทำให้เฮสเสะ มีความรู้ด้านศาสนามีอยู่ 2 ประการคือ การอยู่ในครอบครัวหมอสอนศาสนา และความเป็นนักอ่านของตน เฮสเสะตั้งคำถามว่าศาสนาต่างๆ ในอินเดียมีผลต่อจินตนาการมนุษย์ การเดินทางไปอินเดียในปี ค.ศ. 1911 และประเทศแถบอินโดจีนไม่ประสบความสำเร็จตามที่คาด คิด สังคมแบบเก่าเสื่อมไป มีการเปลี่ยนแปลงเป็นยุโรปมากขึ้น แต่พบว่าผู้คนยังเชื่อในเรื่องเวท มนต์อยู่และพบว่าการปฏิบัติตามปรัชญาโยคะไม่ได้ถือปฏิบัติเฉพาะผู้ฝึกตนในอินเดียเท่านั้น แต่ยัง พบในพวกเคร่งศาสนา (Pietist) ในเยอรมันด้วย นอกจากปรัชญา และศาสนาอินเดียแล้วเฮสเสะ ยังสนใจและศึกษาศาสนาและปรัชญาตะวันออก เช่น ลัทธิเต๋าของจีนและศาสนาเซนด้วย

เอกสารฉบับนี้กล่าวถึงครั้งแรกที่เรื่องนับจากบทที่ 1 ถึงบทที่สิทธารถะพูลลา พระพุทธรเจ้าและโควินทะ เขียนขึ้นในปี ค.ศ. 1919 ส่วนเนื้อส่วนที่ 2 นับต่อไปถึงบทที่ สิทธารถะได้รับการช่วยชีวิตจากน้ำ แต่งขึ้นในฤดูหนาวระหว่างปี ค.ศ. 1919 - 1920 และส่วน สุดท้ายใช้เวลาประมาณ 12-18 เดือนจึงแล้วเสร็จ เฮสเสะใช้เวลาขณะหยุดพักการเขียนส่วนสุด

ท้ายด้วยการวาดภาพ และศึกษาเรื่องเทวนิยมของอินเดีย โบวล์บี กล่าวว่า วรรณกรรมนี้เป็นร้อยแก้วที่มีจังหวะให้อารมณ์ความรู้สึกและความรู้ด้านพิธีกรรมทางศาสนา ส่วนเทคนิคการเขียนที่พบได้แก่ การใช้โครงสร้างเขียนแบบ การซ้ำวลีและคำ โดยเฉพาะการซ้ำแบบ 3 ช่วง เช่นที่พบได้ในคัมภีร์ทางศาสนา ได้แก่ คัมภีร์ไบเบิลของคริสตศาสนา และคำสอนที่ใช้โครงสร้างซ้ำ ๆ ของพระพุทธเจ้า ภาษาที่ใช้ในวรรณกรรมนี้มีลักษณะคล้ายการรำพึงหรือการเข้าฌานสมาธิของภาวะจิตได้สำนึก ดังนั้น หน้าที่ของภาษาในเรื่องนี้ จึงแสดงสื่อสารโต้ตอบกันระหว่างตัวละครที่กำลังอยู่ในสมาธิ *สัทธาธะ* จึงได้รับการยกย่องว่าเป็นวรรณกรรมชิ้นเอกเกี่ยวกับปรัชญาและศาสนาตะวันออกของเฮสเสะ เพราะแสดงศิลปการประพันธ์ที่แปลกใหม่ ทำให้เกิดท่วงทำนองการเขียนนวนิยายแบบใหม่ขึ้นมา การที่เฮสเสะไม่พอใจการประกอบพิธีกรรม เพื่อบูชาเทพตามกิจวัตรของพราหมณ์นั้นเป็นเพราะ *สัทธาธะ* ซึ่งเป็นตัวแทนของเฮสเสะต้องการเรียนรู้ด้วยวิถีทางของตนเอง เห็นว่าไม่จำเป็นต้องเรียนรู้หรือรับการถ่ายทอดจากผู้อื่น วรรณกรรมสะท้อนให้เห็นว่าเฮสเสะสนใจเทพเจ้าอินเดีย และนิยมนิยมนศาสนาฮินดู (Hinduism) มากกว่าศาสนาพุทธ เพราะเห็นว่าการปฏิบัติโยคะได้ผลมากกว่าการปฏิบัติตามอริยมรรค โบวล์บีอธิบายถึงพัฒนาการของ *สัทธาธะ* แต่ละช่วงชีวิตที่ห่างไกลออกไปจากหลักพุทธศาสนาขึ้นทุกทีว่า เพราะเฮสเสะเห็นพระพุทธศาสนาเป็นทวนิยม (pessimism) ในด้านของภาษาพบว่า มีการใช้โวหารที่แสดงความหมายเชิงขัดแย้งกันระหว่างการปฏิบัติสมาธิกับการแสดงพฤติกรรมคล้ายเด็ก ทำให้เกิดคำศัพท์เพื่อสื่อถึงลักษณะดังกล่าวขึ้นใช้ เช่นคำว่า Child - people ซึ่งปรากฏการใช้คำที่แสดงความหมายขัดแย้งเช่นนี้ในวรรณกรรมเรื่องอื่น ๆ ของเฮสเสะด้วย

นอกจากนี้ยังพบว่า เป็นเวลานานนับสิบปีกว่าจะมีการใช้วรรณกรรมนี้เป็นหัวข้อในการอภิปรายในหมู่นักศึกษาด้านศาสนาและปรัชญาอินเดีย โดยไม่ได้รับความสนใจจากนักบวชในศาสนาคริสต์ต่างๆที่คำสอนในเรื่องการให้ความรักต่อเพื่อนมนุษย์ใน วรรณกรรมนี้มีที่มาจากศาสนาคริสต์นิกายฟรานซิสกัน (Franciscan) ส่วนแนวคิดเรื่อง วิวัฒนาการของจิต (The conception of spiritual development) มีการเชื่อมโยงกับทฤษฎีวิวัฒนาการ ของ ชาร์ลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin : 1809 - 1882) นักชีววิทยาในแง่ที่ว่า กำเนิดของสิ่งมีชีวิตในโลกมีความสัมพันธ์กับจิตวิญญาณ และสิ่งเหนือธรรมชาติ องค์ประกอบสำคัญในการประพันธ์ของเฮสเสะ ซึ่งได้แก่ การเขียนแบบแนวคิดทางศาสนา และหลักจิตวิทยาของ Jung นั้นเฮสเสะเห็นว่า การปฏิบัติฌานสมาธิเป็นสิ่งเดียวกับที่นักวิเคราะห์เรียกว่า การพิจารณาตัวตนภายใน (Introversion) เฮสเสะยังตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับผู้ถือศาสนาว่า แบ่งออกได้เป็น 2 พวก คือ ผู้ที่นับถือศาสนาอย่างเลื่อมใส (Devout) กับพวกที่นับถือศาสนาอย่างมีเหตุผล (Rational) ลักษณะสำคัญของผู้นับถือศาสนา

อย่างจริงจังตามทฤษฎีนี้คือ การแสดงความเคารพสูงสุด (Veneration) โดยในบทสุดท้ายได้แสดงให้เห็นว่า โควินทะมีลักษณะของการเป็นผู้นับถือศาสนาทั้ง 2 ลักษณะ กล่าวคือ ยังคงนับถือศาสนาอย่างมีเหตุผล ขณะเดียวกันก็มีความเลื่อมใสต่อสิทธิธารณะผู้มีภาพลักษณ์แห่งเทพเจ้า จึงได้แสดงความเคารพสูงสุดต่อสิทธิธารณะ

2.2.1.3 แอนนี คาร์ลสัน และ โวลค์เคน มิเชลส์ (Anni Carlsson and Volken Michels, ed. : 1975)

คาร์ลสัน และมิเชลส์ (Carlsson & Michels :1975) เป็นบรรณาธิการร่วมกันในการรวบรวมจดหมายโต้ตอบ ระหว่างนักเขียนเยอรมันชื่อ โทมัส มานน์ (Thomas Mann : 1875 – 1955) กับเฮร์มานน์ เฮสเสะ (Hermann Hesse : 1877 – 1962) ที่มีถึงกันนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1910-1955 ข้อความสื่อถึงกันมีทั้งเรื่องส่วนตัว งานเขียน การเมือง ทหาร สังคม เศรษฐกิจ และศาสตร์ด้านความรู้ต่างๆ ในรูปของจดหมาย ไปรษณียบัตร โทรเลข และการ์ดอวยพร เนื้อความไต่ถาม วิจารณ์ และพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน พอสรุปได้ว่านักเขียนทั้งสองได้รับแนวคิดด้านปรัชญาจากนักปรัชญาที่มีชื่อเสียงหลายคน เช่น เกอร์เต้ (Goethe) โชเปนฮาวเออร์ (Schopenhauer) นิทเซ่ (Neitzsche) และดอสโตเยฟสกี (Dostoyevski) เป็นต้น เฮสเสะมีความรู้เรื่องอินเดียมาแต่เด็ก เพราะมารดาเกิดที่อินเดีย มีตาเป็นหมอสอนศาสนาที่เชี่ยวชาญภาษาฮินดี (Indic) เพราะเป็นหมอสอนศาสนาอยู่ในอินเดียนานกว่า 30 ปี เฮสเสะเขียนนิยายเกี่ยวกับอินเดีย และหนังสือเล่าการเดินทางไปอินเดียหลายเล่ม แต่นับได้ว่า การเดินทางไปอินเดียในปี ค.ศ. 1911 เป็นการเดินทางที่ยาวนานที่สุด งานแต่ละเรื่องของเฮสเสะมีลีลาเฉพาะตัวมาก และ สิทธิธารณะ จัดเป็นหนึ่งในวรรณกรรมคลาสสิกที่มีชื่อเสียง 7 เรื่องของเฮสเสะ นับแต่ภายหลังจากประสบปัญหาครอบครัวอย่างหนัก จนต้องเข้ารับการรักษาสภาพจิตใจจากนายแพทย์ เจ บี แลง (Dr J.B.Lang) ซึ่งเคยร่วมงานกับจุง (C.G.Jung) มาก่อน ทำให้เฮสเสะสนใจเรื่องจิตวิเคราะห์ ตามแนวของจุง กล่าวได้ว่านอกเหนือจากด้านศาสนาและปรัชญาตะวันออกแล้ว เฮสเสะยังสนใจในทฤษฎีจิตวิเคราะห์และดนตรีในแนวของริชาร์ด วากเนอร์ (Richard Wagner) ซึ่งในเรื่องได้สะท้อนให้เห็นรูปของเสียงเพลงที่สิทธิธารณะได้ยินจากแม่น้ำ

2.2.1.4 จูดิธ ลิบมานน์ (Judith Liebmann, ed. : 1977)

ลิบมานน์ (Liebmann : 1977) เป็นบรรณาธิการหนังสือรวมบทวิจารณ์งานของเฮสเสะ ซึ่งมีตอนหนึ่งเป็นการศึกษาเรื่อง *กาลและโครงสร้าง* (Time and

structure) ซึ่งเขียนโดย เลรอย อาร์ ชอว์ (Leroy R. Shaw : 1977) พอสรุปได้ว่า เฮสเส สนใจการย้อนกลับไปสู่แหล่งกำเนิดของสรรพสิ่ง เพราะแสดงถึงความเป็นเอกภาวะ (The Oneness) สิทธารณะ จึงโดดเด่นท่ามกลางวรรณกรรมสมัยใหม่หลายเรื่องของเยอรมัน บทวิจารณ์กล่าววิเคราะห์ว่า วรรณกรรมเรื่องนี้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์ที่เฮสเสใช้กับความหมายที่แฝงอยู่ในการเปรียบเทียบประวัติศาสตร์และปรัชญาของฮินดูและพุทธ ดังบทแรกจะเป็นการแสดงการกล่าว “โอม” อันเป็นสัญลักษณ์ของพลังศักดิ์สิทธิ์ในการกลับคืนสู่สรรพสิ่งซึ่งพรหมและอาตมันเป็นอีกรูปหนึ่งของพลังนี้ กรอบของวรรณกรรมมีลักษณะคล้ายนิยายปรัมปราซึ่งแสดงร่องรอยจินตนาการของเฮสเสไว้สองประการ คือ การเข้าถึงความจริงของความรู้กาลและการกำหนดให้ตัวเอกรู้เหตุการณ์ภายหน้าได้ พัฒนาการของเรื่องนี้ค่อนข้างต่างจากนวนิยายคลาสสิกเรื่องอื่น ๆ เพราะเหตุการณ์ต่าง ๆ แฝงไว้ด้วยความหมายเชิงนัยยะมากมาย เนื้อหาวรรณกรรมแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ตามเหตุการณ์สำคัญของชีวิตสิทธารถะ ได้แก่ ส่วนที่หนึ่งเป็นการออกจาริกแสวงบุญ ส่วนที่สองเป็นการฝึกคัดคนด้วยวิธีทรมาณคน และส่วนที่สามเป็นการตัดสินใจเดินทางสายกลาง การกำหนดดวงเหตุการณ์ทั้งหมดนี้นับเป็นเจตนาของเฮสเสเพื่อนำเสนอการเปรียบเทียบเรื่องของผู้กำลังแสวงหาซ้อนไปพร้อมกับภาพและเรื่องของผู้บรรลุแล้วด้วยตนเอง สัญลักษณ์สองประการที่เฮสเสใช้ได้แก่ “โอม” ซึ่งแสดงการปฏิบัติสมาธิเพื่อให้เข้าถึงเอกภาวะและความไร้กาล ส่วนสัญลักษณ์ที่สอง คือ “เสียง” ของแม่น้ำ อันเป็นเหมือนเสียงทรงพลังจากภายในองค์เพาะ มีการยกตัวอย่างการใช้ภาษาในต้นฉบับเยอรมันด้วยว่า มีการใช้คำศัพท์กิริยาวิเศษณ์ที่มีความหมายรุนแรง คือคำว่า “einst” ซึ่งแสดงถึงความพยายามอย่างยิ่งของมนุษย์ในอันที่จะแบ่งแยกกาลลงไปให้ชัดเจนระหว่างอดีตกับอนาคต วรรณกรรมเรื่องนี้จึงแสดงอัจฉริยภาพของเฮสเสที่สามารถทำลายความซับซ้อนของกาลลงได้ด้วยการค้นพบภาวะอันเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและไม่สิ้นสุด

2.2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมแปลสิทธารถะ

ฉุน ประภาวิวัฒน์ (2517) ผู้แปล " สิทธารถะ " เป็นตำนานแรกซึ่งตีพิมพ์ในพ.ศ. 2510 กล่าวถึงปรัชญาที่ เซอร์มาน เฮสเส แฝงไว้ในเรื่อง และแสดงความคิดเห็นประกอบการวิเคราะห์วิจารณ์วรรณกรรมสิทธารถะไว้ในฉบับพิมพ์ครั้งที่ 1 (2510) ว่า ปรัชญาที่แทรกอยู่คือ *หั่นคือใคร และเกิดมาทำไม* ซึ่งเป็นปัญหาขั้นมูลฐานของฮัตตาว่า ชีวิตมนุษย์นี้เกิดมาเพื่ออะไร วรรณกรรมนี้แสดงลัทธิพราหมณ์ การบำเพ็ญพรตและหลักพุทธศาสนาที่มีส่วนเหมือนและแตกต่างกัน สิทธารถะค้นพบความเหมือนและแตกต่างดังกล่าวจากการปฏิบัติด้วยตนเอง แต่ขณะจาริกไปสู่การหลุดพ้น เมื่อมีโอกาสเข้าเฝ้าพระพุทธองค์ก็ไม่ได้บวชทั้งที่เสื่อมใส

แต่ทูลลาออกจาริกต่อไป ด้วยเหตุผลว่าต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในประเด็นนี้ฉุนวิเคราะห์ว่า มีความสอดคล้องกับหลักพุทธศาสนาที่ว่า การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายนั้น ปัจเจกบุคคลจะต้องกระทำและแสวงหาด้วยตนเอง พระพุทธองค์เป็นแต่เพียงผู้ชี้ทางเท่านั้น ท้ายที่สุดสิทธิหารณะได้กลืนเข้าเป็นเอกภาวะกับสิ่งทั้งหลาย กลมกลืนกับเหตุการณ์ต่าง ๆ เข้าถึงภาวะแห่งการรู้แจ้งเห็นจริงเช่นเดียวกับพระพุทธองค์ทรงเคยค้นพบและบรรลุมาแล้ว

ฉุนกล่าวไว้ในคำนำของวรรณกรรมแปลสิทธิหารณะฉบับพิมพ์ครั้งที่ 5 (2517) ว่า มีการตีพิมพ์สิทธิหารณะสำนวนแปลของฉุนออกมาอีกครั้ง เพราะว่ามีผู้สนใจนวนิยายเรื่องนี้กันมาก เนื่องจากมีการสร้างขึ้นเป็นภาพยนตร์ และเห็นว่าทั้งหนังสือและภาพยนตร์ต่างมีส่วนเติมเต็มพุทธปรัชญาที่เสสเสะตั้งใจแสดงออกมาจากถ่วงลึกได้อย่างชัดเจนเหมาะสม หลักสำคัญของศาสนาพุทธที่แสดงไว้ได้แก่ หลักการเวียนว่าย ตาย เกิด และนิพพาน ในรูปของปริศนาปรัชญาซึ่งสะท้อนอัจฉริยภาพของเสสเสะ และนวนิยายเรื่องนี้ให้คำตอบว่า มนุษย์ต้องการอะไร หากเป็นความสุข สุขนั้นจะได้มาอย่างไร ฉุนเห็นว่านวนิยาย เรื่องนี้สอนด้วยว่า ชีวิตมนุษย์คล้ายแม่น้ำที่ไหล ไปแล้วคืนกลับที่เดิมดังนั้นชีวิตไม่ว่าจะเริ่มที่ใดจะคืนกลับสู่ ณ จุดที่ตั้งต้นตายลงตรงที่เข้ามาเป็นมนุษย์ ฉุนวิเคราะห์ว่า สิ่งที่แม่น้ำสอนคือ ไม่ควรใส่ใจกับอดีตเพราะผ่านพ้นมาแล้ว ไม่ควรคิดคาดหมายอนาคตเพราะเป็นสิ่งที่ไม่อาจพยากรณ์ได้ ควรทำปัจจุบันให้ดีที่สุด ดังนั้น มนุษย์จึงควรประกอบกรรมดีมีความรักและเมตตาต่อมนุษย์ที่เป็นเพื่อนทุกข์เพื่อจะได้พบกับวิบากแห่งกุศลกรรมดีนั้นต่อไป และให้ข้อคิดว่า มนุษย์ควรยึดมั่นในมรรค 8 จึงจะดำรงชีวิตได้อย่างสงบสุข

2.2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านศาสนาและปรัชญา

เนื่องจากวรรณกรรมนี้เป็นวรรณกรรมอิงศาสนา และปรัชญาอินเดีย ผู้วิจัยจึงทบทวนงานวิจัย ข้อเขียนเชิงวิชาการด้านศาสนา และปรัชญาอินเดียที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมนี้ดังต่อไปนี้

2.2.3.1 พิน ดอกบัว (ม.ป.ป.)

พิน ดอกบัว (ม.ป.ป.) ได้ทำการวิจัยด้านมนุษยศาสตร์ ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับสังสารวัฏและการเวียนว่าย ตาย เกิด ในพุทธศาสนา พบว่า ปรัชญาอินเดียโบราณมีอิทธิพลต่อความเชื่อเรื่องของวิญญาณ โดยมีความเชื่อว่าภพภูมิแบ่งได้เป็นภูมิของมนุษย์ ภูมิของเทวดา และ ภูมิของพรหม ภพภูมิเป็นที่อยู่ของจิตเกิดขึ้นเพื่อรองรับจิตตามสภาพต่าง ๆ และนำ

วิญญาณไปเกิดในภพภูมิต่าง ๆ ทำให้มนุษย์ต้องพบทุกข์เวียนว่ายอยู่ในสังสารวัฏ สรรพสัตว์ที่เวียนว่ายในสังสารวัฏจึงมีองค์ประกอบในการเกิดอยู่ 3 ประการ คือ วิญญาณ กิเลส และผลกรรม รวมเรียกว่า ไตรวัฏ ซึ่งอธิบายได้ด้วยหลักปฏิสมุปปาทว่าเป็นภาวะที่อาศัยซึ่งกันและกันเกิดขึ้น แสดงถึงกฎแห่งความเป็นไปของสรรพสิ่งในโลก การวิจัยนี้กล่าวถึง ปฏิสมุปปาทว่าเป็นห่วงโซ่วงกลมที่สัมพันธ์กับไตรวัฏและอวิชชา ส่วนอริยสัจก็มีความสำคัญที่สุดในพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าทรงค้นคว้าและขบคิดมากที่สุด เป็นหลักเหตุและผลของกระบวนการชีวิตของสรรพสิ่งที่แสดงคุณลักษณะและเอกลักษณ์ที่เด่นชัดในพุทธศาสนาว่า นิพพานเป็นการดับของกิเลสไม่ใช่การตายแล้วสูญ แต่ละศาสนาและปรัชญามีความเชื่อเรื่องนิพพานต่างกันไป วิทยาการสมัยใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการตายแล้วเกิด ได้แก่ การศึกษาเรื่องของจิต การถอดจิต และกายทิพย์ที่ใช้เครื่องมือและหลักวิทยาศาสตร์พิสูจน์ การศึกษาค้นคว้าจิตวิทยาและประสาทวิทยาเกี่ยวกับการระลึกชาติ เป็นเรื่องยืนยันระดับหนึ่งว่า วิญญาณเป็นอมตะและการเวียน วาย ตาย เกิดมีจริง การศึกษาเรื่องจิตทางตะวันตกให้ผลตรงกันว่า จิตเป็นเรื่องใหญ่เป็นได้ทั้งผู้สร้างและผู้ทำลาย จิตกำหนดโชคชะตาและลิขิตชีวิตมนุษย์ ซึ่งแสดงว่า แม้จิตจะเป็นนามธรรมแต่เป็นบ่อเกิดของรูปธรรมต่าง ๆ โดยจิตสามารถหล่อหลอมสิ่งต่าง ๆ ให้เกิดเป็นรูปธรรมได้ภายหลัง ผู้มุ่งจะไปเกิดในภพภูมิที่สูงกว่าจะต้องดีด้วยคุณธรรมเสมอเทพ ส่วนผู้ปรารถนานิพพานต้องบำเพ็ญสมณวิปัสณาเจริญด้วยมรรคมงคล 8 จึงจะบรรลุมรรค การวิจัยนี้สรุปว่า แนวคิดต่อการเวียนว่าย ตาย เกิด ในพุทธศาสนามีอยู่สองแนว คือ แนวหนึ่งเห็นว่าตายแล้วสูญ อีกแนวหนึ่งเห็นว่าตายแล้วเกิด ซึ่งแยกเป็นตายแล้วเกิดเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลงกับตายแล้วเกิดแต่มีการเปลี่ยนแปลงรูปเป็นอย่างอื่น การวิจัยจึงยืนยันแนวคิดทางพุทธศาสนาที่ว่า สังสารวัฏ โลกียภูมิ และโลกุตระภูมิมีจริง

2.2.3.2 ลาล มณี โจชิ (Lal Mani Joshi :1970)

โจชิ (Joshi :1970) ได้วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างอุดมการณ์พราหมณ์พระเวทกับอุดมการณ์พุทธว่า หลักคำสอนที่ว่าด้วยอานิสงส์ของการประกอบพิธีบูชาอัญอันเป็นหัวใจของวัฒนธรรมพระเวทนั้น เป็นหลักคำสอนที่ตรงข้ามกับหลักคำสอนในพุทธศาสนา อุดมการณ์แห่งความหลุดพ้นของศาสนาพุทธ อันได้แก่ โมกขธรรมหรือนิพพานนั้นไม่เป็นที่รู้จักของปราชญ์คัมภีร์พระเวทซึ่งเชื่อแต่เรื่องสวรรค์ ส่วนทฤษฎีว่าด้วยกฎแห่งกรรมและการตายแล้วเกิดไม่ได้มีต้นกำเนิดมาจากแนวคิดของพราหมณ์ อาจกล่าวได้ว่า ไม่มีหลักธรรมหรือคำสอนใดในพุทธศาสนาที่มีเค้าว่าเกิดจากคำสอนของศาสนาพราหมณ์ กล่าวคือ เป้าหมายสูงสุดในชีวิต (Summum Bonum) ตามอุดมการณ์ของพราหมณ์พระเวทและพุทธนั้นมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด พราหมณ์เห็นว่า การมีชีวิตอยู่ในโลกเพียงพร้อมด้วยอามิสเป็นสิ่งพึงปรารถนา แต่ทาง

พุทธเห็นว่า อามิสเป็นเครื่องนำไปสู่ทุกข์ ชีวิตมีนิพพานเป็นจุดหมายสูงสุด และมนุษย์จะบรรลุนิพพานได้ด้วย การดับกิเลสและความทุกข์เท่านั้น อุดมการณ์ในชีวิตตามคำสอนของพราหมณ์พระเวทจึงมีลักษณะของแนวความคิดที่ยึดมั่น โลก (World-Affirmation) ส่วนอุดมการณ์ในชีวิตตามคำสอนของพุทธศาสนานั้นมีลักษณะเป็นแนวความคิดปฏิเสธโลก (World-Denial) แม้พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้ามีความทะมัดทะเมาะคล้ายคลึงกับหลักปรัชญาของคัมภีร์อุปนิษัทอยู่หลายประการ แต่ก็ทรงประณามความเชื่อในเรื่องอาตมันและพระเจ้าที่มีตัวตนว่า เป็นเรื่องเหลวไหลไร้สาระ เพราะทรงตระหนักถึงผลร้ายอันเกิดจากความรู้สึกรู้ว่ามีตัวตน หรือที่เรียกว่า อัตตา โดยความรู้สึกละเช่นนี้เกิดจากความสลับซับซ้อนทางจิต แม้คัมภีร์อุปนิษัทจะเน้นถึงความจริงแท้ในขั้นปลายสุดของอาตมัน แต่อาตมันที่ว่านี้มีไม่ใช่ตัวตน หากแต่เป็นภาวะที่ไม่มีตัวตน หรือที่สูงกว่าการมีตัวตน ซึ่งเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับ "ปรมพรหม" นั่นเอง ส่วนตัวตนหรืออัตตานั้น เป็นเพียงรูปที่บิดเบือนเลื่อนรางของหลักความจริงอันสูงสุดนี้ โดยในคำสอนของปรัชญาของอุปนิษัทนั้น อัตตา หรือตัวตน ไม่มีภาวะอันติมะ (Ultimacy) การยึดมั่นในอัตตาอันเป็นผลเนื่องมาจากอวิชาคือ ความไม่รู้ จึงได้รับการประณามว่า เป็นต้นเหตุของพันธนาการทั้งหลาย ปรากฏพระพุทธคาร์สในคัมภีร์อุทานถึงภูมิหลังของปรากฏการณ์ทั้งปวงในโลกว่า มิใช่เป็นสิ่งที่สร้างสรรค์หรือปรุงแต่งขึ้น และมีมิใช่เรื่องที่ขัดแย้งกับหลักการแห่งปรมพรหมของคัมภีร์อุปนิษัทแต่อย่างใด เพียงแต่พระคาร์สในนัยยะที่พาดพิงถึงภูมิหลังอันติมะนี้ เป็นไปในลักษณะที่ระมัดระวังและใช้ถ้อยคำเชิงปฏิเสธ การที่พระพุทธเจ้าทรงปฏิเสธไม่ประทานอรรถาธิบายใด ๆ ให้แน่ชัดและถูกต้องตามหลักแห่งตรรกะถึงสภาพของนิพพานและการมีชีวิตอยู่ อาจเนื่องมาจากทรงเห็นว่าภาษาที่มนุษย์ใช้อยู่ไม่มีคำพูดที่สมบูรณ์ และถ้อยคำพูดที่จะใช้วาดภาพสัจจะธรรมอันสูงสุดนี้ให้เห็นเป็นที่กระจ่างโดยปราศจากข้อกังขาได้ อีกประการหนึ่ง ในยุคที่ทรงดำรงพระชนมชีพอยู่นั้น พระองค์ทรงเมื่อนายบรรพชาศที่แวดล้อมอันเต็มไปด้วยหลักทฤษฎีและข้อคิดต่าง ๆ นานัปการ ทรงเล็งเห็นว่าล้วนแล้วแต่เป็นบ่อเกิดแห่งความยุ่งเหยิงทางความคิด และความอลเวงในการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมและศาสนา โดยในความเป็นจริงแล้วคัมภีร์อุปนิษัทได้กล่าวอย่างชัดเจนว่า ความจริงแท้ขั้นอันติมะเป็นสิ่งที่อยู่นอกเหนือคำพูดและความคิดของมนุษย์ ซึ่งนี่เองเป็นข้อแตกต่างขั้นมูลฐานที่เห็นได้ชัด ระหว่างแนวความคิดแห่งคัมภีร์พระเวทและจินตนาการทางพระพุทธศาสนา ในบทสรุป กล่าวไว้ว่า คัมภีร์อุปนิษัทซึ่งเป็นคัมภีร์ของฝ่ายพราหมณ์พระเวทสอนว่า เป้าหมายปลายทางสุดท้ายของมนุษย์ คือ อิศราภาพหรือความหลุดพ้นจากสิ่งผูกมัดทั้งหลาย ศาสนิกชนฮินดูตระหนักถึงความไม่เที่ยงแท้แน่นอนของชีวิต และความไม่เป็นแก่นสารของสิ่งยั่วเยว้ทั้งปวงในโลก เฉกเช่นเดียวกับพุทธศาสนิกชน โดยทั่วไป

2.2.3.3 เพ็ชรี สุมิตร (2520)

เพ็ชรี สุมิตร (2520 :45-52) กล่าวถึงปรัชญาอุปนิษัทและปรัชญาอินเดียไว้ใน *ประวัติอารยธรรมอินเดีย* ว่า อุปนิษัทประกอบด้วยสิ่งที่เป็นเหตุผลทางปรัชญา แสดงความก้าวหน้าทางความคิดซึ่งเริ่มมาจากความสงสัยและการหาเหตุผล นักปรัชญาตะวันตกสนใจในด้านความคิดและจิตใจอุปนิษัทกันมาก หลักปรัชญาอุปนิษัทโดยย่อแสดงถึงความจริงสูงสุดเกี่ยวกับวิญญาณ และการหนีจากการเวียนว่ายตายเกิด ด้วยวิธีพยายามรวมกับวิญญาณของโลก ความทุกข์ในโลกเป็นเพียงมายา ความจริงเพียงสิ่งเดียวคือ วิญญาณ หากวิญญาณพ้นจากมายาได้ก็จะสามารถพ้นทุกข์ได้ ความทุกข์นั้นจะไม่มีอยู่ขณะมีชีวิตเท่านั้น เพราะวิญญาณจะเกิดใหม่ต่อไปอีกไม่มีที่สิ้นสุด การกระทำในชาตินี้ก่อให้เกิดความเป็นอยู่ในชาติหน้าตามกรรมที่ทำไว้ ซึ่งตรงกับหลักพุทธศาสนาที่ว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว หลักปรัชญาอุปนิษัทนี้ช่วยให้คนพ้นทุกข์ได้ด้วยคำสอนที่ว่า วิญญาณหรืออาตมันมีอยู่ในแต่ละคนและอาตมันเป็นส่วนหนึ่งของพรหม ความคิดนี้เปลี่ยนแปลงความเชื่อโบราณตั้งแต่สมัยอารยันที่ว่า ผลดีผลร้ายที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องเทพเจ้าบันดาล หลักการลัทธิเกี่ยวกับตัวเองของอาตมันนี้ สร้างหลักใหม่ขึ้นว่า ผลดีผลร้ายนับเป็นการกระทำของตนเอง เรื่องกรรมจึงเกิดขึ้นด้วยความคิดนี้ หลักปรัชญาอินเดียจากหนังสืออุปนิษัทสามารถสรุปย่อได้ว่า สิ่งที่ควบคุมโลกนี้อยู่เป็นอมตะไม่เกี่ยวข้องกับพรหมที่ควบคุมทุกอย่างในโลก วิญญาณรวมประกอบด้วยวิญญาณย่อยเป็นอมตะเช่นเดียวกับวิญญาณรวม เรียกว่าอาตมันพรหมและอาตมันแยกกันไม่ได้ ดังนั้น แต่ละวิญญาณจะมีลักษณะหนึ่งคือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชีวิต การขจัดความคิดที่ว่ามนุษย์และโลกอยู่ห่างจากวิญญาณรวมจะทำให้เห็นความจริงของโลก การหลงภาพลวงทำให้เกิดทุกข์ บุคคลจะพ้นทุกข์ก็ต่อเมื่อบรรลุโมกษะ คือ ความหลุดพ้นและยอมรับความจริงเกี่ยวกับพรหม มนุษย์จึงต้องมีประสบการณ์การเรียนรู้มาและแบ่งแยกมายาออกจากความจริงด้วยการเวียนว่ายตายเกิดในรูปต่างๆ ตามกรรม วิถีชีวิตมนุษย์มี "กรรม" ควบคุมกำหนดให้มนุษย์เป็นไปในรูปต่างๆ ปรัชญาจากอุปนิษัทนี้เป็นพื้นฐานของศาสนาพราหมณ์ ซึ่งต่อมากลายเป็นลัทธิฮินดู บุคคลสำคัญในอินเดียสมัยใหม่ เช่น ระพินนารถตระกูลร์และมหาตมาคานธีนับถือปรัชญานี้มาก และนอกจากนั้นปรัชญานี้ยังมีอิทธิพลต่อนักปรัชญาประเทศตะวันตก เช่น โชเพินแฮนเซอร์ (Schopenhanser) และราฟ วัลโด เอ็มเมอร์สัน (Ralph Waldo Emerson) นักปรัชญาเยอรมันเป็นต้น

2.2.3.4 กรณา-เรื่องอุไร กุศลาสัย (2542)

กรณาและเรื่องอุไร กุศลาสัย (2542) กล่าวถึง ปรัชญาภควัตติดาว่า เป็นหัวใจสำคัญของปรัชญาฮินดู เป็นคัมภีร์ที่ได้รับการถ่ายทอดเป็นภาษาต่างประเทศมากที่สุด ในบรรดาวรรณกรรมด้านศาสนาและปรัชญาฮินดู โดยเฉพาะเล่มชื่อ Bhagavad-Gita As It Is ซึ่งในภาษาไทยมีสำนวนแปลภควัตติดาอยู่หลาย สำนวนด้วยกัน ได้แก่

1. สำนวนของ สมัยคร บูราวาส
2. สำนวนของ อัสนี พลจันทร์
3. สำนวนของ เพลงทิพย์ ศรีมัทภควัตติดา
4. สำนวนของ สมภารพรหมทา

ซึ่งแปลจากต้นภาษาอังกฤษหลายสำนวน ได้แก่ *The Lord's song*, *The song of God*, *The song of the Divine*, *The song Divine*, *The Song celestial* เป็นต้น เนื้อหาของคัมภีร์ภควัตติดา นี้มาจากตอนหนึ่งในคัมภีร์มหากาพย์ มหาภารตะ ซึ่งแสดงความคิดเห็นขัดแย้งระหว่างหน้าที่กับศีลธรรมของอรชุนในการทำสงครามในหมู่พระญาติ ภควัตติดาจึงแสดงความสำคัญของหน้าที่บุคคลและพฤติกรรมสังคมและนำไปสู่การประยุกต์หลักจริยธรรมในชีวิตมนุษย์หน้าที่และความภักดีเชื่อมั่นเป็นวิถีทางที่ได้รับการเน้นย้ำมากที่สุด และเป็นเนื้อหาอันเป็นสาระสำคัญของคัมภีร์ภควัตติดา ซึ่งว่าด้วยภูมิหลังทางจิตแห่งการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยเรียกร้องให้มนุษย์ปฏิบัติข้อผูกพันและหน้าที่ของชีวิตให้ลุล่วงไป สอนให้มนุษย์คำนึงอยู่เสมอถึงภูมิหลังทางศีลธรรมว่าจะต้องสอดคล้องกับอุดมการณ์ที่เปลี่ยนไปในแต่ละยุค การกระทำใดๆ จึงควรเป็นไปด้วยจิตใจที่ไม่กังวลถึงผลที่จะเกิดขึ้น กฎแห่งเหตุและผลสามารถใช้ได้ในทุกสถานการณ์ การกระทำที่ถูกต้องย่อมก่อให้เกิดผลที่ถูกต้องเสมอ ดังนั้น คำสอนของภควัตติดา จึงเป็นคำสอนสากลที่เหมาะสมทุกยุคทุกสมัย และมีคุณธรรม (Poise) ของตนเอง มีเอกภาพท่ามกลางความแตกต่าง และอยู่เหนือสภาพแวดล้อมอันผันแปรทั้งมวล โดยสามารถนำมาใช้ได้กับปัญหาทางจิตใจที่รบกวนมนุษย์อยู่เสมอ

2.3 เรื่องย่อ-สิทธิธารณะ

" สิทธิธารณะ " เป็นเรื่องของพราหมณ์หนุ่มคนหนึ่งสมัยพุทธกาล ที่พยายามดิ้นรนให้พ้นจากกรอบปฏิบัติในวรรณะพราหมณ์เพราะเห็นว่า การปฏิบัตินั้นไม่อาจนำไป

ผู้การพันทุกข์ได้ จึงออกจาริกไปกับเพื่อนที่เติบโตมาด้วยกันชื่อ โควินทะ โดยขอติดตามนักบวชในลัทธิโยคะ เพื่อศึกษาและปฏิบัติธรรมานตนแบบโยคะอยู่ 3 ปี แต่ก็ไม่พบทางนำไปสู่การพ้นทุกข์ได้ ต่อมา เมื่อได้ข่าวว่าพระพุทธเจ้ามาประทับที่สวนเชตะวันจึงพากันไปเข้าเฝ้า เพื่อฟังพระธรรมเทศนาจากพระโอรุฑู ทั้งสองประทับใจ ในพระพุทธลักษณะมาก โควินทะเกิดความเลื่อมใสจนขอบวช แต่สัทธาธระกลับทูลลาจากออกเดินทางจาริกต่อไปด้วยเหตุผลว่า ต้องการเรียนรู้ให้ถึงทางปฏิบัติพ้นทุกข์ด้วยตนเอง สัทธาธระจาริกมาถึงเมืองใหญ่ ได้ใช้ชีวิตอยู่ในโลกียสุขกับหญิงงามเมืองชื่อกมลลาอยู่หลายปี จนในที่สุดก็เริ่มเบื่อหน่ายและตระหนักว่า หนทางที่ปฏิบัติอยู่ไม่ใช่ทางที่นำไปสู่การพ้นทุกข์มีแต่จะทำให้เกิดทุกข์ยิ่งขึ้นเพราะความสุขที่ได้รับล้วนเป็นภาพลวงที่ไม่ยั่งยืน สัทธาธระหนีจากกมลลาและชีวิตในเมืองไปพบกับชายแจวเรือคนหนึ่งชื่อ วาสูเทพ ซึ่งชี้แนะให้เห็นแนวทางการเรียนรู้และเข้าใจด้วยตนเอง สัทธาธระจึงหันมาปฏิบัติสมาธิให้จิตใจผ่องใสเพื่อพินิจสิ่งต่าง ๆ อย่างรอบคอบ จนมองเห็นว่า โลกนี้ไม่มีกาลเวลาทุกสิ่งทุกอย่างอย่างเป็นหนึ่งเดียวหลังจากบำเพ็ญสมาธิฝึกจิตอยู่ริมแม่น้ำหลายสิบปี สัทธาธระได้พบกับกมลลาและลูกที่กำลังเดินทางมาเฝ้าพระพุทธเจ้าก่อนเสด็จดับขันธปรินิพพาน แต่ไม่นานกมลลาก็ถูกงูกัดตายและลูกชายก็หนีหายจากสัทธาธระไป สัทธาธระจึงประสบกับความทุกข์อีกครั้ง แต่คำแนะนำของวาสูเทพเตือนสติไว้จนเข้าใจถึงความจริงของมนุษย์จนสัทธาธระสามารถละวางสิ่งต่างๆ ได้ และดำรงชีวิตอย่างสงบสุขอย่างแท้จริงจนบรรลุได้ด้วยตนเองในที่สุดเช่นเดียวกับที่พระพุทธองค์ทรงเคยบรรลุและค้นพบความจริงและความสงบสุข อันเกิดจากการหลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด ด้วยวิธีทางแห่งตนเองที่ริมฝั่งแม่น้ำมาก่อนหน้านั้นเช่นกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาสำนวนแปลของสดไธ จากวรรณกรรมเรื่อง *สิทธิธาระ* เทียบกับฉบับแปลภาษาอังกฤษกรณีศึกษานี้ ผู้วิจัยเลือกใช้รูปแบบการวิจัยและมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary research) มีรูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการศึกษาจากเอกสารถึงการใช้อยู่ในสำนวนแปลของสดไธ (สดไธ ชันติวรพงศ์) จากวรรณกรรมแปลเรื่อง *สิทธิธาระ* (พ.ศ. 2526) โดยใช้วิธีการศึกษาเทียบกับต้นฉบับภาษาอังกฤษ สำนวนของ ฮิลดา รอสเนอร์ (Hilda Rosner) ซึ่งถ่ายถอดมาจากต้นฉบับเดิมในภาษาเยอรมันของ เฮอร์มานน์ เฮสเสะ (Hermann Hesse)

วรรณกรรมเรื่องนี้มีเทคนิคการประพันธ์ที่สำคัญ 2 ประการ คือ การใช้โครงสร้างเลียนแบบ (Parallelism) พุทธประวัติ และการใช้สัญลักษณ์ (Symbol) ในการสื่อความหมายด้านศาสนาและวัฒนธรรม "*สิทธิธาระ*" จึงเป็นวรรณกรรมที่มีข้อมูลด้านการสื่อสาร การใช้ภาษาและด้านวัฒนธรรมมากเพียงพอที่จะทำการศึกษาการใช้ภาษาของผู้แปลในประเด็นต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้

3.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับต้นฉบับและสำนวนแปลนี้

3.2.2 ทำการศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างวรรณกรรมตามแนวคิดของ สายทิพย์ นุกูลกิจ (2537 : 324) ในเรื่องแนวการอ่านและพิจารณาประเมินคำวรรณกรรมแปลที่ว่า

เนื่องจากวรรณกรรมแปลแต่ละประเภทต่างก็มีโครงสร้างเฉพาะตัวแตกต่างกันไปตามรูปแบบการเขียนวรรณกรรมนั้น ๆ เช่น เป็นเรื่องสั้น นวนิยาย บทละครพูด สารคดี และกวีนิพนธ์ เป็นต้น ดังนั้น ในการอ่านและพิจารณาประเมินค่าวรรณกรรมแปลแต่ละเรื่อง ผู้อ่านจึงควรแยกพิจารณาประเมินค่าวรรณกรรมแปลตามรูปแบบการเขียนและโครงสร้างของวรรณกรรมแปลนั้น ๆ เสียก่อน กล่าวคือ ถ้าวรรณกรรมแปลนั้นเขียนในรูปของเรื่องสั้น ก็ให้ผู้อ่านนำหลักเกณฑ์ของการประเมินค่าเรื่องสั้นมาใช้วิเคราะห์ หากเขียนเป็นสารคดี ก็ให้ผู้อ่านนำหลักเกณฑ์ของการประเมินค่าสารคดีมาใช้วิเคราะห์ หรือหากวรรณกรรมแปลนั้นเขียนในรูปของบทร้อยกรอง ก็ให้ผู้อ่านนำหลักเกณฑ์ของการประเมินค่าบทร้อยกรองมาใช้วิเคราะห์เสียก่อน และเพื่อให้การอ่านและประเมินค่าของวรรณกรรมแปลเป็นไปอย่างถูกต้องและเที่ยงธรรมมากที่สุด ผู้อ่านควรจะต้องศึกษาต้นฉบับของวรรณกรรมแปลนั้น ๆ เพื่อเปรียบเทียบเรื่องความถูกต้องของเนื้อหาและความไพเราะสละสลวยของภาษาจากต้นฉบับอีกครั้งหนึ่ง

3.2.3 กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์การใช้ภาษาในการแปลของผู้แปลตามหลักเกณฑ์การประเมินผลงานแปลของสิทธา พิณีภูวคัล (2529 : 1076 – 1077) ซึ่งนำมาใช้ในการศึกษา 2 เกณฑ์ คือ

1) เกณฑ์การประเมินงานแปลด้านภาษา ซึ่งสิทธา พิณีภูวคัล (2529) กล่าวว่า มีเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินด้านภาษาอยู่ 5 ประการ คือ

1.1) ความชัดเจน กล่าวคือ ภาษาที่ใช้ในการแปลควรเป็นภาษาสามัญที่เข้าใจง่าย เป็นที่รู้จักและใช้กันอย่างแพร่หลายในสังคม สามารถสื่อความคิดได้แจ่มแจ้ง ไม่ชวนให้ผู้อ่านตีความได้หลายแง่มุม เขียนเว้นวรรคตอนถูกต้อง รมณ์ระว่างการใช้คำกริยาที่แสดงกาลต่างๆ การเรียงคำในประโยคเป็นไปอย่างสละสลวย โดยเฉพาะการวางตำแหน่งของคำขยาย ซึ่งหากวางผิดตำแหน่งหรือวางไว้ไกลเกินไปอาจทำให้สื่อความหมายผิดเพี้ยนไปได้

1.2) ความเหมาะสม โดยจะศึกษาวิเคราะห์ว่า ผู้แปลเขียนเรียบเรียงเนื้อหาบทแปลออกมาด้วยลีลาที่เหมาะสมกับต้นฉบับหรือไม่ เพียงใด ซึ่งความเหมาะสมนี้จะครอบคลุมถึงระดับการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับผู้อ่านและตัวละครในวรรณกรรมด้วย

1.3) ความเรียบง่าย ความเรียบง่ายของภาษาแปล ทำให้เกิดความราบรื่นในการอ่าน ทำให้ผู้อ่านเกิดความเพลิดเพลินและเข้าใจง่าย ดังนั้น ผู้แปลจะต้องคำนึงถึงความเรียบง่ายของภาษาเพื่อให้เหมาะสมกับประเภทของงานเขียน เพราะงานแปลที่ดีจะมีภาษาที่เรียบง่าย

1.4) ความสมเหตุสมผล อันเนื่องมาจากการที่ภาษาแต่ละชาติมีความสมเหตุสมผล (Logic) แตกต่างกัน ซึ่งหากความแตกต่างนั้นมีอยู่น้อย ผู้อ่านงานแปลอาจต้องใช้จินตนาการเพิ่มเติมบ้าง แต่หากความแตกต่างนั้นมีมาก งานแปลนั้นก็จะเป็นที่เข้าใจได้ยากสำหรับผู้อ่าน ดังนั้นผู้แปลจึงต้องคำนึงถึงหลักความสมเหตุสมผลของการใช้ภาษาแปลด้วย

1.5) วัฒนธรรมการใช้ภาษา หมายถึง มารยาทในการใช้ถ้อยคำและภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับวัฒนธรรม ธรรมเนียมและแบบแผนของภาษาแปลนั้น

สิทธา พิณีจวบดล (2529) กล่าวว่า เกณฑ์การประเมินด้านภาษานี้ สามารถจะเลือกใช้ได้บางข้อหรือครบทุกข้อ แต่ในกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยได้เลือกนำมาใช้ครบทั้ง 5 ข้อ เพราะเกณฑ์การประเมินทั้ง 5 ประการนี้ จะครอบคลุมและแสดงให้เห็นถึงการใช้ภาษาของผู้แปล ได้อย่างชัดเจนมากที่สุด

ส่วนเกณฑ์ประเมินอีกประการหนึ่งที่น่ามาใช้ ได้แก่

2) เกณฑ์การประเมินงานแปลด้านเนื้อหา ซึ่งยึดหลักการเทียบเคียงกับต้นฉบับเป็นสำคัญมี 3 ประการ สิทธา พิณีจวบดล (2529) กล่าวถึงรายละเอียดถึงเกณฑ์ประเมินด้านนี้ไว้ว่า ควรพิจารณาจาก

2.1) ความสมมูลของความหมาย เป็นการศึกษว่าผู้แปลได้พยายามรักษาความหมายของบทแปลให้เทียบเคียงกับต้นฉบับหรือไม่ ด้วยกลวิธีใด

2.2) ความครบถ้วนของความหมาย โดยอาศัยหลักเกณฑ์ว่า การแปลที่ดีไม่ควรตัดทอนความหมายของคำคุณศัพท์ที่มีอยู่ในต้นฉบับออกไป เพราะการใช้คำคุณศัพท์

หลากหลายชนิดนั้นแสดงถึงความสามารถความของผู้ประพันธ์ ซึ่งผู้แปลจะต้องพยายามเก็บรักษาความหมายทั้งหมดไว้ให้ได้อย่างครบถ้วน

2.3) แปลผิดความหมาย ซึ่งเกิดจากความเข้าใจผิดของผู้แปลเอง เช่น การอ่านไม่รอบคอบหรือหลงผิดในเรื่องของรากคำ รวมถึงการแปลผิดความหมายอันเนื่องจากคำศัพท์ที่แปลนั้นมีหลากหลายความหมาย และผู้แปลไม่อาจเลือกหาความหมายที่ถูกต้องมาใช้ให้เหมาะสมในบริบทนั้นๆ ได้

3.3 การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้ภาษาจากสำนวนแปลของสไต 2 ประเด็น คือ

- 1) การใช้ภาษาของผู้แปลเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาบทแปล
- 2) การใช้ภาษาของผู้แปลเพื่อถ่ายทอดความหมายด้านศาสนาและปรัชญา

โดยศึกษาเปรียบเทียบกับต้นฉบับของ ฮิลดา รอสเนอร์ ทั้ง 2 ประเด็น

3.4 การศึกษาวิเคราะห์การใช้ภาษา

ศึกษาวิเคราะห์การใช้ภาษาของผู้แปลตามหลักทฤษฎีการแปลและเกณฑ์การประเมินงานแปลด้านภาษาและเนื้อหาจากโครงสร้างภาษาน 4 ระดับ คือ

1) ระดับคำ ศึกษาว่า ผู้แปลมีกลวิธีการใช้ภาษาระดับคำอย่างไร ซึ่งครอบคลุมถึงการเลือกใช้คำเพื่อสื่อความหมาย ลักษณะเด่นของคำที่ผู้แปลใช้ และการใช้คำที่แสดงถึงลักษณะอันเป็นธรรมชาติของภาษาแปล หรือมีการใช้ภาษาในระดับคำผิดไปจากต้นฉบับบ้างหรือไม่ เพราะเหตุใด

2) ระดับวลี ศึกษาว่า ผู้แปลมีกลวิธีการใช้ภาษาระดับวลีอย่างไร มีการใช้โครงสร้างภาษาระดับวลีที่สูงกว่าหรือต่ำกว่าวลี ในการถ่ายทอดความหมายและเนื้อหาสู่บทแปลบ้างหรือไม่ เพราะเหตุใด

3) ระดับประโยค ศึกษากลวิธีการใช้ภาษาในระดับประโยค ประเภทของประโยคที่ใช้ในต้นฉบับ ประโยคที่ใช้ในการแปล การผูกประโยคของผู้แปล และการใช้โครงสร้างระดับอื่นในการถ่ายทอดความหมายระดับประโยค

4) ระดับข้อความ ศึกษากลวิธีการใช้ภาษาในระดับข้อความที่ปรากฏในการแปล เช่น การปรับเรียงลำดับความคิด การใช้เครื่องมือทางภาษาในการเชื่อมโยงความและการสร้างความสัมพันธ์ภาพระหว่างข้อความ เป็นต้น

3.4.1) ศึกษาวิเคราะห์การใช้ภาษาของผู้แปลเพื่อถ่ายทอดบทแปล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาการใช้ภาษาของผู้แปลทั้ง 4 ระดับนี้ มาทำการวิเคราะห์ว่าการใช้ภาษาในลักษณะที่ค้นพบนั้น มีความสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินงานแปลด้านการใช้ภาษาที่กำหนดไว้ประการใดบ้าง หากข้อมูลที่ค้นพบนั้นบ่งชี้ชัดว่า การใช้ภาษาแต่ละระดับของผู้แปลตรงตามเกณฑ์ในข้อใด ก็กล่าวได้ว่า การใช้ภาษาของผู้แปลในระดับ โครงสร้างนั้นมีคุณลักษณะตามเกณฑ์ข้อนั้นๆ

3.4.2) ศึกษาวิเคราะห์การใช้ภาษาของผู้แปล เพื่อถ่ายทอดความหมายด้านศาสนาและปรัชญาตามหลักเกณฑ์การประเมินงานด้านเนื้อหาของสิทธา พินิจภูวดล (2529 : 1076 – 1077) และหลักสัจศาสตร์โครงสร้างกับวรรณกรรมของนพพร ประชากุล (2542 : 151 – 153) ที่ว่า

“ สัจศาสตร์แนวโครงสร้าง (Structural Semiotics) เน้นหลักว่า คำสื่อความหมายทางวัฒนธรรมมีการนำคติ ความเชื่อ ค่านิยม และอุดมการณ์ สวมทับลงไปบนวัตถุสิ่งของที่มีประ โยชน์ใช้สอยอยู่แต่เดิม แล้วดึงวัตถุเหล่านี้มาสัมพันธ์กันจนเกิดความหมายขึ้น ทั้งนี้ประ โยชน์ใช้สอยของวัตถุเหล่านั้นเองจะคอยทำหน้าที่กลบเกลื่อนการสื่อความหมายทางวัฒนธรรม มิให้โจ่งแจ้งจนเกินไป ”

การศึกษากการถ่ายทอดความหมายด้านศาสนาและปรัชญา จึงเป็นการศึกษาว่า ต้นฉบับสื่อความหมายด้านศาสนาและปรัชญาใดบ้างออกมาสู่ผู้อ่าน และผู้แปลสามารถถ่ายทอดความหมายเหล่านั้นออกมาสู่บทแปลได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ตามต้นฉบับหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และด้วยสาเหตุใด ซึ่งต้องพิจารณาถึงความเหมาะสม ความสมมูลของความหมาย และการแปลผิดความหมายที่ปรากฏในเนื้อหา พร้อมแสดงตัวอย่างการใช้ภาษาในบทแปลตามประเด็นที่ทำการศึกษาประกอบการวิเคราะห์ด้วย

3.4.3) กำหนดเกณฑ์การพิจารณา จุดดี จุดด้อย ของสำนวนแปล จากหลักการ แปลงานบันเทิงคดีของวินิตา ดิถียนต์ (2541 : 62 – 64) ซึ่งมีอยู่ 2 เกณฑ์ คือ เกณฑ์พิจารณาจุดดีและเกณฑ์พิจารณาจุดด้อย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) เกณฑ์การพิจารณาจุดดีของสำนวนแปลมี 3 ประการ ดังนี้

- 1.1) มีความถูกต้องของเนื้อความ
- 1.2) มีการใช้ภาษาที่ดีในการถ่ายทอดต้นฉบับสู่บทแปล
- 1.3) ได้รับความดีและบรรยากาศ

2) เกณฑ์การพิจารณาจุดด้อยของสำนวนแปลมี 3 ประการ ดังนี้

- 2.1) มีการแปลผิดพลาด
- 2.2) มีการใช้ภาษาที่ไม่สามารถสื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้อย่างชัดเจน หรือมีการใช้ภาษาที่ทำให้ผู้อ่านสามารถตีความหมายได้หลายอย่างซึ่งไม่ตรงกับต้นฉบับ
- 2.3) ไม่ได้รสชาติและบรรยากาศที่เทียบเคียงกับต้นฉบับ

จากนั้นทำการศึกษาวิเคราะห์จุดดี จุดด้อย ของการใช้ภาษาในสำนวนแปลนี้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งหากพบว่าสำนวนภาษาแปลในระดับโครงสร้างใดมีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์พิจารณาจุดดีใด ก็กล่าวได้ว่า สำนวนแปลนี้มีจุดดีตามเกณฑ์การพิจารณาจุดดีประการนั้น ๆ แต่หากสำนวนแปลในระดับโครงสร้างใดมีลักษณะตรงตามเกณฑ์การพิจารณาจุดด้อย ก็กล่าวได้ว่า การใช้ภาษาในโครงสร้างระดับนั้น ๆ ของสำนวนแปลนี้มีจุดด้อยตามเกณฑ์ประการนั้นๆ

3.4.4) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาและวิเคราะห์การใช้ภาษาของผู้แปลทุกประเด็น นำมาวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้สำนวนแปลตามเกณฑ์ข้อดีและข้อด้อย โดยพิจารณาว่า การใช้ภาษาในลักษณะที่พบนั้นน่าจะเนื่องมาจากสาเหตุใด ซึ่งกำหนดปัจจัยการใช้ภาษาไว้สองประการ ตามลักษณะที่เกิด คือ

- 1) เหตุปัจจัยภายใน หมายถึง สาเหตุใดๆอันเกิดจากตัวผู้แปลเอง ซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้ภาษาแปลของบทแปลสำนวนนี้

2) เหตุปัจจัยภายนอก หมายถึง สาเหตุอื่นใดจากบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมภายนอกที่ส่งผลต่อการใช้ภาษาในสำนวนแปล ซึ่งไม่ได้เกิดจากตัวผู้แปล

การศึกษาดังเหตุปัจจัยจะทำให้ผู้เริ่มทำงานแปลวรรณกรรมแนวนี้อาจสามารถมองเห็นปัญหาในการใช้ภาษาแปล และเพิ่มความระมัดระวังในการใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาและความหมายสู่บทแปลได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังการวิเคราะห์การใช้ภาษาและตัวอย่างที่น่าสนใจไว้ในบทที่ 4

บทที่ 4

การใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาบทแปล

บทนี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษาการใช้ภาษาของผู้แปลจากโครงสร้างภาษา 4 ระดับ ได้แก่ ระดับคำ ระดับวลี ระดับประโยค และระดับกลุ่มประพจน์ ตามเกณฑ์การพิจารณางานแปลด้านการใช้ภาษาของลีทรา พินิจภูวดล (2529 : 1076-1077) ซึ่งเสนอว่า อาจพิจารณางานแปลด้านการใช้ภาษาในบทแปลจากเกณฑ์ 5 ประการ ได้แก่ ความชัดเจน ความเรียบง่าย ความเหมาะสม ความสมเหตุสมผล และแสดงวัฒนธรรมการใช้ภาษาแปล

จากโครงสร้างภาษาที่ทำการศึกษาวิเคราะห์ประกอบกับเกณฑ์พิจารณางานแปลด้านการใช้ภาษาในเนื้อหาของงานแปลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงแบ่งการนำเสนอผลการศึกษาออกตามเกณฑ์การประเมินผลงานแปลด้านภาษาทั้งห้าประการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ความชัดเจนของการใช้ภาษาแปล

ลีทรา พินิจภูวดล (2529 : 1077) กล่าวถึงเกณฑ์การประเมินงานแปลด้านความชัดเจนว่าผู้แปลควรใช้ภาษาสามัญที่เข้าใจง่าย เป็นที่รู้จักและใช้กันแพร่หลายในสังคม การเรียงคำในประโยค การเว้นวรรคตอนถูกต้อง และสามารถสื่อความคิดได้แจ่มแจ้ง

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลมีการใช้ภาษาในบทแปลที่แสดงถึงความชัดเจนของภาษาในโครงสร้างภาษาระดับต่าง ๆ ของผู้แปล ดังนี้

4.1.1 ใช้ภาษาสามัญ

จากเกณฑ์การประเมินความชัดเจนของการใช้ภาษาแปล กล่าวได้ว่า ภาษาสามัญหมายถึง ภาษาที่รู้จักและใช้กันอย่างแพร่หลายในสังคม มีคุณสมบัติด้านการสื่อความหมายคือ ไม่จำเป็นต้องผ่านการแปล หรือต้องอาศัยการตีความที่ซับซ้อน ซึ่งผู้วิจัยพบการใช้ภาษาสามัญของผู้แปล ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1   ภาพแวดล้อมบริเวณบ้านสิทธารถะ

ฉบับแปล   ในดงต้นหลิวและใต้ร่มเงาต้นมะเดื่อ ...   (น.3)

ต้นฉบับ   In the shade of the sallow wood and the fig tree ...   (p.3)

คำสามัญในตัวอย่างนี้คือ คำนามว่า “มะเดื่อ” ซึ่งอ้างอิงถึงพืชริมน้ำชนิดหนึ่ง แพร่พันธุ์โดยเมล็ดในผลสุกที่หลุดลอยไปตามน้ำ ผู้แปลเลือก “มะเดื่อ” ซึ่งเป็นคำธรรมดา แทนที่จะใช้คำอื่นที่สื่อความหมายเดียวกัน แต่มีความไพเราะกว่าเช่น คำว่า “อุทุมพร” ทั้งนี้เพราะคำในภาษาสามัญทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ง่ายและรวดเร็วกว่า

ตัวอย่างที่ 2   บิณฑสนทนากับสิทธารถะก่อนการจาริก

ฉบับแปล   “พ่อทราบเหตุผลคืออยู่แล้ว” บุตรตอบ   (น.10)

ต้นฉบับ   “You know why, answered Siddhartha.   (p.10)

ผู้แปลใช้คำว่า “พ่อ” เป็นคำเรียกขานผู้ฟังของผู้ของผู้พูดในบทสนทนาตอนนี้ซึ่งพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525: 587) ซึ่งอธิบายไว้ดังนี้

พ่อ น. ชายผู้ให้กำเนิดแก่ลูก ; คำที่ถูกเรียกชายผู้ให้กำเนิดหรือเลี้ยงดูคน...

ดังนั้น “พ่อ” จึงเป็นคำในภาษาสามัญซึ่งพบเห็นและใช้กันอย่างแพร่หลายในชีวิตประจำวันของผู้ใช้ภาษาทั้งผู้แปลและผู้อ่านอยู่แล้ว ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้โดยง่ายและสื่อความหมายที่ชัดเจนถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังในบทสนทนา

ตัวอย่างที่ 3   ระหว่างกมลพาบุตรเดินทางไปเฝ้าพระพุทธองค์

ฉบับแปล   ...กมลเองก็เหนื่อย   ขณะเดินปล่อยให้ลูกน้อยกินกล้วย   เธอคุกเข่าลงกับพื้น...   (น.110)

ต้นฉบับ   ...Kamala herself was tired, and while the boy ate a banana, she crouched down on the ground, ...   (p.111)

ผู้แปลใช้คำกริยาว่า " เหนื่อย " และ " กิน " ซึ่งเป็นคำที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในชีวิตประจำวัน ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้โดยทันที

ตัวอย่างที่ 4 สิทธารณะยังคงรักษาการบริโภคอาหารแบบสมณะ

ฉบับแปล ...แต่สิตธารณะกินเพียงครั้งเดียว เขาไม่กินเนื้อสัตว์ และไม่ดื่มสุรา... (น.66)

ต้นฉบับ ...but Siddhartha only ate once a day , and neither ate meat nor drank wine. ... (p.65)

ผู้แปลใช้คำกริยาว่า “กิน” และ “ดื่ม” ซึ่งเป็นคำกริยาสามัญโดยทั่วไปที่ทุกคนสามารถเข้าใจได้ โดยไม่ต้องมีการแปลอีกเพราะเป็นคำพื้นฐานที่ไม่มีความซับซ้อนในการสื่อความหมายหรือเป็นศัพท์สูงแต่ประการใด

ตัวอย่างที่ 5 สิทธารณะยังไปไม่ถึงจุดหมายที่ตั้งไว้

ฉบับแปล ...ไม่มีอะไรมากไปกว่าความปรารถนาอันเจ็บปวด สุดลึกที่จะสลัดความฝันอันยุ่งเหยิงทั้งหมดนี้ออกไป บ้วนเหล่าแก่นำเหม็น... (น.87)

ต้นฉบับ ...painful longing to shake off this whole confused dream, to spit out this stale wine, ... (p.88)

ผู้แปลใช้คำว่า " เหล้า " ซึ่งเป็นภาษาสามัญทั่วไป แทนที่จะใช้คำอื่น เช่น " สุรา " หรือ " เมรัย " เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 6 กมลลาให้รางวัลสิตธารณะด้วยการจูมพิต

ฉบับแปล ...กมลลาจูบเขาอย่างคึกคัก... (น.59)

ต้นฉบับ ...Kamala kissed him deeply , ... (p.57)

ผู้แปลใช้คำว่า " จูบ " แทนที่จะใช้คำอื่นที่มีระดับกว่า เช่น " จูมพิต " เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 7 การอาบน้ำก่อนเริ่มทำพิธีบูชาสัตวตามลัทธิพราหมณ์

ฉบับแปล ... ยามอาบน้ำชำระกายในพิธีสังเวอันศักดิ์สิทธิ์ ... (น.3)

ต้นฉบับ ... while **bathing** at the holy ablutions, at the holy sacrifices (p.3)

ผู้แปลใช้คำกริยา “อาบน้ำ” ซึ่งเป็นคำในภาษาสามัญ ซึ่งใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน ประกอบกับกริยา “ชำระกาย” ซึ่งสื่อให้เห็นถึงวิธีการที่พราหมณ์ทำร่างกายให้สะอาดก่อนเข้าพิธีทางศาสนาโดยการอาศัยน้ำ ทำให้ผู้อ่านใช้ประสบการณ์ในชีวิตประจำวันจินตนาการเห็นภาพดังกล่าวได้อย่างชัดเจน

เมื่อพิจารณาจากตัวอย่างแล้วเห็นได้ว่า การที่ผู้แปลใช้คำในภาษาสามัญที่สามารถพบเห็นได้แพร่หลายในชีวิตประจำวันร่วมกันทั้งของผู้แปลในฐานะผู้ส่งสาร และผู้อ่านในฐานะผู้รับสาร ดังตัวอย่าง อาจพิจารณาได้จากการที่ คำ เป็นหน่วยสำคัญของภาษาที่ทอดความหมายอ้างอิงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนั้น การเลือกใช้คำในภาษาสามัญที่ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจบทแปลได้ง่าย และชัดเจน ช่วยให้เกิดความถี่ไหลในการอ่านและเข้าใจถึงสาระสำคัญของเรื่องได้รวดเร็วยิ่งขึ้น เพราะผู้อ่านมีประสบการณ์การใช้ภาษา จึงสามารถเข้าใจความหมายของคำสามัญที่ใช้ได้ตรงกันอย่างแน่นอน

4.1.2 ผูกประโยคเน้นประธาน

เปเลื่อง ณ นคร (2542:23) กล่าวถึงคำจำกัดความของประโยคว่า

“ เสียง ที่เปล่งออกมาได้ความบริบูรณ์ เรียกภาษาไวยากรณ์ว่า **ประโยค** มีส่วนสำคัญคือผู้กระทำเรียกว่าประธาน มีการกระทำเรียกว่ากริยา และบางทีมีผู้ถูกกระทำเรียกว่ากรรม ประโยคจึงเป็นคำพูดที่ให้ความเข้าใจได้สมบูรณ์ อีกนัยหนึ่งคือความคิดอันสมบูรณ์ ”

จากการรวบรวมข้อมูลการใช้ภาษาในฉบับแปลพบว่า ผู้แปลมีการเรียงคำเข้าประโยคเป็นรูปประโยคที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ค่อนข้างชัดเจน เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า **ประโยคไวยากรณ์** (เปเลื่อง ณ นคร, 2542 : 23-24) กล่าวได้ว่า การผูกประโยคเช่นนี้เป็นลักษณะ

ของการผูกประโยคที่เน้นประธานเพราะมีประธานอยู่ในลำดับแรกของประโยค ซึ่งเป็นการผูก
ประโยคที่ค่อนข้างตรงตามต้นฉบับ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 8 สิทธารณะยืนทำสมาธิอย่างแน่วแน่งจนบิดายอมอนุญาตให้ออกจาริก

ฉบับแปล

“รออะไรอยู่อีก”

“พ่อทราบดีว่าทำไม”

“ลูกจะยืนรออย่างนี้ไปจนเช้า ไปจนเที่ยง จนค่ำเลยหรือ”

“ลูกจะยืนและรออยู่เช่นนั้น”

“ลูกจะเมื่อยนะ สิทธารณะ”

“ลูกคงจะเมื่อย”

“ลูกจะหลับนะ สิทธารณะ”

“ลูกจะไม่หลับ”

“ลูกจะตายนะ สิทธารณะ”

“ลูกคงตาย”

“และลูกยินดีตายยิ่งกว่าเชื่อฟังพ่อหรือ”

“สิทธารณะเชื่อฟังพ่อเสมอ”

“ถ้าอย่างนั้น ลูกจะล้มความตั้งใจ ไรไหม”

“สิทธารณะจะทำตามที่พ่อบอกให้เขาทำ”

(น.12)

ต้นฉบับ

“Siddhartha,” he said, “why are you waiting?”

“You know why.”

“Will you go on standing and waiting until it is day, noon, evening?”

“I will stand and wait.”

“You will grow tired, Siddhartha.”

“I will grow tired.”

“You will fall asleep, Siddhartha.”

“I will not fall asleep.”

“You will die, Siddhartha.”

“I will die.”

“And would you rather die than obey your father?”

“Siddhartha has always obeyed his father.”

“So you will give up your project?”

“Siddhartha will do what his father tells him.” (p.11-12)

ตัวอย่างที่ 9 โควิทะชี้แนะคิดให้สิทธารถะ

ฉบับแปล

" เราจะต่อแพ " วาสุเทพพูด " เพื่อไปเอาเรือกลับ แต่ปล่อยให้เขาไปเถิด เพื่อนรัก เขาไม่ใช่เด็กแล้ว เขารักษาตัวเองได้ เขากำลังหาทางเข้าเมือง เขาทำถูกแล้วนะ อย่าลืมชีวาทูกทำในสิ่งที่คุณเคยไม่ยอมทำ เขากำลังหาตัวเอง ไปตามทางของตัวเอง โอ้สิทธารถะ ผมเห็นว่าคุณเป็นทุกข์ ทุกข์เกิดจากความเจ็บปวดน่าหัวเราะ อีกหน่อยคุณจะต้องหัวเราะตัวเอง " (น.122)

ต้นฉบับ

" We will make a raft," said Vasudeva, W in order to fetch our boat which the boy took away. But let him go, my friend, he is not a child any more, he knows how to look after himself. Do not forget that. He is doing what you yourself have neglected to do. He is looking after himself; he is going his own way. Oh, Siddhartha, I can see you are suffering, suffering pain over which one should laugh, over which you will soon laugh yourself." (p.124)

ตัวอย่างที่ 10 สิทธารถะกล่าวกับ โควิทะเมื่อพบกันเป็นครั้งที่สอง

ฉบับแปล

“ ท่านสุภาพบุรุษแกล้งทำตลกอะซี ” ชายแจวเรือหัวเราะ “ผมไม่ได้พูดเล่นเลย เพื่อนรัก ครั้งหนึ่งคุณเคยพาผมข้ามแม่น้ำนี้ คุณไม่ได้รับค่าจ้าง วันนี้คุณนำผมข้ามฟากอีก ได้โปรดรับเสื้อผ้าผมไปแทนเถิดครับ” (น.102)

ต้นฉบับ

“ The gentleman is joking,” laughed the ferryman, “ I am not joking, my friend. You once previously took me across this river without payment, so please do it today also and take my clothes instead. ” (p.103)

ตัวอย่างที่ 11 สิทธารณะกล่าวกับกมลหาญิงงามเมือง

ฉบับแปล " อาจจะใช่ " สิทธารถะตอบเนือยๆ " ผมขอบคุณ คุณก็ไม่อาจรักใครได้เหมือนกัน ไม่อย่างนั้นคุณจะสอนรักในฐานะที่เป็นศิลปะได้อย่างไร บางทีคนอย่างเราไม่อาจรัก คนทั่วไปอาจรักกันได้นั้นเป็นความลับของพวกเขา " (น. 74)

ต้นฉบับ " Maybe," said Siddhartha wearily. " I am like you. You cannot love either, otherwise how could you practice love as an art ? Perhaps people like us cannot love. Ordinary people can-that is their secret. " (p. 73)

จากตัวอย่างที่ 8 - 11 เห็นได้ว่า ในบทแปลมีการผูกประโยคเน้นประธานซึ่งปรากฏให้เห็นแม้กระทั่งในบทสนทนา โดยผู้แปลใช้การเรียงคำผูกเป็นประโยคไวยากรณ์ มีส่วนประกอบของประโยคครบถ้วนสมบูรณ์ กล่าวคือ ประโยคนั้นมีประธาน กริยาและส่วนขยายเรียงตามลำดับหน้าที่อย่างครบถ้วน แสดงถึงความพยายามรักษาการถ่ายทอดความหมายของประโยคต้นฉบับให้มีความเที่ยงตรง ซึ่งส่งผลให้ระดับน้ำเสียงของเรื่องมีความใกล้เคียงกับในต้นฉบับด้วย

นอกจากนี้ ในการผูกประโยคบางตอนพบว่า ผู้แปลผูกประโยคโดยเน้นประธาน กล่าวคือ มีประธานอยู่ในลำดับแรกของประโยค ขณะที่ต้นฉบับมีการผูกประโยคเน้นกริยา กล่าวคือ มีภาคกริยาอยู่ในลำดับแรกของประโยค อาทิเช่น ในกรณีที่ประโยคต้นฉบับใช้วลีซึ่งเน้นให้เห็นกริยาอยู่เป็นลำดับแรกหน้าประโยค หรือต้นฉบับเป็นประโยคเน้นกรรมที่เรียกว่าเป็น ประโยคกรรมวาทก ก็ตาม ผู้แปลได้ผูกประโยคในฉบับแปลเป็นประโยคไวยากรณ์ที่สมบูรณ์ โดยเพิ่มส่วนของประธานที่ขาดหายไปเข้าไว้ในประโยคแปลด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 12 สิทธารถะมองตามหลังภิกษุโควิทะผู้จากไป

ฉบับแปล สิทธารถะยิ้มขณะมองภิกษุที่กำลังเดินจากไป ... (น.93)

ต้นฉบับ With a smile Siddhartha watched the departing monk ... (p.94)

ผู้แปลเพิ่มประธานของประโยคคือ คำว่า "สิทธารถะ" เข้าไป แล้วตามด้วยคำกริยา "ยิ้ม" และตามด้วยวลีที่ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายว่า "ขณะมองภิกษุที่กำลังเดินจากไป" ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับต้นฉบับแล้วจะเห็นได้ว่า ต้นฉบับเน้นที่กริยาการแสดงออกของประธานเป็นสำคัญ คือ การยิ้ม กล่าวได้ว่า ผู้แปลผูกประโยคในบทแปลค่อนข้างต่างไปจากต้นฉบับตรงที่ต้นฉบับเน้นให้เห็นกริยาก่อน แล้วจึงค่อยตามมาด้วยประธานและภาคแสดงที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกันกับวลีที่ใช้นำหน้าประโยค แต่ฉบับแปลมีการเรียบเรียงเป็นประโยคไวยากรณ์ที่เน้นประธาน ก่อนเป็นลำดับแรก แล้วจึงค่อยตามมาด้วยภาคกริยาและส่วนขยายเป็นลำดับต่อมา

ตัวอย่างที่ 13 สิทธารถะใช้ชีวิตแบบผู้ครองเรือน

ฉบับแปล

หลายปีผ่านไป สิทธารถะถูกสภาพแวดล้อมอันสุขสบายครอบงำจนเจ้าตัวลืมวันเวลาที่ล่วงเลย เขาฐานะดีขึ้น มีบ้านเป็นของตัวเอง มีบ่าวไพร่มากมาย มีสวนริมแม่น้ำอยู่ชานเมือง ผู้คนรักเขา จะมาหาเขาเมื่อต้องการเงิน หรือไม่ก็คำแนะนำ แต่นอกจากกมลแล้ว สิทธารถะไม่มีเพื่อนสนิทอื่นใด (น. 75)

ต้นฉบับ

The years passed by. Enveloped by comfortable circumstances, Siddhartha hardly noticed their passing. He had become rich. He had possessed a house of his own and his own servants, and a garden at the outskirts of the town, by the river. People liked him; they came to him if they wanted money or advice. However, with the exception of Kamala, he had no close friends. (p. 75)

ในฉบับแปลผู้แปลระบุประธานของประโยคลงไปอย่างชัดเจนว่าเป็น "สิทธารถะ" ผู้ซึ่งถูกสภาพแวดล้อมครอบงำ ในขณะที่วลีต้นฉบับแสดงฉากในรูปกรรมวาจกขึ้นต้นหน้าประโยคชัดเจน การที่เนื้อหาต้นฉบับมีวลีที่เป็นกรรมวาจกเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่า ประโยคในต้นฉบับมีการร้อยเรียงถ้อยคำ โดยมีจุดเน้นความอยู่ที่กรรมของประโยค กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ผู้แปลใช้วิธีการปรับเปลี่ยนตำแหน่งของจุดหรือฐานเน้นความ จากกรรมมาเป็นประธาน ดังนั้น จุดหรือฐานเน้นความในประโยคแปลจึงมีตำแหน่งที่แตกต่างไปจากจุดหรือฐานเน้นความในต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 14 สิทธารณะและโควินทะพยาบาลกมลาลังถูกงูกัด

ฉบับแปล สองสหายช่วยกันล้างแผลให้คนเจ็บ แต่แผลงูกัดดำเสียแล้ว กมลาลัง
บวม เธอได้กินยาชูกำลังและรู้สึกตัวขณะนอนบนเตียงของสิทธารณะ เจ้าของ
เตียงผู้ซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นที่รักยังกำลังก้มมองเธออยู่ (น. 111)

ต้นฉบับ Kamala's wound was washed , but it was already black and
her body had swelled. She was given a restorative and her
consciousness returned. She was lying on Siddhartha's bed in his hut
and Siddhartha, whom she had once loved so much, was bending
over her. She thought she was dreaming, and smiling, she looked
into her lover's face. Gradually, she realized her condition, remembered
the bite and called anxiously for her son. (p.112)

ในฉบับแปลผู้แปลระบุประธานผู้ทำกริยาลงไปชัดเจนว่า " สองสหาย " เป็นผู้
กระทำการล้างบาดแผล ในขณะที่ประโยคต้นฉบับแสดงกรรมจากชัดเจนว่า " บาดแผล " ถูกล้าง
โดยบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์และสถานที่นั้น ซึ่งไม่ได้ระบุลงไปชัดเจนว่า เป็นบุคคลใดหรือมี
จำนวนเท่าใด

จากตัวอย่างที่ 13-14 ในต้นฉบับมีลักษณะของ กรรมจาก กล่าวคือ มีการ
แสดงความหมายว่า ถูกกระทำ โดยวางไว้ส่วนต้นของประโยค ซึ่งการนำกรรมของประโยคมา
ไว้ข้างหน้าในฉบับแปลเช่นนี้ พิจารณาได้ว่า เป็นการเน้นกรรม แต่ในฉบับแปลพบว่า ผู้แปลได้
เปลี่ยนแปลงการผูกประโยคให้ต่างออกไปจากต้นฉบับ โดยในตัวอย่างที่ 13 ผู้แปลได้ระบุประธาน
ลงไปชัดเจนว่า เป็น " สิทธารณะ " แต่ยังคงความเป็นกรรมจากไว้ โดยนำกริยานุเคราะห์คำว่า
" ถูก " มาประกอบหน้าคำกริยา ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ตัวอย่างนี้แสดงการผูกประโยคโดยเน้น
ประธานที่เรียกว่า ประธานโดยตำแหน่ง เพราะประธานตัวนี้โดยความหมายแล้วเป็นกรรมของ
ประโยคต้นฉบับซึ่งถูกละเอาไว้ในฐานที่เข้าใจ และเพื่อความสละสลวยของภาษา

ส่วนตัวอย่างที่ 14 นั้น ผู้แปลระบุประธานลงไป และยังได้เปลี่ยนเป็น
ประโยค กรรมจาก เสียด้วย ดังนั้น ตัวอย่างทั้งสองนี้ จึงมีการเรียงคำเข้าประโยคโดยมีภาค
ประธาน กริยา กรรม หรือส่วนขยายครบถ้วนสมบูรณ์ตามหลักไวยากรณ์และความนิยมในการ

ใช้จากตามแบบแผนของภาษาไทย โดยที่ประโยคแปลที่ได้นั้น ยังสามารถสื่อสารความหมายได้อย่างเท่าเทียมหรือชัดเจนกว่าประโยคในต้นฉบับ

ในการผูกประโยคโดยเน้นประธานนี้ มีความสอดคล้องกับหลักการผูกประโยค โดยคำนึงถึง *ฐานเน้นความ* ซึ่งเปลื้อง ณ นคร (2540 : 24-30) กล่าวไว้ว่า

" ประโยคหนึ่ง ๆ แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ ส่วนต้นประโยค ซึ่งเป็นตัวประธาน ส่วนกลางเป็นส่วนของกริยา หรือส่วนแสดงอาการของประธาน และส่วนที่สามคือ ส่วนท้ายที่เป็นกรรม คือ ส่วนรับการกระทำของกริยา ทั้งสามส่วนนี้มีความสัมพันธ์ โดยมีความคิดเป็นหลักสำคัญ เนื้อความที่เราจะกล่าวถึงก่อนหรือหลังนั้น ขึ้นอยู่กับหัวนึก กล่าวคือ อะไรที่เป็นตัวหลักแห่งความคิด หรืออยู่ในหัวนึกก่อน ก็ยกขึ้นมาพูดก่อน คือ ยกขึ้นเป็นประธาน ดังนั้น ส่วนหน้าจึงเป็นส่วนสำคัญ เพราะเป็นฐานเน้น ...

... ดังนั้น ถ้าเราต้องการจะเน้นข้อความส่วนใดให้มีความชัดเจน และมีน้ำหนัก ก็ต้องหาทางผูกประโยคให้ข้อความนั้นอยู่ที่ฐานเน้น หรือเรียกว่า ฐานเน้นความ ... "

กล่าวในภาพรวมได้ว่า การที่ผู้แปลใช้การเรียงคำด้วยรูปประโยคตามหลักไวยากรณ์นั้น มีผลดีต่องานแปล เพราะทำให้บทแปลประกอบไปด้วยประโยคที่ผูกตามหลักไวยากรณ์เป็นส่วนใหญ่ ข้อความหรือประโยคที่ได้จึงมีใจความที่สมบูรณ์ และสื่อความชัดเจน ส่วนการใช้ประโยคไวยากรณ์ในบทสนทนาที่มีผลดีเช่นกัน กล่าวคือ ทำให้บรรยากาศของเรื่องมีความเป็นทางการเช่นเดียวกับต้นฉบับ ซึ่งอาจจะไม่สอดคล้องกับลักษณะอันเป็นธรรมชาติของภาษาพูดโดยทั่วไปนักก็ตาม การเรียบเรียงประโยคตามลำดับประธาน กริยา และกรรมเป็นการเรียงประโยคที่ทำให้ผู้อ่านสามารถจับใจความได้อย่างถูกต้องชัดเจนเป็นลำดับได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร

อนึ่ง การเปลี่ยนแปลงจากจากประโยคกรรมจากในต้นฉบับ มาเป็นประโยคกรรตุจากในฉบับแปลยังแสดงให้เห็นถึง การใช้ภาษาโดยคำนึงถึงวัฒนธรรมการใช้ภาษาไทยของผู้แปลด้วย เนื่องจากภาษาไทยไม่นิยมใช้ประโยคกรรมจาก

4.1.3 ใช้วันวรรคตอนในการแบ่งความยาวและความซับซ้อนของประโยค

ผู้แปลใช้การแบ่งประโยคออกเป็นประโยคสั้น ๆ และสื่อความหมายได้ชัดเจนด้วยการเว้นวรรคตอน ซึ่งเป็นกลวิธีที่ผู้แปลใช้ในการแบ่งใจความของประโยคที่มีความยาวหรือซับซ้อนมาก ๆ ออกเป็นส่วน ๆ เพื่อให้เกิดความสะดวกและชัดเจนในการสื่อความหมาย ซึ่งในเรื่องการใช้วรรคตอนในการแบ่งประโยคนี้มีผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาและการแปลกล่าวเปรียบเทียบให้เห็นดังนี้

เปลื้อง ณ นคร (2542:110-111) กล่าวเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของการใช้วรรคตอนในภาษาอังกฤษกับภาษาไทยไว้ว่า

“ วิธีเขียนภาษาอังกฤษนั้นเขียนแยกเป็นคำ มีผู้แนะนำเช่นกันให้เขียนภาษาไทยแยกเป็นคำ ๆ แต่ไม่สำเร็จ เพราะอักขรวิธีของไทยต่างอักขรวิธีภาษาอังกฤษ ใช้วิธีแยกประโยคด้วยการเว้นวรรค แทนเครื่องหมายหัพภาคหรือจุลภาค มีปัญหาที่การเว้นวรรคว่า เว้นมากขนาดไหน พุดให้ชัดเจนลงไปไม่ได้ว่า เว้นระยะ 2 ถึง 3 มิลลิเมตร ขอให้เว้นพอแลเห็นได้...”

วรรณถ วิมลเฉลา (2529:102) กล่าวถึงลักษณะที่แตกต่างกันประการหนึ่งระหว่างภาษาอังกฤษต้นฉบับกับภาษาแปลที่เป็นภาษาไทย สรุปได้ว่า การแบ่งประโยคด้วยวรรคตอนนั้น เป็นสิ่งท้าทายความสามารถผู้แปล กล่าวคือ ผู้แปลต้องใช้วิจารณญาณของตนเองในการตีความประโยคต้นฉบับได้เข้าใจอย่างถ่องแท้ก่อนเว้นวรรคตอน เพราะการเว้นวรรคตอนผิด จะส่งผลให้การสื่อสารประโยคต้นฉบับผิดพลาดได้

จากการวิเคราะห์การเว้นวรรคตอนของผู้แปล ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลมีการเว้นวรรคตอนที่ทำให้การสื่อสารบทแปลมีประสิทธิภาพ โดยการเว้นวรรคตอนของผู้แปลทำให้เกิดการนำเสนอเนื้อหาใจความด้วยประโยคสั้น กะทัดรัด สามารถสื่อความได้ชัดเจน ผู้แปลใช้ประโยคสั้น ๆ เป็นหลักในการนำเสนอบทแปลสลับกับวลีสั้นบ้างยาวบ้าง ทำให้ไม่เกิดความสับสนหรือกำกวมดังเช่นการใช้ประโยคยาวอย่างในต้นฉบับ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 15 สิทธาณะใคร่ครวญถึงสิ่งที่พระพุทธองค์ทรงให้

ฉบับแปล ...พระพุทธองค์ทรงปล้นเรา สิทธาณะคิดต่อไป ทรงช่วงชิงบางสิ่งไปจากเรา แต่พระองค์ก็ได้ประทานบางอย่างที่ล้ำค่ากว่าให้กับเรา พระองค์ทรงช่วงชิงเพื่อนไปจากเรา เพื่อนที่เคยศรัทธาเรา จะเป็นเปลี่ยนไปศรัทธาพระองค์ เขาคือเงาของเรา แต่ตอนนี้ไปก็จะกลายเป็นของพระสมณะ โคดมไปเสียแล้ว แต่พระองค์ได้ทรงประทานสิทธารณะ ตัวเราเอง ให้แก่เรา (น.37)

ต้นฉบับ ...He has robbed me, yet he has given me something of greater value. He has robbed me of my friend, who believed in me and who now believes in him; he was my shadow and is now Gotama's shadow. But he has given to me Siddhartha , myself. (p.36)

จากตัวอย่างที่ 15 ผู้แปลใช้การเว้นวรรค แบ่งประโยคการนำเสนอใจความออกเป็นส่วนๆ แต่ละส่วนประกอบด้วยประโยค และกลุ่มคำสั้นๆ ทำให้ผู้อ่านสามารถจับใจความได้ชัดเจน การใช้ภาษาเช่นนี้ต่างกับในต้นฉบับ กล่าวคือ ภาษาในต้นฉบับแยกออกเป็นคำๆ แต่ละคำยึดไว้ด้วยโครงสร้างไวยากรณ์อยู่ในรูปของประโยค โดยที่ประโยคหลักและอนุประโยคถูกผูกร้อยต่อกันเป็นประโยคที่ซับซ้อนมากขึ้นด้วยคำเชื่อมและเครื่องหมายวรรคตอน แต่ประโยคแปลประกอบด้วยประโยคสั้นๆ และวลี จึงไม่มีความยาวและซับซ้อนมากเท่าประโยคต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 16 สิทธาณะนึกใคร่ครวญถึงสิ่ง Dingam ที่ละทิ้งมาใช้ชีวิตในโลกีย์สุข

ฉบับแปล ... นกร้องเพลงตัวนั้นตายแล้ว ความตายที่เขาฝันถึง เขาถูกตรึงอยู่ในวัฏสงสาร เขาถูกดึงนำทุเรศและความตายสู่ตัวเองจากทุกทิศทุกทาง คุณฟองน้ำที่ดูดซับน้ำจนเต็มอ้อม สิทธาณะหน้าชีวิตจนเต็มกลืน มีแต่ความเศร้าโศก มีแต่ความตาย ไม่มีอะไรในโลกที่จะดึงเขาไว้อีกแล้ว ไม่มีอะไรที่จะปลอบใจและทำให้เขาหรรษา เบิกบาน (น.86)

ต้นฉบับ ... The songbird was dead; its death, which he had dreamt about, was the bird in his own heart. He was deeply entangled in Samara; he had drawn nausea and death to himself from all sides, like a sponge that absorbs water until it is full. He was full of ennui, full of misery, full

of death; there was nothing left in the world that could attract him, that could give him pleasure and solace, (p.87)

จากตัวอย่างที่ 16 ผู้แปลใช้การเว้นวรรคเพื่อแบ่งประโยคการนำเสนอใจความออกเป็นส่วน ๆ โดยแต่ละส่วนประกอบด้วยประโยค และกลุ่มคำสั้น ๆ ทำให้ผู้อ่านสามารถจับใจความสำคัญของประโยคและกลุ่มคำเหล่านั้นได้ชัดเจน การใช้ภาษาเช่นนี้ต่างกับต้นฉบับ กล่าวคือภาษาในต้นฉบับแยกออกเป็นคำ ๆ แต่ละคำยึดไว้ด้วยโครงสร้างไวยากรณ์อยู่ในรูปของประโยคหรือ วลี โดยที่ประโยคหลักและอนุประโยคถูกผูกร้อยต่อกันเป็นประโยคที่ซับซ้อนมากขึ้น ด้วยคำเชื่อมและเครื่องหมายวรรคตอน

4.2 ความเรียบง่ายของการใช้ภาษาแปล

สิทธา พินิจภูวดล (2529) กล่าวถึงภาษาเรียบง่ายไว้ใน รายละเอียดของเกณฑ์ประเมินด้านการใช้ภาษาว่า

ภาษาเรียบง่ายเป็นภาษาที่มีความราบรื่น สามารถอ่านเข้าใจง่าย และให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่าน

ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลมีกลวิธีการใช้ภาษาที่แสดงความเรียบง่ายในสำนวนแปลดังนี้

4.2.1 ใช้คำง่าย

รีนฤทัย สัจจพันธุ์ (2538:21) กล่าวถึง การใช้คำง่ายว่าในงานเขียนประเภทต่าง ๆ ว่า

“ คำง่ายเป็นคำที่ไม่ใช้ศัพท์สูง มีความชัดเจน กะทัดรัด มีน้ำหนักของความหมายและอารมณ์ ดังนั้น การใช้คำง่ายจึงไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะคำง่ายนั้นต้องให้ภาพและความหมายที่เด่นชัด ”

จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลการใช้ภาษาของผู้แปลพบว่า ผู้แปลมีการใช้คำง่าย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 17 บรรยายสภาพรอบตัวสิทธารถะขณะเดินทางจาริกต่อไป

ฉบับแปล สิทธารถะมองรอบกาย ราวกับเพิ่งได้เห็น โลกเป็นครั้งแรก โลกสวยงาม แปลกและลึกลับ ตรงนี้เป็นสีฟ้า นั่นสีเหลือง ตรงโน้นเขียว ท้องฟ้าและแม่น้ำ ป่าไม้และในภูเขา ทุกสิ่งสวยงาม ล้วนลึกลับและมีมนต์ และในท่ามกลางสิ่งเหล่านี้ ตัวเขาสิทธารถะผู้ตื่นแล้วกำลังอยู่บนเส้นทางสู่ตัวเอง ... (น.40)

ต้นฉบับ He looked around him as if seeing the world for the first time. The world was beautiful, strange and mysterious. Here was blue, here was yellow, here was green, sky and river, woods and mountains, all beautiful, all mysterious and enchanting, and in the midst of it he Siddhartha, the awakened one, on the way to himself. ... (p.39)

คำที่ใช้ในการบรรยายสภาพแวดล้อมธรรมชาติที่สวยงามรอบตัวสิทธารถะ ดังเช่นในตัวอย่างนี้ล้วนเป็นคำเรียบง่าย ไม่มีคำใดที่เป็นศัพท์สูงซึ่ง ยากต่อการเข้าใจ เห็นได้ว่าข้อความนี้สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน ให้ภาพของธรรมชาติที่สวยงามแสดงอารมณ์ตัวละครได้แจ่มแจ้งว่ามีความเพลิดเพลินและพึงพอใจในสิ่งที่เป็นธรรมชาติรอบตัวมากเพียงใด

ตัวอย่างที่ 18 บรรยายขบวนเดินทางของกมลดา

ฉบับแปล นอกเมือง ริมดงไม้ไผ่ริ้วล้อมเขต ชายพนजरได้เห็นหมู่บ่าวไพร่ชายหญิงเดิน เป็นขบวนกันมาต่างหิ้วตะกร้าบรรจุของเต็ม กลางขบวน ในเกี้ยวสี่คนหามที่ตกแต่งอย่างวิจิตร สตรีนางหนึ่งนั่งอยู่บนเบาะแดง ในกระโจมผ้าใบบังแดดหลากสี ... (น.53)

ต้นฉบับ Outside the town, by a beautiful unfenced grove, the wanderer met a small train of men and women servants load with baskets. In the middle, in an ornamented sedan chair carried by four people, sat a woman, the mistress, on red cushion beneath a colored awning. ... (p.51)

ผู้แปลใช้คำง่าย สื่อความหมายตรงไปตรงมา ทำให้ได้ภาพของสถานที่และสภาพแวดล้อมทั่วไปในบริเวณที่ลึทธิธาระพบกมลตา เห็นได้ว่าผู้แปล ใช้คำง่ายในการบรรยายสถานที่ที่ได้เด่นชัดเช่นเดียวกับในต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 19 บรรยายสภาพในสมาริที่ลึทธิธาระมองเห็น

ฉบับแปล ...ทั้งสายน้ำและเกลียวคลื่นต่างรีบรุดอย่างทุกซ์ทรมาน ไปสู่่งเป้าหมายอันหลายหลาก ไปสู่น้ำตก สู่กระแสน้ำ สู่ห้วงมหาสมุทรและแม่น้ำบรรลุดึงเป้าหมายไปตามลำดับ (น.132)

ต้นฉบับ All the waves and water nestled, suffering, towards goals, mammy goads, to the waterfall, to the sea, to the current, to the ocean and all goals were reached and each one was succeeded by another. ... (p.135)

คำที่ผู้แปลใช้ในตัวอย่างที่ 19 นี้ ล้วนแต่เป็นคำง่าย แต่สื่อความหมายได้ชัดเจนเช่นกัน เช่น คำว่า “เกลียวคลื่น” สะท้อนให้เห็นรูปลักษณะ และการเคลื่อนที่ของคลื่นได้ชัดเจน อาจกล่าวได้ว่า คำง่ายที่ผู้แปลใช้นอกจากแสดงความเรียบง่ายแล้วยังทำให้สำนวนภาษามีความสั้นและชัดเจนกระชับ

4.2.2 ใช้คำสั้นสื่อความหมายกว้าง

คำสั้นสื่อความหมายกว้างเป็นคำที่มีรูปสั้นกระชับรัด แต่สามารถสื่อความหมายได้เทียบเท่ากับคำเต็มทีประกอบไปด้วยคำหลายคำ หรืออาจสื่อความหมายได้เป็นสองแนว ผู้วิจัยพบว่า คำสั้นสื่อความหมายกว้างที่พบในบทแปลสำนวนนี้มีอยู่สองกลุ่ม ได้แก่ คำย่อ และ คำหนัก โดยมีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

1) คำย่อ

คำช้อย ทองหล่อ (2509:190) กล่าวถึง คำย่อ ไว้ในหลักการใช้ภาษาไทยว่า

“ ในภาษาไทย มีการสร้างคำย่อ โดยการใช้เครื่องหมายไปยาลน้อย เขียนไว้ข้างหลังคำนั้น มักเป็นคำที่รู้จักกันอยู่โดยทั่วไป หรือรู้จักกันในระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง โดยละส่วนหลังไว้ เหลือเฉพาะแต่ส่วนหน้าของคำ ”

จากการรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลใช้คำย่อ กับคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ในการแทนตนเองในฐานะผู้พูดในบทสนทนากับพระพุทธองค์ การใช้คำยอดังกล่าว ทำให้บทแปลมีความสั้น กระชับ แต่มีความเป็นทางการน้อยกว่าต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 20 สิทธานระเจ้าเฝ้าและทูลสนทนากับพระพุทธเจ้า

ฉบับแปล “ ข้าแต่พระองค์ โปรดอย่าได้ทรงขุ่นเคืองพระทัย ข้าฯ ไม่ได้กราบทูลเรื่องนี้แก่พระองค์เพียงเพื่อจะได้แย้งกันด้วยเรื่องถ้อยคำ พระองค์ทรงตรัสถูกต้องว่าความคิดเห็นมีความหมายน้อยมากแต่ขอให้ ข้าฯ ได้พูดอีกสักเล็กน้อยเถิดพระเจ้าข้า ข้าฯ ไม่เคยเคลือบแคลงในพระองค์แม้ชั่วขณะจิต ไม่มีวินาทีใดที่ ข้าฯ สงสัยว่าพระองค์ไม่ใช้พระพุทธเจ้า ข้าฯ ไม่เคยสงสัยว่าพระองค์ไม่ได้ไปถึงเป้าหมายอันสูงสุด เป้าหมายที่พราหมณ์และบุตรพราหมณ์นับหมื่นแสนได้ต่อสู้ที่จะไปให้ถึง พระองค์บรรลุก็โดยการแสวงหา ตามวิธีการของพระองค์เอง” (น.34)

ต้นฉบับ “ Do not be angry with me, O Illustrious One,” said the young man “I have not spoken to you thus to quarrel with you about words, you are right when you say that opinions mean little, but may I say one thing more, I did not doubt you for one moment. Not for one moment did I doubt that you were the Buddha that you have reached the highest goal which so many thousands of Brahmins and Brahmins sons are striving to reach. You have done so by your own seeking in your own way. ... (p.7)

ผู้แปลใช้เครื่องหมายวรรคตอนในภาษาไทย อันได้แก่ เครื่องหมายไปยาลน้อย (๗) ประกอบด้วยหลังคำว่า ข้า เพื่อย่อคำว่า “ ข้าพระองค์ ” ให้สั้นลงไป โดยยังสามารถสื่อความหมายได้เท่าคำเต็มเดิมว่า “ ข้าพระองค์ ” การใช้รูปคำย่อว่า “ ข้าฯ ” นี้ มีอยู่อย่างกลมกลืน สม่่าเสมอตลอดเรื่องในฉบับแปล

ตัวอย่างที่ 21 สิทธานระแสดงข้อโต้แย้งกับพระพุทธเจ้า

ฉบับแปล “ข้าพระองค์ไม่เคยคิดเช่นนั้น” สิทธานระร้องขึ้น “ขอให้ภิกษุเหล่านั้นดำเนินตามพระธรรมคำสอนเถิด ขอให้ท่านทั้งหลายนั้นไปถึงเป้าหมาย ไม่ใช่หน้าที่ของข้าฯ ที่จะตัดสินชีวิตของผู้อื่น ข้าฯ ต้องตัดสินชีวิตของข้าฯ เอง ข้าฯ ต้องเลือกรับหรือปฏิเสธ เราสมณะผู้แสวงหาทางหลุดพ้นจากอึดตา ข้าแต่พระสัพพัญญู หาก...” (น.35)

ต้นฉบับ “ That thought never occurred to me,” cried Siddhartha “ May they all follow the teachings! May they reach their goal ! It is not for me to judge another life. I must judge for myself. I must choose and reject. We Samanas seek release from the Self, O Illustrious One. ... (p.34)

ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลใช้คำย่อ “ข้าฯ” แทนคำเต็มว่า “ข้าพระองค์” ในเนื้อหาทุกส่วนของสำนวนแปลนี้ด้วยการใช้คำย่อ การใช้คำย่อเช่นนี้แสดงถึงการสื่อสารด้วยภาษาเขียนที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งแตกต่างจากการใช้ภาษาเขียนในต้นฉบับ ที่ค่อนข้างเป็นทางการมากกว่า เพราะไม่พบการใช้คำย่อในต้นฉบับ การใช้คำย่อในบทแปลจึงทำให้บรรยากาศในบทแปลมีความเคร่งขรึมและสำรวมระวังน้อยกว่าต้นฉบับ

นอกเหนือจากคำย่อแล้ว ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลมีการใช้คำเพื่อสื่อความหมายกว้างอีกประเภทหนึ่งคือ คำหีบ

2) คำหีบ

เปลื้อง ณ นคร (2542:52) กล่าวถึง คำหีบ ว่า จัดอยู่ในประเภทคำลัดสั้น เป็นการเอาคำสองคำมาตัดหัวตัดท้าย เอาที่เหลือมาหีบรวมกันเป็นคำใหม่ ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลมีการใช้คำหีบ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 22 สิทธานระเบื่อหน่ายและเหน็ดเหนื่อยในการใช้ชีวิต

ตัวอย่างที่ 22 สิทธารณะเบื่อหน่ายและเหน็ดเหนื่อยในการใช้ชีวิต

ฉบับแปล   ความเหน็ดหน่ายค่อย ๆ มาเยือนสิทธารถะเฉกเช่นม่านโปร่งและกระไอหมอก มันมากันช้า ๆ วันละเล็กละน้อยค่อย ๆ หนาขึ้นทุกวัน ดำเข้มขึ้นทุกเดือนและหนักมากกขึ้นทุกปี ... (น. 78)

ต้นฉบับ   Like a veil, like a thin mist, a weariness settled on Siddhartha, slowly, every day a little thicker, every month a little darker, every year a little heavier. ... (p.78)

คำทับศัพท์ในตัวอย่างนี้คือคำว่า "เหน็ดหน่าย" ซึ่งสร้างมาจากคำว่า "เหน็ดเหนื่อย" และ "เบื่อหน่าย" ผู้แปลสร้างคำ "เหน็ดหน่าย" โดยการตัดคำ "เหนื่อย" และ "เบื่อ" ออกไป คำทับศัพท์ที่ได้ใหม่นี้ยังคงไว้ซึ่งร่องรอยความหมายของคำว่า "เหน็ดเหนื่อย" และ "เบื่อหน่าย" ผสมกันอยู่ ผู้อ่านจึงต้องมีประสบการณ์ในการใช้ภาษาอยู่บ้างจึงจะเข้าใจความหมายกว้างของคำทับศัพท์ที่ผู้แปลนำมาใช้ได้

ตัวอย่างที่ 23 โควินทะสนทนากับสิทธารถะผู้หลุดพ้น

ฉบับแปล   “มันเป็นอย่างไรกัน” โควินทะไม่เข้าใจ
“เมื่อผู้ใดกำลังแสวงหา” สิทธารถะพูดต่อ “มันง่ายที่เขาจะให้เห็นแต่สิ่งที่แสวงหา แต่เขาจะไม่พบอะไรเลย ไม่อาจซึมซับอะไร เพราะเขามัวแต่จะคิดถึงสิ่งที่สืบแสวง เพราะเขามีเป้าหมายแล้วจิตใจก็หมกมุ่นอยู่กับเป้าหมายนั้น มัวแต่หาหนทาง มัวแต่ ... (น.136)

ต้นฉบับ   “How is that?” asked Govinda.
“When someone is seeking.” said Siddhartha, “it happens guide easily that he only sees the thing that he is seeking; that he is unable to find anything, unable to absorb anything, because he is only thinking of the thing he is seeking, ... (p.140)

ผู้แปลใช้คำว่า "แสวง" และคำทับศัพท์ว่า "สืบแสวง" ในการแปลคำต้นฉบับคำเดียวกันว่า "seeking"

ตัวอย่างที่ 24 โควินทะสนทนากับสิทธารถะผู้หฤคพัน

ฉบับแปล ...แต่เขาจะไม่พบอะไรเลย ไม่อาจซึมซับอะไร เพราะเขามัวแต่จะคิดถึงสิ่งที่
สืบแสวง ... (น.136)

ต้นฉบับ ...; that he is unable to find anything , unable to absorb anything ,
because he is only thinking of the thing he is seeking , ... (p.140)

ตัวอย่างที่ 25 สิทธารถะคิดถึงการมีสติและปัญญาเพื่อพาตนเองไปถึงจุดหมายที่ต้องการ

ฉบับแปล ความรู้ว่าปัญญาคืออะไร และรู้ว่าเป้าหมายที่ตัวเองสืบแสวงมานานนั้น
คืออะไรค่อย ๆ เติบโตและสุกงอมอยู่ในตัวสิทธารถะ นี่คือการเตรียมวิญญาณ
เตรียมพลังจิตและความลับของศิลปะแห่งการคิด ... (น.128)

ต้นฉบับ Within Siddhartha there slowly grew and ripened the knowledge
of what wisdom really was and the goal of his long seeking . It
was nothing but a preparation of the soul, a capacity, a secret art of
thinking, ... (p.131)

จากตัวอย่างที่ 23-25 เห็นได้ว่า ผู้แปลใช้คำหีบคำเดียวกัน คือคำกริยาว่า
“สืบแสวง” ซึ่งแปลมาจากคำต้นฉบับว่า “seeking” คำนี้สร้างมาจากคำว่า “สืบเสาะ + แสวงหา”
โดยผู้แปลตัดคำหลังของทั้งสองคำออกไป จึงเหลือเป็นคำหีบว่า “สืบแสวง” การที่ผู้แปล
เลือกใช้คำนี้แทนที่จะใช้คำว่า “เสาะหา” ก็เพื่อต้องการให้เกิดความแปลกใหม่ไม่ซ้ำซากจำเจ
รวมถึงการสร้างบรรยากาศแบบโบราณด้วยการใช้คำที่คล้ายคลึงกับคำที่นิยมใช้ในคำประพันธ์ร้อย
กรองมากกว่าด้วย

ตัวอย่างที่ 26 ผู้คนมุ่งหน้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้า

ฉบับแปล วันหนึ่ง ขณะที่ผู้คนสั่นหลาก กำลังมุ่งหน้าไปเข้าเฝ้าพระสัมพันธัญญ
... (น.109)

ต้นฉบับ One day , when weary many people were making pilgrimage
to the dying Buddha , ... (p.110)

“ สิ้นหลาก ” มาจากคำว่า “ สิ้นหลาม + หลากหลาย ” โดยผู้แปลมีการตัดคำหลังของแต่ละคำอัน ได้แก่ คำว่า “ หลาม ” และ “ หลาย ” ออกไป แล้วนำคำที่เหลือมาหนีบเข้าด้วยกัน ได้เป็นคำใหม่ขึ้นมา

ตัวอย่างที่ 27 สิทธารณะได้ยินเสียงของแม่น้ำจากสมาธิ

ฉบับแปล ... เสียงจากแม่น้ำร้องเพลงโหยไห้ ไศกระทมรินไหลสู่เป้า (น.131)

ต้นฉบับ ... The river's voice was it sang with yearning and sadness, flowing towards its goal. (p.134)

“ ไศกระทม ” มาจากคำว่า “ เสรี + ไศก + ทุกข์ + ระทม ” ผู้แปลหนีบคำว่า “ ไศก ” และ “ ระทม ” เข้าไว้ด้วยกัน หลังจากตัดคำว่า “ เสรี ” และ “ ทุกข์ ” ออกไป ทำให้ได้เป็นคำหนีบใหม่ขึ้นมาหนึ่งคำ

ตัวอย่างที่ 28 ความรู้สึกเหนือกว่าปุถุชนอื่นของสิทธารถะเมื่อถือเพศสมณะ

ฉบับแปล ... ตลอดเวลาสิทธารถะก็รู้สึกตัวแตกต่างและเหนือกว่าคนอื่น ๆ เขามองคนอื่นด้วยสายตาเหยียดระคนรังเกียจและเหยียดหยัน ความรู้สึกเหยียดหยันที่สมณะมักจะมีต่อผู้คนที่ใช้ชีวิตทางโลก หากคนสมามีขุนโจหรือเมื่อรู้สึกตัวตัวเองเสียศักดิ์ศรี หรือร้อนใจในเรื่องธุรกิจ สิทธารถะมักจะมองเขาอย่างเยาะๆ แต่เมื่อวันเวลาผ่านไปนานเข้าความรู้สึกว่าตัวเองเหนือกว่า ความรู้สึกใคร่เยาะหยันผู้อื่น ๆ ค่อยๆ ลดลงไปจนเข้าตัวก็แทบไม่ทันสังเกต (น.77)

ต้นฉบับ ... But he had always felt different from and superior to the others ; he has always watched them a little scornfully , with a slightly mocking disdain , with that disdain which a Samana always feels towards the people of the world. If Kamaswami was upset, if he felt that he had been insulted, or if he was troubled with his business affairs, Siddhartha has always regarded him mockingly. But slowly and imperceptibly, with the passing of the seasons , his mockery and feeling of superiority diminished. ... (p.77)

คำทับในตัวอย่างนี้มีอยู่สองคำ ได้แก่คำว่า “เย้ยหยัน” ซึ่งสร้างจาก “เยาะเย้ย + เหยียดหยัน” โดยตัดคำหน้าของแต่ละคำออกออก และคำทับว่า “เหยียดหยัน” ซึ่งสร้างจาก “เหยียดหยาม + เย้ยหยัน” โดยตัดคำหลังของแต่ละคำออก

ตัวอย่างที่ 29 บรรยายลักษณะคนสามี

ฉบับแปล ... แต่คนสามีก็ไม่อาจทำให้เพื่อนร่วมงานเห็นประโยชน์ของการแสดงความเคียดแค้นหรือการพุดจารุนแรง ทำให้หน้าผากเกิดริ้วรอย (น.70)

ต้นฉบับ ... Kamaswami could never persuade his colleague that it served any purpose to utter troubled or angry words, to form wrinkles on the forehead (p.109)

คำทับในตัวอย่างนี้ ได้แก่ คำว่า “ริ้วรอย” โดยสร้างขึ้นจากคำประสมว่า “ริ้วรอย + เหยียดหยัน”

ตัวอย่างที่ 30 กล่าวถึงทัศนคติของสตรีทระต่อบุคลทั่วไป

ฉบับแปล ... การดิ้นสู้อย่างมีคบอดของหญิงใจโง่ที่หวังจะได้เครื่องประดับ และคำชมจากชาย ... (น.127)

ต้นฉบับ ... the blind eager strivings of a young vain woman for ornament and the admiration of men. ... (p.130)

หน่วยหลักของนามวลีในตัวอย่างคือ คำว่า “ดิ้นสู้” จากรูปคำพ้องจะสันนิฐานได้ว่าน่าจะมีการรวมคำ 2 ชุด เข้าด้วยกันคือ คำว่า “การดิ้นรน” กับคำว่า “การต่อสู้” แต่เมื่อรวมกันแล้ว คำว่า “การดิ้นรนต่อสู้” อาจมีความหมายมากเกินไป ผู้แปลว่าตัดทอนคำว่า “รน” และคำว่า “ต่อ” ซึ่งไม่อาจสื่อความหมายได้ดีเมื่อแยกเป็นอิสระ เท่ากับคำที่เหลือ คำที่ได้จึงเหลือเพียง “ดิ้นสู้” ซึ่งทิ้งร่องรอยของคำว่า “ดิ้นรนต่อสู้” ไว้ด้วย

การใช้คำทับของผู้แปล จัดเป็นการใช้คำสั้นเพื่อสื่อความหมายกว้าง เป็นการสร้างคำขึ้นใช้ตามที่ผู้แปลพิจารณาว่า มีความเหมาะสมกับความต้องการสื่อความหมาย การสร้าง

คำหีบ เป็นการรวมความหมาย ทำให้สื่อความหมายได้กว้างขึ้นเป็นสองแนว จากคำสองคำที่เหลืออยู่และนำมาหีบไว้ด้วยกัน ซึ่งเมื่อพิจารณาตามหลักการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร จึงกล่าวได้ว่า การใช้คำย่อ และคำหีบเป็นการใช้ภาษาที่มุ่งเน้นการสื่อสารความหมายตามเนื้อหาต้นฉบับ และแสดงถึงการใช้ภาษาที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งในบทแปลเป็นการใช้ภาษาที่ต่างไปจากต้นฉบับที่เป็นทางการมากกว่า

4.2.3 ใช้ประโยคสั้นเป็นหลักในการถ่ายทอดความหมายในสำนวนแปล

ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์ (2529 : 112) กล่าวถึงลักษณะและข้อดีเด่นของประโยคสั้น ไว้ในเรื่องการใช้ภาษาเขียน พอสรุปได้ว่า

ประโยคสั้นหมายถึงประโยคที่มีขนาดสั้น มีจำนวนคำในประโยคน้อยและสื่อความหมายตรงไปตรงมา เป็นประโยคที่ให้ข้อมูลในเรื่องของการสื่อสารมากกว่าที่จะให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์และความรู้สึกคล้อยตาม ข้อดีเด่นของประโยคสั้น ได้แก่ ความเรียบง่าย ตรงไปตรงมา และชัดเจน

จากการศึกษาการใช้ภาษาในโครงสร้างระดับประโยคในสำนวนแปลนี้ ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลมีการใช้ภาษาที่ค่อนข้างสั้นและเรียบง่าย โดยใช้ประโยคใจความเดียวที่มีจำนวนคำน้อยเป็นหลักในการถ่ายทอดความหมายของข้อความ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 31 ลีทธารณะมองไม่เห็นความสงบและหลุดพ้นเมื่อเป็นพราหมณ์

ฉบับแปล ... แม้บิดาจะรู้มากมายถึงเพียงนี้ ชีวิตท่านสุขสงบจริงละหรือ ท่านยังเป็นแสวงหา ยังไม่ได้รับความพอใจอย่างเต็มที่ ท่านยังไม่อิ่ม ยังกระหายที่จะไปบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์อยู่ตลอดเวลา กระหายที่จะไปสถานประกอบพิธีบูชาฮัยู ไปหาพระคัมภีร์ และไปยังที่เสวนาของเหล่าพราหมณ์ ... (น.8)

ต้นฉบับ — but ever he who knew so much, did he live in bliss, was he at peace? Was he not also a seeker, insatiable? Did he not go continually to the holy spring with an insatiable thirst, to the sacrifices, to books, to the Brahmins' discourses? (p.7)

ตัวอย่างที่ 32 ลิขารณะเมื่อใช้ชีวิตเยี่ยงปฤจน

ฉบับแปล ... หลายปีผ่านไป ลิขารณะถูกสภาพแวดล้อมอันสุขสบายครอบงำจนเข้าตัวลิ้มวัน เวลาที่ล่วงเลย เขาฐานะดี มีบ้านของตัวเองมีบ่าวไพร่มากมาย มีสวนริมแม่น้ำอยู่ชานเมือง ผู้คนรักเขา จะมาหาเขาเมื่อต้องการเงิน หรือไม่กี่คำแนะนำ แต่นอกจากกมลมาแล้ว ลิขารณะไม่มีเพื่อนสนิทอื่นใด (น.75)

ต้นฉบับ ... The years passed by. Enveloped by comfortable circumstances, Siddhartha hardly noticed their passing. He has become rich. He had long possessed a house of his own and his own servants, and a garden at the outskirts the town, by the river. People liked him. They came to him they wanted money or advice. However, with the exception of Kamala, he had no close friends. (p.75-76)

ตัวอย่างที่ 33 ลิขารณะผู้บรรลุตสนทนากับภิกษุโควิตะ

ฉบับแปล ลิขารณะ " คุณรู้ดีเพื่อนรัก ว่าเมื่อตอนที่ผมยังหนุ่ม เมื่อเราอยู่ในป่ากับสมณะ ผมไม่เชื่อหลักการใดหรือครูคนใด ผมหันหลังให้สิ่งเหล่านี้ ความคิดของผมยังเหมือนเดิม แม้ว่าหลังจากนั้นผมจะมีครูหลายคน นางคณิการูปงามเคยเป็นครูของผมอยู่มา พ่อค้าผู้มั่งคั่ง และนักพนันก็เคยเป็น ครั้งหนึ่งพระรุจดงค์ในพุทธศาสนาเคยเป็นครูของผม ท่านระงักจากการจาริก นั่งลงข้างผมขณะผมหลับอยู่กลางป่า ผมได้เรียนอะไรบางอย่างจากท่าน ผมระลึกถึงท่านด้วยความขอบคุณจริง ๆ แต่เหนือสิ่งอื่นใด ผมเรียนทั้งหมดนี้จากแม่น้ำและจากผู้นำผมคือวาสุเทพ เขาเป็นคนธรรมดา ๆ ไม่เป็นนักคิด แต่เขาเห็นแจ้งถึงแก่นของทุกสิ่งเช่นเดียวกับพระสมณะโคดม เขาเป็นผู้ศักดิ์สิทธิ์ เป็นนักบุญ " (น.137-138)

ต้นฉบับ Siddhartha said : " You know, my friend, that even as a young man, when we lived with the ascetics in the forest, I came to distrust doctrines and teachers and to turn my back on them. I am still of the same turn of mind, although I have, since that time, had many teachers. A beautiful courtesan was my teacher for a long time, and a rich merchant and a dice player. On one occasion, one of

the Buddha's wandering monks was my teacher. He halted in his pilgrimage to sit beside me when I fell asleep in the forest. I also learned something from him and I am grateful to him, very grateful. But most of all, I have learned from this river and from my predecessor, Vasudeva. He was a simple man; he was not a thinker, but he realized the essential as well as Gotama. He was a holy man, a saint." (p. 141 - 142)

ตัวอย่างที่ 34 สิ่งที่โควินทะประจักษ์จากสัทธาธระผู้บรรลแล้ว

ฉบับแปล โควินทะไม่รู้อีกแล้วว่ากาลเวลาจะมีอยู่อีกหรือไม่ ไม่รู้ว่าสิ่งที่เพิ่งเปิดเผยนี้ยาวนานเพียงวินาทีเดียวหรือนานนับร้อย ๆ ปี ไม่ว่าจะมิลิทธาธระหรือพระโคดมจะมีอัตตาหรือสิ่งอื่นใดหรือไม่เขาถูกศรเทพเสียบบาดเจ็บ แต่แผลศรทำให้เขาเป็นสุข มันเข้ายวนใจจนโควินทะแทบตัวลอย ภิกษุขรยีนอยู่ชั่วขณะ แล้วก้มไถลหน้าสัทธาธระที่เขาเพิ่งถอนจุมพิตอีกครั้ง พิศไบหน้าที่เป็นเวทีของรูปทรงทั้งในปัจจุบันและอนาคตไบหน้าสัทธาธระไม่เปลี่ยนแปลงหลังจากเงารูปทรงนับพันแบบหายไประจักษ์แล้วเขายิ้มสงบ อ่อนโยน บางที รอยยิ้มนั้นอาจเยาะหยันยิ่ง แต่เป็นรอยยิ้มเดียวกันกับรอยยิ้มพระสรวลของพระบรมศาสดา (น.147-148)

ต้นฉบับ

No longer knowing whether time existed, whether this display and lasted a second or a hundred years, whether there was a Siddhartha, or a Gotama a Salt and other, wounded deeply by a divine arrow which grave him pleasure, deeply enchanted and exalted, Govinda stood yet a white bending over Siddhartha's peaceful face which he had just kissed, which had just been the stage of all present and future forms. His countenance was unchanged attar the mirror of the thousand - fold forms and disappeared from the surface. He smiled peacefully and gently, perhaps very graciously, perhaps very mockingly, exactly as the Illustrious One has smiled. (p.151)

จากตัวอย่างที่ 31-34 เห็นได้ว่า ผู้แปลใช้ประโยคใจความเดียวสั้น ๆ สลับกับการใช้วลี ซึ่งพบว่า ผู้แปลใช้ประโยคแบบนี้มาก

การใช้ประโยคใจความเดียวสั้น ๆ เป็นส่วนมากเช่นนี้ แสดงถึงลีลาการใช้ภาษาของผู้แปลว่า มีความสั้นและกะทัดรัด เป็นลักษณะการใช้ประโยคที่ค่อนข้างแตกต่างจากต้นฉบับ ที่นิยมใช้ประโยคยาวมีใจความที่ซับซ้อน มีการขยายความโดยใช้วลี และอนุประโยคที่ต่อเนื่องกันไป ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการใช้ประโยคยาวและซับซ้อนที่เรียกว่า *ประโยคความซ้อน* และ *ประโยคความรวม*

หากพิจารณาประโยคในต้นฉบับของแต่ละย่อหน้าแล้ว จะเห็นว่า ในต้นฉบับประกอบไปด้วยประโยคที่ซับซ้อนและมีความยาวหลายบรรทัดเป็นส่วนใหญ่ แต่ในฉบับแปลประกอบไปด้วยประโยคสั้น ๆ เป็นหลัก ส่วนวนแปลนี้จึงมีข้อดี ตามคุณลักษณะของประโยคสั้นไปด้วย กล่าวคือ มีความเรียบง่าย ตรงไปตรงมา นอกจากการใช้ประโยคสั้นเป็นหลักในการถ่ายทอดสำนวนแปลนี้แล้ว ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลเลือกใช้คำเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเลือกใช้คำง่ายต่อการเข้าใจและไม่ใช้ศัพท์สูงที่ยากต่อการอ่านและทำความเข้าใจ

4.3 ความสมเหตุสมผลของภาษาแปล

เกณฑ์การประเมินด้านภาษาของสิทธา พิณีจิวดล (2529) กล่าวถึง ความสมเหตุสมผลในงานแปลไว้ว่า

“...เป็นความสมเหตุสมผลของภาษาที่ผู้แปลใช้ ทั้งนี้เพราะภาษาแต่ละชาติมีความสมเหตุสมผลต่างกัน อันเนื่องมาจากการที่ภาษาแต่ละชาติมีความสมเหตุสมผล (Logic) แตกต่างกัน ซึ่งหากความแตกต่างนั้นมีอยู่น้อย ผู้อ่านงานแปลอาจต้องใช้จินตนาการเพิ่มเติมบ้าง แต่หากความแตกต่างนั้นมีมาก งานแปลนั้นก็จะเป็นที่เข้าใจได้ยากสำหรับผู้อ่าน ดังนั้น ผู้แปลจึงต้องคำนึงถึงหลักความสมเหตุสมผลของการใช้ภาษาแปลด้วย...”

จากคำจำกัดความข้างต้น กล่าวได้ว่า ความสมเหตุสมผลในกรณีนี้ เป็นความสมเหตุสมผลของภาษาแปล ในสำนวนแปลนี้ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลมีการใช้ภาษาที่สมเหตุสมผล ดังนี้

4.3.1 ใช้คำที่ให้บรรยากาศโบราณ

จากการรวบรวมข้อมูลการใช้ภาษาของผู้แปลพบว่า ผู้แปลใช้คำที่ให้บรรยากาศแบบโบราณอยู่ 3 ประเภท คือ คำโบราณ คำสลับ และคำแผลง ซึ่งมีรายละเอียดตามลำดับต่อไปนี้

1) คำโบราณ

เปลื้อง ฦ นคร (2542:52) กล่าวถึง คำโบราณ ว่า เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า **โบราณศัพท์**

"...โบราณศัพท์เป็นคำเก่าใช้กันอยู่ในครั้งโบราณ มักเป็นคำที่ใช้อยู่ในเรื่องแต่ง เป็นร้อยกรองมาถึงปัจจุบันคนสมัยใหม่ไม่ค่อยเข้าใจกัน อย่างไรก็ดี กวีสมัยใหม่ก็ยังนำคำพวกโบราณศัพท์มาใช้..."

จากการรวบรวมข้อมูลการใช้คำในสำนวนแปลนี้ ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลใช้คำโบราณกับคำในหลายหมวดคำ เช่น คำสรรพนาม คำแสดงความเป็นคำถาม และคำแสดงการปฏิเสธ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 35 สิทธารถะและโควินทะถามทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้า

ฉบับแปล “แม่หญิง โปรดบอกเราสักหน่อยเถิดว่า พระสมณะโคดมประทับอยู่ที่ใด เราเป็นสมณะมาจากป่า ตั้งใจจะเข้าเฝ้าและรับฟังพระธรรมจากพระโอษฐ์พระพุทธองค์โดยตรง” (น.26)

ต้นฉบับ “ Good lady, we should very much like to know where the Buddha, the Illustrious One, dwells for we are two Samanas from the forest and have come to see the perfect One and hear his teaching from his own lips ” (p.25)

คำโบราณในตัวอย่างนี้คือคำว่า *แม่หญิง* เป็นคำเรียกขานแบบโบราณ ที่แสดงความสุภาพให้เกียรติผู้ฟัง ซึ่งปัจจุบันไม่นิยมใช้แล้ว แต่มักพบว่า มีใช้อยู่ในวรรณกรรมสมัยเก่า เช่น วรรณกรรมเรื่อง *ขุนศึก* ของไม้ เมืองเดิม เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 36 โควินทะแสดงความรู้สึกรู้สึกว่าตนเองต่ำต้อยกว่าสิทธารถะ

ฉบับแปล โควินทะ “เชิญเยาะผมได้ตามสบาย ผมไม่ว่าอะไรหรอกสิทธารถะ คุณไม่ต้องการฟังคำสอนของพระองค์เลยหรือ ไม่ใช่ครั้งหนึ่งคุณเคยพูดกับผมว่า “ผมจะไม่เดินตามทางของสมณะอีกแล้ว’ ดอกหรือ” (น.24)

ต้นฉบับ Govinda said: “It gives you pleasure to mock me, No matter if you do, Siddhartha. Do you not also feel a longing, a desire to hear this teaching? And did you not once say to me I will not travel the path of the Samanas much longer” (p.22)

ผู้แปลใช้คำว่า “ดอกหรือ” ซึ่งเป็นคำที่มักพบและใช้กันในสมัยเก่า แสดงความเป็นคำถาม ในขณะที่ภาษาในปัจจุบันนิยมใช้คำว่า “หรือ” แทน

ตัวอย่างที่ 37 ชายแฉวเรือถามสิทธารถะ

ฉบับแปล “แล้วท่านจะเดินต่อไปโดยไม่สวมเสื้อผ้ากระนั้นหรือ” (น.102)

ต้นฉบับ “And will the gentleman continue without clothes ?” (p.103)

ผู้แปลใช้คำเรียกขาน “ท่าน” กับบุคคลธรรมดาซึ่งมักพบการใช้คำเรียกขานเช่นนี้ในภาษาเก่าที่ต้องการแสดงความสุภาพและให้เกียรติคู่สนทนา ส่วนการใช้ “กระนั้นหรือ” แสดงความเป็นคำถาม ซึ่งแตกต่างจากภาษาในปัจจุบันที่ใช้ “อย่างนั้นหรือ” การใช้ภาษาคำดังกล่าวนี้เป็นความสมเหตุสมผลตามภูมิหลังของวรรณกรรม

ตัวอย่างทั้ง 3 แสดงการใช้โครงสร้างของภาษาโบราณ ซึ่งมีการใช้คำโบราณเช่นนี้ในฉบับแปลกลมกลืนสม่ำเสมออยู่ตลอดเรื่อง โดยเฉพาะในบทสนทนาที่มีการแสดงคำถามหรือการปฏิเสธ โดยใช้โครงสร้างของภาษาเก่า การใช้ภาษาเช่นนี้สร้างบรรยากาศแบบโบราณ ซึ่ง

สมเหตุสมผลกับปูมหลังของวรรณกรรมที่ มีโครงเรื่องแบบนิทาน ใช้ฉากและสถานที่ในอินเดีย ซึ่งเป็นแหล่งอารยธรรม โบราณดั้งเดิมของเอเชีย การใช้คำโบราณของผู้แปลจึงแสดงถึงความสมเหตุสมผลของการใช้ภาษาในสำนวนแปล อันอาจมีความแตกต่างจากต้นฉบับไปบ้างที่ไม่ปรากฏการใช้ภาษาเก่าอยู่ในต้นฉบับ ซึ่งแม้ไม่มีการใช้คำโบราณในต้นฉบับภาษาอังกฤษ แต่ต้นฉบับก็ให้บรรยากาศแบบโบราณแก่ผู้อ่านได้ด้วยการพรรณนาที่เรียบง่าย และสั้นไหลด้วยฉากของอินเดียเมื่อสมัยพุทธกาลตามที่ผู้ประพันธ์ปูเอาไว้อยู่ก่อนแล้ว ทำให้ผู้อ่านสามารถจินตนาการถึงภาพและบรรยากาศโบราณตามได้โดยง่าย

2) คำสลับ

คำสลับมาจากคำคู่หรือคำประสม เกิดจากการใช้คำผิดไปจากปกติที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไป คือ ใช้สลับที่กันระหว่างคำหน้ากับคำหลัง โดยความหมายไม่เปลี่ยนแปลงไปจากคำเดิมก่อนการสลับที่ คำสลับมักพบมากในการใช้กับคำประพันธ์ประเภทร้อยกรอง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดสัมผัสตามแบบแผนฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์นั้น ๆ

การที่ผู้แปลนำคำสลับมาใช้ในบทแปล ทำให้บทแปลมีบรรยากาศแบบเก่าตามลักษณะของคำประพันธ์ร้อยกรองที่มีแบบแผนบังคับดั้งเดิม มีใช้กันมานานตั้งแต่สมัยโบราณ การใช้คำสลับในภาษาที่มีแบบแผนบังคับ จึงสร้างบรรยากาศแบบเก่าให้เกิดขึ้นได้ เพราะภาษาในคำประพันธ์ร้อยกรอง แสดงถึงความวิจิตรบรรจงของภาษาที่มีมาแต่โบราณ โดยมีแบบแผนหรือโอกาสการสอยใช้โดยเฉพาะเท่านั้น กล่าวคือ ไม่นิยมใช้กันในการสื่อสารทั่วไป จากการรวบรวมข้อมูลการใช้คำสลับในสำนวนแปลนี้ ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลมีการใช้คำสลับอย่างกว้างขวางสม่ำเสมอในฉบับแปล ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 38 กมลมาให้รางวัลสิทธิธารณะด้วยการจุมพิต

ฉบับแปล เธอใช้สายตาดูตดิ่งตัวสิทธิธารณะเข้าไปหา เขาแนบหน้าชิดหน้าเธอ ปากแนบปาก กมลจูบเขาอย่างคั้นค้ำ และในท่ามกลางความตื่นเต้นสุดขีด สิทธิธารณะได้รู้ว่า เธอเป็นนายเหนือเขา กมลผลักไสและยวนยั่ว (น. 59)

ต้นฉบับ She drew him to her with her eyes. He put his face against hers, placed his lips against hers, which were like a freshly cut fig.

Kamala kissed him deeply, and to Siddhartha's great astonishment he felt how much she taught him, clever she was, how she mastered him, repulsed him, ... (p. 57)

คำว่า “ ดูดดึง ” และ “ ยวนยั่ว ” เป็นคำสลับในตัวอย่างนี้ มาจากคำเดิมที่มักนิยมใช้กันโดยทั่วไปว่า “ ดึงดูด ” และ “ ยั่วยวน ”

ตัวอย่างที่ 39 หญิงสาวชาวบ้านที่สิทธารถะพบก่อนเจกมถา

ฉบับแปล

...ขณะที่เธอยกเท้าซ้ายวางบนเท้าขวาของสิทธารถะ ทำกิริยาตามวิสัยที่หญิงจะพยายามชวนเชิญชายสู่ความสำราญแห่งรัก ที่คัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ เรียกว่า " การขึ้นต้นไม้ " สิทธารถะรู้สึกว้าวุ่นในกายถูกเป็นไฟ และเมื่อหวนคิดถึง ความฝัน เขาโน้มตัวไปหาแม่หญิง จุมพิตหัวนมสีน้ำตาลของเธอ แต่พอเหลือบตาขึ้น สิทธารถะเห็นเธอยิ้ม รอยยิ้มที่มีแต่มีความกำหนัด ตาปรือ ๆ ของเธอแว้ววอนอย่างโหยหา

สิทธารถะรู้ถึงอารมณ์ปรารถนาและกามารมณ์ที่คั่งอยู่ภายในแต่เขาไม่เคยแตะต้องกายสตรีเพศมาก่อน ชายหนุ่มลั่งเลี้ยวขณะ แม้วามือนั้นพร้อมจะรั้งตัวเธอเธออยู่แล้ว ชั่ววูบหนึ่งเขาได้ยินเสียงจากภายในร้องห้าม " อย่า " เท่านั้นเอง มนต์วิเศษก็เลื่อนไปจากวงหน้าแย้มยิ้มของแม่สาว... (น. 50)

ต้นฉบับ

...She then placed her left foot on his right and made a gesture, such as a woman makes when she invites a man to that kind of enjoyment of love which the holy books call " ascending the tree" . Siddhartha felt his blood kindle, and as he recognized his dream again at that moment, he stooped a little towards the woman and kissed the brown tip of her breast. Looking up he saw her face smiling, full of desire and her half-closed eyes pleading with longing.

Siddhartha also felt a longing and the stir of sex in him; but as he had never yet touched a woman, he hesitated a moment, although his hands were ready to seize her. At that moment he heard his inward

voice and the voice said "No!" Then all the magic disappeared from the young woman's smiling face;... (p. 50)

คำว่า “ แยมยิ้ม ” และ “ ชวนเชิญ ” มาจากคำประสมที่นิยมใช้ทั่วไปว่า “ ยิ้มแยม ” และ “เชิญชวน” ตามลำดับ

ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลใช้คำสลับกลมกลืนอยู่ในบทแปลตลอดเรื่อง ที่ยกมาแสดง เป็นเพียงตัวอย่างส่วนหนึ่งเท่านั้น ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า การใช้คำสลับเป็นการใช้ภาษาอีกรูปแบบหนึ่งที่พบในบทแปล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างบรรยากาศแบบโบราณในเนื้อหาเช่นเดียวกับการใช้คำโบราณด้วย

3) คำแผลง

คำแผลงเป็นคำอีกประเภทหนึ่งที่ผู้แปลใช้สร้างบรรยากาศแบบเก่า เช่นเดียวกับการใช้คำโบราณและคำสลับ ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลใช้คำแผลงหลายพยางค์ที่เป็นต้นเค้าของคำแผลงที่นิยมใช้ในภาษาปัจจุบัน กำชัย ทองหล่อ (2509 : 96 - 138) ได้อธิบายคำแผลงไว้ว่า

" เมื่อประสมอักษรขึ้นเป็นพยางค์แล้วก็บังเกิดเสียงต่าง ๆ บางทีก็ไพเราะ บางทีก็กระด้างฟังไม่สนิทหู จึงเกิดวิธีแปรเสียงให้นุ่มนวลฟังเสนาะ โดยการเปลี่ยนรูปหรือเสียงอักษรให้ผิดเพี้ยนไปจากเดิม วิธีการชนิดนี้เรียกว่า การแผลง

การแผลง คือการเปลี่ยนรูป หรือเสียงอักษรให้ผิดเพี้ยนไปจากเดิม หรือบางทีก็เพิ่มพยางค์หรือรูปวรรณยุกต์ลงไป ให้เสียงเพี้ยนไปจากเสียงเดิม

การแผลงเป็นวิธีที่ไทยได้แบบมาจากเขมรและอินเดีย คือเมื่อไทยได้อพยพจากถิ่นเดิมมายังสุวรรณภูมิ ได้มาติดต่อกันเกี่ยวข้องกับ เขมร มอญ และชาวอินเดียบางพวก โดยเฉพาะเขมรเป็นชาติที่เจริญอยู่ก่อนแล้ว และมีอำนาจปกครองดินแดนที่ไทยอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ จึงไม่เป็นของแปลกที่ไทยเราเกิดความนิยมและยอมรับเอาภาษาเขมรเข้ามาใช้ปะปนกับภาษาไทย ครั้นเมื่อไทยเราเกิดความนิยมนับถือลัทธิพราหมณ์และพุทธศาสนา ภาษาสันสกฤตซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในลัทธิพราหมณ์ และภาษาบาลีซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในพุทธ

ศาสนา ก็หลั่งไหลเข้ามาถูกเคล้าปะปนกับภาษาไทย และทวีมากขึ้นตามปริมาณแห่งความนิยมนับถือในศาสนาทั้งสองนั้น เราจึงมีคำเพลงที่มาจากเขมร และบาลี - สันสกฤต ใช้อยู่เป็นจำนวนมาก ... "

คำเพลงที่ให้บรรยากาศแบบสมัยเก่าดังที่ปรากฏในบทแปลนี้ เป็นคำเพลงหลายพยางค์ที่ไม่นิยมใช้ในภาษาปัจจุบันเพราะมีหลายพยางค์ ซึ่งแม้มีความไพเราะแต่อาจไม่สะดวกในการออกเสียงของผู้ใช้ภาษาในสมัยปัจจุบัน คำเพลงประเภทนี้จึงให้บรรยากาศแบบสมัยเก่าตามสมัยที่นิยมใช้ ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลนำคำเพลงหลายพยางค์มาใช้เพื่อสร้างบรรยากาศแบบเก่าแก่บทแปลอย่างกว้างขวางและสม่ำเสมอตลอดเรื่อง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 40 สิทธารถะรำพึงถึงการค้นพบความจริงของอาตมัน

ฉบับแปล ...แล้วเราจะพบอาตมันได้แห่งไหน ท่านพ่านัก ณ หนใด ... (น.6)

ต้นฉบับ ...And where was Atman to be found ... (p.6)

“พ่านัก” เป็นคำเดิมก่อนที่จะแปลมาเป็นคำว่า “พัก” ที่แปลว่าอาศัยพักพิงในภาษาปัจจุบัน

ตัวอย่างที่ 41 โลกีย์และความเลื่อยซาที่เกิดขึ้นกับวิญญานสิทธารถะ

ฉบับแปล ...มันค่อย ๆ ซ้ำแรกซึ่มวิญญานของเขา.. (น.76)

ต้นฉบับ ...it slowly filled in his so soul... (p.76)

“ซ้ำแรก” เป็นคำต้นเค้าเดิมของคำว่า “แทรก” ซึ่งผู้อ่านสามารถเดาได้จากบริบทของคำว่า “-ซึ่มสู่...” ได้

ตัวอย่างที่ 42 สิทธารถะแสดงความตั้งใจแน่วแน่ในการออกจาริก

ฉบับแปล ...มือยังกอดอกท่าเดิม แสงเดือนส่องจับหน้าแข็งเปลือยเปล่าทั้งสองข้าง พราหมณ์หม่นหมองใจ กลับเข้านอน เป็นคำรบสอง (น. 11)

ต้นฉบับ ... ,his arms folded; the moon shone on his bare shinbones. His heart troubled, the father went to bed. (p. 11)

คำแปลที่ปรากฏในตัวอย่างนี้ เป็นคำแปลเดิมคือ “ ค่ำรบ ” ซึ่งปัจจุบันนิยมใช้คำว่า “ ครบ ” ซึ่งเป็นการแผลงสระ จากสระ โอะ เป็น สระ อะ

ตัวอย่างที่ 43 สิทธารณะเข้าใจในความจริงของชีวิต

ฉบับแปล ...สิทธารณะเลิกต่อสู้กับชะตากรรมของตัวเอง ความสงบรำงับเปล่งประกายความรู้... (น.133)

ต้นฉบับ ...He did not speak, but his face silently radiated love and serenity,... (p.134)

ผู้แปลใช้คำว่า " รำงับ " ซึ่งเป็นคำดั้งเดิมก่อนจะแผลงมาเป็น คำว่า " ระงับ " ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน

ตัวอย่างที่ 44 วาสุเทพช่วยให้สิทธารณะก้าวสู่ความหลุดพ้น

ฉบับแปล ...ชายชราขังนั่งเงิบแต่หน้าสงบนั้นฉายแววรัก ฉายความสงบรำงับความเข้าใจและความรู้ เขาจับมือสิทธารณะ... (น.131)

ต้นฉบับ ...He did not speak, but his face silently reedited love and serenity... (p.134)

ตัวอย่างนี้เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่แสดงว่า ผู้แปลมักใช้คำแปลว่า " รำงับ " กับการสื่อความหมายว่า " ระงับ " การใช้คำแปลนี้แสดงถึงการแผลงสระจากสระ อำ เป็นสระ อะ เช่นเดียวกับการแผลงในตัวอย่างที่ 42

ตัวอย่างที่ 45 สิทธารณะย้อนคิดถึงพระพุทธรองค์

ฉบับแปล ...สิทธารณะคิดถึงพระองค์อย่างรักใคร่ รำลึกถึงเส้นทางสู่การบรรลุ

ธรรมของพระองค์...

(น.109)

ต้นฉบับ

...He thought lovingly of him , remembered his path to salvation, and smiling, remembered the words he had once uttered...

(p.110)

ปัจจุบัน คำว่า “รำลึก” นิยมใช้ว่า “ระลึก” มากกว่าด้วยความหมายเดียวกันกับคำว่า “รำลึก”

ตัวอย่างที่ 46 เสียงเพลงที่สิทธารถะ ได้ยินจากแม่น้ำขณะฟังสมาธิ

ฉบับแปล

...เมื่อสิทธารถะฟังเสียงนี้อย่างตั้งใจ ฟังบทเพลงพื้นเสียง เมื่อไม่จำเพาะ ฟังเสียงเศร้า โศกหรือเสียงหัวเราะ...

(น.133)

ต้นฉบับ

... Siddhartha listened. He was now listening intently, completely absorbed, quite empty, ...

(p.135)

“จำเพาะ” เป็นคำต้นเค้าเดิมก่อนแผลงมาเป็นคำว่า “เฉพาะ” ที่ใช้กันในปัจจุบัน

สังเกตได้ว่า คำแผลงที่ผู้แปลใช้ในบทแปลนี้มีทั้งคำแผลงสระและแผลงพยัญชนะล้วนเป็นคำเดิมของคำแผลงที่นิยมใช้กันอยู่ในภาษาปัจจุบัน อันเป็นวิวัฒนาการของการเปลี่ยนเสียงโดยการปรับเสียงสระ หรือพยัญชนะให้สะดวกในการออกเสียง และเกิดความเร็วขึ้น คำแผลงจึงเป็นคำอีกประเภทหนึ่งที่ผู้แปลนำมาใช้สร้างบรรยากาศแบบเก่าขึ้นในบทแปลนี้ ทำให้ไม่เกิดความซ้ำซากจำเจที่จะใช้คำโบราณแต่เพียงกลุ่มเดียว กล่าวโดยสรุป ผู้แปลใช้คำทั้งสามประเภทแสดงบรรยากาศแบบโบราณเกิดความหลากหลายในการใช้คำด้วยจุดประสงค์เดียวกัน ทำให้เกิดความสอดคล้องกับภูมิหลังของเรื่องที่เป็นบรรยากาศแบบโบราณสมัยพุทธกาล

อนึ่ง การใช้คำแผลงในกรณีนี้ยังสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์เบื้องหลังระหว่างไทยกับอินเดีย ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดอารยธรรมตะวันออกและของโลกที่สำคัญแห่งหนึ่งว่า มีการรับถ่ายทอดวิธีการใช้ภาษา โดยผ่านทางศาสนาและปรัชญามาแต่สมัยโบราณ อาทิเช่น ยังมีการยืมคำและรับเอาวิธีการสร้างคำมาใช้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสิ่งที่เรียกว่า การยืมทางวัฒนธรรม (Cultural Borrowing) ได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

4.3.2 ใช้คำเหมาะกับวัฒนธรรมตามท้องเรื่อง

เนื่องจากวรรณกรรม *สิทธารถะ* เกี่ยวข้องโดยตรงกับวัฒนธรรมอินเดีย จึงพบว่าผู้แปลใช้คำที่สื่อแสดงวัฒนธรรมอินเดียได้ชัดเจน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 47 *สิทธารถะ* คัดสินใจสละโรติให้สุนัข

ฉบับแปล ร่ายหนุ่มทิ้งโรติให้สุนัข ตัวเองยอมอดในวันนั้น แล้วเขาก็คิดต่อไป ชีวิตที่นี่ สะดวก ไม่มีอะไรลำบาก ตอนเราเป็นสมณะสิ ... (น.60)

ต้นฉบับ

He was suddenly overwhelmed with a feeling of pride. He was a Samana no longer; it was no longer fitting that he should beg. He gave the rice cake to a dog and remained without food.

The life the is lived here is simple, thought Siddhartha. It has no difficulties. Everything was difficult, irksome and finally hopeless when I was a Samana. ... (p.58)

ผู้แปลเรียกชื่ออาหารอินเดียชนิดหนึ่งตามคำเรียกในสังคมไทยว่า “โรติ” โดยตีความจากคำว่า “*the rice cake*” ในต้นฉบับ ทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพอาหารชนิดนี้ที่สื่อถึงวัฒนธรรมอินเดียได้อย่างชัดเจน

นพพร ประชากุล (2540 : 189-190) ได้กล่าววิเคราะห์ถึงเรื่องอาหารการกินกับวรรณกรรมไว้พอสรุปได้ว่า

“...หากพิจารณาในแง่ของชีววิทยาแล้ว อาหารการกิน ก็คือ ปฏิสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นระหว่างร่างกายของเรากับ โลกภายนอก ที่ถูกดูดกลืนเข้าไปกลายเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายด้วยกระบวนการเผาผลาญเพื่อดำรงชีวิตสืบต่อไป อาหารการกินในวรรณกรรมจึงอาจไม่ใช่อาหารการกินจริง ๆ หากเป็นภาพจำลองสมมุติ นักประพันธ์จึงมีอิสระที่จะเลือกเสนอหรือเน้นด้านใดด้านหนึ่งของมัน ...”

ดังนั้น แม้คำว่า "โรตี" อาจจะออกเสียงไม่ตรงกับที่คนอินเดียเรียกอาหารชนิดนี้ก็ตาม แต่การใช้คำแสดงวัฒนธรรมด้านอาหารคำนี้ของผู้แปล ก็สามารถสื่อถึงความหมายพื้นผิวที่อ้างอิงถึงอาหารประเภทแป้งชนิดหนึ่ง รวมถึงความหมายลึกที่ได้จากข้อวิเคราะห์ข้างต้น ทำให้สามารถมองภาพของ "โรตี" ได้ว่า เป็นอาหารการกินรูปแบบหนึ่งอยู่ในรูปของสัญลักษณ์ ซึ่งแสดงถึงฐานะของผู้บริโภคว่าเป็นอาหารที่ใช้บริโภคเพียงเพื่อความอร่อย เป็นอาหารพื้น ๆ เป็นที่รู้จักกันอย่างดีในสังคมอินเดีย และปราศจากการปรุงแต่งอย่างประณีต หากเป็นอาหารการกินในสังคมที่ผู้คนต้องใช้บริโภคกันเพื่อความอร่อย โดยสามารถมองเห็นได้ชัดเจนจากการเปรียบเทียบว่า โรตี นั้นจึงเป็นอาหารที่สมควรจะให้แก่สุนัขมากกว่าจะบริโภคโดยสิทธิธารณะ ที่เป็นนักบวช

ตัวอย่างที่ 48 บรรยายการแต่งกายของกมล

ฉบับแปล

...นัยน์ตาคามีแววฉลาดและช่างสังเกต ถ้าคอระหงนวลผ่องอยู่เหนือสำหรับสีเขียวสลับทอง ถ้าแขนเพรียวยาวของนางดูนวลเนียนและมันคง เธอสวมกำไลทองพวงใหญ่...

(น.53)

ต้นฉบับ

...artful eyebrows painted in a high arch, dark eyes, clever and observant, and a clear slender neck above her green and gold gown. The women's hands were firm and smooth, long and slender, with broad gold bangles on her wrists...

(p.52)

ความตอนนี้เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่แสดงถึงวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายและวัฒนธรรมเครื่องประดับตกแต่งร่างกาย ที่เป็นวัฒนธรรมเฉพาะของอินเดีย และยังคงรักษาไว้ด้วยการแต่งกายเช่นนี้ให้เห็นได้จวบจนสมัยปัจจุบัน

ตัวอย่างที่ 49 การปฏิบัติตัวของสิทธิธารณะต่อพ่อค้าด้วยกัน

ฉบับแปล

สิทธิธารณะปฏิบัติต่อพ่อค้าฐานะดีจากต่างแดน ไม่ต่างไปจากที่ปฏิบัติต่อคนใช้ที่โกงคราให้เขา หรือต่อพ่อค้าแร่ขายกล้วย ที่เขาซื้อและยอมให้ถูกโกงเงินไปสักสองสามรูปี

(น.71)

ต้นฉบับ He did not treat the rich foreign merchant differently from the servant who shaved him and the peddlers, from whom he bought bananas and let himself be robbed of small coins. (p.70)

คำที่แสดงวัฒนธรรมอินเดียตามตัวอย่างที่ยกมานี้ได้แก่ คำว่า “โรตี” ซึ่งแสดงวัฒนธรรมด้านอาหารการกิน และคำว่า “รูปี” ซึ่งเป็นหน่วยเงินตราอินเดีย ยังพบการใช้คำแสดงวัฒนธรรมด้านการแต่งกายด้วยในบทที่ 4 คือคำว่า “สำหรับ” การใช้คำแสดงวัฒนธรรมเฉพาะชนชาติเช่นนี้แม้จะพบไม่มากนักในวรรณกรรมแปลสำนวนนี้ โดยผู้แปลจะใช้ตามความเหมาะสมกลมกลืนของเนื้อหาในต้นฉบับ แต่คำเหล่านี้มีความโดดเด่นและมีบทบาทมาก เพราะเป็นคำที่สื่อแสดงวัฒนธรรมเฉพาะชนชาติ สามารถสร้างภาพและบรรยากาศแบบอินเดียสมเหตุสมผลตามภูมิหลังของเรื่อง

4.3.3 ใช้คำเฉพาะ

เปลื้อง ณ นคร (5875:58) เรียก คำเฉพาะ ว่า คำเฉพาะหมู่ โดยกล่าวไว้ว่า

“ คำเฉพาะเป็นอนุภาษา คำประเภทนี้คล้ายคำแสลง แต่ต่างกันโดยใช้ เป็นคำเฉพาะบุคคลในหมู่และอาชีพเดียวกัน จะเรียกว่าเป็นคำแสดงเฉพาะหมู่ก็ได้ เช่น คำที่ใช้ในหมู่พระสงฆ์ ซึ่งเราเรียกว่า อารามิกศัพท์ เป็นคำที่ไม่ใช้กันในที่อื่น แต่ผู้คนที่คุ้นเคยกับหมู่นั้นๆ ย่อมเข้าใจ การใช้คำเฉพาะหมู่ทำให้เกิดบรรยากาศเฉพาะของหมู่นั้นๆ ”

ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลมีการใช้คำเฉพาะด้านศาสนาและปรัชญาอยู่อย่างกลมกลืนตลอดเรื่อง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 50 สิทธาระพบกัณณิกษุโควิฑะริมฝั่งแม่น้ำ

ฉบับแปล สิทธาระชั้นกายลุกขึ้น พลันเห็นภิกษุโกนผมครองจีวรเหลืองนั่งอยู่ตรงหน้า ทำทางเป็นนักคิด ... (น.91)

ต้นฉบับ Siddhartha raised himself and saw a monk in a yellow gown, with shaved head, sitting opposite, him in the attitude of a thinker. ... (p.91)

ตัวอย่างที่ 51 พระพุทธเจ้าทรงมีพระดำรัสกับลิทธารณะ

ฉบับแปล

" ตถาคคคิดว่าเธอให้เหตุผลไม่ผิด " ทรงมีพระดำรัสซ้ำ ๆ " ขอให้เธอไปถึงเป้าหมาย แต่บอกเราหน่อยเถิดว่าเธอได้เห็นภิกษุที่ชุมนุมกันปฏิบัติตนต่อพระธรรมแล้วหรือยัง ดูก่อนสมณะเมื่อเรามองจากวงนอก เธอคิดว่าจะเป็นการดีกว่าสำหรับภิกษุเหล่านี้หรือไม่ ที่จะสละละคำสอนแล้วกลับไปใช้ชีวิตโลกีย์อยู่ในโลกของกิเลสอีก " (น. 35)

ต้นฉบับ

" I hope you are not mistaken in your reasoning, " said the Illustrious One slowly. " May you reach your goal ! But tell me, have you seen my gathering of **holy men**, my many brothers who have sworn allegiance to **the teachings** ? Do you think, O Samana from afar, that it would be better for all these to relinquish the teachings and to return to the life of the world and **desires** ? " (p.34)

ตัวอย่างที่ 52 ลิทธารณะกล่าวสั่งสอนโควินทะ

ฉบับแปล

" ฟังนะ เพื่อนรัก ผมเป็นคนบาป คุณก็เป็นคนบาป แต่สักวันหนึ่งคนบาปจะกลับเป็นพราหมณ์ เขาจะบรรลุนิพพานได้ในวันหนึ่ง เขาอาจบรรลุเข้าถึงความเป็นพุทธะ " วันหนึ่ง " ที่ว่านี้เป็นมายามันเป็นเพียงการเปรียบเทียบ ความคิดเราไม่อาจก่อรูปเป็นสรรพสิ่งได้ฉันใด คนบาปก็ไม่ได้อยู่บนเส้นทางที่จะไปถึงสภาวะเหนือพุทธะ เขาไม่ได้พลิกหมุนไปหาสิ่งนั้น ไม่หรรอกความเป็นพุทธะ มีอยู่ในตัวเขาอยู่แล้ว... (น. 139)

ต้นฉบับ

" Listen, my friend ! I am a sinner and you are a sinner, but someday attain Nirvana, will someday become a **Buddha**. Now this 'someday' is illusion; it is only a comparison. The sinner is not on the way to a Buddha like state; he is not evolving, although our thinking cannot conceive things otherwise. No, the potential Buddha already exists in the sinner; ... (p. 143)

คำเฉพาะในตัวอย่างนี้ได้แก่คำว่า " นิพพาน " และ " พุทธะ "

ตัวอย่างที่ 53 สิทธารณะพบภิกษุโควินทะแต่จำไม่ได้

ฉบับแปล “ขอโทษเถิด ท่านรู้จักชื่ออาตมาได้อย่างไรกัน” สิทธารณะหัวเราะ (น.91)

ต้นฉบับ “Excuse me, sir how do you know my name?” Thereupon Siddhartha laughed. (p.91)

ตัวอย่างที่ 54 สิทธารณะไม่เห็นประโยชน์ในการใช้ชีวิตอยู่ในโลกียสุข

ฉบับแปล ...เห็นนกเสียงไพเราะของกมลลาที่อยู่ในกรง เห็นตัวเองใช้ชีวิตเช่นนั้น หายใจเอา
ถึงสาระ แก่ตัวลงและเหนื่อยอ่อน สดลสังเวชจนนึกอยากตาย แต่กลับได้ยิน
เสียงโอมศักดิ์สิทธิ์ (น.124)

ต้นฉบับ ...He saw Kamala's songbird in its cage; he lived it all over again,
breathed Samaras, was again old and tired, again felt nausea the desire to
die again heard the holy Om. (p.126)

ในตัวอย่างนี้มีคำศัพท์เฉพาะด้านศาสนาหลายคำแต่ที่นับว่า เป็นคำสูง ซึ่งปรากฏ
อยู่ในวรรณกรรมแปลเรื่องนี้อย่างสม่ำเสมอตลอดเรื่อง คือคำว่า "โอม" ซึ่งแปลอง ฦ นคร
(2542 : 56) กล่าวถึงคำนี้ว่า

"...คำว่า "โอม" เป็นคำศักดิ์ คำขลัง ใช้ในการรำเวทมนตร์ หรือใน
ความต้องการที่จะให้เห็นความหลัง..."

ตัวอย่างที่ 55 บรรยายว่าสิทธารณะเป็นพราหมณ์ผู้มีภูมิรู้

ฉบับแปล ... สิทธารณะได้ร่วมวงสนทนากับผู้รู้มานานแล้ว ได้ถกธรรมะกับโควินทะ ฟึก
ศิลปะการสงบจิตและบำเพ็ญสมาธิด้วยกัน ... (น.3)

ต้นฉบับ ... Siddhartha had already taken part in the learned men's conversation,
has engaged in debate with Govinda and had practiced the art of
contemplation and meditation with him. ... (p.3)

จากตัวอย่างที่ 50-55 ผู้แปลใช้คำเฉพาะด้านศาสนาและปรัชญาที่ไม่เป็นศัพท์วิชาการระดับสูงมากนัก สามารถเป็นที่เข้าใจได้โดยตลอดทั้งเรื่อง ศัพท์ด้านศาสนาและปรัชญาดังกล่าว ในตัวอย่างนี้ได้แก่ *อาตมา* *ถกธรรมะ* *ศิลปะการสงบจิต* *การบำเพ็ญสมาธิ* ซึ่งเป็นคำที่ใช้กันในหมู่ผู้ปฏิบัติและศึกษาด้านศาสนาและปรัชญาตะวันออก

ตัวอย่างที่ 56 ลักษณะและปรัชญาของอิทธารณะ

ฉบับแปล ...อิทธารณะผู้เชื่อในอัตตา เชื่อในปัจเจกนิยม ... (น.90)

ต้นฉบับ ... Siddhartha, self-willed, individualistic. ... (p.91)

คำศัพท์เฉพาะด้านได้แก่ คำว่า “ *อัตตา* ” ซึ่งไม่เป็นศัพท์วิชาการที่สูงมากนัก เพราะผู้อ่านบางกลุ่มก็อาจเข้าใจความหมายได้ อีกคำได้แก่ คำว่า “ *ปัจเจกนิยม* ” ซึ่งเป็นศัพท์วิชาการด้านศาสนาและปรัชญาที่ต้องอาศัยคำอธิบายจากผู้ที่มีความรู้ด้านนี้โดยเฉพาะ ผู้อ่านทั่วไปไม่สามารถเข้าใจความหมายได้ พระธรรมปิฎก (2543 : 42) ให้ความหมายของ “ *อัตตา* ” ตามอรรถของ อนัตตา ในคัมภีร์ปฏิสัมภิทามรรคว่า

... *อัตตา* = *ตัวตน* ...

ซึ่งเป็นความหมายพื้น ๆ โดยทั่วไปของคำนี้ แต่ยังมีความหมายลึกของคำว่า *อัตตา* ดังที่พระธรรมปิฎก (2543 : 165-173) กล่าวว่า

อัตตา หรือ *อาตมัน* นั้นมีมูลรากเกิดจากภวตัณหาคือ ความอยากความปรารถนาที่จะมีอยู่คงอยู่ตลอดไป ภวตัณหานั้นจึงทำให้ไขว่คว้าหาอะไรมาเป็นแกนอันยั่งยืนของชีวิต เป็นเหตุให้สร้างทฤษฎีเกี่ยวกับ*อัตตา*ขึ้น โดยยึดเอาส่วนหนึ่งของชีวิตว่า เป็น*อัตตา* ภาพ*อัตตา*หรือทฤษฎีเกี่ยวกับ*อัตตา*ที่สร้างขึ้น ย่อมเป็นไปตามความสัมพันธ์ระหว่างภวตัณหากับสิ่งที่ยึดถือว่าเป็น*อัตตา*...

บางครั้งมองความหมายคำว่า *อัตตา* ในแง่เนื้อแท้ คือมองในขอบเขตกว้างออกไปกว่า*อัตตา*ที่มนุษย์ยึดถือได้ว่า เกี่ยวข้องกับการมีอยู่คงอยู่ เทียบถาวรของมนุษย์เอง ถ้าพิจารณาความต่อไปนี้อาจเข้าใจชัดขึ้น คือคำถามว่า สิ่งทั้ง

หลายมีหรือไม่ ถ้าตอบอย่างเคร่งครัดแล้ว คำว่ามีและไม่มี ก็ใช้เป็นคำตอบไม่ได้ เพราะแสดงถึง สัสสตทัญญู และอุจเจททัญญู ถ้าจะตอบ ก็ตอบได้ว่า มีอยู่อย่างมีเงื่อนไข เพราะสิ่งทั้งหลายเป็น ปฏิจจนูปันนธรรม คือ อาศัยการเกิดขึ้น ต้องพูดถึงกระบวนการทำการแทน คือไม่พูดถึงสิ่งนั้นเดี่ยวโดดแต่พูดถึงกระบวนการที่สิ่งนี้ปรากฏขึ้น คำตอบเหล่านี้มุ่งเพื่อปฏิเสธภาพสิ่งที่คนเรายึดไว้ผิด ๆ ในที่สุดนิบาต มีข้อความหลายแห่งที่พระพุทธเจ้าตรัสถึงภาวะของผู้หลุดพ้นแล้วว่า ไม่มีทั้งอดีต ทั้งนิรันดร์ หรือไม่มีทั้งอดีต ทั้งนิรันดร์ แปลว่า ไม่มีทั้ง "อดีต" ทั้ง "ไม่มีอดีต" คือ ไม่มีภวคัมภาทิจะแสวงหาอดีตและไม่มีภวทัญญูที่จะยึดมั่นในเรื่องอดีต...

เห็นได้ว่า แม้คำว่า "อดีต" จะเป็นศัพท์เฉพาะที่ไม่ใช่ศัพท์สูงนัก เพราะผู้อ่านพอจะสามารถเข้าใจถึงความหมายพื้นฐานที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไปของคำนี้ว่า "อดีต = ตัวตน" แต่ก็มี ความหมายแฝงด้านศาสนาและปรัชญาแทรกอยู่ในความหมายของคำศัพท์เฉพาะนั้นๆ ด้วยการที่ผู้แปลใช้ศัพท์เฉพาะด้านศาสนาและปรัชญาเป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ด้วยเป็นลักษณะของวรรณกรรมอิงศาสนาและปรัชญา การที่ผู้แปลเลือกใช้คำศัพท์ที่ไม่ใช่ศัพท์วิชาการมากนักเป็นผลดีต่อผู้อ่านที่จะรับสารจากบทแปลได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น การใช้ศัพท์วิชาการระดับสูงในบางบริบทก็เป็นสิ่งจำเป็นเช่นกัน เพราะทำให้ได้คำที่สั้น กระชับ และสามารถสื่อความหมายได้ตรงตามความต้องการ การใช้ศัพท์วิชาการจึงเป็นเครื่องบ่งชี้ได้ประการหนึ่งว่า ผู้แปลมุ่งเสนอบทแปลต่อกลุ่มผู้อ่านเฉพาะกลุ่มที่มีความรู้ซึ่งน่าจะเป็นกลุ่มด้านศาสนาและปรัชญาเป็นพื้นฐาน

4.3.4 ใช้คำราชาศัพท์

ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลใช้คำในหมวดคำราชาศัพท์ในเนื้อหาที่อ้างอิงถึงและเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับพระพุทธเจ้า ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 57 ทำทีของพระพุทธองค์เมื่อทรงพบสิทธิธารณะ

ฉบับแปล พระพุทธองค์ทรงเยี่ยมพระสรวลน้อยๆ ทอดพระเนตรชายแปลกหน้า ด้วยสายพระเนตรสงบแจ่มใสและเป็นมิตร แสดงทำให้อยู่ดีเรื่องทีพูด โดยอาภักิริยาที่แทบจับไม่ได้

“เธอฉลาดมากสมณะ” ทรงมีพระดำรัส “เธอรู้วิธีที่จะพูดอย่างฉลาด เพื่อนรักจงระวังตัวอย่าให้ฉลาดเกินไปนัก”

พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จพระราชดำเนินจากไป สายพระเนตรและอาการแย้มพระสรวลประทับแนบอยู่ในความทรงจำของสิทธารถะ (น.36)

ต้นฉบับ

Half smiling, with imperturbable brightness and friendliness, the Buddha looked steadily at the stranger and dismissed him with a hardly visible gesture.

“You are clever, O Samana,” said the Illustrious One, “you know how to speak cleverly, my friend Be on your guard against too much cleverness.”

The Buddha walked away and his look and half smile remained imprinted on Siddhartha’s memory forever. (p.34-35)

ตัวอย่างที่ 58

สิทธารถะรำพึงถึงลักษณะของพระพุทธองค์

ฉบับแปล

...จริงนะ มันเป็นไปได้ยังไงกัน ที่พระองค์ไม่ทรงรู้จักความรัก พระองค์ผู้ทรงรู้ถึงความไร้สาระของมนุษย์และความไม่จริงทั้งปวง พระองค์ทรงรักสรรพสัตว์มากถึงขนาดยอมอุทิศพระองค์ เสด็จจาริกแสดงธรรมไปจนตลอดพระชนมชีพ พระบรมศาสดา พระองค์นี้แหละ ที่ทำให้สิ่งของมี ความสำคัญสำหรับผมยิ่งกว่าถ้อยคำ พระราชจริยวัตรและพระชนมชีพของพระองค์สำคัญสำหรับผมยิ่งกว่าพระดำริ ไม่ใช่พุทธพจน์หรือพระดำริหรอกที่ผมยกย่องว่าพระองค์ทรงเป็น มหาบุรุษ แต่ผมยกย่องพระปฏิบัติและพระชนมชีพของพระองค์มากกว่า" (น.144)

ต้นฉบับ

... How, indeed, could he not know love, he who has recognized all humanity’s vanity and transitoriness, yet loves humanity so much that he has devoted a life solely to help and teach people? Also with this great teacher, the thing to me is of greater importance than the words; his deeds and life are more important to me than his talk, the gesture of his hand is more important to me than his opinions not in speech or thought. Do I regard him as a great man, but in his deeds and life.” (p.148)

ตัวอย่างที่ 59 สิทธารณะสังเกตพระพุทธรลักษณะ

ฉบับแปล ... สิทธารณะตั้งใจเพ่งมองพระเศียร พระอังสา พระบาท และพระพาหาที่ทึ่ง
คั่งประคองบาตร... (น.29)

ต้นฉบับ ... But he looked attentively at Gotama's head, at his shoulders, at
his feet, at his still downward-hanging hand... (p.28)

คำที่เป็นตัวหนาทั้ง 4 คำเป็นคำราชาศัพท์ระดับสูงสุดที่ใช้กับพระราชา มาจาก
คำบาลีสันสกฤตที่ใช้เรียกอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของบุคคลที่มีสถานภาพสูง นำมาสร้างเป็นคำราชา
ศัพท์โดยใช้คำว่า “พระ” ประกอบหน้าศัพท์บาลีสกฤตที่หมายถึงอวัยวะทั้ง 4 อย่าง ได้แก่
ศีรษะ ไหล่ เท้าและแขน ตามลำดับ

ตัวอย่างที่ 60 สิทธารณะกราบทุกได้แย่งพระพุทธรเจ้า

ฉบับแปล “ข้าพระองค์ไม่เคยคิดเช่นนั้น” สิทธารณะร้องขึ้น (น.35)

ต้นฉบับ “That thought never occurred to me,” cried Siddhartha (p.34)

ตัวอย่างที่ 60 นี้อยู่ในบริบทสิทธารถะเจ้าเฝ้าสนทนากับพระพุทธรเจ้า สรรพนาม
ที่ใช้แทนตนเองคือ “ข้าพระองค์” ซึ่งเป็นคำสรรพนามที่บุคคลใช้แทนตัวเองเมื่อพูดกับเจ้านาย
หรือบุคคลชั้นสูง

ดังนั้น การใช้คำราชาศัพท์ของผู้แปลจึงมีความสมเหตุสมผล และเหมาะสมกับ
เนื้อความ แม้คำราชาศัพท์จะเป็นคำระดับสูงที่บุคคลทั่วไปหรือผู้อ่านไม่คุ้นเคยเพราะมีรากศัพท์มา
จากภาษาเขมร บาลี - สันสกฤต ก็ตาม การใช้คำราชาศัพท์จึงแสดงให้เห็นว่า ผู้แปลคำนึงถึงสถาน
ภาพของบุคคลในราชวงศ์และเป็นศาสดาของศาสนาพุทธ อันเป็นเหตุที่นำไปสู่การใช้ภาษาใน
ระดับโครงสร้างอื่น ๆ ให้มีความถูกต้องสอดคล้องกันกับแบบแผนการใช้และธรรมชาติของภาษา
แปล รวมถึงความสอดคล้องกับบริบทด้วย

จากตัวอย่างการใช้คำราชาศัพท์ที่ยกมาแสดงพบว่า ผู้แปลใช้คำราชาศัพท์ใน
บริบทที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธรเจ้า ทั้งในบทบรรยาย และในการสนทนา ราชาศัพท์ที่ใช้ จึงมีทั้ง

คำนามราชาศัพท์ คำกริยาราชศัพท์และคำสรรพนามราชาศัพท์ดังกล่าวเป็นการสมเหตุสมผล ด้วยเหตุที่พระพุทธองค์ทรงชำนันครศักดิ์ ภาษาที่ใช้จึงต้องแสดงระดับภาษาที่เหมาะสมกับสถานะภาพของพระองค์

พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) (อ้างถึงในเปลื้อง ณ นคร , 2542 : 50) กล่าวไว้ในหนังสืออนันตวิภาคว่า

" คำพูดในภาษาไทยชั้นเก่าชั้นใหม่ ทั้งคำแผลงและคำตรง ให้รู้จัก คำสูง และคำต่ำ คำหยาบ คำละเอียด คำละเมียด คำคะนอง ควรผ่อนใช้ให้ต้องตาม ความ... "

เปลื้อง ณ นคร (2542 : 55 - 56) กล่าวถึง ลักษณะของคำที่มีความสอดคล้อง กับคำกล่าวข้างต้นนี้ว่า

คำ มีศักดิ์ของคำ (Dignity) บางที่เรียกว่า คำสูง โดยแท้จริงแล้วคำก็คือคำ ไม่มีสูงต่ำ แต่เมื่อคนเป็นผู้ใช้คำ คำก็คือคน คือมีสูงมีต่ำ เราอาจจะรู้คุณสมบัติของผู้หนึ่งผู้ใดได้จากคำที่ผู้นั้นพูด...

... แต่ก่อนเราถือว่า คำเขมรเป็นคำสูง เราจึงใช้เป็นราชาศัพท์ เช่น คำว่า บรรทม กร พักตร์ ยุธยาตร เป็นต้น เหล่านี้เราถือเป็นคำสูง ใช้ในเรื่องที่เป็นหลักฐาน และสง่าภาคภูมิ คำว่า โอม เป็นคำศักดิ์สิทธิ์ คำขลัง ใช้ในการร่ายเวทมนตร์ หรือในข้อความที่ต้องการให้เห็นความขลัง ...

กล่าวโดยสรุป การใช้คำและโครงสร้างในภาษาเก่า เช่น คำสร้างบรรยากาศแบบโบราณ เช่น คำพันสมัย คำแผลง หรือคำสลับ และการใช้คำแสดงวัฒนธรรมเฉพาะแบบอินเดีย เช่น คำเรียกชื่ออาหาร เสื้อผ้า เครื่องใช้ และหน่วยเงินตรา ตามแบบที่ชาวอินเดียใช้ เป็นการใช้คำที่เหมาะสมสมเหตุสมผล สอดคล้องกับปฐมหลังของเรื่องสมมุติ ที่เกิดขึ้นในอินเดีย เมื่อในอินเดียเมื่อกว่า 2,000 ปีมาแล้ว ส่วนการใช้คำราชาศัพท์ในบทบรรยาย และบทสนทนาที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้า เป็นการใช้ระดับภาษาที่มีความสมเหตุสมผลของการใช้ภาษาของผู้แปลอีกรูปแบบหนึ่ง การที่พระพุทธเจ้าทรงเป็นเชื้อพระวงศ์ในศากยะวงศ์ และเป็นศาสดาของศาสนาพุทธ

ทำให้ผู้แปลเลือกใช้คำราชาศัพท์ในระดับสูงสุด เช่นที่ใช้กับพระมหากษัตริย์ จึงเป็นการใช้ภาษาที่สมเหตุสมผลในบทแปล แม้อันฉบับจะไม่มีการใช้ภาษาระดับสูงเช่นนี้ก็ตาม

4.4 ความเหมาะสม

สิทธิา พินิจภูวคณ (2529 : 1076) กล่าวถึง เกณฑ์ประเมินด้านความเหมาะสมของงานแปลว่า

“ การแปลที่ดีจะต้องใช้ลีลา หรือ สไตลการเขียนที่เหมาะสมกับต้นฉบับ เช่นถ้าต้นฉบับเป็นเรื่องเล่า หรือ เป็นบทแปลที่เปรียบเทียบกับระดับประชัน ผู้แปลก็ควรใช้วิธีเขียนที่เป็นเรื่องเล่า หรือแสดงความปะชดประชันด้วย ”

จากรายละเอียดของเกณฑ์ประเมินดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความเหมาะสมในที่นี้ เป็นการเรียบเรียงข้อความให้เกิดความเหมาะสม โดยพิจารณาจากการจัดระเบียบความคิด และการจัดกลุ่มความคิด ซึ่งมีปรากฏอยู่ในการใช้ภาษาในโครงสร้างระดับประพจน์ โดยแสดงออกด้วยการเรียบเรียงข้อความให้มีลีลาที่เหมาะสม

สัญญาวิ สายบัว (2538:92) กล่าวถึงการปรับโครงสร้างภาษาในระดับที่สูงกว่าประโยคว่า

“ การจัดกลุ่มความคิดใหม่เป็นการเปลี่ยนทำนองการเขียนของต้นฉบับ ซึ่งอาจทำให้บรรยากาศการเล่าเรื่องต่างไปจากต้นฉบับ ”

จากเกณฑ์การประเมินด้านความเหมาะสมของการใช้ภาษาของงานแปลที่เกี่ยวข้องกับการจัดกลุ่มความคิดดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลมีการใช้ภาษาที่แสดงถึงความพยายามในการสื่อความหมายให้มีประสิทธิภาพและความเหมาะสมในการนำเสนอกลุ่มความคิด โดยการจัดและปรับขนาดกลุ่มความคิดเสียใหม่ ให้มีความสั้นลงหรือยาวขึ้นกว่าที่ปรากฏในต้นฉบับ เพื่อให้เหมาะแก่การนำเสนอใจความและเนื้อหาของวรรณกรรม สิทธิารณะ สำนักานแปลของสศสไอ ดังต่อไปนี้

4.4.1 ใช้การรวมย่อหน้า

วัลยา ช่างขวัญยืน (2534:72) กล่าวถึง คำจำกัดความของย่อหน้าเอาไว้ในเรื่องของการนำเสนอความคิดในข้อความว่า

ย่อหน้า คือ ข้อความที่บรรทัดแรกย่อเขาไปจากแนวหน้ากระดาษเล็กน้อย ย่อหน้าแต่ละย่อหน้าจะยาวเพียงใดใช้หลักกว้าง ๆ ว่าควรยาวพอที่จะอธิบายความคิดได้แจ่มแจ้ง แต่ละย่อหน้าจึงมีความคิดสำคัญเพียงความคิดเดียว

ผู้วิจัยพบว่า ในโครงสร้างระดับประพจน์นั้น ผู้แปลใช้วิธีการรวมย่อหน้า จากสองย่อหน้าเป็นย่อหน้าเดียว ซึ่งเป็นการจัดเรียงการนำเสนอความคิดในระดับความเสียใหม่ โดยปรับขนาดของความในย่อหน้าให้มีขนาดที่เหมาะสมกับการอ่าน ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลจะใช้วิธีการรวมเอาเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ เป็นเนื้อหาที่กล่าวถึงเรื่องเดียวกัน รวมเข้าไว้ในย่อหน้าเดียวกัน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 61 สิทธารถะรำพึงสิ่งที่ควรจดจำจากพระพุทธองค์

ฉบับแปล ... ข้าจะจดจำชั่วโมงนี้ ชั่วโมง ที่นัยน์ตาของข้าฯ ได้เห็นบุรุษศักดิ์สิทธิ์ “สมเด็จพระสมณะ โคดม ทอดสายพระเนตรต่ำ พระพักตร์ที่ไม่อาจหยั่งวัดสงบล้ำ (น.35)

ต้นฉบับ ... 1) But I will often remember this day, O Illustrious One and this eyes when my eyes beheld a holy man.

2) The Buddha eyes were lowered, his unfathomable face expressed complete equanimity. (p.34)

ผู้แปลใช้วิธีการจัดกลุ่มความคิดในข้อความเสียใหม่ โดยมักนำย่อหน้าขนาดเล็ก รวมเข้ากับส่วนต้นหรือท้ายของย่อหน้าที่ใหญ่อยู่ใกล้กัน เมื่อเปรียบเทียบข้อความบทแปลกับต้นฉบับแล้ว พบว่าผู้แปลรวมข้อความย่อหน้าเล็กซึ่งประกอบด้วยประโยคเพียงหนึ่งประโยคเข้ากับส่วนท้ายของย่อหน้าใหญ่ การจัดย่อหน้าเช่นนี้แม้ให้ข้อความย่อหน้าใหม่ยาวขึ้น แต่ไม่มากเกินไป

ตัวอย่างที่ 62 สิทธานระไคร่ควรเปรียบเทียบกับทัศนะเก่าและทัศนะใหม่

ฉบับแปล   ขณะที่บังเกิดความคิดเช่นนี้ สิทธานระจะงักผีเท้า รวากับงูเลื้อยมาขวางทางแล้วสิ่งหนึ่งก็ปรากฏแก่เขาอย่างชัดเจนสิทธธานระซึ่งแท้จริงแล้วเป็นเช่นคนเพิ่งตื่น เพิ่งเกิด ต้องตั้งต้นชีวิตใหม่... (น.40)

ต้นฉบับ   1) But as these thoughts passed through Siddhartha's mind, he suddenly stood still, as if a smack lay in his path.
2) Then suddenly this also was clear to him: he who was fact like one who had awakened or was newly born, ... (p.40)

ตัวอย่างนี้แสดงการรวมย่อหน้าเล็กเข้ากับส่วนท้ายของข้อความย่อหน้าใหญ่ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับข้อความในย่อหน้าใหญ่แล้วเห็นได้ว่า บทแปลมีเนื้อหาครบถ้วนและใช้การเรียงลำดับความคิดตามต้นฉบับ แต่การจัดกลุ่มความคิดใหม่กระทบต่อบรรยากาศการเล่าเรื่องไปเล็กน้อยเพราะทำให้ขาดจุดเน้นในข้อความไปหนึ่งจุด โดยจุดเน้นข้อความที่สองที่เคยอยู่โดดเด่นเป็นเอกภาพหายไป จุดเน้นดังกล่าวจะเหลือเพียงจุดเดียว โดยไปตกอยู่ที่การคิดทบทวนถึงเหตุการณ์ในอดีตแทนที่จะรวมถึงทรศนะใหม่ด้วยอีกหนึ่งจุด การเล่าเรื่องในฉบับแปลจึงค่อนข้างแตกต่างไปจากต้นฉบับ โดยต้นฉบับจะค่อยๆ เล่าเรื่องให้ผู้อ่านเห็นภาพการเกิดสมาธิในการใคร่ครวญหาเหตุและผลจากเหตุการณ์ในอดีต จนไปสู่ช่วงการเกิดความคิดใหม่ แต่ฉบับแปลอาจจะเล่าเรื่องให้เห็นภาพได้ไม่ชัดเจนเทียบเท่ากับต้นฉบับ

4.4.2 การแยกย่อหน้า

ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลใช้วิธีจัดกลุ่มความคิดใหม่โดยการแยกหน้ากับข้อความที่มีความยาวค่อนข้างมาก เป็นวิธีการปรับย่อหน้าใหม่ขนาดที่เหมาะสม ในการสื่อสารต่อผู้อ่าน ด้วยการปรับขนาดกลุ่มความคิดในฉบับแปลเสียใหม่ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 63 การใช้ชีวิตในโลกียสุขแบบปุถุชนทั่วไป

ฉบับแปล   1) เพียงมาอยู่บ้านคสมามีได้ไม่นาน สิทธานระก็ได้มีส่วนในธุรกิจของเจ้านาย ทุกวัน เมื่อถึงเวลาเขาจะไปเยี่ยมภรรยาตามคำเชิญ แต่งเสื้อผ้า

สวยงาม ร่องเท้าชนิดดี และไม่นานต่อมาเขาก็สามารถนำของกำนัลไปให้เธอได้ เขาเรียนรู้อะไรหลายอย่างจากปากสีชาตฉลาดล้ำของเธอ มือนุ่มละมุนสอนเขาหลายสิ่ง เขาซึ่งยังอ่อนเชิงในเรื่องรัก และมีความโน้มเอียงที่จะทุ่มตัวลึกลงอย่างตามืดมัวไม่รู้ลืม ได้รับบทเรียนจากครูว่า คนเราไม่อาจได้รับความสุขสำราญหากตัวเองไม่รู้จักให้ และว่าทุกท่าที่อิริยาบถ ทุกคราวที่ตระกองกอดและทุกสัมผัส ทุกครั้งที่ซาเลื่องแลทุกส่วนของร่างกายย่อมมีความลับที่อาจให้ความสุขแก่ผู้ที่เข้าใจ

2) เธอสอนเขาว่า คู่รักไม่ควรจากกันทันที เมื่อการแสดงความรักสิ้นสุดลง โดยไม่กล่าวคำชมแก่กัน โดยตัวเองไม่เป็นผู้พิชิตและถูกพิชิต เพื่อว่าจะได้ไม่เกิดความรู้สึกถึงโศกหรือเสียใจ หรือเกิดความรู้สึกน่ายังเกียดที่ว่าตัวเองทำผิด หรือถูกกระทำผิด (น. 67)

ต้นฉบับ

He was not long in Kamaswmi's house, when he was already taking a part in his master's business. Daily, however, at the hour she invited him, he visited the beautiful Kamala, in handsome clothes, in fine shoes and soon he also brought her presents. He learned many things from her wise red lips. Her smooth gentle hand taught him many things. He, who was still a boy as regards love and was inclined to plunge to the depths of it blindly and insatiably, was taught by her that one cannot have pleasure without giving it, and that every gesture, every caress, every touch, every glance, every single part of the body has its secret which can give pleasure to on who can understand. She taught him that lovers should not separate from each other after making love without admiring each other, without being conquered as well as conquering, so that no feeling of satiation or desolation arises nor the horrid feeling of misusing or having been misused. He spent wonderful hours with the clever, beautiful courtesan and became her pupil, her lover her friend. Here with Kamala lay the value and meaning of his present life, not in Kamaswami's business. (p.66)

ต้นฉบับเป็นข้อความที่มีความยาวมาก ผู้แปลจึงแยกเป็นสองย่อหน้าในฉบับแปล

ตัวอย่างที่ 64 สิทธารถะและ โควินทะพยาบาลกมลาก่อนตายจากพิษงู

- ฉบับแปล
- 1) สองสหายช่วยกันล้างแผลให้คนเจ็บ แต่แผลงักค้ำเสียแล้ว กมลาคิ้วบวม เธอได้กินยาชูกำลังและรู้สึกตัวขณะนอนบนเตียงของสิทธารถะ เจ้าของเตียง ผู้ซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นที่รักยิ่งกำลังก้มมองเธออยู่
  - 2) กมลาคิดว่าเธอฝันไป เธอยิ้ม เฟื่องมองคนรัก แต่แล้วเธอก็ค่อยๆ ทรชนัก ฐสภาพของตัวเอง นึกถึงตอนงูกัด เธอเรียกหาบุตรน้อยอย่างห้วงใย (น.111)

ต้นฉบับ Kamala's wound was washed, but it was already black and her body had swelled. She was given a restorative and her consciousness returned. She was lying on Siddhartha's bed in hut and Siddhartha, whom she had once loved so much, was bending over her. She thought she was dreaming, and smiling, she looked into her lover's face. Gradually, she realized her condition, remembered the bite and called anxiously for her son. (p.111)

ตัวอย่างที่ 65 ความฝันของสิทธารถะและความจริงเมื่อตื่นขึ้นในกระท่อมของคนถ่อแพ

- ฉบับแปล
- 1) .... เป็นรสผลไม้ทุกชนิด เป็นความสุขสำราญทั้งหมด น้ามนทำให้เขามีเมามา
  - 2) เมื่อสิทธารถะตื่น สายน้ำจะส่งประกายระยับไหลผ่านหน้าประตูกระท่อม นกเค้าแมวร้องก้องดังมาจากป่า (น.50)

ต้นฉบับ ... of every fruit, of every pleasure. It was intoxicating. When Siddhartha awoke, the pale river shimmered past the door of the hut, and in the forest the cry of an owl rang out, deep and clear. (p.48)

เมื่อเทียบบทแปลกับต้นฉบับ พบว่า ผู้แปลได้แยกข้อความเป็นสองย่อหน้า โดยแยกข้อความส่วนท้ายของย่อหน้าเดิม ออกเป็นเอกเทศ ทำให้เกิดจุดเน้นความขึ้นมาในย่อหน้าใหม่ ทั้งนี้ผู้แปลอาจเห็นว่า ในต้นฉบับกล่าวถึงเหตุการณ์ในความฝันและเหตุการณ์ในความจริงอยู่ในย่อหน้าเดียวกันตามลำดับ ผู้แปลอาจพิจารณาเห็นว่าน่าจะเป็นการเหมาะสมกว่า หากได้มีการจัดเรียงความคิดใหม่ตามลำดับเดิม แต่แยกออกเป็นสองกลุ่ม โดยใช้กรอบของความฝันกับความจริงเป็นเส้นแบ่งการนำเสนอความคิด ซึ่งการจัดความคิดในข้อความใหม่นับเป็นผลดีคือ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจ

ใจและสามารถเห็นภาพระหว่างความจริงกับความฝันซึ่งมีความหมายแฝงของสัญลักษณ์ต่าง ๆ ได้ชัดเจนขึ้น

ตัวอย่างที่ 66 ลิขารณะเมื่อพบกมลลาหุญงามเมืองเป็นครั้งแรก

ฉบับแปล 1)... ชายหนุ่มค้อมตัวต่ำแล้วค่อย ๆ ยืดกายขึ้น ทอดตามองหน้าสวยแจ่มใสนั้น มองนัยน์ตาโค้งดูฉลาดและสุดกลิ่นหอมที่ไม่เคยรู้จัก
2) สาวงามยิ้มพลางพยักหน้า แล้วเธอก็หายลับเข้าไปในดงไม้ ขบวนการใช้ตามไปข้างหลัง (น.53)

ต้นฉบับ ... He bowed low as the sedan chair passed close by him, and raising himself again, gazed at the bright fair face, and for a moment into the clever arched eyes, and inlaid the fragrance of a perfume which he did not recognize. For a moment a beautiful woman nodded and smiled, then... (p.53)

ผู้แปลแบ่งข้อความตอนท้ายของย่อหน้าใหญ่ออกเป็นย่อหน้าเล็กให้เป็นเอกเทศอีกหนึ่งย่อหน้า บทแปลตอนนี้จึงมีจุดเน้นข้อความเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งจุด โดยผู้แปลใช้กรอบการแสดงออกของชายหนุ่มกับการแสดงออกของสาวงามเป็นเส้นแบ่งการนำเสนอความคิด ซึ่งแม้จะไม่ตรงกับต้นฉบับ แต่การแบ่งข้อความออกเป็นย่อหน้าเล็กและตั้งอยู่เป็นเอกเทศเช่นนี้ ทำให้ผู้อ่านมองเห็นการแสดงออกของตัวละครและการดำเนินของเหตุการณ์ได้ชัดเจนขึ้น

จากผลการศึกษาและตัวอย่างการใช้ภาษาระดับข้อความ กล่าวได้ว่า ผู้แปลใช้ระเบียบการเรียงลำดับความคิดตามต้นฉบับเป็นส่วนใหญ่ แสดงถึงความพยายามรักษาความเที่ยงตรงตามต้นฉบับ การรวมและแยกย่อหน้าเป็นวิธีการปรับขนาดของข้อความให้เหมาะสม แสดงถึงการปรับลักษณะของภาษาด้วย ซึ่งแม้จะทำให้ขนาดข้อความและน้ำหนักของกลุ่มความคิดไม่เท่าต้นฉบับ แต่ไม่ส่งผลให้บรรยากาศหรือสาระของบทแปลต่างกับต้นฉบับมากเกินไป เพราะผู้แปลยังคงเรียงลำดับความคิดก่อนหลังเช่นเดียวกับต้นฉบับ การปรับย่อหน้าของผู้แปลเป็นการเรียงความคิดในข้อความเสียใหม่ อันอาจทำให้ลีลาการเขียน และการเรียบเรียงในบทแปลต่างไปจากต้นฉบับบ้าง เพราะข้อความเป็นโครงสร้างภาษาขนาดใหญ่ การแยก หรือ รวมย่อหน้าจะเกิดขึ้น

ครอบคลุมเนื้อหาบทแปลสม่ำเสมอตลอดเรื่อง โดยที่ลำดับการนำเสนอความคิดในข้อความยังคงรักษาไว้เป็นส่วนใหญ่

การรวมและแยกย่อหน้าแสดงถึงความพยายามนำเสนอข้อความให้มีความเหมาะสมกว่าในต้นฉบับ โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้การสื่อสารในบทแปลมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะข้อความในต้นฉบับอาจมีความสั้น หรือ ยาวมากเกินไป ทำให้ผู้อ่านไม่สามารถจับในความสำคัญ หรือ อาจเสนอความคิดได้ไม่แจ่มแจ้ง นอกจากนี้การนำเสนอกลุ่มความคิดในข้อความครวละมาก ๆ เช่นในต้นฉบับ ทำให้ย่อหน้าที่ได้ยาวเกินไป ซึ่งส่งผลต่อการรับสารของผู้อ่าน กล่าวคือ ผู้อ่านอาจไม่มีโอกาสที่จะพักสายตา หรือคิดหาความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาในย่อหน้าก่อนและหลังได้ทันเวลา อันอาจเป็นอุปสรรคต่อการสื่อสารงานแปลได้ วัลยา ช่างขวัญยืน (2534 : 71) กล่าวถึงหน้าที่สำคัญของย่อหน้าว่ามีอยู่สองประการ คือ

- 1) ย่อหน้าเป็นเครื่องแสดงว่า ผู้เขียนกำลังเริ่มความคิดใหม่
- 2) ย่อหน้ามีหน้าที่บอกถึงการเรียงลำดับความคิดสำคัญของผู้เขียน ทำให้ผู้อ่านสามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจนไม่เข้าใจสับสน

กล่าวโดยสรุป การรวมและแยกย่อหน้าที่ผู้แปลใช้กับ โครงสร้างภาษาระดับประพจน์ ทำให้ขนาดของข้อความ ลีลา และการเน้นความคิดสำคัญในย่อหน้าของบทแปลนี้อาจต่างไปจากต้นฉบับบ้าง ซึ่งพิจารณาได้ว่า เป็นการใช้ภาษาที่มีความเหมาะสมของผู้แปล เพราะคำนึงถึงความชัดเจนของการสื่อความหมาย และความพร้อมผู้รับสารเป็นหลัก

4.5 ใช้คำที่แสดงวัฒนธรรมการใช้ภาษาแปล

สิทธา พิณีภูวคัล (2529:1076) กล่าวถึง เกณฑ์ด้านวัฒนธรรมการใช้ภาษาแปลสรุปได้ว่า

วัฒนธรรมการใช้ภาษา หมายถึง มารยาทในการใช้ถ้อยคำ และภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับวัฒนธรรม ธรรมชาติ และแบบแผนของภาษาแปลนั้น

จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลการใช้ภาษาของผู้แปลในสำนวนแปลนี้ที่แสดงถึง วัฒนธรรมการใช้ภาษาแปล ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลมีกลวิธีการใช้ภาษาที่แสดงถึงวัฒนธรรมการใช้ ภาษาแปล โครงสร้างระดับคำที่เป็นความโดดเด่นในแง่ที่แสดง วัฒนธรรมภาษาแปลได้ชัดเจน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.5.1 ใช้คำประสม

กำชัย ทองหล่อ (2509:350) กล่าวถึงคำประสมว่า เนื่องจากภาษาไทยเป็น ภาษาคำโดดมีการสร้างคำโดยนำคำสองคำมาประสมกัน ทำให้เกิดคำใหม่ขึ้น จากการรวบรวม ข้อมูลในโครงสร้างระดับคำพบว่า ผู้แปลใช้คำประสมเป็นจำนวนมากและหลากหลายประเภท ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 67 คมสวามีมอบงานด้านธุรกิจให้สิทธิธารณะ

ฉบับแปล คมสวามีมอบจดหมายธุรกิจสำคัญและใบส่งของให้สิทธิธารณะ... (น.68)

ต้นฉบับ The merchant passed on to him the writing of important letters and other ,... (p.67)

ตัวอย่างที่ 68 ผู้คนนิยมเข้ามาพูดคุยกับสิทธิธารณะ

ฉบับแปล ...หลายคนมาเพื่อการค้า ไม่น้อยที่มาเพื่อหลอกลวง หลายคนมารับฟัง... (น.71)

ต้นฉบับ ...And many people came to him – many to trade with him ,... (p.70)

ตัวอย่างที่ 69 สิทธิธารณะยอมรับฟังความทุกข์ของบุคคลที่ต่ำต้อยกว่า

ฉบับแปล ...ต้อนรับขอทานที่มานั่งเล่าความคับแค้นของตัวเอง ได้นานเป็นชั่วโมง... (น.71)

ต้นฉบับ ..., the beggar was welcome who stayed and hour telling him the story of his poverty , ... (p.70)

ตัวอย่างที่ 70 ความรู้สึกของโควินทะที่มีต่อสิ่งที่สิทธารถะแสดงให้เห็น

ฉบับแปล ...เขาารู้สึกราวกับสิ่งมหัศจรรย์ได้เกิดขึ้นกับตัว เกิดขึ้นในขณะที่เขายังอยู่ในถ้อยคำ แปลก ๆ ... (น.145)

ต้นฉบับ ...while he was still dwelling on Siddhartha's strange words... (p.149)

ตัวอย่างที่ 71 การจดจำคำสอนแบบปากต่อปากของลัทธิพราหมณ์

ฉบับแปล ...นักปราชญ์ได้พำร่ำสอนกันมาเช่นนี้... (น.6)

ต้นฉบับ ...that was what the wise man taught ... (p.6)

ตัวอย่างที่ 72 ความคิดของสิทธารถะที่มีต่อพระพุทธองค์

ฉบับแปล ... ไม่ใช่พุทธพจน์หรือพระดำริหรือที่ผมยกย่องว่า พระองค์ทรงเป็นมหา บुरुข... (น.144)

ต้นฉบับ "... Not in speech or thoughts do I regard him as a great man , but in his deeds and life . " (p.148)

จากตัวอย่างที่ 67 - 72 เห็นได้ว่า ผู้แปลใช้คำประสมหลากหลายประเภทในการสื่อความหมายคำต้นฉบับ ได้แก่

- 1) ใช้คำประสมที่สร้างจากคำมูลที่มีรูป และความหมายเหมือนกัน
- 2) ใช้คำประสมที่สร้างจากคำมูลที่มีรูป และความหมายใกล้เคียงกัน
- 3) ใช้คำประสมที่สร้างจากคำมูลที่มีรูป และความหมายแตกต่างกัน

การใช้คำประสมของผู้แปลดังที่แสดงไว้ด้วยตัวอักษรเข้มในตัวอย่างฉบับแปลปรากฏอยู่ในเนื้อหาบทแปลมากที่สุดกว่าคำประเภทอื่น ๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่า การใช้คำประสมแสดงถึงลักษณะเด่นของคำไทยได้ดี เนื่องจากภาษาไทยอยู่ในตระกูลภาษาคำโดด และเป็นภาษาที่มีความร่ำรวยในการใช้ถ้อยคำ คำประสมจึงมีใช้กันอยู่เป็นจำนวนมากในระบบคำของภาษาไทย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 73 ชีวิตในวังสงสารที่สิทธิธารละพบนเห็นขณะจาริกเป็นสมณะ

ฉบับแปล ... สิทธิธารละพบนพ้อคำคำขาย เห็นเจ้าชายเสด็จไปล่าสัตว์เห็นผู้โศกเศร้าร้องไห้
คร่ำครวญถึงผู้ตาย ... (น.14)

ต้นฉบับ ... He saw businessmen trading, princes going to the hunt , mourners
weeping over their dead, ... (p.13)

ตัวอย่างนี้ แสดงให้เห็นว่าข้อความเพียงประโยคเดียวก็ปรากฏการณ์ใช้คำประสม
ควบคู่ต่อเนื่องกันไปหลายคำ เช่นที่แสดงด้วยตัวอักษรเข้ม ดังคำว่า “คร่ำครวญ” เป็นคำประสม
ชนิดที่เกิดจากคำมูลซึ่งมีรูปและเสียงต่างกัน คือ “คร่ำ” และ “ครวญ” แต่มีความหมายเหมือน
กันหรือใกล้เคียงกัน เมื่อประสมกันแล้วความหมายที่ได้ไม่เปลี่ยนแปลง คือ คงมีความหมายเท่า
กับคำที่ยังมิได้นำมาประสมกัน

ตัวอย่างที่ 74 สิทธิธารละได้สัมผัสกับความสุขหลังจากตื่นขึ้นจากการหลับ

ฉบับแปล สิทธิธารละรู้สึกถึงความสุขที่เพิ่มพูนขึ้นในตัว (น.96)

ต้นฉบับ He was aware of a great happiness mounting within him. (p.97)

คำประสมที่ผู้แปลเลือกใช้ได้แก่คำว่า “ความสุข” มาจากคำมูลว่า “ความ” และ
“สุข” เป็นคำประสมที่เกิดจากคำมูลซึ่งมีรูป เสียง และความหมายต่างกัน เมื่อประสมกันแล้ว
ทำให้เกิดความหมายใหม่ขึ้นมาอีกคำหนึ่ง แต่ยังคงรักษาความหมายของคำเดิมแต่ละคำไว้

การใช้คำประสมเพื่อสื่อความหมายของคำต้นฉบับ แสดงถึงวัฒนธรรมการใช้
ภาษาไทยที่เป็น*ภาษาคำโดด* ที่มีวิธีการสร้างคำใหม่โดยเอาคำที่มีความหมายเหมือนและต่างกันมา
ประสมกัน ทำให้เกิดความหมายที่กระชับหรือกว้างขึ้น หรือไม่ก็เป็นการกำหนดความหมายของ
คำหนึ่งให้อยู่ในกรอบที่จำกัดความหมายจึงมีความชัดเจนขึ้น การใช้คำประสมน่าจะเป็นการใช้คำ
ตามธรรมชาติของภาษาไทยที่มีอยู่ในระบบคำของภาษาไทย ซึ่งมีการใช้คำเพื่อสื่อความหมายอ้าง
อิงถึงสิ่งต่าง ๆ โดยการใช้อักษรขยายความหมายของคำด้วยกัน ด้วยวิธีการใช้อักษรซ้อนหลังคำ
อักษรขยาย ทำให้เกิดเป็นคำใหม่ เช่น คำประสมที่กล่าวถึงทั้งสามชนิดในตัวอย่าง

4.5.2 ใช้คำมีสัมผัสคล้องจอง

เปลื้อง ฦ นคร (2542-75-76) กล่าวถึงเสียงสัมผัสว่า มีอยู่สองชนิดคือ สัมผัสอักษรกับ สัมผัสสระ ในภาษาไทยมีคำพูดที่มีสัมผัสคล้องจองกันมาก เพราะภาษาไทยเป็นภาษาคำโดดต้องใช้เสียงคล้องจองเพื่อช่วยให้บุคคล่องและราบรื่นขึ้น

คำกล่าวนี้อสอดคล้องกับที่ขุนวิจิตรมาตรา (สง่า) ผู้รวบรวม *เสียงสัมผัส* ไว้ในหนังสือสำนวนไทย กล่าวว่า เมื่อนำคำที่มีสัมผัสคล้องจองมาประกอบข้อความที่พูดหรือเขียน ก็จะทำให้ข้อความนั้นชวนฟังหรืออ่านยิ่งขึ้น

ในวรรณกรรมแปล *สิทธารถะ* สำนวนนี้ ผู้วิจัยพบว่า *สดใส* ใช้คำมีสัมผัสคล้องจอง ในเนื้อหาบทแปลอย่างสม่ำเสมอโดยตลอดทั้งเรื่อง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 75 กมลาถูกงูกัดขณะเดินทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้า

ฉบับแปล ...งูค้ำมะเมื่อมตัวน้อยที่กัดกมลาเลื้อยหนีไปจากใต้เท้าของเธอ... (น.110)

ต้นฉบับ ... from under her clothes a small black snake, which had bitten Kamala, crawled away. (p.111)

ตัวอย่างที่ 76 สภาพกมลาก่อนสิ้นใจ

ฉบับแปล ...เมื่ออาการสะท้านครั้งสุดท้ายกระจายไปตลอดร่างกมลา... (น.113)

ต้นฉบับ ...When the last pain had filled and passed from her eyes, when the last shudder had passed through her body, ... (p.113)

ตัวอย่างที่ 77 สภาพสิทธารถะน้อยเมื่อกมลาสิ้นชีวิต

ฉบับแปล ...ทอดสายตามองไกลปิดประตูใจ มุ่งต่อสู้และพจญกับชะตาชีวิต... (น.115)

ต้นฉบับ ...looked away, locked his heart, fought and strove against... (p.117)

ตัวอย่างที่ 78 ความคิดที่สิทธิธารณะน้อยที่มีต่อสิทธิธารณะผู้พ่อ

ฉบับแปล ...พ่อที่เก็บเขาไว้ในกระท่อมขอมช่อคนนี่ทำให้เขาเบื่อหน่าย... (น.121)

ต้นฉบับ ...This father who kept him in this wretched hut bored him,... (p.123)

ตัวอย่างที่ 79 ทศนะของสิทธิธารณะในวัยหนุ่ม

ฉบับแปล ...เมื่อจุมุ่งอันเจิดจ้าและต่อเนื่องของเขาเข้าไปและลากออกมาจากกลุ่มผู้
แสวงหา... (น.83)

ต้นฉบับ ...And again as a youth when his continually soaring goal had
propelled him in and out of the crowd of similar,... (p.83)

ตัวอย่างที่ 80 ลักษณะของสิทธิธารณะที่ต่างไปจากพ่อค้าคนอื่น ๆ

ฉบับแปล ...ในการที่เขาจะสนทนาพาทีกับผู้คน... (น.70)

ต้นฉบับ ...Although he found it so easy to speak to everyone,... (p.69)

ตั้งแต่ตัวอย่างที่ 75 - 80 แสดงการใช้คำคล้องจองของผู้แปลในการถ่ายทอดเนื้อหาบทแปลด้วยอักษรตัวเต็ม จะเห็นได้ว่าคำคล้องจองที่ใช้มีอยู่ 2 รูปแบบ คือ คำคล้องจองที่มีใช้กันโดยทั่วไปอยู่แล้ว ซึ่งมีลักษณะคล้ายเป็นสำนวนที่นิยมใช้กันติดปากในภาษาพูด และคำคล้องจองที่สร้างขึ้นจากการเลือกใช้และเรียบเรียงคำเพื่อให้เกิดเสียงสัมผัส ดังนั้น คำคล้องจองที่ผู้แปลใช้จึงพบว่า มีทั้งคำคล้องจองที่เกิดจากเสียงสัมผัสพยางค์ และคำคล้องจองที่เกิดจากเสียงสัมผัสสระ

ตัวอย่างที่ 81 สิทธิธารณะแสดงความตั้งใจที่จะทิ้งบ้านออกจาริก

ฉบับแปล สิทธิธารณะยังยืนนิ่งไม่ไหวติงอยู่ที่นั่น มือยังกอดอก (น.11)

ต้นฉบับ ... Siddhartha stood there unmoving, his arms folded; (p.11)

คำคล้องจองในตัวอย่างที่ 81 นี้แบ่งออกได้เป็นสามคู่ดังนี้คือ

คำคล้องจองในตัวอย่างที่ 81 นี้แบ่งออกได้เป็นสามคู่ดังนี้คือ

คู่ที่ 1 ได้แก่ คำว่า “ยัง” ซึ่งสัมผัสพยัญชนะกับ “ยี่น” แสดงอาการสืบเนื่องของกริยา

คู่ที่ 2 ได้แก่ คำว่า “นึ่ง” ซึ่งสัมผัสสระกับ “ดิง” เน้นความหมายของหน่วยกริยาหลักกว่า “ยี่น”

และ คู่ที่ 3 ได้แก่ คำว่า “ไม่” ซึ่งสัมผัสสระกับ “ไหว” เป็นการเน้นความหมายของกริยาไปในทิศทางเดียวกันหมด

ตัวอย่างที่ 82 การแสวงหาที่ยังไม่พบคำตอบของสิทธารถะ

ฉบับแปล ... นี่คือการกระหายใคร่รู้และความเศร้าใจของเขา (น.8)

ต้นฉบับ These were Siddhartha's thoughts; this was, his thirst, his sorrow. (p.8)

ผู้แปลเลือกใช้คำที่มีเสียงสระสัมผัสกันคือ “หาย” กับ “ใคร่” และเสียงสัมผัสพยัญชนะ “ร” จากคำว่า “ใคร่” กับ “รู้”

ตัวอย่างที่ 83 ผู้คนพากันไปเฝ้าพระพุทธเจ้าที่สวนเชตะวัน

ฉบับแปล ... สวนอันร่มรื่นคล้ายจะเป็นเมือง เนืองแน่นด้วยฝูงผึ้ง (น.27)

ต้นฉบับ ... The shady garden were like a town, swarming with bees. (p.27)

ตัวอย่างนี้คำว่า “ร่ม” สัมผัสพยัญชนะ “ร” กับคำ “รื่น” ต่อมาเป็นสัมผัสสระที่คำว่า “เมือง” กับ “เนือง” และสุดท้ายสัมผัสพยัญชนะ “น” ที่คำว่า “เนือง” กับ “แน่น”

พอสรุปได้ว่า การที่ผู้แปลใช้คำที่สัมผัสคล้องจองในบทแปลแสดงถึงวัฒนธรรมการใช้

ภาษาไทยได้ค่อนข้างชัดเจนตามคำที่ นภลัย สุวรรณธาดา (2533) กล่าวว่า คนไทยมีนิสัยเจ้าบทเจ้ากลอน นิยมคำพูดที่สัมผัสคล้องจอง การใช้คำที่สัมผัสคล้องจองยังทำให้ภาษาที่มีความไพเราะและราบรื่นอีกด้วย

กล่าวโดยภาพรวมแล้วภาษาที่ใช้ในสำนวนแปลนี้ มีลักษณะที่ดีตรงตามเกณฑ์การประเมินการใช้ภาษาในบทแปลที่กำหนดไว้ทุกประการครบทั้ง 5 เกณฑ์ แต่เนื่องจากการแปลเป็นการถ่ายทอดสารระหว่างสองสังคมภาษา ดังนั้น จึงย่อมมีปัญหาในการใช้ภาษาแปลปรากฏให้เห็นอยู่ในบทแปลอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งแม้จะส่งผลกระทบต่องานแปล แต่การใช้โครงสร้างภาษาที่มีปัญหาเหล่านั้น ก็ยังสามารถพอจะสื่อความหมายให้ผู้อ่านพอเข้าใจได้ ซึ่งในเรื่องของการใช้ภาษาที่มีปัญหานี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมปัญหาในการใช้สำนวนแปล และปัญหาของการใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดความหมายด้านศาสนาและปรัชญาของผู้แปลสำนวนนี้ได้ด้วย โดยนำเสนอพร้อมตัวอย่างที่พบในบทที่ 5

บทที่ 5

การใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดความหมายด้านศาสนาและปรัชญาในบทแปล

บทนี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษาวិเคราะห์การใช้ภาษาของผู้แปล ในการถ่ายทอดความหมายแง่ด้านศาสนาและปรัชญาจากต้นฉบับสู่บทแปล โดยใช้เกณฑ์การพิจารณางานแปลด้านความหมายของสิทธา พินิจภูวดล (2529:1077) ที่วางไว้ว่า การพิจารณางานแปลด้านความหมายนั้น ควรพิจารณาจาก 3 เกณฑ์ ต่อไปนี้

- 1) ด้านความสมมูลของความหมาย ได้แก่ การรักษาความหมายของงานแปลให้ตรงต้นฉบับ
- 2) ด้านความครบถ้วนของความหมาย งานแปลที่ดีควรเก็บรักษาความหมายของเนื้อความในต้นฉบับไว้ให้ได้ครบถ้วน ฉะนั้น ผู้แปลจึงไม่ควรตัดทอนความหมายของคำคุณศัพท์ทิ้ง เพราะการตัดทอนคำคุณศัพท์อาจทำให้เก็บความได้ไม่ครบถ้วน
- 3) ด้านความถูกต้องของการแปล ได้แก่ การแปลผิดความหมาย ซึ่งมักเกิดจากความเข้าใจผิดของผู้แปล

จากเกณฑ์การประเมินงานแปลด้านความหมาย ประกอบกับความโดดเด่นของเทคนิคการประพันธ์ที่ผู้ประพันธ์ใช้ในวรรณกรรม *สิทธารณะ* สองประการ คือ การใช้สัญลักษณ์ และโครงสร้างเลียนแบบ ผู้วิจัยจึงแบ่งการนำเสนอออกได้ดังนี้

5.1 ความหมายแง่จากการใช้สัญลักษณ์ในวรรณกรรม “*สิทธารณะ*”

ในการวิเคราะห์ความหมายด้านศาสนาและปรัชญาในวรรณกรรม *สิทธารณะ* นี้ ผู้วิจัยได้ใช้หลักการและทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้สัญลักษณ์ในวรรณกรรม 3 หลักการด้วยกัน ดังนี้คือ

1. หลักวรรณคดีวิจารณ์แนวจิตวิทยา
2. หลักวรรณคดีวิจารณ์แนวศีลธรรม
3. หลักสัญศาสตร์กับวรรณกรรม

โดยทั้ง 3 หลักการนี้มีความสำคัญและสัมพันธ์กันในแง่ที่สามารถแสดงให้เห็นเด่นชัดว่า มีความหมายแฝงใดบ้างอันเกี่ยวเนื่องกับความคิดและจิตใจของผู้ประพันธ์ที่แฝงอยู่ในงานเขียน ซึ่งจะสามารถตีความให้เกิดความเข้าใจและอธิบายให้เห็นได้ด้วยการใช้หลักการดังกล่าวประกอบการวิเคราะห์ ดังรายละเอียดพอสังเขปของหลักการวิเคราะห์ ทั้ง 3 หลักการ ดังนี้

5.1.1 วรรณคดีวิจารณ์และการตีความหมายแฝงของสัญลักษณ์

1) วรรณคดีวิจารณ์แนวจิตวิทยา

จิระพรรณ บุญเกียรติ (2538:95) กล่าวถึง วรรณคดีวิจารณ์แนวจิตวิทยาว่า นักจิตวิทยาที่วิจารณ์วรรณคดีหรือนักวิจารณ์ที่มีความรู้ทางด้านจิตวิเคราะห์ ต่างเชื่อว่าวรรณกรรมเป็นสิ่งที่สะท้อนจิตใต้สำนึกของตน อันได้แก่ ความฝัน ความกังวลลึกๆ ความรู้สึกหมกมุ่น ตลอดจนความรู้สึกฝังใจในวัยเด็ก นักวิจารณ์แนวจิตวิเคราะห์จึงมักศึกษาจิตใต้สำนึกเพื่อให้ความรู้ทางจิตวิเคราะห์ค้นหา สาเหตุและอธิบายพฤติกรรมที่ซับซ้อนหรือผิดปกติที่ไม่อาจอธิบายได้ด้วยจิตวิทยาทั่วไป

นักวิจารณ์แนวจิตวิเคราะห์จะไม่พึงพอใจอยู่แค่สิ่งซึ่งนักเขียนถ่ายทอดให้เราอ่านและเข้าใจได้ด้วยลายลักษณ์อักษรที่ปรากฏเป็นตัวหนังสือในวรรณกรรมเท่านั้น แต่จะพยายามตีความ และค้นหาความหมายที่แอบแฝงซ่อนเร้นอยู่ในรูปสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ผู้ประพันธ์เลือกใช้เพื่อศึกษาเข้าไปถึงความคิดหมกมุ่นและแรงกระตุ้นต่าง ๆ ที่ซ่อนเร้นอยู่ในจิตใต้สำนึก นักวิจารณ์แนวนี้จะตีความบทวรรณกรรมเช่นเดียวกับจิตแพทย์วิเคราะห์การกระทำและคำพูดของผู้ป่วยโรคจิตพบว่า บุคลิกภาพของมนุษย์ เป็นผลมาจากการทำงานร่วมกันของระบบสามระบบซึ่งมีลักษณะขัดแย้งกัน ได้แก่

- 1) id คือ ความเป็นตัวตนแท้ๆ ของมนุษย์เอง หรือสัญชาตญาณที่ติดตัวมาแต่กำเนิด
- 2) ego คือ ความอยาก ความต้องการ ความฝัน
- 3) super - ego คือ ความพยายามที่ปรับ ego ให้เข้ากับกฎเกณฑ์ของสังคมหรือให้เข้ากับโลกแห่งความเป็นจริง

จิตใต้สำนึก ได้แก่ ความรู้สึก หรือแรงกระตุ้นตามสัญชาตญาณต่าง ๆ ที่มีติดตัวมนุษย์ทุกคนอันได้แก่ ความปรารถนา ความต้องการตามสัญชาตญาณมนุษย์ทั่วไปที่มีพลังแรงกระตุ้นให้มนุษย์เราประกอบพฤติกรรมต่าง ๆ โดยไม่รู้ตัว แต่ความอยากและความต้องการบางอย่างของคนเรานั้น ไม่อาจแสดงออกมาได้อย่างชัดเจน เพราะไม่อาจเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยจิตไร้สำนึกและจิตใต้สำนึกนี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมาก เพราะก่อให้เกิดพฤติกรรมทั้งภายนอกและภายในที่เราไม่รู้ตัว ทั้งที่เป็นพฤติกรรมปกติและอปกติ พฤติกรรมเหล่านี้จะแสดงออกมาในรูปของความขัดแย้ง ซึ่งอาจอธิบายได้อย่างแจ่มแจ้งด้วยเหตุผล หรือความรู้ความเข้าใจจากจิตสำนึก นาน ๆ จึงจะปรากฏเสียดสีจากจิตใต้สำนึกออกมาให้เห็นในรูปของสัญลักษณ์ หรือคำพูดที่เปล่งออกโดยไม่ตั้งใจ หรือในความฝัน ทั้งที่เป็นฝันจริง และจิตนาการเพื่อฝัน

2) วรรณคดีวิจารณ์แนวศีลธรรม

มนตรี อุมะวิชนี (2538 :401-402) กล่าวถึง วรรณคดีวิจารณ์แนวศีลธรรมว่า ในคริสต์ศตวรรษที่ 20 แนวโน้มในการประเมินคุณค่าทางศีลธรรมของผลงานมาจาก *กลุ่มนีโอ ฮิวแมนนิสต์ (Neo Humanists)* กฎเกณฑ์ของพวกนี้ก็คือ วรรณคดี และการวิจารณ์ชีวิตคุณค่าของวรรณคดีจะต้องวัดว่ามีผลต่อมนุษย์อย่างไร ทั้งนี้เพราะวรรณคดีเป็นส่วนหนึ่งของแหล่งรวมความคิด และความประพฤติกของมนุษย์

การวิเคราะห์มนุษย์และผลงานในแนวนี เป็นแบบประเพณีนิยมที่มีมาตั้งแต่พวกมนุษยนิยม (*Humanists*) ในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ มนุษย์ต่างจากสัตว์ตรงที่มีเหตุผล และมาตรฐานทางจริยศาสตร์ ความเป็นอิสระของมนุษย์ ทำให้อาจตกเป็นทาสของความชั่วร้าย สัตว์หรือการเรียกร้องของอัตตา จึงต้องพยายามควบคุมอารมณ์เหล่านี้ไว้ด้วยเหตุผล อิศระภาพไม่ใช่เป็นเพียงความหลุดพ้นจากสถานการณ์เท่านั้น แต่เป็นการยอมรับ “กฎจากภายใน” อีกด้วย ระเียบการยับยั้งชั่งใจ และวินัยเป็นกฎเกณฑ์ของแนวคิดมนุษยนิยม วรรณคดีที่สนับสนุนความคิดนี้จะเป็นที่ยอมรับในภาคปฏิบัติ นักวิจารณ์แนวศีลธรรมต่อต้าน 2 สิ่ง ได้แก่ ทรศนะที่หุดหู่เกี่ยวกับมนุษย์ของธรรมชาตินิยม ที่ปฏิเสธเจตนาธรรมเสรีและความรับผิดชอบ กับแนวคิดแบบโรแมนติคที่นิยมการปลุกฝังอัตตา กับรู้เห็นเป็นใจแก่การแสดงออกที่ปราศจากความควบคุม นักวิจารณ์แนวศีลธรรม ไม่อาจคงความเป็นมนุษยนิยมอย่างบริสุทธิ์ได้โดยตลอด และหันเข้าหาศาสนา กลายเป็นมนุษยนิยมแบบศาสนา (*Religious Humanists*) ได้ *เฮเลียต* เองกล่าวว่า ศีลธรรมที่ไม่มีสิ่งใดจากภายนอกมาสนับสนุน จะไม่อาจจูงใจให้เกิดความเชื่อถืออย่างมีเหตุผลได้

3) สัญศาสตร์กับการวิพากษ์งานวรรณกรรม

นพพร ประชากุล (2542 : 151-153) กล่าวถึง หลักสัญศาสตร์กับการวิพากษ์วรรณกรรมว่า

สัญศาสตร์ (semiotics) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า **สัญวิทยา (semiology)** ศึกษากระบวนการต่าง ๆ ที่มนุษย์ในสังคมใช้ในการสื่อความหมายสู่กัน วิชานี้พัฒนาขึ้นเป็นระบบอย่างจริงจังในช่วงศตวรรษที่ 20 ใกล้เคียงกับวิชาการด้านสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์อื่น ๆ เช่น ภาษาศาสตร์ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา ฯลฯ และเริ่มเป็นที่แพร่หลายตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ...

โดยปกติแล้ว **รูปสัญญาณจะมีลักษณะเป็นรูปธรรมให้จับต้องมองเห็นได้** ส่วนความหมายสัญญาณมีลักษณะเป็นคอนเซ็ปต์ ซึ่งจะรับรู้ได้ก็ต้องผ่านการตีความรูปสัญญาณ การตีความดังกล่าวเป็นไปได้ เพราะความสัมพันธ์ระหว่างรูปสัญญาณกับความหมายสัญญาณเป็นข้อตกลงหรือสัญญา (convention) ที่รับรู้ร่วมกันโดยกลุ่มคน มิใช่ตามอำเภอใจของผู้ใดผู้หนึ่ง อาจกล่าวได้ว่า สัญญาณทั้งหลายนั้นขึ้นต่อรหัส (code) ซึ่งใช้ในการตีความ (เช่น ภาษา สัญญาณาจารย์ เครื่องแบบ) หรือรับรู้กันอยู่เป็นนัย ๆ จากประสบการณ์ชีวิตในทางวัฒนธรรม

จากหลักการสำคัญที่ใช้ในการวิเคราะห์วรรณกรรมทั้งสามหลักการดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่าสามารถนำมาวิเคราะห์เพื่ออธิบายความหมายแฝงในวรรณกรรมแปลนี้ได้ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 84   ลีทธารณะเมื่อตัวเองและอยากฆ่าตัวตาย

ฉบับแปล   ลีทธารณะอยากจะหลับ   อยากจะพัก   อยากจะตาย   หากฟ้าผ่าเขาเสียได้   หากเสื่อมาขบกัด   หากมีเหล้าบางชนิดหรือยาพิษที่ทำให้หลับ   ที่ทำให้ลืม   ที่ทำให้เขาหลับโดยไม่ตื่นอีกเลย   นี่น่าจะดีแท้   มีความโสมมชนิดใดบ้างที่เขาไม่นำตัวเองไปเกลือกกั้ว   มีบาปและความบัดซบใดที่เขาไม่เคยทำ   มีจุดค้างโคบนวิญญานที่เขาไม่ต้องรับผิดชอบ   แล้วเขายังจะมีหน้ามีชีวิตอยู่ต่อไปอีกละหรือ

เป็นไปได้รีที่เขาจะยังหายใจเข้าหายใจออกอยู่อีก รู้สึกหิว กินแล้วก็หลับ กลับ
ไปนอนกับผู้หญิงอีก วงจรนี้ยังไม่หมดแรงและสิ้นสุดแล้วสำหรับเขาดอกหรือ

(น. 86 - 87)

ต้นฉบับ

He wished passionately for oblivion, to be at rest, to be dead. If only a flash of lightning would strike him! If only a tiger would come and eat him! If there were only some wine, some poison, that would give him oblivion, that would make him forget, that would make him sleep and never awaken! Was there any kind of filth with which he had not be smirched himself, any sin and folly which he had not committed, any stain upon his soul for which he alone had not been responsible? Was it then still possible to live? Was it possible to take in breath again and again, to breathe out, to feel hunger, to eat again, to sleep again, to lie with women again? Was this cycle not exhausted and finished for him?

(p. 85)

ตัวอย่างนี้ หากใช้หลักการวิเคราะห์วรรณคดีแนวจิตวิทยา แนวศีลธรรม และ
หลักการตีความรูปสัญลักษณ์ประกอบการวิเคราะห์แล้ว มองเห็นความหมายได้ชัดเจนว่า จิตใจสำนึก
ของสิทธารถะรู้สึกท้อแท้ไร้จุดหมายไม่ประสบผลสำเร็จตามที่มุ่งหวัง จนหันเหต่อการดำรงชีวิตต่อ
ไป จึงคิดฆ่าตัวตายด้วยการกระโดดน้ำ แต่ด้วยความที่สิทธารถะเป็นพราหมณ์นักบวชมาก่อน
จึงมีความยับยั้งชั่งใจพยายามควบคุมสติของตนเอง สัญลักษณ์ที่ใช้ในตัวอย่างนี้สามารถอธิบาย
ด้วยข้อเขียนของ มาลิทต์ พรหมทัตตเวที (2533 : 98) ได้ว่า

Motif นี้มักปรากฏในวรรณกรรมโบราณที่เกี่ยวพันกับการเดินทางไปสู่ดินแดน
แห่งความตาย ในงานสมัยใหม่ ความตายเป็นรูปของสัญลักษณ์มากกว่าความตายที่แท้
จริง เช่น ใน *The Horsedealer's Daughter* ของ D.H. Lawrence ซึ่งเป็นเรื่องของ
คนที่พยายามฆ่าตัวตายโดยการกระโดดน้ำตาย แต่มีผู้ช่วยให้รอดมาได้เท่ากับได้ “ เกิด
ใหม่ ” มีชีวิตใหม่

ความตายนั้นหมายถึง การสิ้นสุดของการดำเนินชีวิตแบบเก่า และการดำเนินของความคิดหรือหนทางใหม่ที่จะเผชิญกับชีวิตต่อไป ส่วนมาก "น้ำ" เป็นสัญลักษณ์ของเพศหญิงมักเป็นหนทางไปสู่การเกิดใหม่

กล่าวโดยสรุป การใช้สัญลักษณ์และการตีความรูปสัญลักษณ์ในวรรณกรรม สัทธาณะนั้น ผู้อ่านต้องมีความรู้ด้านจิตวิเคราะห์ ปรัชญาและการวิจักษ์วรรณกรรมประกอบด้วย จึงจะเข้าถึงความหมายด้านศาสนาและปรัชญาที่แฝงอยู่ในรูปสัญลักษณ์ได้

5.1.2 การใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดความหมายด้านศาสนาและปรัชญาจากการใช้สัญลักษณ์

กุสุมา รักษมณี (2538:81) กล่าวถึงคำจำกัดความของสัญลักษณ์ไว้ในเรื่อง การใช้ประสบการณ์ในการตีความหมายของสัญลักษณ์ สรุปได้ว่า

" สัญลักษณ์นั้นคือสิ่งที่ใช้แทนความคิดที่เป็นนามธรรมเพื่อให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น หรือแทนสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งมีความหมายกว้างกว่าตัวสัญลักษณ์ "

คำจำกัดความดังกล่าวนี้สอดคล้องกับข้อเขียนของ นพพร ประชากุล (2542 :151) ในเรื่อง สัญลักษณ์กับวรรณกรรม ที่ว่า

" รูปสัญลักษณ์จะมีลักษณะเป็นรูปธรรม สามารถจับต้องมองเห็นได้ ส่วนความหมายของสัญลักษณ์ มีลักษณะเป็นคอนเซ็ปต์ ซึ่งจะรับรู้ได้ด้วยการตีความรูปสัญลักษณ์ "

จากการวิเคราะห์การใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดความหมายของผู้แปล ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลสามารถถ่ายทอดความหมายตามตัวอักษร ซึ่งเป็นความหมายระดับพื้นผิว อันจะนำไปสู่ความหมายแฝงของเรื่องอีกระดับหนึ่งได้ค่อนข้างตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด กล่าวคือ ส่วนใหญ่แล้วผู้แปลสามารถใช้ภาษาถ่ายทอดความหมายตามตัวอักษรได้อย่างถูกต้อง ซึ่งทำให้เกิดความเท่าเทียมกันของความหมายระหว่างฉบับแปลกับต้นฉบับ ที่เรียกว่า เกิด ความสมดุลของความหมายดังกล่าว

ตัวอย่างที่ 85 ตอนเปิดเรื่อง เป็นการบรรยายถึงแวดล้อมในชีวิตของสิทธารถะ

ฉบับแปล สิทธารถะ หนุ่มรูปงาม เกิดในตระกูลพราหมณ์ เติบโตคู่กันมากับโควินทะผู้เพื่อน สองหนุ่มใช้ชีวิตด้วยกันทั้งในบ้าน กลางแดด บนฝั่งแม่น้ำ ในลำเรือ ในคางคกหลิว และได้ร่วมเงาต้นมะเดื่อ ไหล่กลมกลิ้งของสิทธารถะเป็นสีน้ำตาล ด้วยแดดเผายามอาบน้ำชำระกายในพิธีสังเวอันศักดิ์สิทธิ์ (น.3)

ต้นฉบับ In the shade of the house , in the sunshine on the river bank by the boat , in the shade of the sallow wood and the fig tree , Siddhartha , the handsome Brahmin's son, grew on up with his friend Govinda. The sun browned his slender shoulders on the River bank , while bathing at the holy ablutions, at the holy sacrifices. ... (P.3)

รูปสัญลักษณ์ที่ปรากฏในตัวอย่างที่ 65 ได้แก่ น้ำ แสงอาทิตย์ และ ต้นมะเดื่อ ความหมายของรูปสัญลักษณ์เหล่านี้ ต้องอาศัยความรู้ด้านศาสนา และตำนานเก่าแก่มาอธิบาย ซึ่ง มาลีทัต พรหมทัตเวที (2533 : 66-104) กล่าวไว้ในเทศนิยายที่เป็นพื้นฐานวรรณคดีว่า

แต่ดั้งเดิมนั้น ไตรเทพของอินเดียนั้นบูชาเทพแห่งตะวันและน้ำ และมีความเชื่อว่า ต้นไม้เป็นจักรวาลแพร่หลายอยู่ทั่วโลก ดังนั้น น้ำและแสงอาทิตย์ จึงเป็นสัญลักษณ์ของเทพ ส่วนต้นมะเดื่อ ในอินเดียนั้นถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของจักรวาล

จากรูปสัญลักษณ์และความหมายของสัญลักษณ์ดังกล่าว นำไปสู่ความหมายแฝงที่แสดงว่า สิทธารถะเป็นมนุษย์ที่มีความคลุกคลีใกล้ชิดอยู่กับปวงเทพและจักรวาลซึ่งเป็นที่อยู่ของเหล่าเทพทั้งปวง ในฐานะที่เป็นพราหมณ์ผู้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลาง ระหว่างมนุษย์และเทพมาเป็นเวลานานหลายชั่วคนแล้ว

ตัวอย่างที่ 86 สิทธารถะมาถึงฝั่งแม่น้ำอีกครั้งหนึ่ง

ฉบับแปล เราจะอยู่ริมฝั่งนี้ สิทธารถะคิด แม่น้ำสายนี้แหละที่เราข้ามไปตอนเดินทางเข้าเมือง คนล่อแพมีน้ำใจพาเราข้าม เราจะไปหาเขา... (น.100)

ต้นฉบับ I will remain by this river, thought Siddhartha. It is the same river which I crossed on my way to the town... (p.101)

รูปสัญลักษณ์ในตัวอย่างนี้มีรูปสัญลักษณ์ที่มีความสำคัญ และใช้กันอย่างแพร่หลายในหมวกเขียนเยอรมัน ในวรรณกรรมนี้ถือเป็นสัญลักษณ์กลางของเรื่อง รูปสัญลักษณ์ดังกล่าวนี้ได้แก่ “แม่น้ำ” และ “คนอ้อแพ” โดยความหมายของแม่น้ำโดยทั่วไปคือ เส้นแบ่งเขตแดนธรรมชาติของสองประเทศ แต่ในวรรณกรรมนี้แม่น้ำเป็นเสมือนเส้นแบ่งที่เป็นพรมแดนของโลกธรรมะกับโลกียะที่สัทธาธระพยายามจะก้าวข้ามไปให้ได้

ส่วนความหมายของ “คนอ้อแพ” โดยทั่วไปคือ บุคคลผู้ให้บริการแก่ผู้ที่จะเดินทางข้ามไปยังอีกฟากหนึ่ง ดังนั้น ความหมายตามรูปสัญลักษณ์นี้ คือ ผู้ที่เป็นคนอ้อแพคือ วาสุเทพ ซึ่งมีรูปลักษณะแห่งเทพเจ้าทำหน้าที่เสมือนเป็นผู้นำทาง นำพาให้มนุษย์ก้าวพ้นจากโลกโลกียะไปสู่โลกแห่งธรรมะที่มีความสุขสงบ โดยที่มนุษย์จะต้องมีความรักดีและเชื่อมั่นในเทพเจ้า จึงจะสามารถหลุดพ้นทุกข์ และบรรลุสันติได้

ตัวอย่างที่ 87 บรรยายถึงสิ่งที่อยู่ในมือกมลขณะสัทธาธระเข้าไปพบ

ฉบับแปล กมลายิ้มละไม มือเล่นพัดหางนกยูงขณะถาม “สัทธาธระมาเพื่อจะถามดิฉันแค่นี้เอง หรือคะ” (น.55)

ต้นฉบับ Kamala smiled and played with her fan made of peacocks feathers, and asked: “Is that all that Siddhartha has come to tell me?” (P.53)

รูปสัญลักษณ์ที่กล่าวถึงในตัวอย่างนี้ น่าจะ ได้แก่ พัดหางนกยูง สามารถอธิบายความหมายของสัญลักษณ์นี้ตามความรู้เกี่ยวกับเทพนิยายโบราณ ได้ตามที่ มาลิทัต พรหมทัตวาที (2533:114) กล่าวถึงความเชื่อเกี่ยวกับนกยูงได้ว่า

นกยูง มีบทบาทมากในศาสนาฮินดู ในเรื่องรามณะ มีตอนหนึ่งที่พระอินทร์ได้แปลงตัวเป็นนกยูงเพื่อหลบหนีราพณ์ ดังนั้น นกยูง จึงสื่อความหมายถึงพระอินทร์เป็นสัญลักษณ์แห่งความอุดมสมบูรณ์ และมีอำนาจในการฆ่า

ดังนั้น ความหมายของสัญลักษณ์ที่ได้คือ กมลหาญงามเมืองผู้มีโงมงคงามและทรัพย์สิน มั่นคงอุดมสมบูรณ์ จะมีอิทธิพลต่อสิทธารถะ พัดหางนกยูงที่กมลหาญงามเมืองถืออยู่นั้น เป็นสัญลักษณ์แสดงถึงความเป็นหญิงที่มีอำนาจทางเพศเหมือนนักบวชเช่นสิทธารถะ ู ซึ่ง เป็นสัญลักษณ์ของเพศชาย ในที่นี้น่าจะหมายถึง สิทธารถะ ดังนั้น ความหมายโดยรวมของรูปสัญลักษณ์ ที่ปรากฏในตัวอย่างที่ 87 น่าจะเป็นการที่สิทธารถะจะตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของหญิงงามเมืองเช่น กมลหาญนี้ ตามประสาชายหนุ่มที่ต้องพึงพอใจในความงามของหญิง โดยไม่ได้ถูกควบคุมด้วยความ เคร่งครัดของวินัยแห่งนักบวชอีกต่อไป

ตัวอย่างที่ 88 สิทธารถะใคร่ครวญวิธีการเรียนรู้ในแบบเดิม

ฉบับแปล ... เขาจะไม่รังเกียจตัวอักษรและวรรคตอนเครื่องหมาย แล้วเรียกสิ่งนั้นว่ามายา ว่ามันเป็นความบังเอิญ เป็นเปลือกหุ้มที่ไร้ประโยชน์ แต่เขาอ่านมันต้องศึกษา และรักมัน อ่านทีละตัว แล้วเราผู้ปรารถนาจะอ่านหนังสือแห่งโลก อ่าน หนังสือธรรมชาติของตัวเอง กลับชิงชังรังเกียจตัวอักษรเครื่องหมาย เราเรียกโลก ที่ปรากฏว่าเป็นมายา เรียกตาและลิ้นว่าเป็นอายตนะไม่เที่ยงแท้ แต่ตอนนี้ทุกสิ่ง สิ้นสุดแล้ว เราตื่นแล้ว ตื่นแล้วจริง เราเพิ่งเกิดวันนี้เอง

ขณะที่บังเกิดความคิดเช่นนี้ สิทธารถะชะงักฝีเท้า ราวกับงูเลื้อยมาขวาง ทางแล้วสิ่งหนึ่งปรากฏแก่เขาอย่างชัดเจน สิทธารถะ ซึ่งแท้จริงแล้วเป็นเช่นนั้นที่ เพิ่งตื่น เพิ่งเกิด ต้องตั้งต้นชีวิตใหม่ (น.41)

ต้นฉบับ ... and call them illusion, chance and worthless shells, but he reads them, pesticides and loves them, letter by letter, But I, who wished to read the book of the world and book of by own nature, did presume to despise letters and signs Iceland the world of appearances, illusion. I called my eyes and tongue, chance. Now it is over; I have awakened. I am indeed awakened and have only been born to day.

But as these thoughts passed thought Siddhartha's mind, he suddenly stood still, as if a snake lay in hill path. (p.40)

รูปสัญลักษณ์ที่ใช้ในตัวอย่างนี้ ได้แก่ งู ซึ่ง มาลิตัท พรหมทัตตเวที (2533 : 115) กล่าวอธิบายถึง งู ตามที่ปรากฏในเทพนิยายพื้นฐานของวรรณคดีตะวันตกว่า

งู จัดอยู่ในสัตว์ที่เรียกว่า *Serpent* โดยในคัมภีร์ไบเบิล *serpent* ก็คือ ตัวที่มาก่อลวง อัดัม และอีฟให้ละเมิดคำสั่งของพระเจ้า ใน *myth* ของทางตะวันตก *serpent* เป็นตัวแทนของเทพเจ้าดั้งเดิมแห่งบาดาล ดังนั้น งู ในที่นี้จึงน่าจะสื่อความหมายถึง ความมึตม่น เช่นเดียวกับความมึนมนในโลกแห่งบาดาล

ความหมายแฝงของรูปสัญลักษณ์นี้คือ การที่สิทธิธารณะกำลังแสวงหาวิถีทางใหม่ โดยใคร่ครวญก่อนตัดสินใจว่า จะไม่เป็นพราหมณ์ซึ่งเป็นสื่อกลางระหว่างเทพเจ้ากับมนุษย์อีกต่อไป เพราะการเป็นพราหมณ์สื่อกลางระหว่างเทพเจ้ากับมนุษย์ไม่เกิดประโยชน์ต่อการมุ่งสู่การหลุดพ้นของตนเอง การเลิกเป็นพราหมณ์จึงคล้ายกับการขัดต่อคำสั่งของเทพ หรือพระเจ้า ซึ่งเป็นวิถีทางเดิมที่ให้ความมึตม่น ไม่อาจให้ตนพบทางหลุดพ้นทุกข์ได้ ดังนั้น สิทธิธารณะ จึงพยายามหาทางสว่างด้วยวิถีทางแห่งตนเอง

ตัวอย่างที่ 89 กล่าวถึงความฝันของสิทธิธารณะในรูปสัญลักษณ์นกที่กมลาลัยไว้ในกรง

ฉบับแปล กมลาลัยนกเสียงดีไว้ในกรงทองเล็ก ๆ สิทธิธารณะฝันถึงนกตัวนี้ นกน้อยที่ปรกติจะร้องเพลงในเวลาเช้า กลับเป็นใบ้ สิทธิธารณะ รู้สึกแปลกใจ เดินเข้าไปใกล้กรงมองเข้าไปข้างใน นกนอนตายตัวแข็งที่อยู่บนพื้นกรง เขาหยิบมันออกมา วางไว้ในมือครู่หนึ่งแล้วขว้างออกไปกลางถนน วินาทีนั้นเองที่สิทธิธารณะรู้สึกเจ็บปวดมาก ราวกับเข้าได้ขว้างสิ่งคิงาม และคุณค่าของชีวิตทั้งหมดไปพร้อมกับนก (น.82)

ต้นฉบับ Kamala kept a small rare songbird in a small golden cage, It was about the bird that he dreamt. This bird, witch usually sang in the morning. Became mute, and as this surprise him, he went up to cage and looked inside. The little bird was dead and lay stiff on the floor. He took it out, held it a moment in his hand and them threw it away on the road, and at the same moment he was

horrified and his heart ached as if he thrown away with this dead bird on that was good and of value in himself. (p.82)

สัญลักษณ์ที่ปรากฏในตัวอย่างที่ 69 คือ นก ส่วนนามวลี “กรงทองเล็ก ๆ” สื่อความหมายถึงขนาดของนกกว่า เป็นนกขนาดเล็ก นกขนาดเล็กเสียงดีในที่นี้จึงน่าจะเป็นนกในดิงเกล ความหมายที่ได้จากสัญลักษณ์ต้องมีการตีความโดยอาศัยความรู้พื้นฐานจากเทพเรื่องเจ้ากรีก ซึ่งมาลิทัต พรหมทัตเวที (2533 : 114) กล่าวถึงที่มาของนกชนิดนี้ตามตำนานโบราณว่า

เรื่องของนกในดิงเกลนั้น มีมาจาก myth ของ *Philomela* โดย *Procne* ชายาของ *Tereus* เจ้าเมือง *Thrace* ได้ขอให้สามีพา *Philomela* ผู้เป็นน้องสาวมาเยี่ยมตน *Tereus* เกิดพอใจที่โธเมลา ขณะเดินทางมาด้วยกันจึงข่มขืนเธอและตัดลิ้นเสียเพื่อจะปิดความชั่วของตน ที่โธเมลาส่งข่าวให้พี่สาวทราบโดยวิธีทอเรื่องราวลงในเสื้อคลุม *Procne* จึงแก้แค้นสามีโดยการฆ่าลูกชายคือ *Itys* และเอาเนื้อให้ *Tereus* กิน แล้วทั้งสองพี่น้องก็หนี เมื่อถูกติดตามซุสจึงเปลี่ยนรูป *Procne* เป็นนกในดิงเกลและ *Philomela* เป็นนกนางแอ่น ส่วน *Tereus* นั้นกลายเป็นนกประเภทเหยี่ยว แต่ภายหลังได้มีการสืบสนเกิดขึ้นโดยที่ *Philomela* กลายเป็นนกในดิงเกลไป เสียงเพลงของนกในดิงเกลที่ได้ชื่อว่าไพเราะนั้นก็เพราะ *Procne* คร่ำครวญคิดถึง *Itys* ผู้บุตรชาย

ความฝันดังตัวอย่างนี้ แสดงให้เห็นว่าสิทธิธารณะจะต้องปล่อยวางความรับผิดชอบในฐานะผู้เป็นพ่อทิ้งไป เป็นการละวางการปฏิบัติหน้าที่อันควรซึ่งเป็นสิ่งที่ดีงามเหมาะสมและมีคุณค่าของมนุษย์ การละวางหน้าที่นี้ขัดกับหลักของปรัชญาภควัตติตา ที่เน้นถึงการปฏิบัติภาระหน้าที่ของมนุษย์ การขวางนกที่เป็นสัญลักษณ์ของสัตว์ที่ร่ำร้องเรียกลูกด้วยความรักทิ้งไป จึงเปรียบได้กับการทิ้งภาระอันมีค่าของการเป็นบิดาไปอย่างไม่สนใจใยดี

ตัวอย่างที่ 90 เมื่อโควินทะเลจาริกมาถึงกระท่อมสิทธิธารณะ

ฉบับแปล

โควินทะเลค้างคืนในกระท่อม นอนบนเตียงที่ครั้งหนึ่งวาสุเทพเคยนอน เขาลามเพื่อนในวัยหนุ่มถึงเรื่องราวต่าง ๆ มากมาย สิทธิธารณะมีเรื่องชีวิตในอดีตหลายแง่มุมเล่าให้เพื่อนฟัง (น. 167)

ต้นฉบับ Govinda stayed the night in the hut and slept in the bed that had once been Vasudeva's. He asked the friend of his youth many questions and Siddhartha had a great deal to tell him about his life. (p. 141)

รูปสัญลักษณ์ในตัวอย่างนี้คือ “เตียง” ความหมายจากประโยชน์ใช้สอยของเตียง น่าจะเป็นการที่เตียงเป็นที่พักผ่อนสงบของร่างกายและจิตใจเฉพาะของบุคคล ความหมายตามรูปสัญลักษณ์คือ สิทธารถะกำลังอยู่ในภาวะแห่งการเรียนรู้ที่จะนำตัวตนไปสู่การหลุดพ้นสู่ความสงบสันติ อันเป็นภาวะเดียวกันกับที่वासुเทพเคยประสบมาก่อน ก่อนจะมาอยู่ในฐานะของผู้ที่คอยชี้แนะและพาให้บุคคลอื่นถึงซึ่งความสงบเช่นเดียวกัน ผู้วิจัยยังพบการใช้รูปสัญลักษณ์ “เตียง” ในเนื้อหาบริบทส่วนอื่นอีกด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 91 ในวาระสุดท้ายของกมลาลหลังถูกงูกัด

ฉบับแปล สองสหายช่วยกันล้างแผลในคนเจ็บ แต่แผลงูกัดดำเสียแล้ว กลมาตัวบวม เธอได้กินยาชูกำลังและรู้สึกตัวขณะนอนบนเตียงของสิทธารถะ... (น.111)

ต้นฉบับ Kamala's wound was washed, but it was already black and her body had swelled. She was given a restorative and her consciousness returned. She was lying on Siddhartha's bed... (p.111)

ตัวอย่างที่ 92 โควินทะกล่าวกับสิทธารถะหลังกมลาลิ้นใจ

ฉบับแปล ...กมลาลตายบนเตียงเดียวกับที่ภรรยาผมตาย เราจะขุดหลุมฝังเธอบนเนินลูกเดียวกันกับที่ผมฝังศพภรรยา (น. 114)

ต้นฉบับ ...Kamala died on the same bed where my wife died. We shall also build Kamala's funeral pyre on the same hill where I once built my wife's funeral pyre... (p.115)

ตัวอย่างทั้งสองแสดงความหมายของรูปสัญลักษณ์ “เตียง” ว่าเป็นที่ซึ่งร่างกายมนุษย์ปล่อยวางละสังขารเข้าสู่ความสงบ แม้จะเป็นเพียงความสงบชั่วคราวก็ตาม เพราะมนุษย์ยังไม่อาจ

หลุดพ้น คงเวียน ว่าย ตาย เกิด อยู่วิภูสงสารอยู่ต่อไป

ตัวอย่างที่ 93 ความฝันของสิทธารถะถึงเรื่องโลกียรสตามธรรมชาติของมนุษย์

ฉบับแปล ราชรีนั้น ขณะนอนในกระท่อมหญ้าคาของชายต่อแพข้ามฟากแม่น้ำ สิทธารถะฝันไปว่าโควินทะครองจีวรเหลืองยืนอยู่ตรงหน้าเขา โควินทะสีหน้าหม่นหมองถามเขาว่า “ทำไมคุณถึงได้ทิ้งผม” ต่อจากนั้นเขาสวมกอดโควินทะ โอบรอบตัวเพื่อน และขณะกำลังรั้งตัวโควินทะเข้าแนบบอกและจูมพิตเพื่อนชายคนนั้นกลับไม่ใช่โควินทะ กลายเป็นหญิงนางหนึ่ง หน้าอบบอบเผยอยู่นอกเสื้อคลุม สิทธารถะสัมผัสตัวนอนดูคนม น้านมจากอกนั้นหวานเข้มข้น เป็นรสชาติของหญิงกับชาย ป่าไม้กับดวงอาทิตย์ ดอกไม้กับสัตว์ เป็นรสผลไม้ทุกชนิด เป็นความสุขสำราญทั้งหมด น้านมทำให้เขามึนเมา (น.50)

ต้นฉบับ During the night, as he slept in a ferryman's straw hut, Siddhartha had dream. He dreamt the Govinda stood before him, in the yellow robe of the ascetic. Govinda looked sad and asked him, "Why did you leave me?" Thereupon he embraced Govinda, put his arm round him. To his breast and kissed him, he was Govinda no longer, but a woman and out of the woman's gown emerged a full breast, and Siddharths lay there a drank; sweet and strong tasted the milk from this breast, it tasted of woman and man, of sun and forest, of animal and flower, of every fruit, of every pleasure, it was intoxication. When Siddhartha awoke, the pale river shimmered past the door of the hut, and in the forest cry of an owl rang out, deep sad clear. (p.48)

สัญลักษณ์หลายอย่างที่ปรากฏในตัวอย่างที่ 93 นี้แสดงความหมายของสิ่งที่คู่กัน อันเป็นลักษณะตามธรรมชาติของมนุษย์ ความหมายในตัวอย่างวิเคราะห์ตามหลักจิตวิทยาได้ว่าเป็นความเก็บกดในเรื่องเพศของสิทธารถะ ตามประสาชายหนุ่มที่ต้องคู่กับหญิงสาวตามลักษณะอันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ จิตใต้สำนึกของสิทธารถะขาดความสุขทางกายจากเพศรส เพราะอยู่ในเพศสมณะมานาน ความต้องการด้านนี้จึงแสดงออกมด้วยความฝัน และความฝันนั้นเป็นนิมิต

บอกเหตุการณ์ภายหน้าว่า สิทธารณะจะไม่มีเพื่อนข้างกายที่ร่วมแสวงหาทางหลุดพ้นด้วยกันอีกต่อไป แต่ผู้ที่เข้ามาแทนที่ข้างกายคือ หญิงสาวที่ให้ความสุขทางโลกแก่สิทธารณะแทน

ตัวอย่างที่ 94 สิทธารณะขอเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า

ฉบับแปล พระโคตมเสด็จพระราชดำเนินไปอย่างสงบ พระอิริยาบถไม่สุขหรือเศร้า รอยยิ้มพระสรวลอยู่ภายใน รอยยิ้มอันลึกลับ ยิ้มของทารกผู้แข็งแรง... (น. 28)

ต้นฉบับ He seemed to be smiling gently inwardly. With a secret smile, not unlike that of a healthy child, he walked alone,... (p.27)

รอยยิ้มที่กล่าวถึงในตัวอย่างนี้เป็นรอยยิ้มที่ยากต่อการบรรยาย มีลักษณะที่ต่างไปจากรอยยิ้มของคนธรรมดาทั่วไปที่แสดงออกตามความรู้สึกและอารมณ์ รอยยิ้มนี้เป็นรอยยิ้มที่ดูลึกล้ำด้วยภาวะแห่งความปีติสุขจากภายในจิตใจของผู้ที่บรรลุนิพพาน และเข้าใจในโลก เป็นความสุขสงบจากภายในที่แสดงออกมาด้วยรอยยิ้มที่แปลกไปจากรอยยิ้มธรรมดาของปุถุชนทั่วไปที่ยังเวียนว่ายอยู่ในอารมณ์กิเลสค้นหา

ตัวอย่างที่ 95 บรรยายการยิ้มของสิทธารณะในบทสุดท้าย

ฉบับแปล ...เขายิ้มสงบ อ่อนโยน บาที รอยยิ้มนั้นอาจเยาะหยันยิ่ง แต่ก็เป็นรอยยิ้มเดียวกันกับรอยยิ้มพระสรวลของพระบรมศาสดา ... (น. 148)

ต้นฉบับ ...He smiled peacefully and gently, perhaps very graciously, perhaps very mockingly, exactly as the Illustrious One had smiled... (p. 151)

รูปสัญลักษณ์ในตัวอย่างที่ 95 คือ รอยยิ้มของสิทธารณะ ที่มีลักษณะเช่นเดียวกับรอยยิ้มของพระพุทธองค์ ความหมายของสัญลักษณ์นี้ คือ บุคคลทั้งสองอยู่ในภาวะของผู้บรรลุนิพพานเช่นเดียวกัน ดังนั้น รอยยิ้มของผู้บรรลุนิพพานทุกขันธ์ที่เหนืออารมณ์และความรู้สึกของทั้งสิทธารณะ และพระพุทธเจ้า จึงเป็นรอยยิ้มแบบเดียวกัน

จากตัวอย่างข้างต้นทั้งหมด แสดงการวิเคราะห์ของการใช้สัญลักษณ์ว่า รูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ที่ยกมาข้างต้นมีความสัมพันธ์กันอย่างยิ่ง และทำให้พอมองเห็นลักษณะร่วม

ประการหนึ่งของการใช้สัญลักษณ์ได้ว่า ความหมายของสัญลักษณ์ซึ่งเป็นความหมายในระดับลึก จะแสดงถึงความหมายที่เปรียบเทียบให้เห็นคู่ความหมายที่ตรงข้ามกัน เช่น

รอยยิ้มของบุคคลธรรมดา – รอยยิ้มของบุคคลผู้บรรลุนิ

รื่นเริง – เศร้าโศก

น่านม – น้าเมา

ดอกไม้ – สัตว์

เด็ก – ผู้ใหญ่

หญิง – ชาย

สุข – ทุกข์

ดี – ชั่ว

เป็นต้น

นพพร ประชากุล (2542 : 153) อธิบายถึง ความสัมพันธ์ของความหมายคู่ตรงข้ามไว้ว่า

คู่ความหมายต่างๆ เหล่านี้จะมีปฏิสัมพันธ์กันเป็นพลวัต ก่อให้เกิดเป็นองค์ประกอบต่างๆ ของเรื่องเล่า โดยมีแนวคิดในเรื่อง “การแสวงหา” เป็นแกนกลางในการยึดองค์ประกอบต่างๆ เข้าด้วยกัน ทำให้เกิดความหมายระดับลึกจากเรื่องเล่าในระดับพื้นผิวอีกทีหนึ่ง

การวิเคราะห์ความหมายจากรูปของสัญลักษณ์ดังตัวอย่างที่ยกมานี้ดังกล่าวข้างต้น มองเห็นได้ว่า ผู้แปลสามารถถ่ายทอดความหมายที่แฝงอยู่กับสัญลักษณ์นั้นได้ในระดับหนึ่ง ผู้อ่านต้องมีความรู้และประสบการณ์ในการตีความหมายเชิงลึกเอาเองจึงจะเข้าถึงความหมายแฝงด้านศาสนาและปรัชญาได้

การที่ไม่พบว่าผู้แปลใส่คำอธิบายหรือเพิ่มเติมข้อความที่บ่งชี้ให้เห็น หรือแสดงความหมายแฝงจากการใช้รหัสสัญลักษณ์ไว้ในเนื้อหาส่วนหนึ่งส่วนใด หรือแม้แต่การเพิ่มเติมข้อความในรูปของเชิงอรรถไว้ในตอนท้ายของหน้าเพื่อเป็นแนวทางในการตีความ หรือสื่อแสดงหมายแฝงแก่ผู้อ่าน น่าจะเนื่องจากสาเหตุหลายประการซึ่งพอสันนิษฐานได้ดังนี้

- 1) การเพิ่มเติมดังกล่าวให้บทแปลขาดความกระชับ เกิดความรุงรังไม่น่าอ่าน
- 2) กลุ่มผู้อ่านเป้าหมายที่ผู้แปลต้องการส่งสารถึง น่าจะเป็นกลุ่มผู้อ่านที่มีความรู้ประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตีความหมายวรรณกรรมมากพอที่จะสามารถตีความหมายแฝงด้านศาสนาและปรัชญาตะวันออกซึ่งเป็นความหมายที่แท้จริง ตามที่ผู้ประพันธ์เจตนาสอดแทรกแฝงไว้ ซึ่งความหมายส่วนลึกนี้เองที่เป็นเครื่องแสดงถึงคุณค่าของวรรณกรรมเรื่องนี้ได้โดยไม่ต้องมีการเพิ่มความให้เห็นความหมายส่วนลึกนั้นโจ่งแจ้งเกินไป

ผลการศึกษาการใช้ภาษาเพื่อใช้ถ่ายทอดความหมายในวรรณกรรมแปล *สิทธิธารณะ* จำนวนนี้มีความสอดคล้องกับความเห็นของ บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2534 : 85) ในเรื่องของการตีความว่า

“ ผู้อ่านต้องมีประสบการณ์มากพอ เพราะการที่หนังสือเรื่องหนึ่ง ๆ จะมีคุณค่าเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับระดับความนึกคิดของผู้อ่าน เป็นสิ่งสำคัญกว่าสิ่งอื่น ผู้อ่านที่มีประสบการณ์ต่างกัน ก็อาจพิจารณาเนื้อหาและแนวความคิดของเรื่องได้ต่างกันไปด้วย ”

5.2 ความหมายแฝงจากการใช้โครงสร้างเลียนแบบ

โครงสร้างเลียนแบบ เป็นศิลปะการประพันธ์อีกรูปแบบหนึ่งที่มีความโดดเด่นในวรรณกรรม *สิทธิธารณะ* โครงสร้างเลียนแบบในวรรณกรรมนี้แสดงทั้งการซ้ำคำซึ่งเป็นคำเดี่ยว และซ้ำโครงสร้างซึ่งเป็นวลีด้วย เปลื้อง ณ นคร (2542 : 34) เรียก โครงสร้างเลียนแบบว่า ประโยคขนานความ โดยอธิบายว่า

ประโยคขนานความ (Parallel) เป็นประโยคที่มีเนื้อความเกี่ยวพันต่อเนื่องกัน และเสริมความแก่กัน เป็นประโยคอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งช่วยให้ข้อความเด่นชัดขึ้น

นอกเหนือไปจากการใช้ความหมายแฝงจากการใช้สัญลักษณ์ ผู้ประพันธ์ได้ใช้โครงสร้างเลียนแบบแสดงออกถึงทัศนะต่อศาสนาและปรัชญาตะวันออกในจิตใจออกมาสู่ผู้อ่านโดยอ้อม ดังนั้น การสื่อความหมายของโครงสร้างเลียนแบบให้เทียบเคียงกับต้นฉบับ จึงมีความสำคัญต่อวรรณกรรมแปลด้านศาสนาและปรัชญาเรื่องนี้อย่างยิ่ง

5.2.1 การตีความหมายแฝงด้านวัฒนธรรมของโครงสร้างเลียนแบบ

จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลของ โครงสร้างเลียนแบบในวรรณกรรมแปล สัทธรรณะสำนวนของ สดใส ผู้วิจัยพบว่า โครงสร้างเลียนแบบที่ปรากฏในวรรณกรรมมีความคล้ายคลึงกับ โครงสร้างภาษาที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ในการเทศนาสั่งสอนสาวกและพุทธบริษัททั้งหลาย ดังมีบันทึกจากคำภีร์และตำราเกี่ยวกับพุทธศาสนาและปรัชญาที่ปรากฏว่า มีการใช้ โครงสร้างภาษาที่เป็นการซ้ำคำ และวลี ลักษณะเดียวกับที่ผู้ประพันธ์ใช้ใน สัทธรรณะ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 96 พระพุทธพจน์

“ภิกษุทั้งหลาย อริยสังคคือทุกข์มีดังนี้ ความเกิด, ความแก่, ความตาย, ความโศก, ความคร่ำครวญรำพัน, ความทุกข์กาย, ความทุกข์ใจ, ความคับแค้นใจ, การต้องประสบกับสิ่งอันไม่เป็นที่รัก, ความต้องพลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รัก, การปรารถนาสิ่งใดแล้วไม่ได้สิ่งนั้นสมหวังกล่าว โดยย่อความยึดมั่นในชั้น 5 เป็นความทุกข์

“ภิกษุทั้งหลาย จักขุ, ญาณ, ปัญญา, วิชา, แสงสว่าง ได้เกิดขึ้นแล้วแก่เราว่า “นี่คือทุกข์ของอริยสังค” ธรรมนี้เราไม่เคยได้ยินมาก่อนเลย(สังจาญาณ)

“ภิกษุทั้งหลาย จักขุ, ญาณ, ปัญญา, วิชา แสงสว่างได้เกิดขึ้นแก่เราว่าทุกข์ของอริยสังคนี้เป็น (น.9)

ตัวอย่างที่ 97 พระพุทธภาษิต

“กตโม จ ภิกเว สมมากมมนโต ยาไซ ภิกขเว ปาณาติปาตาเวรมณิ อทินาทานาเวรมณิ, กามะสุมิจฉาจาราเวรมณิ อย์ วุจจติ ภิกขเว สมมากมมนโต”

แปลว่า “ภิกษุทั้งหลาย, สัมมากันมันตะเป็นไฉน? ภิกษุทั้งหลาย การเว้นจากปาณาติบาต, เว้นจากอทินาทาน เว้นจากกามะสุ มิจฉาจาร นี้เรียกว่า สัมมากันมันตะ (การกระทำชอบ) (น.226)

ตัวอย่างที่ยกมาอ้างถึงทั้งสองตัวอย่าง เป็นการยกตัวอย่างอ้างอิงพระพุทธรพจน์ และพุทธรภษษิต โดย วศิน อินทสระ (2519) ในเรื่อง *ทฤษฏีของอริยสัจ* จากหน้า 9 และเรื่อง *สัมมกัมมันตะ* จากหน้าที่ 226 ในหนังสือหลักคำสอนสำคัญในพระพุทธรศาสนา

เห็นได้ว่า พระพุทธรพจน์ และพุทธรภษษิตมีการชำ้โครงสร้างทั้งในระดับคำและวลี การชำ้คำหรือวลีเป็นกลวิธีการใช้ภาษาที่มีจุดประสงค์เพื่อเน้นย้ำสิ่งทีกล่าวถึงเป็นพิเศษ ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ พิจารณาตามหลักการสื่อสารได้ว่า การใช้ภาษาชำ้ ๆ เช่นนี้เป็นการป้อนข้อมูลในเรื่องเดียวกันชำ้กันหลาย ๆ ครั้ง ๆ เป็นการชักจูงให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านตกอยู่ในกรอบความคิดหรือทัศนคติของผู้พูดในฐานะผู้ส่งสาร ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ฟังเกิดการคล้อยตามทรรสนะสิ่งทีกล่าวนั้นได้โดยง่าย

หากพิจารณาถึงการสื่อความหมายด้านวัฒนธรรมจากโครงสร้างเลียนแบบตามหลักสัญศาสตร์ที โรล็องด์ บาร์ต (Barthes, Roland อ้างถึงในนพพร ประชากุล (2542 :152) เสนอไว้ว่า

ปฏิบัติการสื่อความหมายด้านวัฒนธรรมนั้น เป็นการนำเอาคติ ความเชื่อ ค่านิยม หรืออุดมการณ์ สวมทับลงไปบนวัตถุเหล่านั้น แล้วนำเข้ามาสัมพันธ์กัน จนเกิดเป็นความหมายขึ้น

จากหลักการสัญศาสตร์ตามแนวโครงสร้างของบาร์ต อาจกล่าวได้ว่า โครงสร้างเลียนแบบทีมีการชำ้คำและวลีเป็นช่วงจังหวะนั้นเป็นการเลียนแบบการใช้ภาษาในคัมภีร์ศาสนา เพื่อการสั่งสอนสาวกในศาสนา ดังนั้น ประโยชน์ใช้สอยทีมีอยู่แต่เดิมของโครงสร้างเลียนแบบนี้ คือ ความขลัง ความน่าเลื่อมใส และความศักดิ์สิทธิ์ ในคำสอน ผลหรือประโยชน์ทีได้รับจากการใช้ภาษาตามโครงสร้างเลียนแบบ คือ ผู้ฟังมักเห็นจริง คล้อยตามคำสอนหรือคำกล่าวเน้นนั้น ทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในตัวผู้สอนเห็นว่า ผู้สอน หรือผู้กล่าวเป็นผู้มีสติปัญญาสูง หรืออีกนัยหนึ่งคือเป็นผู้มีปรัชญานันเอง

ด้วยประโยชน์ใช้สอยของโครงสร้างเลียนแบบดังกล่าว สะท้อนให้เห็นค่านิยม ของผู้ฟังทีแสดงความเคารพและให้เกียรติอย่างสูงแก่ผู้มีปัญญาหรือปรัชญานในการดำเนินชีวิต พร้อมทั้งจะ

เชื้อฟัง และยึดมั่นในคำสอนของผู้มีปัญญาเหล่านั้น ซึ่งปรากฏให้เห็นชัดเจนในเนื้อหาวรรณกรรม บทสุดท้ายด้วยที่โควินทะมีความเลื่อมใสต่อสัทธาธนะจนแสดงความเคารพสูงสุดต่อสัทธาธนะ

กล่าวโดยสรุป การซ้ำคำ หรือ วลี เป็นช่วงจังหวะที่พบในวรรณกรรมแปลเรื่องนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการซ้ำประเภทที่พบว่ามีมากและมีความโดดเด่นที่สุดคือ การซ้ำแบบสามช่วง จังหวะ ซึ่งน่าจะเป็นโครงสร้างภาษาที่เลียนแบบมาจากการใช้ภาษาในศาสนา การซ้ำคำ และวลี เป็นช่วงจังหวะนี้ ก่อให้เกิดการเน้นสาร โดยทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังในฐานะผู้รับสารเห็นจริงตาม ที่ผู้พูดกล่าวอย่างไม่มีข้อสงสัยหรือข้อโต้แย้ง

5.2.2 การใช้ภาษาเพื่อการถ่ายทอดความหมายแฝงจากโครงสร้างเลียนแบบ

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยพบว่า การใช้ภาษาของผู้แปลเพื่อถ่ายทอด ความหมายจากโครงสร้างเลียนแบบแบบสามจังหวะ ตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดนั้น ปรากฏ ผลออกมา แบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- 1) มีความถูกต้อง ครบถ้วน และสมมูลของความหมาย
- 2) มีความถูกต้อง ครบถ้วน แต่ขาดความสมมูลของความหมาย
- 3) มีความถูกต้อง แต่ขาดความครบถ้วน และสมมูลของความหมาย

ดังตัวอย่างพร้อมรายละเอียดในแต่ละประเภทตามลำดับ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 98 สัทธาธนะยังคงยึดการปฏิบัติแบบเดิมอยู่หลายอย่าง

ฉบับแปล เขายังรักษาหลายสิ่งเหล่านี้ไว้ ส่วนสิ่งอื่น ๆ นั้นจมมิดราวถูกปิดด้วยผงฝุ่น ประดุจแท่นกลิ้งที่ครั้งหนึ่งหมุนตัวคอยหมุนช้าลง ๆ และหยุดนิ่งในที่สุด กงล้อ ชีวิตนักรบวช กงล้อของความคิด กงล้อของการแบ่งแยก กงล้อของการแบ่งยัง หมุนรอบวิญญูณของสัทธาธนะมาอีกนานดูจกกัน มันยังคงหมุนวน แต่เชื่องช้า และลั้งเล จนเกือบจะหยุดนิ่ง (น.76)

ต้นฉบับ Many of these he had retained; other were submerged and covered with dust. Just as the potter's wheel, wheel, once set in motion,

still turns for a long time and then turns only very slowly and stops, so did the wheel of the ascetic, the wheel of thinking, the wheel of discrimination still revolved, but slowly and heist stingily, and it had nearly come to standstill. (p.76)

ตัวอย่างที่ 99 ความรู้สึกของสิทธารถะก่อนคืนรนาหาทางปฏิบัติด้วยตนเอง

ฉบับแปล ... ความเหน็ดเหนื่อยค่อย ๆ มาเยือนสิทธารถะ เจกเช่นม่าน โปร่งและกระไอ หมอกมันมากขึ้นช้า ๆ วันละเล็กละน้อย ค่อยหนาขึ้นทุกวัน ดำเข้มขึ้นทุกเดือน และหนักมากขึ้นทุกปี (น.78)

ต้นฉบับ ... Like a veil, like a thin mist, a weariness settled on Siddhartha, slowly, every day a little thicker, every month a little darker, every year a little heavier ... (p.76)

ในตัวอย่างที่ 78-79 ในฉบับแปล มีบางส่วนของวลีที่มีการซ้ำสามจังหวะ ซึ่งเป็น การซ้ำเพื่อให้เห็น โครงสร้างเลียนแบบที่ใช้ในต้นฉบับ ผู้แปลสามารถถ่ายทอดการซ้ำคำและวลีได้ อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และมีความเทียบเคียงกันได้ระหว่างความหมายต้นฉบับกับความหมาย ฉบับแปล ที่เรียกว่า เกิดความสมดุลของความหมาย ตัวอย่างทั้งสองนี้จึงมีความถูกต้อง ครบถ้วน และความสมดุลของความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด

นอกจากการใช้ภาษาที่มีความถูกต้อง ครบถ้วน และสมดุลของความหมายในการ ถ่ายทอด โครงสร้างเลียนแบบดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลยังมีการใช้ภาษาในการถ่ายทอด โครงสร้างเลียนแบบที่แตกต่างไปจากต้นฉบับอีก 2 ประเภท อันได้แก่ ตัวอย่างการใช้ภาษาที่มีความ ถูกต้อง และครบถ้วนในการถ่ายทอด โครงสร้างเลียนแบบ แต่ขาดความสมดุลของความหมาย กับอีกประเภทหนึ่ง อันได้แก่ ตัวอย่างการใช้ภาษาที่มีความถูกต้องในการถ่ายทอด โครงสร้างเลียน แบบ แต่ขาดความครบถ้วนและความสมดุลของความหมาย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 100 สิทธารถะใช้ชีวิตเยี่ยงปฤตชน โดยใจยังเป็นสมณะ

ตัวอย่างที่ 100 สิทธารถะใช้ชีวิตเยี่ยงปुरुชน โดยใจยังเป็นสมณะ

ฉบับแปล ... แม้สิทธารถะจะรู้สึกว่ามีอะไรลำบากในการที่จะสนทนาพาทีกับผู้คนอยู่และเรียนกับเขาเหล่านั้น แต่ชายหนุ่มก็สำนึกถึงความจริงอยู่ตลอดเวลาว่ามีอะไรบางอย่างแยกเขาออกไปจากคนเหล่านี้ เพราะเหตุที่เขาเป็นสมณะ (น.68)

ต้นฉบับ ... Although he found it so easy to speak to every one, to live with everyone, to learn from everyone, he was very conscious of the fact that that there was something which separate him from them - and this was due to the fact that he had been a Samana. (p.69-70)

ตัวอย่างที่ 101 वासुเทพสอนให้สิทธารถะเรียนรู้จากแม่น้ำ

ฉบับแปล ... “ คุณจะได้เรียนแต่ไม่ใช่จากผมหรอก แม่น้ำสอนให้ผมรู้จักฟัง คุณจะเรียนจากแม่น้ำด้วยเหมือนกัน แม่น้ำรู้ทุกสิ่ง เราเรียนจากเขาได้ทุกอย่างเลยนะ คุณได้เรียนจากแม่น้ำแล้วนี่ว่า เป็นการที่คนเราควรจะมีใจมุ่งไปสู่วิถีที่ต่ำ ต้องจมลงหาความลึก สิทธารถะ ผู้มั่งคั่งมีหน้าตาเกียรติยศกลับมาเป็นคนแจวเรือสิทธารถะ พราหมณ์ผู้คงแก่เรียนจะกลายเป็นชายแจวเรือจ้าง คุณเรียนสิ่งนี้จากแม่น้ำและคุณจะได้เรียนสิ่งอื่น ๆ อีก” (น.104)

ต้นฉบับ ... “ You will lean it, ” said Vasudeva. “ but not from me. The river has taught me to listen; you will lean form it, too. The river knows everything; one can learn everything from it. You have already learned from the from the river that it is good to strive downwards, to sink, to seek the depths. The rich and distinguished Siddhartha will become a rower. ” (p.105)

ตัวอย่างที่ 102 กมลารุคไปเฝ้าพระพุทธองค์

ฉบับแปล ...เมื่อได้ทราบข่าวสำคัญ ว่าพระโคตมกำลังจะเสด็จดับขันธปรินิพพานเธอจัดการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าเรียบ ๆ ธรรมดา พาบุตรเดินเท้าไปด้วยกัน สองแม่ลูกเดินทางมาถึงริมแม่น้ำ แต่บุตรน้อยเหนื่อยล้า ประารถนาจะกลับบ้าน อ่อนจะพัก

อ่อนจะกิน เคียดซึ่งไม่พูดจา ตั้งท่าแต่จะร้องไห้ กมลาต้องหยุดพักตามใจ
ลูกบ่อย... (น.101)

ต้นฉบับ

... On hearing of Gotama's approaching death, she had set of river foot, wearing simple clothes, together with her son. They had reached the rive on her way, but the boy soon became tired; he wanted to go home, he wanted to rest, he wanted to eat. He was often sulky and tearful. Kamala frequently had to rest with... (p. 101)

จากตัวอย่างที่ 100 - 102 แสดงให้เห็นได้ว่า ผู้แปลสามารถถ่ายทอดความหมายตามตัวอักษรได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนตามต้นฉบับ แต่หากพิจารณาถึงการถ่ายทอดโครงสร้างเลียนแบบแล้ว จะพบว่า ผู้แปลไม่สามารถใช้ภาษาแสดงโครงสร้างซ้ำได้ครบดังต้นฉบับ กล่าวได้ว่า ผู้แปลมีการใช้ภาษาที่แสดงถึงการขาดความสมดุลของความหมาย เพราะไม่สามารถถ่ายทอดโครงสร้างเลียนแบบลงไปในส่วนแปลให้ผู้อ่านมองเห็นได้ครบทั้ง 3 จังหวะเช่นเดียวกับที่ปรากฏในต้นฉบับ นับการถ่ายทอดสารที่ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ดังนั้น ความหมายแฝงที่ปรากฏในต้นฉบับจึงไม่ปรากฏอยู่ในบทแปล ความหมายในส่วนแปลดังตัวอย่างนี้จึงไม่อาจเทียบเคียงกับที่ต้นฉบับแสดงเอาไว้

ตัวอย่างที่ 103 กมลากล่าวชมสิทธารถะ

ฉบับแปล

... “คุณเป็นคู่รักที่ดีที่สุดที่ดิฉันเคยมี” เธอพูดครุ่นคิด “คุณแข็งแรงกว่าคนอื่น ๆ ตัวอ่อนและเต็มใจ คุณเรียนศิลปะของดิฉันได้ดี สิทธารถะสักวันหนึ่ง เมื่อดิฉันอายุมากกว่านี้ดิฉันจะมีลูกกับคุณ แต่ที่รัก คุณยังเป็นสมณะ คุณไม่ได้รักดิฉันจริง คุณไม่ได้รักที่ดิฉันพูดนี้จริงใช่ไหมคะ” (น.74)

ต้นฉบับ

... “You are the best lover that I have had” she said thoughtfully. “You are stronger than others, more supple, more willing. You have learned my art well, Siddhartha. Some day, when I am older, I will have a child by you. And yet, my dear, you have remained a Samana. You do not really love me- you love nobody. Is that not true?” (p.73)

ตัวอย่างที่ 104 สิทธารถะจาริกมาถึงสวนของกมลดา

ฉบับแปล ... ด้วยเหตุนี้ สิทธารถะจึงคิดว่า เรามาถึงเมืองนี้ ยามฤกษ์ดีเขารู้สึกเหมือนมีแรง
 คลใจให้เข้าไปในดงไม้ทันที้ แต่ก็ต้องคิดทบทวน เพราะชายหนุ่มเพิ่งรู้สึกตัวว่าที่
 ปากทางเข้าสวนคนใช้ชายหญิงจ้องมองเขาอย่างดูแคลน **ไม่ไว้ใจ** สายตาทุกคู่
 ราวกับไล่เขาไปเสียให้พ้น ๆ (น.54)

ต้นฉบับ ... And so, thought Siddhartha, I enter this town under a lucky star,
 He felt the urge to enter the grove immediately, but he thought it
 over, for it had just occurred to him how the men servants and maid
 had looked at him at the entrance so scornfully, so distrustfully, so
 dismissing in their glance. (p.52)

ตัวอย่างที่ 105 สิทธารถะเมื่อพ้นจากวิถีของพราหมณ์

ฉบับแปล ... การได้ผ่านโลกเช่นนี้ย่อมนำมาซึ่งความงามและความเกษมสุข ใช้ชีวิตอยู่ใน
 โลกเยี่ยงทารก ตื่นตลอดเวลากับปัจจุบัน ไม่มีความเคลือบแคลง (น.48)

ต้นฉบับ ... It was beautiful and pleasant to go through the world like that, so
 childlike, so awakened, so concerned with he immediate, without any
 distrust. (p.46)

ตัวอย่างที่ 106 เมื่อสิทธารถะและโควินทะเฝ้าพระพุทธองค์ ณ สวนเชตวัน

ฉบับแปล ทันที้ที่พระพุทธองค์เสด็จกลับที่ประทับ โควินทะหันมาทางสิทธารถะกระหืด
 กระหอบพูดว่า “สิทธารถะ ผมไม่ตำหนิคุณหรอก เรารับฟังพระธรรมด้วยกัน
 โควินทะฟังพุทธวจนะแล้วเลื่อมใสแต่คุณเล่าเพื่อนรัก **คุณจะไม่เดินตามทางแห่ง
 ความหลุดพ้นนี้ดอกหรือ คุณจะรอดต่อไปกระนั้นหรือ** (น.30)

ต้นฉบับ As soon as the Buddha had withdrawn for the night, Govinda turned
 to Siddhartha and did eagerly; “Siddhartha, it is not for me to
 reproach you. We have both listened to the Illustrious One, we have

both heard them, but you my dear friend, will you not also tread the path of salvation? Will you delay, will you still wait. (p.29)

ตัวอย่างที่ 103 - 106 แสดงถึงการใช้ภาษาที่ไม่สมดุลและไม่ครบถ้วนของผู้แปล กล่าวคือ ผู้แปลมีการตัดทอนคำคุณศัพท์บางคำออก ซึ่งคำคุณศัพท์นั้น นอกจากมีความสำคัญในด้านการขยายความตามจินตนาการผู้ประพันธ์แล้ว ในกรณีนี้คำคุณศัพท์ เช่น “So” หรือการแสดงชั้นกว่าของคำคุณศัพท์ในต้นฉบับ เป็นคำที่แสดงการซ้ำโครงสร้างเลียนแบบอีกด้วย ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นคำคุณศัพท์ธรรมดาหรือ คำคุณศัพท์ชั้นกว่าจึงมีความสำคัญต่อการสื่อความหมายแฝงด้วย

ส่วนตัวอย่างที่ 106 แสดงการใช้ภาษาถ่ายทอดความหมายได้ไม่ครบถ้วนเช่นกันโดยผู้แปลละไม่แปลประโยค “Will you delay” ในการซ้ำจังหวะที่สองไป ทำให้โครงสร้างเลียนแบบและการสื่อสารความหมายโครงสร้างหายไปหนึ่งจังหวะ การใช้ภาษาเช่นนี้เป็นการใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดความหมายที่ไม่ครบถ้วนตามต้นฉบับ สามารถมองเห็นได้ชัดเจน

การแปลไม่ครบถ้วนดังตัวอย่างที่ยกมาไม่น่าจะจัดอยู่ในการแปลผิด แต่เป็นการละไม่แปล อันอาจเนื่องจากผู้แปลอาจพิจารณาเห็นว่า สิ่งที่ไม่แปลนั้นไม่กระทบต่อความหมายโดยรวมของเนื้อหาส่วนนั้น อาจกล่าวได้ว่า การใช้ภาษาในการถ่ายทอดความหมายได้ไม่ครบถ้วนดังตัวอย่าง นอกจากจะส่งผลต่อเกณฑ์ด้านความครบถ้วนของสื่อความหมายแล้ว ยังส่งผลต่อเกณฑ์ด้านความสมดุลของการสื่อสารความหมายอีกด้วย

จากตัวอย่างประกอบการวิเคราะห์การใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดความหมายของ โครงสร้างเลียนแบบของผู้แปล ปรากฏผลสรุปได้ดังนี้

1) ด้านความถูกต้องของความหมาย จากการรวบรวมข้อมูลและตัวอย่างการใช้ภาษาในการถ่ายทอดของโครงสร้างเลียนแบบ ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลสามารถถ่ายทอดความหมายตามตัวอักษรจากโครงสร้างเลียนแบบได้อย่างถูกต้อง ซึ่งส่งผลให้โครงสร้างเลียนแบบได้รับการถ่ายทอดสู่บทแปลอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ด้านความครบถ้วนของความหมาย จากการศึกษารวบรวมข้อมูลอาจ

กล่าวในภาพรวมได้ว่า การถ่ายทอดความหมายโครงสร้างเลียนแบบส่วนใหญ่มีความครบถ้วนของความหมาย แต่มีโครงสร้างเลียนแบบบางส่วนของที่ขาดความครบถ้วนของความหมายไปดังตัวอย่างที่นำมาประกอบการวิเคราะห์ การไม่ครบถ้วนของความหมายเกิดขึ้นจากการตัดคำคุณศัพท์ออกไปจากโครงสร้างเลียนแบบ การที่ผู้แปลจะไม่แปลคำคุณศัพท์นั้น ทำให้โครงสร้างเลียนแบบขาดความครบถ้วนของความหมายไป อีกประการหนึ่งคือผู้แปลจะไม่แปลคำหรือวลีใน โครงสร้างเลียนแบบ 1 ใน 3 จังหวะ ทำให้โครงสร้างเลียนแบบขาดความครบถ้วนไปทั้งในด้านรูปแบบของโครงสร้างและความหมายแฝงจากโครงสร้างที่ควรได้ปรากฏอยู่ในบทแปล

3) ในด้านความสมมูลของความหมาย ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลสามารถถ่ายทอดความหมายตามตัวอักษรจากโครงสร้างเลียนแบบได้ใกล้เคียงกับต้นฉบับ โดยผู้แปลเลือกใช้คำที่สื่อความหมายตรงกับต้นฉบับแต่ในด้านการสื่อความหมายแฝงแล้ว การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อความหมายในโครงสร้างเลียนแบบสามช่วงจังหวะมากกว่าหนึ่งคำหรือหนึ่งโครงสร้าง แทนที่จะเป็นคำคำเดียวซ้ำกันหรือใช้โครงสร้างเดียวกันทั้งสามช่วงจังหวะ ทำให้ผู้อ่านไม่สามารถมองเห็นการซ้ำโครงสร้างได้ชัดเจนเท่าเทียมกับที่ปรากฏในต้นฉบับ การใช้ภาษาของผู้แปลดังกล่าว จึงไม่สามารถถ่ายทอดโครงสร้างเลียนแบบได้ ทำให้ความหมายที่แฝงอยู่กับโครงสร้างเลียนแบบที่แสดงไว้ในต้นฉบับขาดหายไปจากบทแปลด้วย ทั้งนี้เพราะโครงสร้างซ้ำสามจังหวะ ขาดความต่อเนื่องของการซ้ำ การสื่อความหมายในสำนวนแปล ไม่อาจเทียบเคียงกับในต้นฉบับหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ขาดความสมมูลของความหมายไป

5.3 ปัญหาจากการใช้สำนวนของผู้แปลในการถ่ายทอดความหมายแฝง

นอกเหนือจากการใช้ภาษาของผู้แปลที่เป็นไปตามเกณฑ์การประเมิน ทั้งด้านการใช้ภาษาและด้านเนื้อหาตังนำเสนอแล้วนั้น ผู้วิจัยพบว่าในโครงสร้างภาษาแต่ละระดับ มีการใช้ภาษาที่มีลักษณะไม่เข้ากับเกณฑ์และส่งผลกระทบต่อบทแปลอยู่บ้าง โดยผู้วิจัยได้รวบรวมตัวอย่างการใช้ภาษาดังกล่าวที่พบตามปัญหาหัวข้อได้ดังต่อไปนี้

5.3.1 การใช้ภาษาไม่เหมาะสม

5.3.1.1 การใช้คำผิด ได้แก่

- ก. การใช้คำผิดหลักไวยากรณ์ภาษาเขียน
- ข. การใช้คำผิดแบบแผน

ค. การใช้คำผิดรูป

ง. การใช้คำผิดความหมายต้นฉบับ

5.3.1.2 การใช้คำไม่เหมาะสมหรือการถอดคำศัพท์ผิด

ก. การถอดคำศัพท์ผิด

ข. การใช้คำสั้นห้วน

5.3.1.3 การใช้ประโยคขาดตัวเชื่อม

5.3.1.4 การใช้คำที่มีความหมายแฝงไม่สอดคล้องกับบริบทต้นฉบับ

5.3.1.5 การใช้คำแปลผิดรูปแบบความหมายต้นฉบับ

5.3.1.6 การใช้คำกำกวม

5.3.2 การแปลผิดหลักคำสอนในศาสนาหรือปรัชญาฮินดู
ดังรายละเอียดและตัวอย่างการใช้ภาษาดังต่อไปนี้

5.3.1 การใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม

จากการรวบรวมข้อมูลพบว่า มีการใช้ภาษาแปลที่ไม่เหมาะสมอยู่ด้วยดังนี้

5.3.1.1 การใช้คำผิด แบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่มใหญ่ดังนี้

ก) การใช้คำผิดหลักไวยากรณ์ภาษาเขียน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 107 สิทธารถะคิดถึงสิ่งที่พระพุทธองค์ประทานให้

ฉบับแปล ...ได้ประทานบางอย่างที่ล้ำค่ากว่าให้กับเรา... (น.36)

ต้นฉบับ ..., yet he has given me something of greater value... (p.36)

ผู้แปลใช้ว่า “ ให้กับเรา ” ซึ่งค่อนข้างเป็นภาษาพูดมากกว่า

ตัวอย่างที่ 108 สิทธารถะแสดงทัศนะของตนต่อโควินทะ

ตัวอย่างที่ 108 ลีทธารณะแสดงทัศนคติของตนต่อโควินทะ

ฉบับแปล ...ไม่ให้ความสำคัญกับความคิดด้วยเหมือนกัน ผมให้ความสำคัญกับสิ่งของ
มากกว่า... (น.142)

ต้นฉบับ ...I do not attach great importance to thoughts either. I
attach more importance to things... (p.146)

ตัวอย่างทั้งสองนี้ แสดงการใช้ภาษาที่ผิดหลักไวยากรณ์ของภาษาเขียน กล่าวคือ
วลี “ ให้กับเรา ” ควรใช้ว่า “ ให้แก่เรา ” จึงจะเหมาะสมกับลักษณะของภาษาเขียนของบท
แปล และความเป็นทางการของต้นฉบับมากกว่า

ข) การใช้คำผิดแบบแผน

ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลใช้คำผิดแบบแผนการใช้คำราชาศัพท์อยู่ด้วย
ดังนี้

ตัวอย่างที่ 109 พระพุทธองค์ทรงสนทนากับลีทธารณะ

ฉบับแปล “ ตามใจเธอเถิด สมณะ ” ทรงตรัสโดยสุภาพ (น.32)

ต้นฉบับ “ As you wish, ” said the Illustrious One politely. (p.31)

การใช้คำว่า “ ทรงตรัส ” ไม่สอดคล้องกับแบบแผนการใช้คำราชาศัพท์ เพราะ
“ ตรัส ” เป็นคำราชาศัพท์อยู่แล้ว จึงไม่ต้องมีคำว่า “ ทรง ” ประกอบหน้าคำกริยาอีก

ค) การใช้คำผิดรูป

ศรีสุตา จริยกุล (2529:45) กล่าวถึง การใช้คำนามผิดรูปเอาไว้
พอสรุปได้ว่า

การใช้คำนามพิศรูป คือ การเลือกใช้คำนามที่มีความหมายไม่เข้ากับเนื้อความในประโยคทั้งนี้เพราะคำนามนั้นอาจมีเสียงใกล้เคียง หรือมีทั้งเสียงและความหมายใกล้เคียงกับคำนามที่ถูกต้อง

ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลมีการใช้คำผิดมีอยู่ 2 ลักษณะ ได้แก่ การใช้คำกริยาแทนคำนาม และ การใช้คำนามด้วยกันพิศรูป ดังตัวอย่างและรายละเอียดต่อไปนี้

↑
ตัวอย่างที่ 110 การใช้คำกริยาแทนคำนาม

ฉบับแปล	ไม่มีหลับครั้งใดทำให้เขาสดชื่นได้เท่าครั้งนี้	(น.89)
ต้นฉบับ	Never had the sleep so refreshed him, ...	(p.91)

“มี” เป็นสกรรมกริยา สิ่งที่ตามมาหลัง “มี” จึงควรเป็นคำนาม หรือนามวลี เพื่อจะได้ทำหน้าที่เป็นกรรม การใช้ “หลับ” ซึ่งเป็นคำกริยาไว้หลัง “มี” จึงเป็นการใช้คำที่พิศรูป ควรใช้คำว่า “การหลับ” มากกว่า

ตัวอย่างที่ 111 การใช้คำนามพิศรูป

ฉบับแปล	นั่นเป็นความหลับที่วิเศษมาก ...	(น.89)
ต้นฉบับ	What a wonderful sleep if had been?	(p.91)

จากตัวอย่างที่ 111 จะเห็นได้ว่า ผู้แปลใช้คำประสมว่า “ความหลับ” ที่เกิดจากการสร้างคำนามจากคำกริยาที่เรียกว่า *อาการนาม* โดยการใช้ “การ” หรือ “ความ” นำหน้าคำกริยา ซึ่งการใช้ดังตัวอย่างเช่นนี้ไม่น่าจะสอดคล้องกับหลักการใช้อาการนามของกำชัย ทองหล่อ (2509 : 372) ที่กล่าวว่า

คำว่า “การ” มักใช้นำหน้าคำกริยาที่แสดงความเป็นไปทางกายและวาจา ส่วน “ความ” มักใช้นำหน้าคำกริยาที่แสดงเป็นไปทางจิตใจหรือคำที่แสดงความนึกคิดทางนามธรรม

เมื่อเปรียบเทียบบทแปลกับต้นฉบับแล้ว เห็นได้ว่านามวลี “ ตะกร้าสานใบเล็ก สองใบ ” สื่อความไม่ตรงกับความหมายต้นฉบับ ซึ่งที่ถูกต้องแล้วควรใช้ว่า “ ตะกร้าสานสองสีใบเล็กใบหนึ่ง ” มากกว่า

ตัวอย่างที่ 114 เสียงจากภายในที่ให้สติทวารณะ

ฉบับแปล แต่แล้วชายผู้สิ้นหวังกลับได้ยินเสียง เสียงจากวิญญาณส่วนลึกที่สุด จากอดีตของชีวิตที่อ่อนกล้า เสียงคำ พยางค์เดียว ... (น.58)

ต้นฉบับ Then from a remote part of his soul, from the past of his tired life, he heard A sound. It was one word, one syllable, which without thinking he spoke indistinctly, the ancient beginning and ending of all Brahmin prayers, the holy Om. ... (น.59)

คำว่า “ อ่อนกล้า ” ในฉบับแปลมีความหมายไม่ตรงกับคำในต้นฉบับว่า “ tired ” ซึ่งเมื่อพิจารณาจากบริบทแล้ว ผู้อ่านพอจะเดาได้ว่า คำที่ถูกต้องควรเป็นคำว่า “ อ่อนล้า ” ซึ่งจะตรงกับต้นฉบับคำว่า “ tired ” พอดี

ตัวอย่างที่ 115 สิทธารณะระหว่างใช้วิชรมานเพื่อตัดตน

ฉบับแปล สิทธารณะยืนกลางแดดกล้า ทนเจ็บทนกระหาย ทรมานกาย จนความกระหายและความเจ็บค่อยๆ เลือนจนหมดสิ้น เขายืนสงบอยู่กลางสายฝน น้ำหยดจากเส้นผมสู่ไหล่ที่เยือกเย็นไหลลง (น.15)

ต้นฉบับ Silently Siddhartha stood in the fierce sun's rays, filled with pain and thirst, And stood until he no longer felt pain and thirst. Silently he stood in the rain, water dripping from his hair on to his freezing shoulders, on to his freezing hips and legs. (p.14)

ในตัวอย่างนี้ผู้แปลใช้คำว่า “ เยือกเย็น ” ซึ่งน่าจะเป็นคำที่ไม่ถูกต้อง เพราะไม่มีคำใดในต้นฉบับที่มีความหมายตรงกับคำนี้ มีแต่คำว่า “ freezing ” เท่านั้นที่มีความหมายใกล้เคียง

เคียงกัน ดังนั้น คำที่ถูกต้องควรเป็นคำว่า “ *เยือกเย็น* ” จึงจะตรงกับความหมายของคำว่า “ *freezing* ” ในต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 113 แสดงการใช้คำสื่อความหมายไม่ตรงกับต้นฉบับ โดยที่ตัวอย่างแรกพอจะวิเคราะห์สาเหตุได้ว่า น่าจะเกิดจากการเรียงคำที่เป็นส่วนขยายค่านามหลักในวลีนั้นไม่ครบถ้วนและผิดตำแหน่ง ทำให้เกิดความผิดพลาดในการสื่อความหมายและเกิดความสับสนในการขยายความ

ส่วนสองตัวอย่างหลังในลำดับต่อมา อันได้แก่ ตัวอย่างที่ 114 และ 115 นั้น สามารถวิเคราะห์สาเหตุของการใช้คำผิดความหมายต้นฉบับได้ว่า น่าจะเกิดจากการบกพร่องในการพิสูจน์อักษรหรือการเรียงพิมพ์ เพราะคำในฉบับแปลมีความใกล้เคียงกับรูปคำที่ถูกต้องมาก ผิดกันแต่เพียงที่พยัญชนะต้นซึ่งเพิ่มเข้ามา และตัวสะกดที่ผิดเพี้ยนไป กล่าวคือ ผิดจากคำที่ถูกต้องว่า “- ล้า ” พิมพ์เป็นคำว่า “ กล้า ” และคำที่ถูกต้องว่า “ *เยือกเย็น* ” พิมพ์เป็นคำว่า “ *เยือนเย็น* ” ตามลำดับ

5.3.1.2 การใช้คำไม่เหมาะสมหรือการถอดคำศัพท์ผิด

การใช้คำไม่เหมาะสมหรือการถอดคำศัพท์ผิดในบทแปลนี้ แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

ก) การถอดคำศัพท์ผิดหรือไม่เหมาะสม ดังตัวอย่าง

✓ ตัวอย่างที่ 116 อุปนิษัตที่เป็นหัวใจของปรัชญาฮินดู

ฉบับแปล สิทธารถะมักจะท่องถ้อยคำจาก *จานโดกยะอุปนิษัต...* (น.8)

ต้นฉบับ He often repeated to *Chandogya - Upanishads...* (p.8)

จากรูปคำในภาษาอังกฤษต้นฉบับ คำว่า “ *จานโดกยะอุปนิษัต* ” (*Chandogya-Upanishads*) ที่ผู้แปลใช้ ควรเป็น “ *จานโทคยะอุปนิษัต* ” มากกว่า

ตัวอย่างที่ 117 พระพุทธองค์เสด็จประทับ ณ สวนเจตวัน

ฉบับแปล ...พระ โคดมพุทธเจ้าทรงโปรดประทับที่สวนเจตวันนอกเมือง อารามที่
อนาถปิณฑกะวาณิชผู้มั่งคั่งและมีศรัทธามั่นในพุทธศาสนาอุทิศถวาย (น.26)

ต้นฉบับ ...Near the town was Gotama's favorite abode, the Jetavana grove,
which the rich merchant Anathapindika , a great devotee of the
Illustrious One, had presented to him and followers. (p.25)

คำว่า " วาณิช " ในฉบับแปลที่มาจาก " อนาถปิณฑกะวาณิช " (merchant
Anathapindika) นั้นควรเป็น " อนาถปิณฑกะวาณิช " มากกว่า ทั้งนี้เพราะพจนานุกรม
ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 761) แสดงความหมายของคำว่า วาณิช และ วาณิชย์ ไว้ดังนี้

...

วาณิช, วาณิชกะ [วานิด, วานิดชะ-] น. พ่อค้า. (ป., ส.).

วาณิชย์ น. การค้าขาย. (ส.).

...

ดังนั้น หากจะหมายถึง บุคคลผู้กระทำการค้า ให้ถูกต้องตรงตามความหมาย
ของบริบทในตัวอย่างนี้ ผู้แปลก็ควรใช้ คำว่า วาณิช ที่ไม่มี ย์ วางไว้ท้ายชื่อบุคคล

ตัวอย่างที่ 118 สิทธารถะไปพบคมสวามีตามที่กมลแนะนำ

ฉบับแปล สิทธารถะไปหาคมสวามี พ่อค้า... (น.64)

ต้นฉบับ Siddhartha went to see Kamakswami, the merchant,... (p.63)

คำว่า " คมสวามี " (Kamakswami) ควรเป็น " กามสวามี " โดยมี
เหตุผลดังนี้คือ

1. เมื่อเทียบกับคำต้นฉบับแล้ว อักษรโรมัน " K " ก็เทียบได้กับตัว
อักษร " ก "

2. การใช้ คำว่า " กามสวามี " จะมีความหมายสอดคล้องกับลักษณะของบุคคลเจ้าของชื่อในเรื่องที่เป็นนักธุรกิจ มีความสมบูรณ์และมั่งคั่งด้วยทรัพย์สินเงินทองจากการเอาไรต์เอาเปรียบบุคคลอื่นในรูปของธุรกิจมากกว่า โดย " สวามี " จะแปลว่า " ผู้เป็นใหญ่ " หรือ " ผู้เป็นเจ้าของ "

3. คำว่า " กาม " หมายถึง สิ่งที่ปรารถนา ซึ่งจะตรงกับชื่อเทพอินเดียว่า " กามา " ดังนั้น หากจะใช้คำว่า " คมสวามี " ก็ไม่ได้สื่อถึงสัญลักษณ์ใดๆหรือความหมายใดที่เกี่ยวข้องกันกับปรัชญาและศาสนาอินเดีย

ข) การใช้คำสั้นและห้วน

ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลมีการใช้คำที่สั้นและห้วนจนอาจทำให้การสื่อความหมายแฝงอาจทำได้ไม่ครอบคลุม ถูกตัดหรือชัดเจน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 119 การฝึกจิตตามวิธีของพราหมณ์

ฉบับแปล ...พ่อนลมหายใจออกพร้อมกับปล่อยวิญญาณ... (น.3)

ต้นฉบับ ...breathing out with all his soul ... (p.3)

“พ่อนลมหายใจออกพร้อมกับปล่อยวิญญาณ” (... breathing out with all his soul ...) ควรเป็น “ด้วยวิญญาณทั้งหมดของเขา” หากใช้ว่า “ปล่อยวิญญาณ” อาจทำให้ผู้อ่านสะดุดและได้ใจความที่ขาดหายไปสมนัยว่า “ปล่อยให้วิญญาณไปไหน”

ตัวอย่างที่ 120 สิทธารละสนทนากับคมสวามี

ฉบับแปล ... ผมจากสมณะ... (น.64)

ต้นฉบับ ... I have come from the Samanas ... (p.63)

“ผมจากสมณะ” (I have come from the Samanas) ควรเป็น “ผมเพิ่งจากสมณะมา ” จะชัดเจนและได้ใจความกว่า

ค) ใช้คำไม่เหมาะสมหรือไม่กลมกลืนกับเนื้อหาส่วนอื่น

ผู้แปลมีการใช้คำไม่เหมาะสมในบทแปลอยู่บ้าง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 121 สิทธารณะรำพึงถึงความจริงของอัตตา

ฉบับแปล ...จริงแท้ ไม่มีอะไรในโลกอีกแล้ว ที่ทำให้หมกมุ่นครุ่นคิดได้มากเท่า
อัตตา ปริศนาตัวเองที่ทำให้เรามีชีวิตอยู่... (น.39)

ต้นฉบับ ...Truly , nothing in the world has occupied my thoughts as much
as the Self , riddle , that I live , ... (p.38)

ผู้แปลใช้ทั้ง คำว่า “อัตตา” และ “ตัวตน” ในการแปล “the Self” ทั้งๆ
ที่น่าจะใช้คำแปลคำเดียวกันในการแปลคำนี้โดยตลอดเหมือนกัน อนึ่ง คำว่า “อัตตา” ยังอาจ
ทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสนกับคำว่า “อวมัน” ได้ด้วย

ตัวอย่างที่ 122 สิทธารณะรำพึงถึงโศลกในสามเวท

ฉบับแปล โศลกหลายบทในพระคัมภีร์ โดยเฉพาะอุปนิษัทในสามเวท ... (น.7)

ต้นฉบับ Many verses of the holy books , above all the Upanishads of
Sama - Veda ... (p.6)

“ โศลกอุปนิษัทในสามเวท ” (the Upanishads of SamaVeda) ควรเป็น
“ โศลกอุปนิษัทของสามเวท ” เพราะไม่ได้้อยู่ “ ใน ” คัมภีร์สามเวท แต่เป็นการอธิบาย
เนื้อหาของสามเวท

ตัวอย่างที่ 123 สิทธารณะพยายามตัดคน

ฉบับแปล ...เขาทำลายอารมณ์สัมผัส ทำลายความทรงจำ... (น.16)

ต้นฉบับ ...He killed his senses, he killed his memory ... (p.15)

“ทำลายอารมณ์สัมผัส” (killed his senses) คำว่า “senses” ในบริบทเช่นนี้ จากการค้นคว้าในตำราด้านศาสนาและปรัชญาอินเดียหลายเล่มพบว่า ส่วนใหญ่นิยมใช้คำแปลว่า “อายตนะ” หรือ “ประสาทสัมผัส” มากกว่า

ตัวอย่างที่ 124 เสียงโฆษานถึงปาฏิหาริย์ของพระพุทธเจ้า

ฉบับแปล ...สิ่งมหัศจรรย์และเหลือเชื่อเกี่ยวกับผู้รู้พระองค์นี้ มีผู้คนพูดกันไปไม่สิ้นสุดว่า ทรงแสดงปาฏิหาริย์พิชิตมารร้ายสามารถดำรงสถิตย์อยู่กับพระเจ้า ... (น.22)

ต้นฉบับ ...he had performed wonders, had conquered the devil, had spoken with the gods ... (p.21)

“... พระเจ้า” (the gods) ควรแปลว่า “เทพเจ้า” ซึ่งหมายถึง เทพหลายองค์ ส่วนคำว่า “พระเจ้า” มักนิยมใช้กับ “God” มากกว่า และมักหมายถึง พระเจ้าองค์เดียว

ตัวอย่างที่ 125 บรรยายพระสุรเสียงขณะเทศนา

ฉบับแปล พระสุรเสียงที่ทรงแสดงธรรมนั้นนุ่มนวลแต่มั่นคง ทรงแจ่มแจ้ง อริยสัจสี่และมรรคแปด... (น.30)

ต้นฉบับ The Illustrious One spoke in a soft but firm voice, taught the four main points, taught the Eightfold Path ; ... (p.29)

“มรรคแปด” ควรเป็น “มรรคมืองค์แปด” จะมีความชัดเจนกว่า เพราะคำว่า “มรรคแปด” เป็นภาษาพูดที่ทำให้เข้าใจผิดได้ว่า เป็นชื่อของมรรค หรือมรรคมี 8 อย่าง ซึ่งแท้จริงแล้ว “มรรคแปด” นั้น หมายถึง มรรค มืองค์ประกอบแปดประการ

ตัวอย่างที่ 126 สิทธารณะคำนึงถึงความสุขอันเป็นมายา

ฉบับแปล ...เมื่อนั้นแหละที่สิทธารถะผู้เสพยาความสำราญ สิทธารถะเจ้าของ
โภคทรัพย์อาจตายได้ ... (น.99)

ต้นฉบับ ..., so that Siddhartha the pleasure-monger and Siddhartha the man
of property could die. ... (p.100)

คำว่า " เสพย์ " ใน " ผู้เสพยาความสำราญ " เมื่อพิจารณาจากบริบท
และโครงสร้างของส่วนขยายนี้แล้ว ควรเป็นคำว่า " เสพ " ซึ่งแปลว่า ใช้ หรือ บริโภคมากกว่าคำว่า " เสพย์ " ซึ่งมักใช้ในความหมายว่า เสพย์ติด

ตัวอย่างที่ 127 वासुเทพได้ยินเสียงร้องไห้ของกมลตาและลูก

ฉบับแปล ... वासुเทพซึ่งยืนอยู่ที่ท่าข้ามได้ยินเสียงปริเวทนา ... (น.110)

ต้นฉบับ ...It seemed to him that they had been arrogant and precocious
words ... (p.110)

" ปริเวทนา " ควรเป็น " ปริเทวะ " หรือ " ปริเทวนาการ " ซึ่งหมายถึง
ถึงการคร่ำครวญ อันเป็นความหมายที่สอดคล้องกับความหมายของคำในต้นฉบับมากกว่า

ตัวอย่างที่ 128 ทศนะของพระพุทธองค์เกี่ยวกับวิภูสงสารและนิพพาน

ฉบับแปล ... เมื่อพระสัพพัญญูพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมเกี่ยวกับ โลก พระองค์ยังทรงแบ่ง
วิภูสงสารกับนิพพาน ... (น.139)

ต้นฉบับ ...when the Illustrious Buddha taught the world, he had to divide
it into Samaras and Nirvana ... (p.143)

“ยังทรง ” ซึ่งแปลมาจากภาษาอังกฤษว่า “...had to...” ยังไม่สอดคล้องกับความหมายต้นฉบับ ผู้แปล ควรแปลว่า “ยังต้องทรง ” จึงจะเข้ากับบริบทที่แสดงว่า พระพุทธเจ้าทรง “ จำเป็น ” ต้องทำเช่นนั้นคือ ต้องทรงแบ่งเป็นวิภังค์และนิพพาน

5.3.1.3) การใช้ประโยคความขาดความสละสลวยจากการขาดตัวเชื่อม

การขาดตัวเชื่อมในเนื้อหาบางส่วนมีผลต่อความราบรื่นของภาษาแปล โดยเฉพาะในประโยคที่มีกลุ่มคำหลายกลุ่ม มาทำหน้าที่เป็นส่วนขยายความประโยคด้วยกันหลายแห่ง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 129 กมลที่ตั้งครรภ์

	1	2	
ฉบับแปล	เธอรู้ว่าตนเองตั้งครรภ์ จากผลการพบกับสิทธารถะครั้งสุดท้าย		(น.85)
ต้นฉบับ	... she found that she was with child as a result of her last meeting with Siddhartha.		(p.85)

ประโยคแปลเป็นประโยคความซ้อนเช่นเดียวกับต้นฉบับ โดยที่ประโยคต้นฉบับมีการเชื่อมความที่ซ้อนกันอยู่นั้นด้วยตัวเชื่อม “as” ทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างประโยคที่ 1 ซึ่งเป็นผลคือ ตั้งครรภ์ กับที่ 2 ซึ่งเป็นเหตุ คือ การพบกับสิทธารถะครั้งสุดท้าย แต่ในฉบับแปลมีการวางประโยคและวลีเรียงกันไป เพียงแต่มีการเว้นวรรคกัน ดังนั้น แม้ว่าความในประโยคและวลีจะพอให้ผู้อ่านสามารถประติดประต่อความเป็นเหตุเป็นผลกันได้เอง แต่ประโยคแปลที่ได้จึงขาดความสมบูรณ์ของความหมายและสละสลวยของภาษา

ตัวอย่างที่ 130 ขบวนเดินทางของกมล

	1	2	3	
ฉบับแปล	...สาวงามยิ้มพลางพยักหน้า แล้วเธอก็ลับหายเข้าไปในดงไม้ ขบวนคนใช้ตามไปข้างหลัง			(น.53)
ต้นฉบับ	... the beautiful woman nodded and smiled, she disappeared into the grove, followed by her servants.			(p.51)

ของสิทธิธารณะ มาอยู่ในโลกแห่งธรรมชาติและความเป็นจริง สรรพสิ่งต่าง ๆ จึงกลายเป็นของใหม่ที่ต้องมอง ต้องทำความเข้าใจ และต้องศึกษา

ตัวอย่างที่ 132 บรรยายลักษณะของสิทธิธารณะ

ฉบับแปล ... ไหล่กลมกลิ้งของสิทธิธารณะป็นตีน้าตาล ... (น.3)

ต้นฉบับ ... The sun browned his slender shoulders. ... (p.3)

ผู้แปลเลือกใช้คำขยายคำนามหลักคำว่า “กลมกลิ้ง” ซึ่งเมื่อพิจารณาจากบริบทและคำที่ใช้ในต้นฉบับแล้ว คำขยายคำนี้ให้ความหมายที่แสดงถึงความอímเอิบ และสมบูรณ์ของไหล่ ซึ่งนอกจากจะไม่สอดคล้องกับต้นฉบับแล้ว คำขยายคำนี้ยังพบว่านิยมใช้ในการบรรยายความงามอ้วยะต่างๆ ของเพศหญิงด้วย นอกจากนี้ความหมายของคำว่า “กลมกลิ้ง” ยังไม่สอดคล้องกับคำบรรยายถึงสิทธิธารณะในบริบทก่อนหน้าที่ว่า

“สิทธิธารณะ หนุ่มรูปงาม เกิดในตระกูลพราหมณ์เติบโตมากับโควินทะผู้เป็นเพื่อน สองหนุ่มใช้ชีวิตด้วยกันทั้งในบ้าน กลางแดด บนฝั่งแม่น้ำ ในลำเรือ...” (น.3)

จากคำบรรยายข้างต้นนี้ทำให้ผู้อ่านได้รับสารอันก่อให้เกิดภาพของชายหนุ่มรูปงามของ สิทธิธารณะ ดังนั้น การใช้ คำขยาย “กลมกลิ้ง” ซึ่งแสดงภาพของไหล่กลมกลิ้ง อันเป็นความงามตามแบบของเพศหญิง จึงค่อนข้างขัดกับสารเดิมที่ผู้อ่านที่ได้รับจากการบรรยายสิทธิธารณะเดียวกัน ดังในข้อความข้างต้น

5.3.1.5 การใช้คำแปลตีความแบบความหมายต้นฉบับ

อาจกล่าวได้ว่า การใช้คำแปลตีความแบบความหมายต้นฉบับ เป็นการให้ความหมายที่ค่อนข้างตรงตามต้นฉบับภาษาอังกฤษ เป็นการแปลตรงในระดับคำและระดับประโยค ซึ่งเป็นประโยชน์อีกลักษณะหนึ่งที่สื่อความหมายได้ไม่ชัดเจน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 133 สิทธิธารณะมีลักษณะเป็นปญฺจนมากขึ้น

ตัวอย่างที่ 133 สิทธารถะมีลักษณะเป็นปुरुชนมากขึ้น

ฉบับแปล ... เมื่อเขามีฐานะดีขึ้น สิทธารถะค่อย ๆ ได้ลักษณะของมนุษย์ทั่วไป (น.77)
 ต้นฉบับ ... Gradually, along with his growing riches, Siddhartha himself acquired some of the characteristics of the ordinary people, ... (p.77)

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบประโยคแปลกับประโยคต้นฉบับแล้ว เห็นได้ชัดเจนว่า ผู้แปลรักษาระเบียบการเรียงคำในประโยคค่อนข้างตรงตามต้นฉบับ ทำให้ประโยคแปลที่ได้ไม่อาจสื่อความหมายได้ชัดเจน ประโยคในบทแปลเป็นประโยคติดโครงสร้างต้นฉบับ ซึ่งผู้แปลควรใช้การตีความประโยคต้นฉบับ แล้วเลือกคำที่ใช้โครงสร้างภาษาที่สื่อความหมายได้ชัดเจนกว่านี้ โดยอาจไม่ตรงตามต้นฉบับนัก ความหมายที่ควรแสดงในประโยคนี้คือ สิทธารถะค่อยมีลักษณะเช่นเดียวกับปुरुชนทั่วไป อันแสดงถึงการที่สิทธารถะค่อย ๆ เกิดการปรับตัวกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อมจนลักษณะของสมณะที่เคร่งครัดค่อย ๆ หายไป

ตัวอย่างที่ 134 ความไม่พอใจและไม่สมหวังฝังอยู่ในจิตส่วนลึกของสิทธารถะ

ฉบับแปล สิทธารถะเริ่มได้สัมผัสกับพืชพันธุ์แห่งความไม่พอใจในตัวเอง ... (น.5)
 ต้นฉบับ Siddhartha has begun to feel the seeds of discontent within him. ... (p.5)

ตัวอย่างนี้แสดงการแปลที่โน้มเอียงเป็นแบบคำต่อคำ และใช้โครงสร้างประโยคต้นฉบับในการเรียงคำเข้าประโยคแปล อันแสดงถึงการใช่วิธีการแปลตรงทั้งในระดับคำ และระดับประโยคเช่นกัน เช่น ถ้ายทอดคำว่า “พืชพันธุ์” มาจาก ต้นฉบับว่า “seed” ผู้อ่านอาจไม่เข้าใจว่า “พืชพันธุ์แห่งความไม่พอใจ” นั้น หมายถึงอะไร ผู้อ่านจะต้องหยุดการรับข้อมูลในฉบับแปลไว้ชั่วคราว เพื่อมาค้นหาวาประโยคติดโครงสร้างดังกล่าวนี้หมายความว่าอย่างไร

ดังนั้น ผู้แปลจึงต้องเลือกวิธีการแปลให้เหมาะสมสอดคล้องกับการสื่อความหมายระดับประโยคในฉบับแปลด้วย เพื่อป้องกันปัญหาการใช้ภาษาที่ไม่สามารถสื่อความหมายได้

5.1.3.6 การใช้คำกำกวม

การใช้คำกำกวมนี้ พบว่ามีอยู่น้อย โดยพบเพียง 2 ตัวอย่าง เท่านั้น อาจส่งผลกระทบต่อความหมายในบทแปลอยู่นำแม้จะไม่มากนักก็ตาม เพราะบริบทจะช่วยในการตีความได้ แต่ผู้อ่านอาจต้องใช้เวลาในการอ่านซ้ำมากกว่า 1 ครั้ง จึงจะได้รับความหมายที่ชัดเจนขึ้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 135 สิทธารถะพบกับชายแจวเรือจ้างริมฝั่งแม่น้ำ

ฉบับแปล ... คนแจวเรือจ้างประหลาดใจ ที่เห็นบุรุษหน้าตางามหมดจดกำลังเดินมาแต่ลำพัง
เชิญให้เขาลงเรือแล้วลงมือแจว (น.101)

ต้นฉบับ The ferryman, astonished to see such a distinguished looking man
alone and on foot, took him into the boat and set off. (p.102)

ประโยคสุดท้ายเป็นประโยคที่สื่อความกำกวม กล่าวคือ ผู้อ่านอาจเกิดความเข้าใจในสับสนได้ว่า สรรพนาม “เขา” ที่ใช้นั้น สื่อความหมายถึงผู้ใด จะเป็นชายแจวเรือจ้างหรือจะเป็นชายหน้าตาหมดจดที่กำลังเดินมา ไม่ชัดเจนว่าผู้ที่ลงมือแจวคือใคร ระหว่างชายทั้งสอง ดังนั้น ผู้แปลควรระบุลงไปให้ชัดเจนว่า “เขา” หมายถึงบุคคลใด

กล่าวได้ว่า ปัญหาการใช้ภาษาที่พบเกิดขึ้นในโครงสร้างระดับคำเสียส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะ คำ เป็นโครงสร้างหน่วยย่อยพื้นฐานที่สุด ที่ใช้ในการสื่อความหมาย ความคิด ความเข้าใจ ความรู้สึกอารมณ์ ลงสู่บทแปลให้ได้อย่างถูกต้อง และเที่ยงตรงตามความหมายต้นฉบับ การเลือกใช้คำที่อาจไม่เหมาะกับบทแปลดังปัญหาของการใช้ภาษาที่ยกมาทั้ง 6 ประการข้างต้น จึงส่งผลกระทบต่อสื่อความหมาย และทำให้โครงสร้างภาษาในระดับอื่น ๆ ได้รับความกระทบต่อเนื่องกันไปด้วย การใช้ภาษาดังกล่าวนี้ จึงเป็นการสื่อสารที่ขาดประสิทธิภาพ ทำให้ผู้อ่านในฐานะผู้รับสาร ได้รับสารโดยไม่สามารถเทียบเคียงได้กับในต้นฉบับ

5.3.2) การแปลผิดหลักคำสอนในศาสนาหรือปรัชญาฮินดู

ด้วยความรู้จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยด้านศาสนาและปรัชญาอินเดียในบทที่ 2 ทำให้ผู้วิจัยพบว่า มีตัวอย่างการใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดความหมายแฝงด้านศาสนาและปรัชญาฮินดูที่สะท้อนให้เห็นว่า มีการแปลผิดไปจากหลักคำสอนในศาสนาหรือหลักปรัชญาฮินดู ซึ่งสิทธิธารณะได้ให้ความนับถือศรัทธาในบั้นปลายของชีวิตอยู่ด้วย ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมตัวอย่างการใช้ภาษาภายใต้หัวข้อนี้ไว้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการใช้คำศัพท์เฉพาะด้านศาสนาและปรัชญา เช่น คำว่า อัตตา ตัวตน อาตมัน และพรหม ซึ่งมีทั้งความหมายพื้นผิวและความหมายระดับลึก ที่ต้องคำนึงถึงในการสื่อให้ชัดเจน เทียบตรงและถูกต้องตามต้นฉบับ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 136 สิทธิธารณะคิดถึงอาตมัน

ฉบับแปล ... คืออาตมัน ผู้ยิ่งใหญ่เพียงหนึ่งเดียว... (น.6)

ต้นฉบับ ... Atman, the Only One ... (p.6)

ในตัวอย่างนี้ “*the Only*” และ “*the One*” แสดงด้วยตัวอักษรพิมพ์ใหญ่ นับเป็นชื่อเฉพาะ “*the One*” ในที่นี้มีความหมายไปในทางที่ว่า “*สิ่งมีจริง*” ที่สูงสุดอันแบ่งแยกไม่ได้ หรือหาขอบเขตจำกัดของสิ่งนั้นไม่ได้ และเป็นที่ยอมรับสรรพสิ่งไว้ ไม่นับการมีอำนาจที่ยิ่งใหญ่ แม้อาจใช้ด้วยก็ตาม ดังนั้น “*Atman, the Only One*” ในตัวอย่างนี้จึงน่าจะแปลว่า “*ผู้เป็นจริงเพียงหนึ่งเดียว*” A2

ตัวอย่างที่ 137 อัตตาในความคิดของสิทธิธารณะ

ฉบับแปล ...ในอัตตาส่วนลึกที่สุดของเรา ในความเป็นนิรันดร์ที่แต่ละชีวิตนำติดตัวไป... (น.6)

ต้นฉบับ ...within the Self, in the innermost, in the eternal which each person carried within him... (p.6)

คำว่า “*the Self*” และ “*the innermost*” รวมทั้ง “*the eternal*” เป็นคำที่มีความหมายถึง สิ่งเดียวกันแต่เอามาใช้หลายคำเพื่ออธิบายลักษณะของสิ่งนั้น ความหมายของตัวอย่างนี้ จึงควรแปลว่า “*ในอัตตา คือ ในทุกสิ่งที่อยู่ภายในสุดของเรา ได้แก่ในสิ่งที่เป็นนิรันดร์*”

คำว่า “ *the Self* ” และ “ *the innermost* ” รวมทั้ง “ *the eternal* ” เป็นคำที่มีความหมายถึง สิ่งเดียวกันแต่เอามาใช้หลายคำเพื่ออธิบายลักษณะของสิ่งนั้น ความหมายของตัวอย่างนี้ จึงควรแปลว่า “ ในอตฺตา คือ ในทุกสิ่งที่อยู่ภายในสุดของเรา ได้แก่ในสิ่งที่เป็นนิรันดร์ ”

“ และอตฺตาส่วนลึกที่สุดนี้เล่าอยู่ ณ หนใด ” ในหน้าเดียวกันนี้ก็มีนัยเหมือนกัน การแปลของสไตอาจทำให้เข้าใจว่าอตฺตามีส่วนลึกและไม่ลึก แต่ที่จริงแล้วหมายความว่า อตฺตานี้ เป็นสิ่งที่อยู่ลึกภายในตัวเรา

ตัวอย่างที่ 138 สิทธารณะรำพึงถึงหลักปรัชญาพราหมณ์

ฉบับแปล ... เขาได้แทรกซึมผ่านเข้าไปในส่วนลึกที่สุดและอาศัยอยู่กับอตฺมัน... (น.7)

ต้นฉบับ ..., he penetrates his innermost and dwells in Atman... (p.7)

“...อาศัยอยู่กับอตฺมัน” (dwells in Atman) ควรเป็น “อาศัยอยู่ในอตฺมัน” เพราะจะตรงกับคำในต้นฉบับภาษาอังกฤษว่า “in” และในฐานะเป็นพหุพจน์ด้วย อตฺมันจึงมีอยู่ทุกหนแห่ง ในบริบทนี้ การบอกว่าอยู่ “กับ” แสดงว่า เราอยู่แยกต่างหากจากอตฺมัน

ตัวอย่างที่ 139 สิทธารณะสงสัยในคำสอนของพราหมณ์

ฉบับแปล ...อตฺมันไม่ได้อยู่กับท่านในขณะนั้นหรือไหน ไม่มีสิ่งหนึ่งในจิตใจของท่านในเวลานั้นหรือ... (น.7)

ต้นฉบับ ... Was Atman then not within him ? Was not then the source within his own heart ? ... (p.7)

“ Was Atman then not within him ? ” ควรแปลว่า “อตฺมันไม่ได้อยู่กับในตัวท่าน” จะเหมาะสมกว่า เพราะ

1. ตรงกับเนื้อหาในภาษาอังกฤษ น่าจะเป็นความหมายที่ชัดเจนกว่าอยู่แล้ว

ส่วนคำว่า “ *สิ่งหนึ่งในจิตใจ* ” “ *Was not then the source within his own heart ?* ” เป็นคำแปลที่ไม่ชัดเจนและชวนให้เข้าใจผิดได้ ควรแปลว่า “ *แหล่งที่มา* ” หรือ “ *มูลการณ* ” ภายในใจ เพราะอาตมันเป็นที่มาของเราและอยู่เบื้องหลังการทำงานของใจ (มนัส)

ตัวอย่างที่ 140 สิทธารถะกำลังปฏิบัติตามวิถีพราหมณ์

ฉบับแปล ...สิทธารถะกำลังอยู่ในสมาธิ คิดถึงโอม วิญญาณ เปรียบด้วยลูกศรของเขากำลังพุ่งไปที่พรหม (น.9)

ต้นฉบับ ...He sat thus, lost in meditation, thinking Om, his soul as the arrow directed at **Brahman**. (p.9)

ผู้แปลใช้คำว่า “ *พรหม* ” แปลคำว่า “ *Brahman* ” ตลอดทั้งเรื่อง ซึ่งหากพิจารณาตามความนิยมใช้และถูกต้องในการแปลงานด้านนี้แล้วควรเป็น “ *พรหมัน* ” ซึ่งเป็นคำที่นิยมใช้ในวงการปรัชญาอินเดียในประเทศไทย และยังไม่ทำให้เกิดความสับสนกับ “ *พระพรหม* ” ที่เป็นหนึ่งในตรีมูรติด้วย

ตัวอย่างที่ 141 สิทธารถะคิดถึงปรัชญาพราหมณ์

ฉบับแปล ...ส่วนที่ลึกที่สุดของสิ่งที่เป็นอยู่จะ ไม่ใช่อัตตาอีกต่อไป... (น.15)

ต้นฉบับ ... the innermost of **Being** that is no longer Self - the great secret ! ... (p.14)

“ *ส่วนที่ลึกที่สุดของสิ่งที่เป็นอยู่* ” (the innermost of Being) คำว่า “ *Being* ” ในปรัชญาอินเดียหมายถึง “ *สัต* ” ซึ่งก็คือพรหมัน หรือปรมาตมันที่ถือว่า เป็นสิ่งมีจริงที่สุด อัตตาปัจเจกที่เราารู้สึกเป็นตัวเรานั้น ไม่มีจริงเพราะเราก็คือ พรหมันนั่นเอง จึงควรแปลให้ชัดเจนว่า “ *ส่วนลึกที่สุดของสิ่งมีจริงที่สุด (พรหมัน)* ”

ตัวอย่างที่ 142 บรรยายการละตัวตนของสิทธารถะ

ฉบับแปล ...เขาสามารถอยู่อย่างไร้ชีวิต ได้นานครั้งละหลาย ๆ วัน... (น.17)

ต้นฉบับ ...He lost his Self a thousand times and for days on end he dwelt in nonbeing ... (p.15)

“ เขาสามารถอยู่อย่างไรชีวิต ” (He lost his Self...) ในบทบริบทนี้ควรแปลว่า “ เขาสามารถอยู่อย่างไม่มีตัวตน ” มากกว่า เพราะ

1. ประโยคก่อนหน้านี้ออกว่า “ สละอัตตาได้นับเป็นพัน ๆ ครั้ง ” หากแปลว่า “ อยู่อย่างไรชีวิต ” นั่นก็แสดงว่า ไม่มีการกระทำใด ๆ เลยจนถึงหยุดนิ่งเหมือนคนตายในระดับสมาบัติ 8 ซึ่งท้องเรื่องไม่ได้แสดงนัยยะขนาดนั้น
2. คำว่า “ being ” เป็นคำที่แสดงถึง “ สัต ” หรือ “ ตัวตน ” ได้ด้วย ดังนั้น การแปลว่า “ เขาสามารถอยู่อย่างไม่มีตัวตน ” น่าจะเหมาะสมกว่า

ปัญหาของการใช้ภาษาที่พบดังตัวอย่างที่นำเสนอข้างต้นนี้ สามารถแบ่งออกได้ตามผลกระทบของการสื่อสารเป็น 2 กลุ่ม คือ

1) การใช้ภาษาที่เป็นปัญหาในด้านการสื่อความหมาย ได้แก่ การใช้คำพิดความหมายต้นฉบับ การถอดคำศัพท์พิด การใช้คำที่มีความหมายแฝงไม่สอดคล้องกับบริบทต้นฉบับ การใช้คำแปลตีรูปแบบความหมายต้นฉบับ และการใช้คำกำกวม การใช้ภาษาเช่นนี้ส่งผลกระทบต่อด้านลบโดยตรงต่อการสื่อความหมาย

2) การใช้ภาษาที่เป็นปัญหาในด้านความราบรื่น และสละสลวยของภาษาแปล ได้แก่ การใช้คำพิดหลักไวยากรณ์ภาษาเขียน การใช้คำพิดแบบแผนราชาศัพท์ การใช้คำสั้นห้วน และการใช้ประโยคขาดตัวเชื่อม ซึ่งแม้บทแปลจะสามารถสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจได้ แต่จะขาดความต่อเนื่อง กลมกลืนและเสียอรรถรสในการอ่านสำนวนแปลได้

เมื่อวิเคราะห์ถึงเหตุปัจจัยของการเกิดปัญหาการใช้ภาษาของผู้แปลตามที่ค้นพบแล้ว สามารถวิเคราะห์ถึงเหตุปัจจัยได้ว่า มีที่มาจาก 2 ปัจจัย ดังนี้คือ

1) ปัจจัยภายนอก ซึ่งหมายถึง การใช้ภาษาที่เป็นปัญหาโดยเกิดจากบุคคลอื่นที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับระบบการผลิตงานแปล

ในกรณีศึกษา นี้ พบว่า ปัญหาในการใช้การสื่อความหมายไม่ตรงกับต้นฉบับ ซึ่งน่าจะเกิดจากปัจจัยข้อนี้ กล่าวคือ น่าจะเป็นการบกพร่องในการตรวจแก้ไขงานแปลก่อนการพิมพ์

ของผู้มีหน้าที่พิสูจน์ตัวอักษร หรือ ในขั้นตอนการเรียงพิมพ์มากกว่าจะเกิดจากการใช้ภาษาของผู้แปล

2) ปัจจัยภายใน ซึ่งหมายถึง การใช้ภาษาที่เป็นปัญหาโดยเกิดจากตัวผู้แปลเอง ซึ่งแบ่งออกเป็นสาเหตุจาก

2.1) วิธีการแปลของผู้แปล จากข้อมูลการใช้ภาษาพบว่า ผู้แปลมีความโน้มเอียง ไปใช้วิธีการแปลตรงเป็นส่วนใหญ่ อันนำไปสู่กลวิธีการแปลการใช้ภาษาติด โครงสร้างต้นฉบับ หรือ การใช้ภาษาที่ติดความหมายของคำตามต้นฉบับ

2.2) การใช้ภาษาของผู้แปล

จากข้อมูลการใช้ภาษาในบทแปลสะท้อนให้เห็นลีลาการใช้ภาษาเฉพาะตัวของผู้แปล โดยผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลมีลีลาการใช้ภาษาที่สั้น กะทัดรัดและเรียบง่าย ผู้แปลมักใช้คำ และ โครงสร้างภาษาที่สั้น รวบรัด และประหยัดคำ ซึ่งนำไปสู่การใช้ภาษาไม่สละสลวยเพราะขาดตัวเชื่อม การใช้คำผิดรูปและการใช้คำที่มีความหมายไม่เข้ากับบริบท รวมถึงสำนวนที่สั้นห้วนขาดใจความที่สมบูรณ์ ทำให้การสื่อความหมายแฝงทำได้ไม่ครอบคลุมและชัดเจนเพียงพอเท่าที่ควร แต่ในภาพรวมแล้วผู้อ่านงานแปลกลุ่มที่มีความรู้พื้นฐานด้านศาสนาและปรัชญาอาจสามารถเข้าใจทั้งความหมายพื้นผิว และความหมายเชิงนัยยะ จนอาจไม่มีปัญหาในการอ่านสำนวนแปลนี้เท่ากับผู้อ่านกลุ่มที่ไม่มีพื้นฐานในด้านนี้มาก่อน

2.3) เหตุจากเจตนาในการสื่อสารของผู้แปล การที่ผู้แปลใช้ภาษาสั้นรวบรัด และประหยัดคำ แสดงเจตนาการสื่อสารว่า มุ่งที่เนื้อหาสาระมากกว่าอารมณ์และอรรถรส และจากเจตนาดังกล่าว อาจวิเคราะห์กลุ่มผู้รับสารได้ว่าต้องเป็นกลุ่มผู้ศึกษาหรือสนใจด้านศาสนาและปรัชญามีความรู้เพียงพอที่จะเข้าใจในความหมายวรรณกรรมแปลทั้งในระดับพื้นผิวและระดับลึก การสร้างงานแปลสำนวนนี้จึงเกิดขึ้นเพื่อให้ผู้อ่านเป้าหมายกลุ่มดังกล่าวรู้จักและเข้าถึงสาระของวรรณกรรมเรื่องนี้มากกว่าการ ได้อรรถรสหรือสุนทรียภาพของวรรณกรรม

จากการวิเคราะห์การใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาวรรณกรรมและเนื้อหาแก่นยยะที่แฝงอยู่ ร่วมกับตัวอย่างการใช้ภาษาที่เป็นปัญหาในการสื่อความหมายดังกล่าวเสนอข้างต้น จะได้นำ

ไปวิเคราะห์สู่การสรุป อภิปรายผลและมีข้อเสนอแนะต่อการใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดวรรณกรรมแนว
อิงศาสนาและปรัชญาอีกครั้งในบทที่ 6 ต่อไป

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมแปลเรื่อง *สิทธารถะ* (Siddhartha) ถึงการใช้ภาษาในสำนวนแปลเปรียบเทียบกับต้นฉบับภาษาอังกฤษ สำนวนของฮิดคา รอสเนอร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการใช้ภาษาของผู้แปล ในการถ่ายทอดความหมายของวรรณกรรมอิงศาสนาและปรัชญา ปรากฏผลพอสรุปได้ดังนี้

6.1.1 การใช้ภาษาของผู้แปลในสำนวนแปล

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลวรรณกรรมแปลเรื่อง *สิทธารถะ* จากสำนวนแปลของศตไศ ครั้งนี้ ผู้วิจัย พบว่า ผู้แปลมีการใช้ภาษาที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง มีการเลือกสรรคำ วิธีการเรียบเรียงถ้อยคำ และการจัดกลุ่มความคิด เพื่อถ่ายทอดความต้นฉบับสู่ผู้อ่านด้วยลีลาภาษาที่ค่อนข้างสั้น กระชับ กระตลัดและเรียบง่าย โดยลักษณะดังกล่าวนี้ สรุปได้จากการใช้ภาษาของผู้แปลผ่านโครงสร้างภาษา 4 ระดับ ดังนี้

6.1.1.1 การใช้ภาษาในระดับคำ

ผู้แปลเลือกใช้คำที่ล้วนแสดงลักษณะเด่นของภาษาแปล เช่น คำประสมชนิดต่างๆ ซึ่งสื่อทั้งความหมายที่กว้างขึ้นและกระชับขึ้น คำคล้องจองซึ่งมีสัมผัส สร้างจังหวะ ความราบรื่น และความไพเราะเพลิดเพลินในการอ่าน การใช้คำย่อ ซึ่งมีรูปคำที่สั้นและคำเรียบง่ายที่มักพบและใช้กันในชีวิตประจำวันทั่วไป คำหลากหลายประเภทดังกล่าวเป็นผลดีต่อการสื่อความหมายและความเป็นธรรมชาติของภาษาแปล ในสำนวนแปลมีการใช้คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศจากต้นฉบับพบว่ามีเพียงสองคำ คือ คำว่า “*ปลาไฟค์*” ในบทที่ 5 หน้า 48 และคำว่า “*ปลาคาร์พ*” ในบทที่ 12 หน้า 146 ซึ่งเป็นคำทับศัพท์เหมือนกันทั้งสองคำ แต่คำหลังรับเข้ามาใช้สื่อถึงปลาเลี้ยงเพื่อสวยงามชนิดหนึ่งในสังคมไทยเป็นที่ยอมรับมานานแล้ว ส่วนคำว่า *ปลาไฟค์* พิจารณาได้ว่าเป็นการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่เป็นข้อดีของการแปลประการ

หนึ่ง ซึ่งแสดงถึงภาวะแทรกซ้อนของการใช้ภาษาของผู้แปล อันอาจวิเคราะห์ถึงการใช้ภาษาเช่นนี้ได้ว่า สืบเนื่องมาจาก

ก) ความแตกต่างทางวัฒนธรรมด้านนิเวศวิทยา ระหว่างวัฒนธรรมอินเดีย ซึ่งเป็นภูมิหลังของเรื่อง กับวัฒนธรรมตะวันตกของผู้ประพันธ์ชาวเยอรมัน ทำให้การถ่ายทอดความหมายลักษณะของปลาน้ำจืดในเขตร้อนของเอเชียชนิดนี้มาสู่ต้นฉบับดั้งเดิมในภาษาเยอรมัน ไม่อาจทำได้ชัดเจนมากพอเพราะไม่มีปลาน้ำจืดชนิดนี้ในโลกตะวันตก จึงไม่มีคำเรียกชื่อปลาที่เทียบเคียงกันได้ สิ่งที่จะช่วยให้ผู้อ่านนึกภาพของสัตว์น้ำชนิดนี้ได้ คือ คำว่า *ปลา* ซึ่งเป็นคำที่ให้ความหมายกลางๆ โดยรวมเท่านั้นและต่อด้วยตระกูลของปลาน้ำจืดชนิดนี้

ข) ความแตกต่างทางวัฒนธรรมด้านนิเวศวิทยา ระหว่างวัฒนธรรมตะวันตกของต้นฉบับภาษาอังกฤษ ฮิตดา รอสเนอร์ กับวัฒนธรรมตะวันออกของผู้แปลสไต กล่าวคือ เมื่อมีการแปลจากสำนวนภาษาอังกฤษมาเป็นภาษาไทย แม้ *ปลาไฟค์* อาจเป็นปลาอาศัยที่มีอยู่ทั้งในอินเดียและไทย เพราะเป็นประเทศเขตร้อนของเอเชียเช่นเดียวกัน แต่เนื่องจากปลาในตระกูล “ไฟค์” อาจมีด้วยกันหลากหลายชนิด ดังนั้น ผู้แปลอาจพิจารณาเห็นว่า การรักษาความตรงของคำที่ใช้ตามต้นฉบับ ด้วยการใช้คำทับศัพท์ว่า “ปลาไฟค์” จึงน่าจะมีความหมายเหมาะสมกว่าการระบุว่าเป็นปลาน้ำจืดใดแน่ชัดลงไป อันเป็นการป้องกันการสื่อสารข้อมูลที่ผิดพลาดไปจากต้นฉบับภาษาอังกฤษของผู้แปล

อนึ่ง จากการวิเคราะห์การใช้คำของผู้แปลยังสะท้อนให้เห็นว่า ภูมิหลังด้านศาสนาและปรัชญาอินเดียมีความสำคัญและสัมพันธ์กับภาษาไทย โดยได้รับอิทธิพลของภาษาจากการรับศาสนาและปรัชญาอินเดียเข้ามาในสังคมไทย การสร้างคำขึ้นใช้ในภาษาไทยก็ยังคงใช้หลักการของการสร้างคำในภาษาบาลีและสันสกฤตเป็นสำคัญด้วย ลักษณะเช่นนี้จึงเป็นการยึดมั่นวัฒนธรรมจากประเทศที่มีอารยธรรมสูงกว่า

6.1.1.2 การใช้ภาษาของผู้แปลในระดับวลี

ในระดับวลีนี้ ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลมีการใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดบทแปลด้วยโครงสร้างทั้งที่เล็กกว่าและใหญ่กว่าวลีที่ปรากฏในต้นฉบับ กล่าวคือ นอกจากผู้แปลจะใช้วลีในการถ่ายทอดความหมายของวลีต้นฉบับแล้ว ผู้แปลยังใช้วลีในการสื่อความหมายของคำ และสื่อ

ความหมายของประโยคต้นฉบับด้วย การใช้วลีสื่อความหมายประโยคต้นฉบับเป็นการลดโครงสร้างของประโยคต้นฉบับเหลือเป็นเพียงแก้วดี และการเรียบเรียงวลีเพื่อขยายวลี ทำให้วลีบางส่วนในบทแปลมีฐานะเป็นเพียงส่วนหนึ่งของอีกวลีหนึ่ง ที่เรียกได้ว่าเป็น “วลีลดฐานะ” ซึ่งพบว่า วลีลดฐานะมีใช้อยู่เป็นจำนวนมากในวรรณกรรมแปลสำนวนนี้

ในโครงสร้างระดับวลีนี้พบว่า ผู้แปลมีการวางส่วนขยายวลีผิวน้อยมากโดยพบเพียงแห่งเดียว จากการวิเคราะห์ด้วย กฎการวางส่วนขยาย พบว่าการวางส่วนขยายผิวน้อยที่ในระดับวลีเป็นการวางวลีที่ทำหน้าที่ขยายไว้ไกลออกไปจากส่วนที่มันทำหน้าที่ขยาย อันอาจมีเหตุมาจากการที่ผู้แปลพยายามรักษาลำดับการนำเสนอความคิดตามต้นฉบับ ซึ่งทำให้ภาษาแปลที่ได้ไม่สละสลวยผู้อ่านสะดุด แต่ก็ไม่กระทบกระเทือนต่อการสื่อความหมายมากนัก เพราะเนื้อหาสาระในวลีและในบริบทใกล้เคียงยังมีความเที่ยงตรงและครบถ้วนตามต้นฉบับ ทำให้ผู้อ่านสามารถเดาความหมายได้โดยไม่ยาก

6.1.1.3 การใช้ภาษาของผู้แปลในระดับประโยค

ผู้แปลใช้ประโยคขนาดสั้น และประโยคใจความเดียวเป็นหลักในการถ่ายทอดความหมายประโยคต้นฉบับสลับกับวลีประเภทต่าง ๆ และประโยคยาว เช่น ประโยคความรวม และประโยคความซ้อน ซึ่งทำให้ภาษาแปลที่ได้ไม่เกิดความซ้ำซากจำเจและเกิดประสิทธิภาพในการสื่อสาร เนื่องจาก ประโยคสั้นและยาวต่างมีข้อดีเด่นในการสื่อสารแตกต่างกันไป กล่าวคือ ประโยคสั้นจับใจความได้ง่ายกว่า ส่วนประโยคยาวจะส่งผลต่ออารมณ์และความรู้สึกมากกว่า

ในด้านการผูกประโยค ผู้แปลมีการผูกประโยคที่เน้นรูปแบบของประโยคไวยากรณ์ค่อนข้างชัดเจน รูปประโยคไวยากรณ์นี้พบได้แม้กระทั่งในบทสนทนา ซึ่งทำให้ผิวนอกจากภาษาพูดปกติทั่วไปในบทสนทนา แต่จะทำให้ได้บรรยากาศของภาษาที่เอื่อยเย็นและสงบ สบายเต็มไปด้วยความมีสติ เป็นภาษาที่ไม่ค่อยมีอารมณ์และความรู้สึกที่เกิดจากสิ่งเร้าภายนอกเข้ามากระตุ้นเช่นที่มักพบในบทสนทนาระหว่างตัวละครในนวนิยายทั่วไป

การผูกประโยคเน้นประธานมีทั้งที่เป็นไปตามต้นฉบับและตามลีลาของผู้แปล ทำให้ประโยคที่ได้มีจุดเน้นต่างไปจากประโยคต้นฉบับบ้าง กล่าวได้ว่า ผู้แปลใช้การปรับจุดเน้นความที่ต่างไปจากประโยคต้นฉบับ อันเป็นการเน้นที่ประธานและกรรมต่างกันไปจากต้น

ฉบับ ซึ่งการปรับจุดเน้นนี้มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องของ “วาทก” ตามหลักการใช้ภาษาไทยแล้ว การปรับวาทกในประโยคทำให้ฐานเน้นความในประโยคเปลี่ยนไปจากเดิม หากพิจารณาตามหลักการผูกประโยคเชิงวจนศาสตร์ที่กล่าวไว้ใน *ภาษาวรรณมา* โดย เปลื้อง ณ นคร (2542 : 28) แล้ว เห็นได้ว่า สิ่งใดที่กล่าวถึงเป็นลำดับแรกเป็นสิ่งที่ผู้พูดให้ความสำคัญต่อสิ่งนั้นก่อน ในการปรับ จุดเน้นความส่วนใหญ่ที่เปลี่ยนไปพบว่า อาจมีสาเหตุมาจากการที่ผู้แปลพิจารณาเห็นว่า การเรียงลำดับส่วนต่าง ๆ ในประโยคแปลควรเรียงโดยคำนึงถึงการนำเสนอใจความว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เป็นลำดับขั้นตอน จึงจะมีความชัดเจน ทำให้ผู้อ่านสามารถจับใจความของเรื่องได้อย่างรวดเร็วและสะดวกง่ายดายยิ่งขึ้น การใช้ภาษาแปลในระดับประโยคแม้ต่างจากต้นฉบับไปบ้าง ก็นับได้ว่าเป็นผลดีต่อการสื่อสารกับผู้อ่านและเป็นการใช้ภาษาโดยคำนึงถึงลักษณะของภาษาไทยเป็นหลัก

6.1.1.4 การใช้ภาษาของผู้แปลในระดับประพจน์

การใช้ภาษาของผู้แปลในระดับประพจน์ที่มีลักษณะโดดเด่น เป็นการใช้ภาษาเพื่อเสนอความคิดในระดับย่อหน้า โดยส่วนใหญ่ผู้แปลได้พยายามรักษาการเรียงลำดับความคิดในข้อความตามต้นฉบับ แต่พบว่าในบางข้อความผู้แปลได้ใช้ภาษาในการเรียงลำดับความคิดให้อยู่ในย่อหน้าใหม่ ซึ่งต่างไปจากต้นฉบับ โดยพบการจัดเรียงลำดับกลุ่มความคิดเป็นย่อหน้าใหม่อยู่ 2 ลักษณะดังนี้ คือ

- 1) การรวมย่อหน้า จากสองย่อหน้าเป็นย่อหน้าเดียว
- 2) การแยกย่อหน้า จากย่อหน้าเดียวเป็นสองย่อหน้า

การจัดย่อหน้าทั้งสองรูปแบบนี้ หากพิจารณาด้วยหลักวิธีการแปลแล้ว เรียกได้ว่าเป็น *การปรับระดับประพจน์* หากพิจารณาในด้านการใช้ภาษาแล้ว เป็นการใช้ภาษาที่ต่างไปจากต้นฉบับ ซึ่งพิจารณาได้ว่าเป็นการใช้ภาษาเพื่อจัดระเบียบงานเขียนเสียใหม่ ให้ผู้อ่านเกิดความต่อเนื่องในเหตุการณ์ ติดตามสาระสำคัญได้สะดวก โดยย่อหน้าใหม่ที่เกิดขึ้นยังคงอยู่ในกรอบของหลักการนำเสนอความคิดที่ดี คือมีความเป็นเอกภาพ สัมพันธภาพ และสารัตถภาพในข้อความ เช่นเดียวกับที่มีในข้อความต้นฉบับ

อาจกล่าวในภาพรวมได้ว่า การใช้ภาษาแปลในแต่ละระดับ โครงสร้าง

ในวรรณกรรมแปลสำนวนนี้ สามารถสะท้อนให้เห็นกลวิธีการแปลและลีลาเฉพาะตัวของผู้แปลได้ในกรณีศึกษาที่กล่าวได้ว่า ผู้แปลมีความโน้มเอียงที่ใช้การแปลตรง และมีลีลาการใช้ภาษาที่ใกล้เคียงกับภาษาอังกฤษในด้านการใช้คำสรรพนาม เรียบง่าย และมีการใช้ภาษาที่ค่อนข้างเป็นทางการ แต่ภาษาแปลค่อนข้างมีความสั้น ย่อ และห้วนกว่า งานแปลสำนวนนี้จึงน่าจะมีความเหมาะสมกับผู้อ่านเฉพาะ กลุ่มที่มีความรู้ด้านวรรณกรรม ศาสนาและปรัชญาที่ต้องการอ่านวรรณกรรมแปลนี้ เพื่อเข้าถึงสาระสำคัญของเรื่องได้อย่างรวดเร็ว มากกว่าผู้อ่านกลุ่มที่ต้องการอ่านเพื่อให้ได้สุนทรียะด้านรสชาติและบรรยากาศจากบทแปล

การปรับระดับประพจน์ด้วยการรวมหรือแยกย่อหน้าของ*สวดไฮ* ในวรรณกรรมนี้เป็นการพยายามถ่ายทอดความหมายระดับประพจน์ให้มีความชัดเจนขึ้น ซึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อบทแปลตามที่ นพพร ประชากุล (อ้างถึงใน วัลยา วิวัฒน์ศร , 2544 : 64) กล่าวถึง การแปลในระดับประพจน์ไว้ในคำนำของ *ศาสตร์การแปล* ซึ่งเป็นการรวมบทความเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ ของโครงการศูนย์การแปลคณะศิลปศาสตรมหาวิทาลัยธรรมศาสตร์ (2540) สรุปได้ว่า การแปลสามารถบรรลุเป้าหมายของการสื่อสารได้เสมอ โดยการใช้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ ชื่อสัตย์ต่อเนื้อหา และรักษาลีลาการเขียนของต้นฉบับ ความแตกต่างระหว่างภาษาไม่เป็นอุปสรรค ทั้งนี้ มีเงื่อนไขว่า การแปลนั้นจะต้องกระทำในระดับของ " วาทกรรม " (discourse) ดังที่มันควรจะเป็น มิใช่ในระดับของภาษา (language) ซึ่งเซเลสโกวิตซ์ (Seleskovitch) และเลเดอเร่ (Lederer) ผู้นำกลุ่มก่อตั้งทฤษฎีการแปลแนวใหม่พบว่า ภาษาเป็นเพียงด้านที่มองเห็นได้ของกระบวนการสื่อความหมาย ข้อความที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อสื่อความหมายนั้น สัมพันธ์กับเจตนาของผู้สร้างข้อความ การแปลที่กระทำในระดับวาทกรรม ก็คือ การแปลในระดับความเข้าใจต่อสิ่งที่ผู้แต่งต้องการสื่อเพื่อเข้าถึงความหมาย (Contextual Meaning) ที่เกิดจากบริบทในใจความ จะไม่แปลในระดับภาษา เพราะนั่นจะเป็นเพียงการถ่ายทอดความหมายระดับภาษา (General Meaning)

ความสำคัญของการแปลในระดับประพจน์นี้มีความสอดคล้องกับบทความที่มาลีฮานน์ เลเดอเร่ เขียนไว้ ชื่อ " Transcodere reexprimer ? " (จะถ่ายทอดภาษาหรือจะถ่ายทอดความหมาย) ตีพิมพ์ครั้งแรกปี ค.ศ. 1973 ให้หลักการแปลและอธิบายกระบวนการแปลไว้ดังข้อความตัดตอน ซึ่งมีจิระพรชัย บุญเกียรติ เป็นผู้แปล สรุปได้ว่า กระบวนการแปลเป็นกระบวนการของการเข้าใจความหมายและการถ่ายทอดความหมายมากกว่าจะเป็นแค่การเปรียบเทียบภาษา (หน้า 9) สิ่งสำคัญยิ่งในการแปลคือ การชื่อสัตย์ต่อความหมายที่ผู้เขียนต้องการสื่อ

และการพยายามที่จะไม่ให้ความบกพร่องทางความรู้หรือผลประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดมาบิดเบือนความหมาย ที่ผู้เขียนต้องการสื่อผิดเพี้ยนไป หน้าที่ประการหนึ่งของผู้แปลคือ การค้นหาความหมายที่ผู้เขียนต้องการสื่อให้ได้วิธีการของเขา โดยการวิเคราะห์ใจความ มิใช่การวิเคราะห์ภาษา (หน้า 18) สิ่งที่จะเป็นอุปสรรคสำคัญยิ่งต่อการแปลคือ การที่ผู้แปลมีความรู้ที่น้อยกว่าผู้อ่านต้นฉบับ ซึ่งผู้เขียนต้องการส่งสารไปถึง (หน้า 24) เนื้อความหรือสารที่ต้องการสื่อเป็นของส่วนบุคคล แต่รูปแบบภาษาที่ใช้สื่อเป็นของกลางของสังคม รูปแบบของการสื่อต้องสอดคล้องกับรูปแบบที่นิยมใช้ ความคิดอย่างเดียวกันสามารถออกมาได้ทุกภาษา แต่ต้องเคารพหลักเกณฑ์ของภาษานั้นๆ การสื่อความหมายของข้อความที่เขียนขึ้นเป็นภาษาต่างประเทศ ให้ผู้อื่นเข้าใจก็คือ การนำความหมายนั้นมาเขียนเรียบเรียงอีกครั้ง ในรูปของอีกภาษาหนึ่ง ซึ่งหากยิ่งพยายามหลีกเลี่ยงการถ่ายทอดตรงตัวได้มากเท่าใด ก็ยิ่งทำให้เนื้อความชัดเจนมากขึ้นเท่านั้น (หน้า 40)

ในบทสรุปของบทความ เซเลสโกวิตซ์ได้กล่าวถึงความหมายของ วาทกรรม ว่า วาทกรรม คือ การใช้ภาษาในรูปแบบของคำพูดหรือข้อเขียนเพื่อสื่อความคิดไปสู่มนุษย์ด้วยกัน วาทกรรมจึงเท่ากับเป็นการประยุกต์ใช้ภาษากับการสื่อสาร และเป็นจุดผ่านที่ความคิดของมนุษย์แต่ละคนแบ่งซอยแยกย่อยออกเป็นหน่วยความหมายเพื่อถ่ายทอดสู่เป้าหมาย อันเป็นสมบัติร่วมของคนทั้งสังคม (หน้า 87) ประเด็นที่ว่า ภาษาซึ่งใช้ถ่ายทอดความหมายระดับวาทกรรมนั้นเป็นสมบัติร่วมของคนทั้งสังคม สอดคล้องกับที่เลเดแรร์กล่าวไว้ก่อนหน้าว่ารูปแบบของภาษาที่เราใช้สื่อเป็นของกลางของสังคม ผู้แปลจึงควรต้อง เคารพหลักเกณฑ์ของภาษานั้น ๆ เป็นสำคัญด้วย

6.1.2 การถ่ายทอดความหมายด้านศาสนาและปรัชญาในบทแปล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ ประกอบกับการพิจารณาความหมายแฝงในวรรณกรรมอย่างละเอียดแล้ว พบว่า ผู้ประพันธ์ได้ใช้เทคนิคเพื่อนำเสนอมุมมองและทัศนะกึ่งวิพากษ์ปรัชญาและศาสนาตะวันออก ด้วยการใช้นิพนธ์การประพันธ์ต่อไปนี้คือ

- 1) ใช้สัญลักษณ์ในรูปของสิ่งต่างๆ ทั้งที่เป็นสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต
- 2) ใช้โครงสร้างเลียนแบบ โดยเฉพาะ โครงสร้างเลียนแบบแบบซ้ำ 3 จังหวะ

ผลสรุปการศึกษาการถ่ายทอดความหมายแฝงด้านศาสนา และปรัชญาในบท
แปลมี ดังนี้

6.1.2.1 การถ่ายทอดความหมายด้านศาสนาและปรัชญาจากการใช้สัญลักษณ์

ความหมายของสัญลักษณ์นั้น ขึ้นอยู่กับการตีความของผู้อ่านจากความ
หมายตามตัวอักษรเป็นเบื้องต้น โดยอาศัยความรู้ด้านวรรณกรรม ศาสนา ปรัชญา และ
ประสบการณ์ของการอ่านงานแปล หลักวรรณคดีวิจารณ์แนวจิตวิทยาและศีลธรรมประกอบกัน
จึงจะเข้าใจความหมายแฝงที่ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อให้ผู้อ่านได้อย่างชัดเจน อาจกล่าวได้ว่า การถ่าย
ทอดความหมายด้านศาสนาและปรัชญาจากการใช้สัญลักษณ์นี้ ผู้แปลสามารถถ่ายทอดความ
หมายตามตัวอักษร ซึ่งเป็นความหมายพื้นผิวเบื้องต้นที่ผู้อ่านจะต้องใช้ความรู้ ประสบการณ์และ
สัญชาตญาณในการตีความหมายระดับลึกออกมาเองได้ค่อนข้างถูกต้อง ตรงตามต้นฉบับและเป็น
กลาง เนื่องจากผู้แปลไม่ได้ใช้วิธีเพิ่มเติมคำอธิบาย หรือใส่เชิงอรรถไว้เพื่อขยายความหรือเป็นแนว
ทางประกอบการตีความของผู้อ่าน แต่ได้นำเสนอแบบตรงไปตรงมาตามต้นฉบับมากกว่า

6.1.2.2 การถ่ายทอดความหมายแฝงด้านศาสนาและปรัชญาจากการใช้โครงสร้าง เลียนแบบ

ผู้วิจัยพบว่า ในโครงสร้างเลียนแบบที่มีการซ้ำแบบสามช่วงจังหวะ ทั้ง
ในระดับคำและวลีนั้น ผู้แปลสามารถถ่ายทอด ได้ใกล้เคียงกับต้นฉบับบางส่วน โดยในส่วนที่ผู้
แปลไม่สามารถถ่ายทอด โครงสร้างเลียนแบบออกมาได้เท่าเทียมกับต้นฉบับนั้น เป็นเพราะโครง
สร้างเลียนแบบขาดความต่อเนื่องของจังหวะ กล่าวคือ มีจังหวะการซ้ำไม่ครบถ้วนทั้งสามจังหวะ
ดังต้นฉบับ ทำให้ข้อความในฉบับแปลขาดหรือมีลักษณะของ โครงสร้างเลียนแบบที่เป็นเอกลักษณ์
ในการตรัสเทศนาโปรดผู้คนของพระพุทธเจ้าไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ทำให้ผู้อ่านมองเห็น โครงสร้าง
เลียนแบบ ได้ไม่ชัดเจน

สรุปได้ว่า การถ่ายทอดความหมายด้านศาสนาและปรัชญาจากการใช้
โครงสร้างเลียนแบบนั้น ผู้แปลไม่สามารถถ่ายทอดความหมายออกมาได้อย่างชัดเจนหรือมีความถูก
ต้องตามเกณฑ์ทั้งหมด แต่การถ่ายทอดโครงสร้างบางส่วนอาจขาดความครบถ้วนและความสมดุล
ของความหมายไปบ้าง เนื่องจากสำนวนภาษาของผู้แปลที่ค่อนข้างสั้น ทำให้ผู้แปลไม่นิยมใช้คำ

เรียงขยายความต่อกัน รวมถึงไม่นิยมใช้คำที่อาจมีความยาวบ้าง แต่สามารถสื่อความหมายลึกได้ ครอบคลุมหรือชัดเจนกว่า หรือการไม่นิยมใช้โครงสร้างประโยคหรือวลีเพื่อสื่อความหมายอันลึกซึ้งด้านศาสนาและปรัชญาฮินดู

ปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการถ่ายทอดความหมายแฝงด้านศาสนาและปรัชญาร่วมกับการเลือกสรรคำของผู้แปล ที่ทำให้ฉบับแปลขาดความครบถ้วนและสมดุลของความหมาย อาจพิจารณาได้ว่ามีสาเหตุมาจาก

- 1) ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างภาษาแปลกับภาษาต้นฉบับในชนิดของวลี
- 2) ความแตกต่างในเรื่องของวิธีการเรียบเรียงถ้อยคำในวลี
- 3) ความแตกต่างในการวางส่วนขยายความในวลี ซึ่งอาจมีความซับซ้อนทำให้ผู้แปลต้องรักษาความหมายตามต้นฉบับมากกว่ามุ่งรักษาโครงสร้างเลียนแบบ

6.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ภาษาแปลของสดใส จากวรรณกรรมแปลเรื่อง *สิทธารถะ* เปรียบเทียบกับต้นฉบับภาษาอังกฤษเรื่อง Siddhartha จำนวนของ ฮิลดา รอสเนอร์ ผู้วิจัย พบว่า มีข้อสังเกตที่น่าสนใจดังนี้

6.2.1 จากผลการศึกษาการใช้ภาษาของสดใสในวรรณกรรมแปล *สิทธารถะ* มีความสอดคล้องกับการใช้ภาษาในต้นฉบับภาษาอังกฤษที่มีความเรียบง่ายตรงไปตรงมา ซึ่งนับเป็นข้อดีที่ผู้แปลใช้ภาษาเช่นนี้เพราะวรรณกรรมนี้แม้จัดอยู่ในงานเขียนประเภทนวนิยาย แต่การเป็นวรรณกรรมแปลอิงศาสนาและปรัชญา ซึ่งมีเนื้อหาจึงค่อนข้างหนัก เต็มไปด้วยความหมายแฝงทางด้านศาสนาและปรัชญา ผู้อ่านในฐานะผู้รับสารมีภาระหนักในการศึกษาและตีความหมายลึกจากเรื่องอยู่แล้ว ดังนั้น การใช้ภาษาที่เรียบง่าย สั้น ย่อและค่อนข้างประหยัดคำของ สดใส จึงเป็นวิธีการใช้ภาษาที่ลดความยุ่งยากซับซ้อนในการสื่อความหมายระดับพื้นผิวอันจะทำให้ผู้อ่านในฐานะผู้รับสารเข้าถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ด้านวรรณกรรมและเนื้อหาของเรื่องซึ่งแฝงความหมายระดับลึกอยู่ได้เร็วขึ้น

6.2.2 วรรณกรรมแปลเรื่อง *สิทธารถะ* มีความซับซ้อนในการสื่อความหมายแฝงดัง

กล่าวผู้อ่านงานแปลเรื่องนี้จึงควรเป็นผู้อ่านกลุ่มพิเศษที่ต้องรับรู้รหัสที่ผู้ประพันธ์ใช้ในวรรณกรรม ผู้อ่านกลุ่มเป้าหมายที่จะสามารถเข้าใจความหมายของวรรณกรรมได้ดี เพราะเป็นผู้รับสารที่คุณสมบัติในการรับรู้รหัสที่ผู้ประพันธ์และผู้แปลในฐานะผู้ส่งสารแฝงไว้ในสาร ได้ร่วมกัน

6.2.3 การศึกษาและวิเคราะห์การใช้ภาษาของสไตล ในสำนวนแปลนี้ พบว่ามีความสอดคล้องกับข้อเขียนในเรื่อง การใช้คำแปลของสไตล ในหัวข้อเรื่อง การศึกษางานแปล โดยอลิสตา วานิชดี (2534 : 708) ที่วิเคราะห์ว่า

... สไตล ใช้คำธรรมดา เช่น มะเดื่อ หรือ ถกธรรมะ เป็นต้น...

ในด้านการเลือกใช้ระดับของภาษา พบว่า สไตลเลือกใช้ระดับของภาษาได้ถูกต้องและสอดคล้องกับแบบแผนการใช้คำตามหลักภาษาไทย โดยเลือกใช้คำราชาศัพท์ เพื่อแสดงสถานภาพของพระพุทธรเจ้าที่ทรงมีฐานันดรศักดิ์เป็นเจ้านายในราชวงศ์ศากยะ และเป็นศาสดาของศาสนาพุทธการใช้คำราชาศัพท์ของสไตลสอดคล้องกับงานวิจัยของปรีชาดิ เกรือคชาวุธ (2543) ที่ศึกษาเรื่อง การแปลคำราชาศัพท์ แล้วพบว่า ผู้แปลมีการใช้ระดับภาษาสองระดับ คือ ภาษาระดับที่ใช้กับบุคคลธรรมดา และภาษาระดับที่ใช้กับพระราชา โดยผู้แปลจะเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง และสอดคล้องกับวัฒนธรรมในภาษาแปลเป็นสำคัญ

การใช้ภาษาที่สุภาพ เช่น การใช้คำเรียกขานอย่างสุภาพ การใช้คำลงท้ายที่แสดงความสุภาพ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของจุไรรัตน์ สุกประโคนเขต (2543) ที่ว่า ผู้แปลจะใช้ภาษาที่เหมาะสมกับบุคคลในแต่ละสังคม โดยในกรณีศึกษานี้สไตล เลือกใช้ภาษาสุภาพเพราะตัวละครเป็นบุคคลในสังคมของนักบวช ที่มีความอดทน ส้ำรวมและฝึกหัดตน การใช้คำเรียกขานอย่างสุภาพในบทสนทนาจึงเหมาะสมกับตัวละครและสอดคล้องกับบรรยากาศของเรื่อง การเลือกใช้ภาษาของผู้แปลยังสามารถถ่ายทอดลีลาการเขียนที่สร้างรสชาติบรรยากาศแบบสงบ สันติได้เหมาะสมกับเรื่องด้วย

6.2.4 จุดติของสำนวนแปลนี้ เมื่อวิเคราะห์จุดติของสำนวนแปลตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ พบว่าสำนวนแปลนี้มีจุดติครบถ้วนทั้งสามประการ ได้แก่

- 1) มีความถูกต้องของเนื้อความ โดยเฉพาะความหมายที่ค่อนข้างตรงตามตัวอักษร
- 2) มีการใช้ภาษาที่ดี คือ ใช้ภาษาเรียบง่าย อ่านเข้าใจได้ง่าย

- 3) ได้รศชาติแห่งความสงบสันติ ด้วยภาษาที่เป็นทางการ และพบว่า จำนวนแปลนี้มีจุดคล้ายตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ด้วยเช่นกัน ได้แก่
- 1) มีการแปลผิดพลาด ซึ่งส่วนใหญ่ในบทแปลนี้พบมากในระดับคำ
  - 2) ใช้ภาษากำกวม ซึ่งพบได้น้อยมาก
  - 3) ได้บรรยากาศร่วมสมัย มากกว่าบรรยากาศแบบโบราณตามที่องเรื่อง

แต่จุดคล้ายดังกล่าวนี้ พบว่า อยู่ในสัดส่วนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับเนื้อหาของเรื่องทั้งหมดโดยวิเคราะห์ได้ว่า การแปลผิดพลาดนั้น มาจากความเข้าใจผิดของผู้แปล และถือว่าการใช้ภาษาของผู้แปลส่วนใหญ่แล้วเป็นการใช้ภาษาที่สั้นและห้วนเกินไป จนอาจสื่อความหมายระดับลึกได้ไม่ครบถ้วน และไม่สอดคล้องกับต้นฉบับ

การใช้คำโบราณ คำสลับ คำแผลง ให้บรรยากาศแบบเก่าต่อบทแปล แต่ผู้แปลไม่เพียงใช้คำทั้ง 3 ประเภทเหล่านี้เท่านั้น แต่ผู้แปลยังมีการใช้คำสมัยใหม่อีก 2 ประเภท คือ คำสรรพนาม เช่น คุณ ผม ดิฉัน เป็นต้น และ คำลงท้ายที่แสดงความเคารพและให้เกียรติผู้ฟัง เช่น ค่ะ ครับ ตามเพศของผู้พูด การใช้คำ 2 ประเภทหลังนี้ สร้างบรรยากาศแบบสมัยใหม่ ซึ่งต่างจากคำ 3 ประเภทแรกที่ทำให้บรรยากาศแบบสมัยเก่า บรรยากาศที่เกิดขึ้นในวรรณกรรมแปลจำนวนนี้จึงขัดแย้งกัน เกิดเป็นบรรยากาศผสมระหว่างบรรยากาศแบบโบราณและบรรยากาศแบบสมัยใหม่ ที่เรียกว่า *บรรยากาศร่วมสมัย* แต่การใช้ภาษาเก่าร่วมกับภาษาสมัยปัจจุบันในวรรณกรรมแปลยุคเช่นนี้ อาจมีข้อดีแฝงอยู่ นั่นคือ อาจช่วยให้ผู้อ่านที่เป็นคนรุ่นใหม่ที่ไม่คุ้นเคยกับคำในภาษาเก่า สามารถเข้าใจเรื่องได้ดีขึ้น การใช้ถ้อยคำที่เป็นภาษาเก่าล้วนๆทั้งหมด อาจเป็นอุปสรรคในการสื่อสารวรรณกรรมแปลเรื่องนี้สำหรับผู้อ่านกลุ่มที่ไม่ได้คุ้นเคย หรือมีประสบการณ์ร่วมกับการใช้ภาษาเก่าของผู้แปล ดังนั้น การได้บรรยากาศร่วมสมัยในวรรณกรรมเรื่องนี้ อาจพิจารณาว่า เป็นข้อดีของจำนวนแปลก็ได้ ขึ้นอยู่กับมุมมองและเกณฑ์การประเมินงานแปลเป็นสำคัญด้วย

จากข้อมูลการใช้ภาษาของผู้แปลที่นำเสนอมาทั้งหมดนี้ พอสรุปคุณลักษณะของจำนวนแปลนี้ได้ว่า ผู้แปลมีการใช้ภาษาโดยมุ่งที่เนื้อหา ข้อความในวรรณกรรมแปลฉบับนี้แสดงเจตนาของผู้ส่งสารว่า เจตนาให้ผู้อ่านหรือผู้รับสาร ทราบถึงความจริงของเนื้อวรรณกรรม โดยไม่คำนึงถึงตัวภาษาเป็นสำคัญ หรือไม่มุ่งที่อารมณ์ความรู้สึกของผู้รับสาร โดยวิเคราะห์จากการใช้ภาษาของผู้แปลที่ยึดหลักเกณฑ์การสื่อสารที่ใช้ภาษาเขียนอย่างประหยัด การใช้ภาษาเช่นนี้สอดคล้อง

คล้อยกับข้อเขียนของปัญญา บริสุทธี (2537) ที่ว่า การยึดถือหลักเกณฑ์ว่าด้วยการประหยัดในการสื่อสารด้วยภาษาเขียนนั้น อาจไม่มีความจำเป็นที่ต้องมีการอธิบายเนื้อหาในส่วนต่าง ๆ ที่อาจยากต่อการเข้าใจ เนื่องจากถือว่า ผู้ส่งสารและผู้รับสารต่างมีประสบการณ์และความเข้าใจในเนื้อหาสาระในเรื่องที่จะสื่อสารร่วมกันเป็นพื้นฐานอยู่ก่อนแล้ว ภาษาจึงเป็นเพียงพาหนะเพื่อสื่อสารให้เข้าใจ การละเนื้อหาบางส่วนไว้ในฐานที่เข้าใจหรือการนำเนื้อหามาเลือกสรร และจัดระบบเรียงลำดับด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง ก็เป็นลักษณะของการใช้ภาษาโดยมุ่งที่เนื้อหาเป็นสำคัญ ดังนั้นวรรณกรรมแปลสำนวนนี้ จึงน่าจะมีความเหมาะสมสำหรับผู้อ่านงานแปลอย่างน้อย 2 กลุ่มด้วยกัน คือ

1. กลุ่มผู้เริ่มอ่านงานด้านวรรณกรรมอิงศาสนาและปรัชญา
2. กลุ่มที่สนใจงานของเฮอมานน์ เฮสเสะ และยังไม่เคยอ่านวรรณกรรมเรื่องนี้

ผู้อ่านทั้ง 2 กลุ่มนี้จะสามารถอ่านและจับเนื้อเรื่องได้อย่างรวดเร็วในเวลาอันสั้น ด้วยสำนวนแปลที่สั้นและกระชับ อ่านเข้าใจได้ง่าย แต่ความหมายแฝงระดับลึกนั้น ผู้อ่านทั้ง 2 กลุ่มจะต้องศึกษาค้นคว้าให้แตกฉานจากคำราหรือผู้รู้ หรือด้วยตนเองเท่านั้น

6.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ยังมีอุปสรรคและปัญหาซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

6.3.1 ความหมายระดับลึกในวรรณกรรมแปล *สิทธิธารละ* การที่วรรณกรรมแปลเรื่อง *สิทธิธารละ* มีความหมายเชิงเปรียบเทียบด้านศาสนาและปรัชญาตะวันออกกับตะวันตกนั้น นอกจากผู้ประพันธ์และผู้แปลจะต้องมีความรู้ด้านศาสนาและปรัชญาแล้ว ผู้วิจัยและผู้อ่านงานแปลจะต้องมีความรู้ดังกล่าวเพียงพอที่จะเข้าใจถึงความหมายแฝงในเรื่องด้วย ซึ่งทำให้การศึกษาถึงการถ่ายทอดความหมายด้านศาสนาและปรัชญาทำได้ยากและใช้เวลานาน

นอกเหนือจากการศึกษาค้นคว้าระบบปรัชญาและศาสนาสากลแล้ว การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องที่น่าสนใจและมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ ต้องอาศัยการสืบค้นจากเอกสารภาษาต่างประเทศ เพราะมีการกล่าวอ้างอิงถึงวรรณกรรมแปลเรื่องนี้ในสิ่งพิมพ์ภาษาไทยที่จะนำมาอ้างอิงได้ค่อนข้างน้อยมาก

6.3.2 ผู้วิจัย พบว่า มีข้อเสนอแนะที่อาจจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยงานแปลต่อไปดังนี้

- 1) ศึกษาเปรียบเทียบเรื่อง *สิทธิรณะ* จำนวนภาษาเยอรมัน กับภาษาอังกฤษ เพื่อวิเคราะห์หาความเหมือนและความต่างในการใช้ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อถ่ายทอดงานแปลที่เป็นภาษาตะวันตกเช่นเดียวกัน
- 2) ศึกษาเปรียบเทียบ *สิทธิรณะ* จำนวนแปลของ *สไตน์* กับจำนวนแปลอื่น ๆ เช่น *ฉุน* *ประกายวิวัฒน์* เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะของจำนวนแปลทั้ง 2 จำนวน ตามลีลาการใช้ภาษาของนักแปลแต่ละท่าน
- 3) ศึกษาเปรียบเทียบจำนวนแปล จากงานแปลอิงศาสนาและปรัชญาของ *สไตน์ 2* เรื่องจากบทประพันธ์ของ *เซอร์มานน์ เฮสเส* โดยไม่เทียบเคียงกับต้นฉบับภาษาอังกฤษ เพื่อศึกษาลีลาการใช้ภาษาของ *สไตน์* ว่ามีลักษณะเฉพาะตัวเหมือนกันในจำนวนแปลทั้ง 2 จำนวน หรือไม่อย่างไร
- 4) ศึกษาการสื่อความหมายในระดับลึก จากวรรณกรรมอิงศาสนาหรือปรัชญา ที่เป็นบทประพันธ์ของคิด นักเขียนท่านอื่นๆ ที่น่าสนใจ หรือมีชื่อเสียง โดยใช้หลักสัญศาสตร์เป็นหลัก เพื่อพิสูจน์ว่าหลักสัญศาสตร์สามารถนำไปวิเคราะห์งานแปลได้อย่างลึกซึ้ง นอกเหนือจากหลักภาษาศาสตร์ หรือภาษาศาสตร์ประยุกต์ ซึ่งอาจเป็นแนวทางใหม่ในการศึกษาเปรียบเทียบกับ การวิเคราะห์ความหมายของวรรณกรรมด้วยทฤษฎีเดิม ๆ เป็นต้น
- 5) ศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการใช้ภาษาหรือการแปลโวหารประเภทต่าง ๆ ที่พบในวรรณกรรม *สิทธิรณะ* โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างจำนวนแปลของนักแปลสองท่านที่แปลวรรณกรรมเรื่องนี้จากต้นฉบับเดียวกันว่า มีกลวิธีการใช้ภาษาหรือกลวิธีการแปลโวหารที่คล้ายคลึงหรือแตกต่างกันอย่างไรบ้าง

การศึกษาเปรียบเทียบการใช้ภาษา หรือกลวิธีการแปลคั่งข้อเสนอแนะทั้ง 5 ข้อข้างต้นนี้ น่าจะนำไปสู่ข้อสรุปบางประการเกี่ยวกับการใช้จำนวนภาษาของผู้แปล อันจะเกิดประโยชน์ต่อผู้ทำงาน ผู้อ่านและผู้ผลิตงานแปลให้สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารงานแปลได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรุณา – เรื่องอุไร กุศลาสัย. (2538). อินเดียอนุทวีปที่น่าทึ่ง. (พิมพ์ครั้งที่ ๒) กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สยาม.
- กุสุมา รัชกษมณี. (2532). ที่เป็นยิ่งกว่าหนังสือรวมนิทาน . วารสารของสมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภากการพิมพ์
- กำชัย ทองหล่อ. (2509). หลักภาษาไทย. (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพมหานคร :
- จุไรรัตน์ สุดประโคนเขต. (2543). การศึกษาเชิงวิเคราะห์นวนิยายแปลเรื่อง คำสารภาพของ มารี อังตัวแนตต์ : การถ่ายทอดลีลาการเขียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- โชติ, แอล เอ็ม. (2513). อุดมการณ์ พราหมณ์ - พุทธ - ฮินดู. (กรุณา กุศลาสัย, ผู้แปล). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แม่คำผาง.
- เทพเวที, พระ (ประยูร ทยุโต). (2543). ไตรลักษณ์. (พิมพ์ครั้งที่ ๓). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม.
- นพพร ประชากุล. (2540). อาหารการกินกับวรรณกรรม. นิตยสารสารคดี, 13 (145), _____, (2542). สัตตศาสตร์กับการวิจัยงานวรรณกรรม. นิตยสารสารคดี, 15 (174),
- ปาริชาติ เครือคทาฐ. (2543). การศึกษาการแปลคำราชาศัพท์ในวิถีทัศน์ กรณีศึกษาเรื่อง จักรพรรดิโลกไม่ลืม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปัญญา บริสุทธิ์. (2537). ทฤษฎีและวิธีการปฏิบัติในการแปล. (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- เปลื้อง ณ นคร. (2542). ภาษาวรรณ. (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพมหานคร : บริษัท เขตโล่การพิมพ์ จำกัด .
- เพ็ชร สุมิตร. (2520). ประวัติอารยธรรมอินเดีย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิน ดอกบัว. (ม.ป.ป.). การศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับสังสารวัฏ : การเวียนว่ายตายเกิดใน พระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2534) การอ่านภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2540). ภาษาไทย 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2539). ภาษาไทย 6. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2538). ภาษาไทย 7. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2538). ภาษาไทย 8. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2531). ภาษาเพื่อการสื่อสาร เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2524). มนุษย์กับอารยธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2516). มนุษย์กับอารยธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ ๕). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2527). มนุษย์กับอารยธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ ๗). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มาลีทนต์ พรหมทัตตเวที. (2533). เทพนิยายที่เป็นพื้นฐานของวรรณคดี. (พิมพ์ครั้งที่ ๗). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2539). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (พิมพ์ครั้งที่ ๖). กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ จำกัด.
- รีนฤทัย สัจจพันธ์. (2537). วรรณกรรมปัจจุบัน. (พิมพ์ครั้งที่ ๕). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วัลยา วิวัฒน์สร. (8 ตุลาคม 2544). ทฤษฎีการแปลกับการแปลวรรณกรรม (2). มติชนสุดสัปดาห์. หน้า 64.
- วินิตา ดิถียนต์. (2541). ภาษาและวัฒนธรรม. วารสารของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- วสิน อินทสระ. (2524). หลักคำสอนสำคัญในพระพุทธศาสนา. (พุทธปรัชญาเถรวาท). (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณการ.

- วรรณาด วิมลเฉลา. (2543). คู่มือสอนแปล. (พิมพ์ครั้งที่ ๘). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัจฉรวี สายบัว. (2538). หลักการแปล. (พิมพ์ครั้งที่ ๕). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สายทิพย์ นุกุลกิจ. (2534). วรรณกรรมไทยในปัจจุบัน. (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.
- สิทธา พิณภูวดล. (2529). สภาพการแปลปัจจุบันในประเทศไทยและแนวโน้มในอนาคต. กรุงเทพมหานคร : อัดสำเนา.
- _____. (2536). หน่วยที่ 15 หลักการแปล เอกสารการสอนชุด วิชา ภาษาเพื่อการสื่อสาร หน่วยที่ 8-15. (พิมพ์ครั้งที่ ๑๐). นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.
- สดไส ชันติวรพงศ์. 19 มิถุนายน 2542 . ผู้แปลวรรณกรรมสิทธารณะ . สัมภาษณ์ .
- เสาวภา เจริญขวัญ. (2532). เสฐียรโกเศศกับงานแปลวรรณกรรมต่างประเทศ. วารสารของสมาคม ภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์. กรุงเทพมหานคร : ศักดิโสภากการพิมพ์.
- เซอร์มานน์ เฮสเสะ. (2526). สิทธารณะ. (สดไส ชันติวรพงศ์, ผู้แปล). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์กอไผ่.

บรรณานุกรม

ภาษาอังกฤษ

- Bowlby , Mara. (1967). Hermann Hesse : His Mind and Art. New York : Kingsport Press, Inc.
- Carlesson , Anni & Michels, Volker. (Ed.) (1975). Hesse / Mann Letter. New York : Harper & Row Publishers.
- Nida , Eugene. (1964) . A Toward a Science of Translating. The Netherlands : Leiden, I. J. Brill.
- Rosner , Hilda. (Trans.). (1971). Siddhartha. New York : Bantam Books Publishers.
- Liebmann , Judith. (Ed.). (1977). Hermann Hesse : a collection of criticism. McGraw – Hill Book Incorporated.
- Ziolkowski , Theodore. (1965). The Novels of Hermann Hesse : A study in Theme and Structure. New Jersey : Princeton University Press.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวจิตรศุภกุล งามจิตร
วัน เดือน ปีเกิด 8 กันยายน 2506
สถานที่เกิด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประเทศไทย
ประวัติการศึกษา สถาบันราชภัฏพระนคร พ.ศ. 2528
ครุศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม)
วิชาเอก การสอนภาษาอังกฤษ
มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ.2540 - 2544
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาและวัฒนธรรม
เพื่อการสื่อสารและการพัฒนา) วิชาเอก การแปล
ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน พ.ศ. 2538 - ปัจจุบัน
หมวดวิชาภาษาอังกฤษ
โรงเรียนประจวบวิทยาลัย
ตำแหน่งอาจารย์ 5
โทร. 032 - 611103

Executive Summary

1. Rational

Translation has been the important process developed to pass on various kinds of knowledge, cultures, technology and people's thoughts. It is a cross cultural-communicative device to create good understanding and relationship between two societies. The twentieth century is the age of modern thoughts and high communication technology, thus there are worldwide development of translation. Different kinds of translation work are presented to the readers such as law, news, articles and literary work namely : novels, short stories, poems and songs through different kinds of medias.

Novels is one kind of literary work which is accepted as the most favorite and widespread kind of translation work. The author's ideas and opinion expressed towards somebody or something have been directly and indirectly reflected in the novels through the plot, the backbone, the theme and the characters, following the author's art of writing and purposes. Since novel translation is a very interesting issue to study, the researcher has chosen *Siddhartha*, one of the world's famous novels to be a case study.

Siddhartha is a noble prize winner Hermann Hesse most famous and influential novel about Indian religion and philosophy. The novel presents the parallel structure of the Buddha's life and the philosophy background of his teachings. *Siddhartha* is a young Brahmin who leaves his family for a contemplative life. He finally experiences everything from asceticism to indulgence in order to find peace. Therefore, another reason for choosing *Siddhartha* as a case study is the accepted fact that religion and philosophy are necessary for human lives, because it has helped people live together with peace, understand, love, forgiveness and take care of each others.

The objectives of this research is to find out the translator's language style in the Thai version compared with the English version translated by Hilda Rosner The scope of the research covers all of the translator's language style at four levels; word, phrase, sentence and discourse level .

2. Method and materials

At first , the researcher studied and reviewed the concept and the theories of translation , particularly the most famous novel about India religion and philosophy translation , Kamanita , and set the scope of this study. Secondly, the author's autobiography , plot and the religion and philosophy background including the critical writings about Siddhartha both in Thai and English have been reviewed. After that , the scope and the criteria's of the research and the criteria's are set based on the novel's significant writing features as the following :

2.1 *The criteria for transferring the content*

Five items of language performance in Sodsai 's vention have to be evaluated as following :

- 2.1.1 The perspicuity
- 2.1.2 The simplicity
- 2.1.3 The suitability
- 2.1.4 The reasonableness
- 2.1.5 The agreement with Thai culture

2.2 *The criterias for transferring the connotative meanings*

There are two meaningful sources forms : symbols and parallel structures and three items of language performed the deep meaning have to be evaluated.

2.2.1 The correctness

2.2.2 The completeness

2.2.3 The meaning balance

3. Findings

Novel is regarded as a kind of descriptive writing. Due to the main purpose of this writing, the conventions, structures, cultures and nature of Thai have been applied in order to evaluate the translator's style used in the Thai version. The analysis of the translator language style is divided into two items :

3.1 *Language style found in transferring the content*

In lexical level, words and phrases are discussed at this level. word is an important unit, especially in the literary writing, because not only that it expresses the meaning but also the feeling. Meanings of words are divided into two groups which appear in general dictionary, and the connotative meaning: this kind of meaning is hidden in referential meaning and bring the readers the feeling effect.

Most of the words in *Siddhartha* have been literally translated in Thai in order to keep the form, meaning and writing style. However, in some cases referential meaning are not available because referential meaning cannot present the connotative meaning at each structural level.

Unlike other kind of novel, due to different purposes of the author, it is important to consider the context before selecting the most suitable Thai words expressing the clear religion and philosophical meanings. Moreover, it has been found that background knowledge of religion and philosophy in the Eastern world, originated in India, are very important for word selection.

However, every criteria for content transferring evaluation, the perspicuity, the simplicity, the suitability, the reasonableness and the agreement with the Thai culture are wholly found in this version. Sodsai's style widely found at each level are:

3.1.1 Selecting short-formed and simple words such as compound words, clipped words and abbreviation.

3.1.2 Using various kinds of phrases and subordinate clause to function as the clause modifiers in place of longer structures using without linking devices.

3.1.3 Composing short and simple sentences for contextual presentation

3.1.4 Preferring to add semantic subject in the position to specify the subject and keep the formal style with the complete sentences even in the dialogue.

3.1.5 Mixing two paragraphs together and separating a long paragraph apart in order to setting the suitable paragraph length for the readers.

Most of the finding above proves that Sodsai's style is apparently short, simple and quite abrupt.

In this study, here is another significant side of finding Sodsai's style; transferring the connotative meanings from the novel.

3.2 *Sodsai's style for transferring the connotative meanings*

According to the critical background of the novel, there are two

important features in Hesse's art of writing ; symbol and parallel structure. The translator's language style used for translating the connotative meanings from symbol and parallel are divided into two groups . They are :

3.2.1 Transferring the connotative meaning from symbols

The study for this issue shows that the translator's style has covered the whole criterias for evaluation ; the correctness , the completeness and the balance of meaning. The translator's style is direct style which is suitable for keeping literal meaning from symbols . The readers have to find the connotative meaning about religion and philosophy from the literal meaning with the readers' experiences or by the individually knowledge about Indian religion and philosophy .

3.2.2 Transferring the connotative meaning from parallel structures

The dominant parallel structure in this novel is perhaps a 3 repetition. The study shows that the translator's style has an influenced negative impact to a parallel structure transferring. Sodsai's word variation also leads to an inability for repetition structure performance, which is the inefficient communicative feature . Because the second or the third rhythm have been found that they are frequently lost . Thus, not only the form of the structure , the connotative meaning were also lost.

3.3 *Problems caused by the translator's style*

According to the findings , there are four important problems of the translator's style are found as follows :

3.3.1 Selecting short and simply words to communicate the deep meaning about the religion and philosophy

3.3.2 Using short and abrupt language style in the descriptive content .

3.3.3 Frequently lacking of linking devices which the smoothness was resulted

3.3.4 Preferring word by word meaning in syntactic level

3.3.5 Have incorrect word using in form , convention , formality and meaning

3.3.6 Wrong translating from Hindu religion and philosophy

All problems presented have resulted by two main factors ; the translator's language style and the translator's technique in translation.

4. Conclusion

From the study , Sodsai's language style is considered as a mixed style among simple, economic and direct style because Sodsai has equally used the Thai language at each level directly , simply and economically . The translator's style has both the same and different effect from the English version . The similarity is simplicity which has regularly found but formality has occasionally been found . Flavor and tone of some parts are rebuilt due to the translator's style and the difference of language system between Thai , the target language and English , the source language. Sodsai's word selection is the most

dominant feature reflected Sodsai's mixed style. "*Siddhartha*" translated by Sodsai are perhaps an accepted fiction referential work which has been advantageous for readers wishing rapidly obtaining the novel substances such as the plot, the theme, the meaning or the author's opinions.

Finally, up to the present day, English is the language of choice internationally at the moment, translation however, has its own shortfalls of language used. A study such as this can highlight this shortfalls and can point as towards a possible solution in transferring the meaning from the novel concerning religion and philosophy which is useful for the translators and translation works.